

Nøkkeltall om informasjonssamfunnet 2005

*Mads Hansen-Møllerud, Annette
Kalvøy, Ole-Petter Kordahl,
Geir Martin Pilskog og
Anne-Hege Søilverud*

Statistiske analyser

I denne serien publiseres analyser av statistikk om sosiale, demografiske og økonomiske forhold til en bredere leserkrets. Fremstillingsformen er slik at publikasjonene kan leses også av personer uten spesialkunnskaper om statistikk eller bearbeidingsmetoder.

Statistical Analyses

In this series, Statistics Norway publishes analyses of social, demographic and economic statistics, aimed at a wider circle of readers. These publications can be read without any special knowledge of statistics and statistical methods.

© Statistisk sentralbyrå, juni 2006

Ved bruk av materiale fra denne publikasjonen, vennligst oppgi Statistisk sentralbyrå som kilde.

ISBN 82-537-7000-6 Trykt versjon

ISBN 82-537-7001-4 Elektronisk versjon

ISSN 0804-3321

Emnegruppe

10.03 Teknologiske indikatorer, inkl. IKT

Omslag: Siri Boquist

Trykk: Lobo/170

Standardtegn i tabeller	Symbol
Tall kan ikke forekomme	.
Oppgave mangler	..
Oppgave mangler foreløpig	...
Tall kan ikke offentliggjøres	:
Null	-
Mindre enn 0,5 av den brukte enheten	0
Mindre enn 0,05 av den brukte enheten	0,0
Foreløpig tall	*
Brudd i den loddrette serien	—
Brudd i den vannrette serien	
Desimalskilletegn	,

Føreord

Denne publikasjonen samanstilljer offisiell statistikk om informasjons- og kommunikasjons-teknologi og informasjonssamfunnet. Utvalde delar av ulike statistikkar har vorte samla for å gje ei skildring av statistikkområdet. Det er sett av plass til internasjonale samanlikningar for å syna Noregs posisjon i høve til andre land.

Publikasjonen er hovudsakleg bygd opp med figurar og stutte tekstar og skal gje eit lett tilgjengeleg oversyn over resultat og perspektiv innanfor ulike delemne.

Grunnlaget for publikasjonen er tidlegare publisert på heimesida til Statistisk sentralbyrå og delvis gjennom ulike temapublikasjonar. Det er laga ein felles inngang til denne statistikken på www.ssb.no/ikt.

Statistisk sentralbyrå
Oslo/Kongsvinger, 13. juni 2006

Øystein Olsen

Innhold

Figurregister	7
Tabellregister	13
1. Innleiing	17
2. Informasjonssektoren	21
2.1. Informasjonssektoren. Sysselsetting	22
2.2. Informasjonssektoren. Sysselsettingsprofil	26
2.3. IKT-sektoren. Lønn for heltidsansatte	28
2.4. Informasjonssektoren. Omsetning	32
2.5. Informasjonssektoren. Verdiskapning	37
2.6. Informasjonssektoren. Lønnsomhet	40
2.7. Nyetableringer og konkurser	44
2.8. Produksjon av IKT-varer	47
2.9. Eksport og import av IKT-varer	49
2.10. Internasjonale perspektiv	53
3. Infrastruktur	59
3.1. Fasttelefoni	60
3.2. Mobiltelefoni	62
3.3. Bredbåndsabonnement	64
3.4. Regionale perspektiv	65
3.5. Internasjonale perspektiv	70
4. Informasjons- og kommunikasjonsteknologi i husholdningene	75
4.1. Tilgang til IKT-produkter i de norske hjem	76
4.2. Internett	78
4.3. Stor økning i Internett-handel	88
4.4. Regionale perspektiv	90
4.5. Internasjonale perspektiv	92
5. Informasjons- og kommunikasjonsteknologi i næringslivet	95
5.1. Nesten alle har Internett	96
5.2. Aukende bruk av offentlige elektroniske tenester	98
5.3. Digital tenesteyting lite utbreidd	101
5.4. Omsetning frå Internett i kvart femte føretak	103
5.5. Regionale perspektiv	105
5.6. Internasjonale perspektiv	109

6. Informasjons- og kommunikasjonsteknologi i offentlig sektor	115
6.1. Bruk av IKT i kommunene	116
6.2. Bruk av IKT i fylkeskommunene	123
6.3. Bruk av IKT i staten	128
6.4. Internasjonale perspektiv	133
7. Sikkerhet	137
7.1. Digital signatur	138
7.2. IKT-sikkerhet i næringslivet	140
7.3. IKT-sikkerhet i offentlig sektor	142
7.4. IKT-sikkerhetsproblemer og -tiltak blant privatpersoner	145
7.5. Regionale perspektiv	147
7.6. Internasjonale perspektiv	149
8. Kompetanse	157
8.1. Tilgang til PC med Internett i grunnskolen	158
8.2. Personar med utdanning innanfor informasjons- og datateknologi	160
8.3. Bruk av Internett til utdanning og opplæring	163
8.4. IKT-kompetanse i hushalda	166
8.5. IKT-kompetanse i arbeidsmarknaden	168
8.6. Regionale perspektiv	170
8.7. Internasjonale perspektiv	173
9. Forskning og utvikling (FoU)	177
9.1. Forskning og utvikling med formål IKT	179
9.2. Forskning og utvikling i IKT-sektoren	182
9.3. Finansiering av forskning og utvikling	184
9.4. Innovasjon i IKT-sektoren	185
9.5. Internasjonale perspektiv	188
10. Virkninger av IKT	191
10.1. Virkninger av IKT i offentlig sektor	192
11. Definisjoner og avgrensninger	197
11.1. Informasjonssektoren	197
11.2. IKT-varer	199
11.3. Utdanningar innanfor informasjons- og datateknologi	202
11.4. Infrastruktur	204
11.5. SSBs Standard for kommuneklassifisering	204
Tidligere utgitt på emneområdet	206
De sist utgitte publikasjonene i serien Statistiske analyser	207

Figurregister

1. Innleiing

1.	Eit rammeverk for statistikk om informasjonssamfunnet	18
----	---	----

2. Informasjonssektoren

2.1.1.	Syssettingen i IKT-sektoren og Innholdssektoren som andel av syssettingen i norsk økonomi. 2003 og 2004. Prosent	22
2.1.2.	Syssettingen i IKT-sektoren, Innholdssektoren og andre utvalgte næringsområder. 2003 og 2004. Antall i 1 000	23
2.1.3.	Syssettingen i Informasjons-sektoren fordelt på næringsgrupper. 2004. Prosent	23
2.1.4.	IKT-sektoren. Syssetting etter næringsgruppe. 1995-2004. Sysselsatte i 1 000	24
2.2.1.	Kvinner som andel av de sysselsatte. IKT-sektoren, Innholdssektoren og samlet næringsliv. 2004. Prosent	26
2.2.2.	Sysselsatte etter alder. IKT-sektoren, Innholdssektoren og samlet næringsliv. 2004. Prosent	26
2.2.3.	Sysselsatte etter utdanningsnivå. IKT-sektoren, Innholdssektoren og samlet næringsliv. 2004. Prosent	27
2.3.1.	Gjennomsnittlig månedsfortjeneste for heltidsansatte i IKT-sektoren og andre næringsområder. 2004 og 2005. Kroner	29
2.3.2.	Gjennomsnittlig månedsfortjeneste for heltidsansatte i IKT-sektoren, fordelt på næringsområder. 2004 og 2005. Kroner	29
2.3.3.	Gjennomsnittlig månedsfortjeneste for heltidsansatte i IKT-sektoren, fordelt på kjønn og utdanningsnivå. 2005. Kroner	30
2.4.1.	Omsetningen i IKT-sektoren og Innholdssektoren som andel av omsetningen i norsk økonomi. 2004 og 2005. Prosent	32
2.4.2.	Omsetning. IKT-sektoren, Innholdssektoren og andre utvalgte næringsområder. 2003-2005. Milliarder kroner	33
2.4.3.	IKT-sektoren. Omsetning i næringsgruppene. 2004 og 2005. Milliarder kroner	34
2.4.4.	Innholdssektoren. Omsetning i næringsgruppene. 2003 og 2004. Milliarder kroner	34
2.4.5.	Omsetning etter type tjeneste. 2004. Milliarder kroner	34
2.5.1.	Verdiskapning. IKT-sektoren, Innholdssektoren og indeks for fastlandsøkonomi unntatt offentlig sektor. 1997-2003. Milliarder kroner	37
2.5.2.	IKT-sektorens og Innholdssektorens andel av verdiskapningen i norsk økonomi. 1997-2003. Prosent	38
2.5.3.	IKT-sektoren, Innholdssektoren og andre utvalgte næringsområder. Verdiskapning. 1997 og 2003. Milliarder kroner	38
2.5.4.	IKT-sektoren. Verdiskapning etter næringsgruppe. 1997-2003. Milliarder kroner	39
2.6.1.	Driftsmargin. IKT-sektoren, Innholdssektoren og gjennomsnitt for alle næringer. 1999-2004. Prosent	41
2.6.2.	Driftsmargin. Næringsgrupper i IKT-sektoren. 1999-2004. Prosent	41
2.6.3.	Driftsmargin. Næringsgrupper i Innholdssektoren. 1999-2004. Prosent	41
2.6.4.	Egenkapitalrentabilitet. IKT-sektoren, Innholdssektoren og gjennomsnitt for alle næringer. 1999-2004. Prosent	42
2.7.1.	Antall nyetableringer per konkurs i IKT-sektoren, Innholdssektoren og alle næringer. 2001-2005	44
2.7.2.	Antall ansatte i nyetableringer og sysselsatte i konkurser. IKT-sektoren og Innholdssektoren. 2003-2005	45

2.8.1. Produksjon av IKT-varer fordelt på varegrupper, indeks for total produksjon. 2000-2004. Milliarder kroner	48
2.9.1. Import og eksport av IKT-varer, indeks for import og eksport av tradisjonelle varer. 2000-2005. Millioner kroner	49
2.9.2. Import og eksport av IKT-varer som andel av handel med tradisjonelle varer. 2000-2005. Prosent	50
2.9.3. Eksport og import av IKT-varer, etter varegrupper. 2005. Millioner kroner	50
2.9.4. Eksport av IKT-varer, etter landsdeler. 2003-2005. Millioner kroner	51
2.9.5. Eksport av IKT-varer fordelt på vareundergrupper og landsdeler. 2005. Millioner kroner	51
2.10.1. Andel sysselsatte i IKT-sektoren av total sysselsetting i privat sektor. 2000-2003. Prosent.....	53
2.10.2. Fordeling av omsetning i IKT-sektoren i de nordiske landene. 2003. Prosent	53
2.10.3. Bearbeidingsverdi i IKT-sektoren. 2000-2003. Millioner euro	54
2.10.4. Bearbeidingsverdi fordelt etter type aktivitet. 2003. Millioner euro	54
2.10.5. Produksjon av IKT-varer i de nordiske landene. 2000-2004. Millioner euro	55
2.10.6. Produksjon av IKT-varer som andel av total produksjon. 2000-2004. Prosent	55
2.10.7. Eksport av IKT-varer i de nordiske landene. 2000-2004. Millioner euro	56
2.10.8. Import av IKT-varer i de nordiske landene. 2000-2004. Millioner euro	56
3. Infrastruktur	
3.1.1. Fasttelefonabonnement i privatmarkedet. 1999-2005. Millioner	60
3.1.2. Fasttelefonabonnement i bedriftsmarkedet. 1999-2005. 100 000	61
3.2.1. Antall mobiltelefonabonnement og kontantkort per 31. desember. 1993-2005. Millioner	62
3.2.2. Antall sendte meldinger; SMS, MMS og innholdstjenester. 1999-2005. Millioner	62
3.3.1. Utviklingen i bredbåndsabonnement. 3. kvartal 2002-3. kvartal 2005. Millioner	64
3.3.2. Privatmarkedet. Prosentvis fordeling av bredbåndsabonnement, etter overføringskapasitet. 3. kvartal 2005	64
3.4.1. Privatmarkedet. Bredbåndsabonnement i prosent av husholdningene, fordelt på fylke. 3. kvartal 2005	65
3.4.2. Kommuner med flest bredbåndsabonnement i forhold til husholdninger. 3. kvartal 2005. Prosent	66
3.4.3. Privatmarkedet. Bredbåndsabonnement (overføringskapasitet over 128 kbits/s) i prosent av husholdningene, etter kommune. 3. kvartal 2005	67
3.5.1. Antall mobiltelefonabonnement per 100 innbyggere. 2004	70
3.5.2. Antall bredbåndsabonnement per 100 innbyggere, fordelt på teknologi. Desember 2005. OECD	71
4. Informasjons- og kommunikasjonsteknologi i husholdningene	
4.1.1. Andel husholdninger som har tilgang til diverse IKT-produkter. 2. kvartal 2005	76
4.1.2. Hyppighet i bruk av PC, etter kjønn. 2005. Prosent	77
4.2.1. Andel husholdninger med tilgang til Internett, etter familietype og husholdningsinntekt. 2005. Prosent	79
4.2.2. Andel personer med tilgang til Internett, etter kjønn og alder. 2005. Prosent	79
4.2.3. Brukere av Internett og hyppighet de siste 3 md. Andel av befolkningen, etter kjønn. 2005. Prosent	80
4.2.4. Andel av hele befolkningen som har brukt Internett de siste 3 md. 2004 og 2005. Prosent	80
4.2.5. Internett brukt til ulike formål de siste 3 md. Andel av de som har vært på Internett siste 3 md. 2004 og 2005. Prosent	81
4.2.6. Internett brukt til kontakt med offentlige myndigheter de siste 3 md. Andel av hele befolkningen, etter kjønn. 2005. Prosent	81
4.3.1. Andel av befolkningen som har kjøpt eller bestilt varer eller tjenester til privat bruk over Internett. 2005. Prosent	88

4.3.2. Type varer og tjenester handlet av de som har handlet på Internett de siste 12 md., etter kjønn. 2005. Prosent	89
4.3.3. Type problem som ble støtt på ved kjøp over Internett blant de som har handlet på Internett de siste 12 md. 2005. Prosent	89
4.4.1. Andel av alle husholdninger som har Internett-tilgang og bredbånd. 2005. Prosent	90
4.4.2. Internett-hyppighet. 2005. Prosent av befolkningen	91
4.4.3. Internett brukt til ulike formål de siste 3 md. 2005. Prosent av befolkningen	91
4.5.1. Andel husholdninger som har tilgang til Internett hjemme. 2005. Prosent	92
4.5.2. Andel av befolkningen som har brukt Internett minst en gang i uken. 2005. Prosent	93
4.5.3. Andel av befolkningen som har handlet på Internett de siste 3 md. 2005. Prosent	93
5. Informasjons- og kommunikasjonsteknologi i næringslivet	
5.1.1. Delen av alle føretak med tilgang til Internett. Føretak med 10+ sysselsette. 1998-2005. Prosent	96
5.1.2. Delen av alle føretak med ulike typer Internett-tilkobling. Føretak med 10+ sysselsette. 2005. Prosent	96
5.2.1. Delen av alle føretak som nytta Internett til kommunikasjon med styresmaktene. Føretak med 10+ sysselsette. 2003-2005. Prosent	98
5.2.2. Delen av alle føretak som leverte tilbud via eit elektronisk tilbudssystem, etter sysselsettjng. Føretak med 10+ sysselsette. 2005. Prosent	98
5.3.1. Delen av alle føretak med heimeside. Føretak med 10+ sysselsette. 1998-2005. Prosent ..	101
5.3.2. Delen av alle føretak med distribusjon av digitale varer/tenester via heimeside. Føretak med 10+ sysselsette. 1998-2005. Prosent	101
5.4.1. Delen til alle føretak med omsetning frå sal via Internett. Føretak med 10+ sysselsette. 1998-2004. Prosent	103
5.4.2. Volumet til Internett-salet. Føretak med 10+ sysselsette. 1999-2004. Milliardar kroner	103
5.5.1. Delen av alle føretak med tilgang til Internett, fordelt etter fylke. Føretak med 10+ sysselsette. 2005. Prosent	105
5.5.2. Delen av alle føretak med heimeside, fordelt etter fylke. Føretak med 10+ sysselsette. 2005. Prosent	106
5.5.3. Delen av alle føretak med innsending av opplysingar i webformat, fordelt etter fylke. Føretak med 10+ sysselsette. 2005. Prosent	106
5.6.1. Delen av alle føretak med heimeside. Føretak med 10+ sysselsette. 2005. Prosent	110
5.6.2. Delen til Internett-omsetninga av total omsetning. Føretak med 10+ sysselsette. 2005. Prosent	110
5.6.3. Delen av alle føretak som nytta Internett til samhandling med styresmaktene. Føretak med 10+ sysselsette. 2005. Prosent	111
6. Informasjons- og kommunikasjonsteknologi i offentlig sektor	
6.1.1. Andel kommuner med tilbud om ulike elektroniske tjenester. 2002-2005. Prosent	117
6.1.2. Andel kommuner som brukte ulike typer IT-systemer. 2002-2005. Prosent	117
6.1.3. Andel kommuner som samarbeider med andre kommuner på utvalgte områder. 2003-2005. Prosent	119
6.1.4. Fordeling av IT-oppgaver mellom egne ansatte og eksterne leverandører i kommunene. 2005. Prosent	119
6.2.1. Andel fylkeskommuner med tilbud om ulike elektroniske tjenester. 2004 og 2005. Prosent	124
6.2.2. Andel fylkeskommuner som bruker ulike typer IT-systemer. 2004 og 2005. Prosent	125
6.2.3. Andel fylkeskommuner som samarbeider med andre myndigheter på utvalgte områder. 2004 og 2005. Prosent	126
6.2.4. Fordeling av IT-oppgaver mellom egne ansatte i fylkeskommunen og eksterne leverandører. 2005. Prosent	126

6.3.1. Andel foretak med tilbud om ulike elektroniske tjenester. 2004 og 2005. Prosent	129
6.3.2. Andel foretak som anvender ulike typer IT-systemer. 2004 og 2005. Prosent	130
6.3.3. Fordeling av IT-oppgaver i statlige foretak mellom egne ansatte og eksterne leverandører. 2005. Prosent	131
6.4.1. Andel kommuner i Danmark og Norge med tilbud om ulike elektroniske tjenester. 2005. Prosent	133
6.4.2. Andel fylker i Danmark og Norge med tilbud om ulike elektroniske tjenester. 2005. Prosent	134
6.4.3. Andel kommuner i Danmark og Norge som benytter ulike typer IT-systemer. 2005. Prosent	134
6.4.4. Andel amter i Danmark og fylkeskommuner i Norge som benytter ulike typer IT-systemer. 2005. Prosent	135

7. Sikkerhet

7.1.1. Andel kommuner, fylkeskommuner og statlige foretak som kommuniserer ved hjelp av digital signatur. 2004 og 2005. Prosent	138
7.1.2. Andel av alle foretak som kommuniserte med digital signatur. Foretak med 10+ sysselsatte. 2003-2005. Prosent	138
7.2.1. Andel av alle foretak med utvalgte sikkerhetsproblemer. Foretak med 10+ sysselsatte. 2003-2005. Prosent	140
7.2.2. Andel av alle foretak med utvalgte sikkerhetstiltak. Foretak med 10+ sysselsatte. 2003-2005. Prosent	140
7.3.1. Andel kommuner, fylkeskommuner og statlige foretak som har vært utsatt for følgende problemer. 2005. Prosent	142
7.3.2. Andel kommuner, fylkeskommuner og statlige foretak med ulike sikkerhetstiltak. 2005. Prosent	143
7.3.3. Andel kommuner, fylkeskommuner og statlige foretak med ulike sikkerhetssystemer. 2005. Prosent	143
7.4.1. Sikkerhetsproblemer etter alder. Andel av de som har vært på Internett siste 12 md. 2005. Prosent	145
7.4.2. Sikkerhetstiltak på datamaskinen hjemme, etter alder. Andel av de som har vært på Internett siste 3 md. hjemme. 2005. Prosent	145
7.5.1. Andel av de som har vært på Internett de siste 12 md. som har vært utsatt for sikkerhetsproblemer, fordelt etter sentralitet. 2005. Prosent	147
7.5.2. Sikkerhetstiltak fordelt etter sentralitet. Andel av de som har vært på Internett hjemme de siste 3 md. 2005. Prosent	147
7.5.3. Andel av alle foretak rammet av virusangrep, fordelt etter fylke. Foretak med 10+ sysselsatte. 2005. Prosent	148
7.5.4. Andel av foretak som brukte viruskontroll og beskyttelsesprogramvare, fordelt etter fylke. Foretak med 10+ sysselsatte. 2005. Prosent	148
7.6.1. Andel personer av de som har brukt Internett de siste 12 md. og som har vært utsatt for datavirus. 2005. Prosent	149
7.6.2. Andel personer av de som har brukt Internett de siste 3 md. som har oppdatert antivirusprogram de siste 3 md. 2004. Prosent	150
7.6.3. Andel av alle foretak utsatt for virusangrep siste året. Foretak med 10+ sysselsatte. 2005. Prosent	151
7.6.4. Andel av alle foretak som har oppdatert noen sikkerhetstiltak de siste 3 md. Foretak med 10+ sysselsatte. 2005. Prosent	152
7.6.5. Andel kommuner i Danmark og Norge som har vært utsatt for problemer i forhold til IT-sikkerhet. 2005. Prosent	153
7.6.6. Andel kommuner i Danmark og Norge med ulike sikkerhetstiltak. 2005. Prosent	153

7.6.7. Andel kommuner i Danmark og Norge som benytter digital signatur for å identifisere brukere. 2004 og 2005. Prosent	154
8. Kompetanse	
8.1.1. Talet på elever per PC med Internett-oppkobling, gjennomsnitt for heile landet og dei 5 beste og 5 dårlegaste kommunane. 2003-2005	158
8.2.1. Mengda fullførte utdanningar innanfor informasjons- og datateknologi, fordelt på nivå. 2000/01-2003/04	160
8.2.2. Mengda fullførte utdanningar innanfor informasjons- og datateknologi, fordelt på utdanningsnivå og kjønn. 2003/04	161
8.2.3. Mengda fullførte utdanningar innanfor informasjons- og datateknologi blant kvinner, fordelt på utdanningsnivå. 2000/01-2003/04	161
8.2.4. Mengda fullførte utdanningar innanfor informasjons- og datateknologi blant menn, fordelt på utdanningsnivå. 2000/01-2003/04	162
8.3.1. Bruk av Internett til utdanning og opplæring dei siste 3 md. Delen av dei som har nytta Internett dei siste 3 md. 2005. Prosent	163
8.3.2. Delen av alle føretak som brukte Internett til opplæring og utdanning av personell. Føretak med 10+ sysselsette. 2003-2005. Prosent	164
8.4.1. Delen av dei som har brukt PC dei siste 12 md. som har utført ulike aktivitetar. 2005. Prosent	166
8.5.1. Mengda personar med IT-utdanning på universitets-/høgskolenivå. 2000-2004	168
8.5.2. Sysselsette med IT-utdanning på universitets- og høgskolenivå innanfor og utanfor IKT-sektoren. 2004	168
8.5.3. Sysselsette med IT-utdanning i IKT-sektoren og privat næringsliv utanom IKT-sektoren. 2000-2004	169
8.6.1. Delen av alle som har utført ulike aktivitetar, etter kommunane sin sentralitetsgrad. 2005. Prosent	170
8.6.2. Delen av dei som har nytta PC som har utført ulike aktivitetar, etter kommunane sin sentralitetsgrad. 2005. Prosent	170
8.6.3. Bruk av Internett for utdanning og opplæring dei siste 3 md. Delen av dei som har nytta Internett dei siste 3 md. 2005. Prosent	171
8.6.4. Delen av alle føretak som brukte Internett til opplæring og utdanning av personell, fordelt etter fylke. Føretak med 10+ sysselsette. 2005. Prosent	171
8.7.1. Delen av alle som har nytta Internett dei siste 3 md. for å ta formalisert utdanning. 2005. Prosent	173
8.7.2. Delen av alle som har nytta Internett dei siste 3 md. for utdanning spesielt relatert til arbeidsmoglegheiter. 2005. Prosent	173
8.7.3. Delen av alle som har nytta Internett dei siste 3 md. for etterutdanningskurs. 2005. Prosent	174
8.7.4. Delen av alle føretak som har nytta Internett til opplæring og utdanning av personell. Føretak med 10+ sysselsette. 2005. Prosent	174
9. Forskning og utvikling (FoU)	
9.1.1. Driftsutgifter til FoU, etter FoU-område. 2003. Prosent	179
9.1.2. Driftsutgifter til FoU og andel med formål IKT. 2001 og 2003. Milliarder kroner	179
9.1.3. Driftsutgifter til FoU med formål IKT, fordelt på sektor. 2003. Prosent	180
9.1.4. Andel av FoU-driftsutgifter med formål IKT. IKT-sektoren og andre næringsområder. 2003. Prosent	180
9.1.5. Andel av FoU-driftsutgifter med formål IKT. Næringsgrupper innanfor IKT-sektoren. 2003. Prosent	180
9.2.1. Kostnader til egenutført og innkjøpt FoU. IKT-sektoren og andre næringsområder. 2004. Milliarder kroner	182

9.2.2. Kostnader til egenutført og innkjøpt FoU. Næringsgrupper innenfor IKT-sektoren. 2004. Milliarder kroner	183
9.3.1. Finansiering av forskning og utvikling. IKT-sektoren og andre næringsområder. 2003. Prosent	184
9.3.2. Finansiering av forskning og utvikling. Næringsgrupper innenfor IKT-sektoren. 2003. Prosent	184
9.4.1. Andel innovative foretak. IKT-sektoren og andre næringsområder. Perioden 2002-2004. Prosent	184
9.4.2. Andel innovative foretak. Næringsgrupper innenfor IKT-sektoren. Perioden 2002-2004. Prosent	186
9.4.3. Resultater av innovasjonsvirksomheten i IKT-sektoren. Perioden 2002-2004. Prosent	186
9.5.1. Kostnader til egenutført forskning og utvikling (FoU) i prosent av omsetningen i IKT-sektoren i de nordiske landene. 2003	188
9.5.2. Kostnader til egenutført forskning og utvikling (FoU) i de nordiske landene. IKT-sektoren og samlet næringsliv. 2003. Milliarder euro	188
9.5.3. Kostnader til egenutført forskning og utvikling (FoU). Utvalgte IKT-næringer i prosent av samlet FoU i næringslivet. 2003 eller siste år tilgjengelig	189

10. Virkninger av IKT

10.1.1. Forventninger til virkninger av IKT-bruk i kommuner, fylkeskommuner og statlige foretak. 2005. Prosent	192
10.1.2. Endringer som følge av de siste 2 års IT-prosjekter på utvalgte områder. Andel kommuner fordelt på graden av endring. 2005. Prosent	193
10.1.3. Endringer som følge av IT-prosjekter på utvalgte områder. Andel fylkeskommuner fordelt på graden av endring. 2005. Prosent	193
10.1.4. Endringer på utvalgte områder som følge av IT-prosjekter. Andel statlige foretak fordelt på graden av endring. 2005. Prosent	194

Tabellregister

2. Informasjonssektoren

2.1.1. Informasjonssektoren. Sysselsatte personer, etter næringsområde. 1995-2004	25
2.2.1. Sysselsatte i Informasjonssektoren, etter kjønn og alder. 2004. Prosent	27
2.2.2. Sysselsatte i Informasjonssektoren, etter utdanningsnivå. 2004. Prosent	28
2.3.1. Gjennomsnittlig månedsførtjeneste for heltidsansatte i IKT-sektoren, etter næringsgruppe. 2003-2005. Kroner	30
2.3.2. Gjennomsnittlig månedsførtjeneste for heltidsansatte i IKT-sektoren, etter kjønn og utdanningsnivå. 2003-2005. Kroner	31
2.4.1. Informasjonssektoren. Omsetning. 2000-2005. Millioner kroner	36
2.4.2. Databehandlingsvirksomhet. Omsetning etter type tjeneste. 2004. Millioner kroner	36
2.5.1. Informasjonssektoren. Verdiskapning. 1997-2003. Millioner kroner	40
2.6.1. Driftsmargin. Informasjonssektoren. 1999-2004. Prosent	43
2.6.2. Egenkapitalrentabilitet. Informasjonssektoren. 1999-2004. Prosent	43
2.7.1. Antall åpne konkurser. 1998-2005	46
2.7.2. Antall nyetableringer. 2001-2005	46
2.7.3. Sysselsatte i åpne konkurser. 1998-2005	46
2.7.4. Ansatte i nyetableringer. 2001-2005	47
2.8.1. Produksjon av IKT-varer. 2000-2004. Millioner kroner	48
2.9.1. Eksport av IKT-varer. 2000-2005. Millioner kroner	52
2.9.2. Import av IKT-varer. 2000-2005. Millioner kroner	52
2.9.3. Eksport av IKT-varer, etter landsdel. 2003-2005. Millioner kroner	52
2.10.1. Sysselsetting i IKT-sektoren i de nordiske landene. 2000-2003	57
2.10.2. Omsetning i IKT-sektoren i de nordiske landene. 2000-2003. Millioner euro	57
2.10.3. Bearbeidingsverdi i IKT-sektoren i de nordiske landene. 2000-2003. Millioner euro	58
2.10.4. Produksjon av IKT-varer i de nordiske landene. 2000-2004. Millioner euro	58
2.10.5. Import og eksport av IKT-varer i de nordiske landene. 2000-2004. Millioner euro	58

3. Infrastruktur

3.1.1. Trafikkminutter fra fasttelefon, etter trafikktretning. Gjennomsnittlig varighet per samtale. Privatmarkedet og bedriftsmarkedet. 2005	61
3.2.1. Trafikkminutter fra mobiltelefon prosentvis fordelt på trafikktretning og gjennomsnittlig varighet per samtale i privatmarkedet og bedriftsmarkedet. 2001-2005	63
3.4.1. Privatmarkedet. Bredbåndsabonnement fordelt etter overføringskapasitet og fylke. 3. kvartal 2005	68
3.4.2. Bedriftsmarkedet. Bredbåndsabonnement fordelt etter overføringskapasitet og fylke. 3. kvartal 2005	69
3.5.1. Antall mobiltelefonabonnement i forhold til folketallet i land i Europa. Desember. 1990-2004	72
3.5.2. Antall bredbåndsabonnement per 100 innbyggere, fordelt på teknologi. Desember 2005. OECD	73

4. Informasjons- og kommunikasjonsteknologi i husholdningene

4.1.1. Andel husholdninger som har tilgang til ulike IKT-produkter, etter familietype og husholdningsinntekt. 2. kvartal 2005	77
4.1.2. Bruk av PC de siste 3 md., etter kjønn, alder, utdanning og arbeidssituasjon. 2005. Prosent	78

4.2.1. Andel med ulike typer Internett-abonnement, etter familietype, husholdningsinntekt, kjønn, alder, utdanning og arbeidssituasjon. 2005. Prosent	82
4.2.2. Brukere av Internett, hyppighet og sted de siste 3 md. Andel av befolkningen, etter kjønn, alder, utdanning og arbeidssituasjon. 2005. Prosent	83
4.2.3. Internett brukt til ulike formål de siste 3 md. Andel av de som har vært på Internett siste 3 md., etter kjønn, alder, utdanning og arbeidssituasjon. 2005. Prosent	84
4.2.4. Internett brukt til ulike formål de siste 3 md. Andel av befolkningen, etter kjønn, alder, utdanning og arbeidssituasjon. 2005. Prosent	85
4.2.5. Internett brukt til kontakt med offentlige myndigheter de siste 3 md. Andel av de som har vært på Internett de siste 3 md., etter kjønn, alder, utdanning og arbeidssituasjon. 2005. Prosent	86
4.2.6. Internett brukt til kontakt med offentlige myndigheter de siste 3 md. Andel av befolkningen, etter kjønn, alder, utdanning og arbeidssituasjon. 2005. Prosent	87
4.3.1. Type varer og tjenester handlet av de som har handlet på Internett de siste 12 md., etter kjønn og alder. 2005. Prosent	90
4.4.1. Internett brukt til ulike formål de siste 3 md. 2005. Prosent av befolkningen	92
4.5.1. Andel av husholdningene som har tilgang på bredbånd hjemme. 2005. Prosent	94
4.5.2. Internett brukt til ulike formål de siste 3 md. Andel av de som har vært på Internett de siste 3 md. 2005. Prosent	94

5. Informasjons- og kommunikasjonsteknologi i næringslivet

5.1.1. Delen av alle føretak med tilgang til Internett, etter mengd sysselsette og næringsområde. 1998-2005. Prosent	97
5.1.2. Delen av alle føretak med breiband, etter mengd sysselsette og næringsområde. 2001-2005. Prosent	97
5.2.1. Delen av alle føretak som brukte Internett til kommunikasjon med styresmaktene, etter mengd sysselsette og næringsområde. 2003-2005. Prosent	99
5.3.1. Delen av alle føretak med heimeside, etter mengd sysselsette og næringsområde. 1998-2005. Prosent	102
5.3.2. Delen av alle føretak med distribusjon av digitale varer/tenester via heimeside, etter mengd sysselsette og næringsområde. 1998-2005. Prosent	102
5.4.1. Internett-sal. Delen av alle føretak med omsetning frå sal via Internett. Føretak med 10+ sysselsette. 1998-2004. Prosent	104
5.4.2. Volumet til Internett-salet, etter mengd sysselsette og næringsområde. 1999-2004. Milliardar kroner	104
5.5.1. Delen av alle føretak med tilgang til Internett, etter fylke. 1998-2005. Prosent	107
5.5.2. Delen av alle føretak med heimeside, etter fylke. 1998-2005. Prosent	107
5.5.3. Delen av alle føretak som nytta Internett til kommunikasjon med styresmaktene, etter fylke. 2003-2005. Prosent	108
5.6.1. Delen av alle føretak med heimeside. Føretak med 10+ sysselsette, etter land. 2003-2005. Prosent	112
5.6.2. Internett-omsetning som del av total omsetning. Føretak med 10+ sysselsette, etter land. 2002-2004. Prosent	112
5.6.3. Delen av alle føretak som nytta Internett for samhandling med styresmaktene. Føretak med 10+ sysselsette, etter land. 2003-2005. Prosent	113

6. Informasjons- og kommunikasjonsteknologi i offentlig sektor

6.1.1. Andel saker som håndteres papirløst ved hjelp av elektronisk saksstyring blant kommuner som anvender systemer for elektronisk saksstyring. 2004 og 2005. Prosent	118
6.1.2. Andel kommuner som anvender programvare med åpen kildekode. 2005. Prosent	118
6.1.3. Andel kommuner med tilbud om ulike elektroniske tjenester. 2002-2005. Prosent	120

6.1.4. Andel kommuner med tilbud om ulike elektroniske tjenester, etter fylke og innbyggertall. 2005. Prosent	120
6.1.5. Andel kommuner som anvender ulike typer IT-systemer. 2002-2005. Prosent	122
6.1.6. Andel kommuner som samarbeider med andre kommuner på utvalgte områder. 2003-2005. Prosent	122
6.1.7. Fordeling av IT-oppgaver mellom egne ansatte i kommunene og eksterne leverandører. 2004 og 2005. Prosent	123
6.2.1. Andel saker som håndteres papirløst ved hjelp av elektronisk saksstyring blant fylkeskommuner som anvender systemer for elektronisk saksstyring. 2004 og 2005. Prosent	125
6.2.2. Andel fylkeskommuner som anvender programvare med åpen kildekode. 2005. Prosent .	125
6.2.3. Andel fylkeskommuner med tilbud om ulike elektroniske tjenester. 2004 og 2005. Prosent	127
6.2.4. Andel fylkeskommuner som anvender ulike typer IT-systemer. 2004 og 2005. Prosent	127
6.2.5. Andel fylkeskommuner som samarbeider med andre myndigheter på utvalgte områder. 2004 og 2005. Prosent	127
6.2.6. Fordeling av IT-oppgaver mellom egne ansatte i fylkeskommunen og eksterne leverandører. 2004 og 2005. Prosent	128
6.3.1. Andel saker som håndteres papirløst ved hjelp av elektronisk saksstyring blant statlige foretak som anvender systemer for elektronisk saksstyring. 2005. Prosent	130
6.3.2. Andel foretak som anvender programvare med åpen kildekode. 2005. Prosent	130
6.3.3. Andel foretak med tilbud om ulike elektroniske tjenester. 2004 og 2005. Prosent	132
6.3.4. Andel foretak som anvender ulike typer IT-systemer. 2004 og 2005. Prosent	132
6.3.5. Fordeling av IT-oppgaver mellom egne ansatte i statlige foretak og eksterne leverandører. 2004 og 2005. Prosent	132

7. Sikkerhet

7.1.1. Andel kommuner, fylkeskommuner og statlige foretak som kommuniserer ved hjelp av digital signatur. 2004 og 2005. Prosent	139
7.1.2. Andel av alle foretak som kommuniserte ved hjelp av ulike sikkerhetstiltak. Alle foretak med 10+ sysselsatte. 2003-2005. Prosent	139
7.2.1. Andel av alle foretak utsatt for ulike sikkerhetsproblemer seneste året. Alle foretak med 10+ sysselsatte. 2003-2005. Prosent	141
7.2.2. Andel av alle foretak som brukte ulike sikkerhetstiltak. Alle foretak med 10+ sysselsatte. 2003-2005. Prosent	141
7.3.1. Andel kommuner, fylkeskommuner og statlige foretak som har vært utsatt for følgende problemer. 2005. Prosent	144
7.3.2. Andel kommuner, fylkeskommuner og statlige foretak med ulike sikkerhetstiltak. 2004 og 2005. Prosent	144
7.3.3. Andel kommuner, fylkeskommuner og statlige foretak med ulike sikkerhetssystemer. 2005. Prosent	144
7.4.1. Andel av de som har brukt Internett siste 12 md. som har vært utsatt for sikkerhetsproblemer, etter kjønn, alder, utdanning og arbeidssituasjon. 2005. Prosent	146
7.6.1. Andel av alle foretak utsatt for virusangrep siste året. Foretak med 10+ sysselsatte, etter land. 2003-2005. Prosent	155
7.6.2. Andel av alle foretak som har oppdatert sikkerhetstiltak seneste 3 md. Foretak med 10+ sysselsatte, etter land. 2003-2005. Prosent	155

8. Kompetanse

8.1.1. Talet på elever per PC med Internett-oppkopling. 2003-2005	159
8.2.1. Fullførte utdanninger innanfor informasjons- og datateknologi. 2000/01-2003/04	162
8.3.1. Bruk av Internett for utdanning og opplæring dei siste 3 md. Delen av dei som har nytta Internett dei siste 3 md. 2004 og 2005. Prosent	165

8.3.2.	Delen av alle føretak som brukte Internett til opplæring og utdanning av personell, etter mengd sysselsette og næringsområde. 2003-2005. Prosent	165
8.4.1.	Delen av dei som har brukt PC dei siste 12 md. som har utført ulike aktivitetar, etter kjønn, alder, utdanning og arbeidssituasjon. 2005. Prosent	167
8.5.1.	Mengda personar med IT-utdanning på universitets-/høgskolenivå. 2000-2004	169
8.5.2.	Mengda personar med IT-utdanning i IKT-sektoren og i privat næringsliv utanom IKT-sektoren. 2000-2004	169
8.6.1.	Delen av alle føretak som brukte Internett til opplæring og utdanning av personell, etter fylke. 2003-2005. Prosent	172
8.7.1.	Delen av alle føretak som nytta Internett til opplæring og utdanning av personell. Foretak med 10+ sysselsatte, etter land. 2003-2005. Prosent	175
9. Forskning og utvikling (FoU)		
9.1.1.	Driftsutgifter til FoU, etter FoU-område og sektor. 2003. Millioner kroner	181
9.1.2.	Driftsutgifter til FoU og andel med formål IKT. 2001 og 2003. Millioner kroner	181
9.1.3.	Driftsutgifter til FoU med formål IKT. IKT-sektoren og andre næringsområder. 2003. Prosent	181
9.1.4.	Driftsutgifter til FoU med formål IKT. Næringsgrupper innenfor IKT-sektoren. 2003. Prosent	181
9.2.1.	Kostnader til forskning og utvikling (FoU). Næringslivet i alt og utvalgte næringsområder. 2003 og 2004. Millioner kroner	183
9.2.2.	Kostnader til forskning og utvikling (FoU). Næringsgrupper innenfor IKT-sektoren. 2003 og 2004. Millioner kroner	183
9.3.1.	Finansiering av forskning og utvikling. IKT-sektoren og andre næringsområder. 2003. Millioner kroner	185
9.3.2.	Finansiering av forskning og utvikling. Næringsgrupper innenfor IKT-sektoren. 2003. Millioner kroner	185
9.4.1.	Andel innovative foretak. IKT-sektoren og andre næringsområder. Perioden 2002-2004 ..	187
9.4.2.	Andel innovative foretak. Næringsgrupper innenfor IKT-sektoren. Perioden 2002-2004 ...	187
9.4.3.	Effekter av innovasjonsvirksomheten i IKT-sektoren. Andelen av enhetene med innovasjon som har oppgitt gjeldende faktor til å være av stor betydning. Perioden 2002-2004. Prosent	187
9.5.1.	Omsetning og kostnader til egenutført forskning og utvikling (FoU) i IKT-sektoren i de nordiske landene. 2003. Millioner euro	189
9.5.2.	Kostnader til egenutført forskning og utvikling (FoU) i de nordiske landene. IKT-sektoren og samlet næringsliv. 2003. Millioner euro	189
9.5.3.	Kostnader til egenutført forskning og utvikling (FoU). Utvalgte IKT-næringer i prosent av samlet FoU i næringslivet. 2003 eller siste år tilgjengelig. Prosent	190
10. Virkninger av IKT		
10.1.1.	Forventninger til virkninger av IKT-bruk i kommuner, fylkeskommuner og statlige foretak. 2004 og 2005. Prosent	194
10.1.2.	Endringer som følge av de 2 siste års IT-prosjekter på utvalgte områder. Andel kommuner fordelt på graden av endring. 2005. Prosent	194
10.1.3.	Endringer som følge av IT-prosjekter på utvalgte områder. Andel fylkeskommuner fordelt på graden av endring. 2005. Prosent	195
10.1.4.	Endringer på utvalgte områder som følge av IT-prosjekter. Andel statlige foretak fordelt på graden av endring. 2005. Prosent	195

Mads Hansen-Møllerud, Annette Kalvøy, Ole-Petter Kordahl, Geir Martin Pilskog og Anne-Hege Sølverud

1. Innleiing

Informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT) brukast stendig meir i føretak, offentleg sektor og hushald. Resultatet er ein sterk og mangfaldig påverknad av sosiale og økonomiske tilhøve. Verknadene speglast i endringar i næringsstrukturen og organiseringa av produksjonen. Nye produkt og nye marknader vert skapte i stort tempo. Det påverkar innhaldet i arbeidsfunksjonar og yrke og det påverkar samhandlinga mellom økonomiske aktørar og sektorar. Samstundes påverkar IKT tilhøva for menneskeleg samhandling og kontakt.

Samfunnsendringane stiller igjen store krav til det statistiske systemet som skal kasta ljøs over desse prosessane med kvantitativ informasjon. Statistikken om informasjonssamfunnet skal dekkja ei rad ulike område og trongen for tilpassing over tid er større enn på mange andre område. I tillegg til skildring av nasjonale tilhøve er dessutan internasjonale samanlikningar viktig.

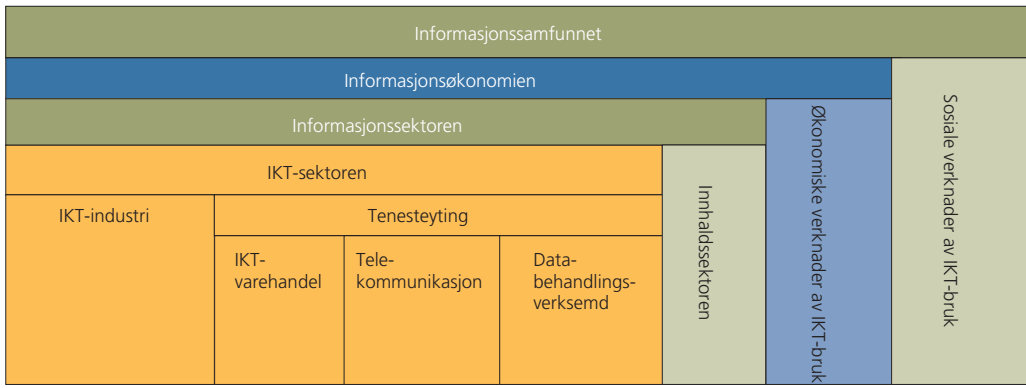
Dei delane av næringslivet som produserer varer og tenester for informasjonssamfunnet vert kalla Informasjonssektoren. Informasjonssektoren er samansett av to delar, IKT-sektoren og Innhaldssektoren. Førabels er berre IKT-sektoren gjeven ein internasjonalt akseptert definisjon. IKT-sektoren femner om IKT-industri, IKT-varehandel, telekommunikasjon og IKT-konsulentverksemd. Det finst førabels ingen internasjonal definisjon for Innhaldssektoren, men EU er i ferd med å utforma ei avgrensing. Innhaldssektoren er inntil avsluttinga av dette arbeidet basert på ei nasjonal avgrensing. Statistisk sentralbyrå har likevel henta grunnleggjande vurderingar frå notat publisert av SN (dei sameinte nasjonar) og OECD. Det er også teke omsyn til innspel frå nasjonale brukarar av statistikken.

Bruk av varer og tenester produsert av IKT-sektoren og Innhaldssektoren påverkar utviklinga innanfor hushald, næringsliv og offentleg sektor. Styresmaktene har utforma målsetjingar for bruken av IKT. Statistisk sentralbyrå gjennomfører undersøkingar for å måla måloppnåinga til styresmaktene.

Dagens statistikkproduksjon dekkjer ikkje kunnskapstrongen fullt ut. Det gjeld både i Noreg og i andre land. Statistikkssystemet er stendig under utvikling. I denne publikasjonen har me samla utdrag frå den eksisterande statistikken til Statistisk sentralbyrå. I tillegg inneheld publikasjonen norske data innhenta av Post- og teletilsynet, NIFU STEP

Noregs forskingsråd og internasjonal statistikk frå andre nordiske statistiske kontor, EUROSTAT (EUs statistiske kontor) og OECD. Figuren nedanfor skisserer grovt ein del av områda statistikkproduksjonen om informasjonssamfunnet skal dekkja.

Figur 1. Eit rammeverk for statistikk om informasjonssamfunnet

På mange måtar er kunnskap om verknadene av IKT viktigare enn registrering av tilgang og bruk. Denne publikasjonen inneheld ikkje mykje statistikk eller analyser av verknad, men Statistisk sentralbyrå held på å auka produksjonen av slik statistikk.

Denne statistiske analysen er ei vidareføring av fjorårets publikasjon, "Nøkkeltall om Informasjonssamfunnet 2004". I tillegg til oppdaterte tal, er måling av resultatoppnåinga til styresmaktene sterkare vektlagt enn tidlegare. Detaljert informasjon om definisjonar og avgrensingar i publikasjonen finst i kapittel 11.

Kapittelet om informasjonssektoren er utarbeidd av Mads Hansen-Møllerud og Ole-Petter Kordahl. Hansen-Møllerud har skrive avsnitta 2.6, 2.8 og 2.9. Kordahl har skrive avsnitta 2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 2.5, 2.7 og 2.10.

Dei to kapitla om infrastruktur og IKT i hushalda er skrivne av Anne-Hege Sølverud.

Kapittelet om IKT i næringslivet er skrivne av Geir Martin Pilskog.

Kapittelet om IKT i offentleg sektor er skrivne av Mads Hansen-Møllerud.

Kapittelet om tryggleik er utarbeidd av Mads Hansen-Møllerud, Geir Martin Pilskog og Anne-Hege Sølverud. Hansen-Møllerud og Pilskog har skrive avsnitt 7.1. Avsnitt 7.2 er skrivne av Pilskog. Hansen-Møllerud har skrive avsnitt 7.3. Sølverud har skrive avsnitt 7.4. Avsnitt 7.5 er skrivne av Pilskog og Sølverud, medan Hansen-Møllerud, Pilskog og Sølverud har skrive avsnitt 7.6.

Kapittelet om kompetanse er utarbeidd av Mads Hansen-Møllerud, Geir Martin Pilskog og Anne-Hege Sølverud. Hansen-Møllerud har skrive avsnitta 8.1, 8.2 og 8.5. Avsnitt 8.4 er skrive av Sølverud. Pilskog og Sølverud har skrive avsnitta 8.3, 8.6 og 8.7.

Kapittelet om forskning og utvikling er skrive av Annette Kalvøy.

Kapittelet om verknader av IKT er skrive av Mads Hansen-Møllerud.

Ole-Petter Kordahl og Mads Hansen-Møllerud

2. Informasjonssektoren

Informasjonssektoren produserer varer og tjenester for informasjonssamfunnet. Den består av en IKT-sektor og en Innholdssektor. IKT-sektoren består av næringsgruppene IKT-industri, IKT-varehandel, telekommunikasjon og IKT-konsulentvirksomhet. Disse næringsgruppene produserer og selger IKT-varer, tilbyr telekommunikasjonstjenester, utvikler programvare og tilbyr tjenester knyttet til utvikling og drift av IT-systemer. Innholdssektoren består av næringsgrupper som produserer og distribuerer innhold gjennom ulike medier og omfatter næringsgruppene forlagsvirksomhet, informasjonstjenester, radio og fjernsyn og film og video. Innhold er i denne sammenheng definert som tekst, lyd, bilde eller en kombinasjon av disse. Det er ikke skilt mellom elektroniske og tradisjonelle medier i forbindelse med distribusjonen av innhold.

I kapittel 11 er det beskrevet nærmere hvilke aktiviteter og næringer som inngår i henholdsvis IKT-sektoren og Innholdssektoren og hvilke produkter som er definert som IKT-varer.

Dette kapitlet presenterer Informasjonssektorens økonomiske betydning og utvikling ved hjelp av følgende indikatorer:

- Sysselsetting.
- Lønnsforhold.
- Omsetning.
- Verdiskapning.
- Lønnsomhet.
- Nyetableringer og konkurser.
- Produksjon av IKT-varer.
- Import og eksport av IKT-varer.
- Sammenligninger med de nordiske landene for noen utvalgte variabler.

2.1. Informasjonssektoren. Sysselsetting

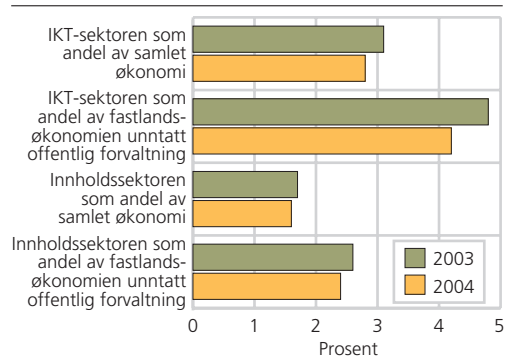
Dette avsnittet belyser sysselsettingen i IKT-sektoren og Innholdssektoren. Det er tilgjengelig tall for perioden 1995-2004. Utviklingen ses i forhold til samlet næringsliv og i forhold til utvalgte næringsgrupper. Sysselsettingen i de ulike næringsgruppene innenfor IKT-sektoren og Innholdssektoren er også belyst.

- IKT-sektoren sysselsatte 63 528 personer i 2004 og utgjorde 4,2 prosent av sysselsettingen i fastlandsøkonomien unntatt offentlig forvaltning.
- Innholdssektoren sysselsatte 36 608 personer i 2004 og utgjorde 2,4 prosent av sysselsettingen i fastlandsøkonomien unntatt offentlig forvaltning.

Betydning

- IKT-sektoren og Innholdssektoren stod for henholdsvis 2,8 og 1,6 prosent av sysselsettingen i samlet økonomi.
- Sett i forhold til sysselsettingen i fastlandsøkonomien unntatt offentlig forvaltning, stod IKT-sektoren og Innholdssektoren for henholdsvis 4,2 og 2,4 prosent.

Figur 2.1.1. Sysselsettingen i IKT-sektoren og Innholdssektoren som andel av sysselsettingen i norsk økonomi. 2003 og 2004. Prosent

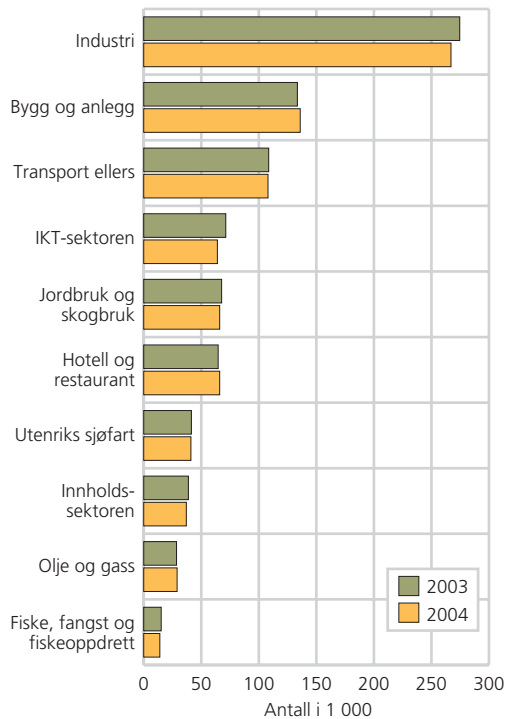

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Informasjonssektoren og andre næringer 2004

- Målt i sysselsettingstall er Informasjonssektoren betydelig større enn olje og gass, men mindre enn industri og bygg og anlegg.
- IKT-sektoren har litt flere sysselsatte enn jordbruk og skogbruk, mens Innholdssektoren har litt færre sysselsatte enn utenriks sjøfart.

Figur 2.1.2. Sysselsettingen i IKT-sektoren, Innholdssektoren og andre utvalgte næringsområder. 2003 og 2004. Antall i 1 000

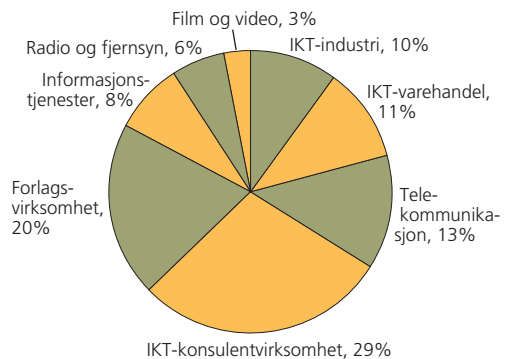

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

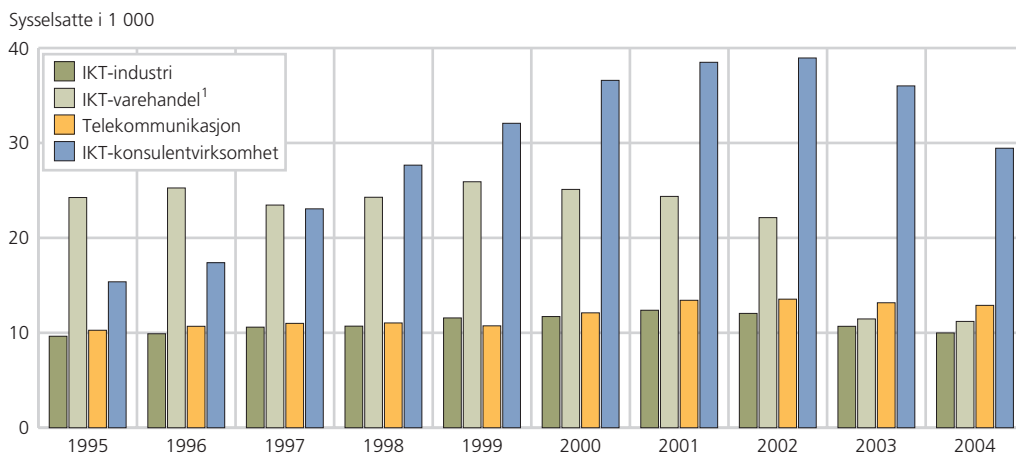
IKT-næringsgrupper

- IKT-konsulentvirksomhet står for den største andelen av sysselsettingen i Informasjonssektoren og sysselsatte 29 444 personer i 2004. Konsulentvirksomhet utgjorde 29 prosent av total sysselsetting i Informasjonssektoren.
- Telekommunikasjon sysselsatte 12 893 personer, eller 8 prosent av total sysselsetting i Informasjonssektoren.
- Forlagsvirksomhet sysselsatte 20 410 personer, hvilke utgjør 20 prosent av den totale sysselsettingen i Informasjonssektoren.

Figur 2.1.3. Sysselsettingen i Informasjonssektoren fordelt på næringsgrupper. 2004. Prosent

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Figur 2.1.4. IKT-sektoren. Sysselsetting etter næringsgruppe. 1995-2004. Sysselsatte i 1 000

¹ Sysselsetting for 2003 er ikke sammenlignbar med tidligere årganger på grunn av ny avgrensning av IKT-varehandel.
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

IKT-sektoren 1995-2004

- IKT-konsulentvirksomhet har hatt en betydelig større vekst enn andre næringsgrupper, og sysselsettingen er mer enn fordoblet siden 1995. Nedgangen i 2003 skyldes i stor grad en revisjon av næringsplasseringer. Sysselsettingen for 2004 er ikke sammenlignbar med tidligere årganger grunnet ny metode. Se avsnittet Om statistikken.

- Sysselsettingen i de andre IKT-næringene har utviklet seg vesentlig svakere. IKT-varehandel har hatt et ganske stabilt antall sysselsatte i hele perioden. Sysselsettingen for 2003 er ikke sammenlignbar med tidligere årganger på grunn av ny avgrensning av IKT-varehandel.
- Telekommunikasjon og IKT-industri har økt med henholdsvis 28 og 11 prosent siden 1995.

Om statistikken

Statistikken for årene 1997-2004 bygger på de årlige strukturstatistikkene for industri, varehandel, telekommunikasjon, databehandlingsvirksomhet og kulturell tjenesteyting. Tallene for samlet økonomi og andre næringer er hentet fra nasjonalregnskapet. Sysselsettingen er oppgitt i antall sysselsatte personer.

Næringsstandarden som er grunnlaget for produksjon av næringsstatistikk gjennomgikk en mindre revisjon i 2002. Dette har ført til endringer i avgrensningen av IKT-varehandel ved at virksomhet som ikke er IKT-relevant er tatt ut av definisjonen. Denne endringen gjelder fra og med 2003 og berører i tillegg til IKT-varehandel de aggregerte tallene for IKT-sektoren og Informasjonssektoren. En større revisjon av næringsplasseringene innenfor IKT-konsulentvirksomhet har ført til mer presise tall fra og med 2003, men dette har gått på bekostning av sammenlignbarheten bakover i tid.

Til og med årgang 2003 ble tall på sysselsetting for populasjonsutvalget i strukturstatistikken hentet inn på skjema. Fra og med årgang 2004 ble skjemaspørsmålet på

sysselsetting fjernet og man gikk over til å bruke registerbaserte tall (AA-registret) som utgangspunkt for revisjon. Dette resulterer i et brudd i sysselsettingsberegningene og vanskeliggjør sammenligning av sysselsettingstallene for 2003 og 2004.

Se også kapittel 11 Definisjoner og avgrensninger.

Internett-referanse: www.ssb.no/iktsys

Tabell 2.1.1. Informasjonssektoren. Sysselsatte personer, etter næringsområde. 1995-2004

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003 ¹	2004 ⁴
Informasjonssektoren	126 328	110 083 ¹	100 136 ⁴
IKT-sektoren ...	59 538	63 234	68 110	73 685	80 290	85 521	88 673	86 677	71 327 ¹	63 528 ⁴
IKT-industri ...	9 641	9 902	10 597	10 704	11 569	11 715	12 379	12 046	10 686	9 989 ⁴
IKT-varehandel ²	24 251	25 258	23 457	24 279	25 913	25 106	24 369	22 133	11 462 ²	11 202 ⁴
Telekommunikasjon	10 271	10 688	10 996	11 040	10 737	12 106	13 428	13 546	13 168	12 893 ⁴
IKT-konsulentvirksomhet ...	15 375	17 386	23 060	27 662	32 071	36 594	38 497	38 952	36 011 ³	29 444 ⁴
Innholdssektoren	39 651	38 756	36 608 ⁴
Forlagsvirksomhet	21 842	21 058	20 410 ⁴
Informasjonstjenester	9 301	9 130 ⁴	7 717 ⁴
Radio og fjernsyn	5 282	5 376	5 833 ⁴
Film og video	3 226	3 192	2 648 ⁴

¹ Sysselsettingen for 2003 er ikke sammenlignbar med tidligere årganger på grunn av endringer i IKT-varehandel og IKT-konsulentvirksomhet.

² Sysselsettingen for 2003 er ikke sammenlignbar med tidligere årganger på grunn av ny avgrensning av IKT-varehandel.

³ Revisjon av næringsplasseringer i 2003 vanskeliggjør sammenligning mot tidligere årganger.

⁴ Sysselsetting for 2004 er ikke sammenlignbar med tidligere årganger på grunn av metodeendring.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

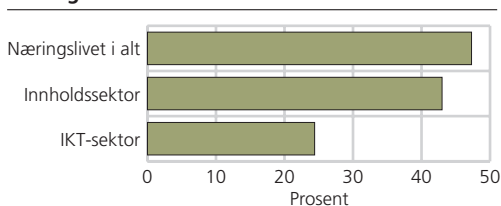
2.2. Informasjonssektoren. Sysselsettingsprofil

Informasjonssektoren har en lavere andel kvinner enn samlet næringsliv. Dette gjelder spesielt IKT-sektoren der andelen kvinner var 24 prosent i 2004. Innenfor IKT-sektoren hadde telekommunikasjoner den høyeste kvinneandelen med 31 prosent, mens IKT-varehandel hadde den laveste med 21 prosent. Til sammenligning var kvinneandelen i Innholdssektoren og i det samlede næringsliv på henholdsvis 43 og 47 prosent.

Henholdsvis 50 og 42 prosent av de sysselsatte i IKT-sektoren og Innholdssektoren er i aldersgruppen 25-39 år. I det samlede næringsliv er 35 prosent av de sysselsatte i denne aldersgruppen. Andelen sysselsatte i aldersgruppen 40-54 år er om lag den samme i både IKT-sektoren, Innholdssektoren og det samlede næringsliv. I de andre aldersgruppene er sysselsatte i IKT-sektoren underrepresentert i forhold til samlet næringsliv. Tilsvarende gjelder for Innholdssektoren, men i mye mindre grad.

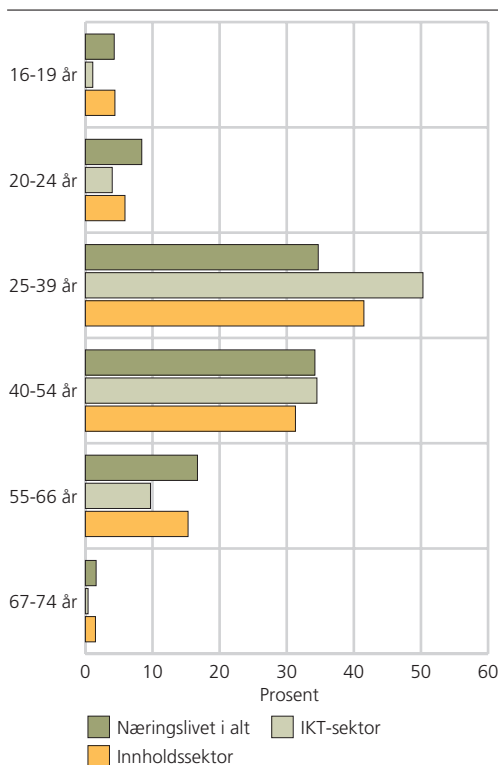
Nærmere halvparten av de sysselsatte i IKT-sektoren og 38 prosent av de sysselsatte i Innholdssektoren har høyere utdanning. Gjennomsnittet for samlet næringsliv er 29 prosent. Bare 4 prosent av de sysselsatte i IKT-sektoren har ikke utdanning utover grunnskolen. I Innholdssektoren og samlet næringsliv var det henholdsvis 7 og 10 prosent av de sysselsatte som ikke hadde utdanning utover grunnskolen i 2004.

Figur 2.2.1. Kvinner som andel av de sysselsatte. IKT-sektoren, Innholdssektoren og samlet næringsliv. 2004. Prosent

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Figur 2.2.2. Sysselsatte etter alder. IKT-sektoren, Innholdssektoren og samlet næringsliv. 2004. Prosent

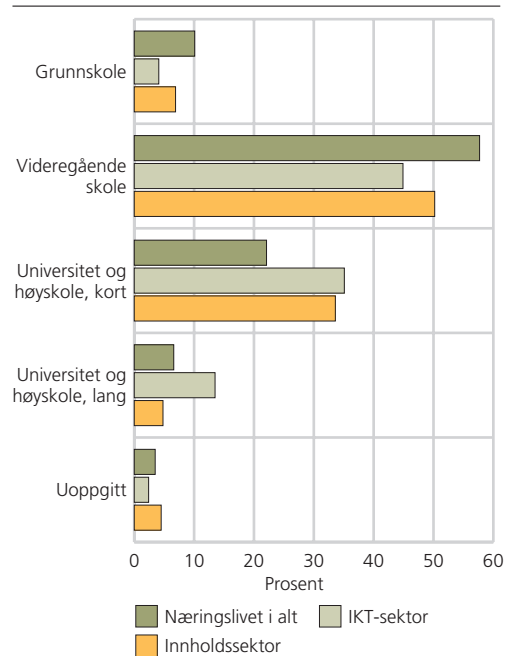
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Om statistikken

Opplysningene om sysselsettingens fordeling på kjønn, alder og utdanning bygger på tall fra den registerbaserte sysselsettingsstatistikken fra 4. kvartal 2004. Data for den registerbaserte sysselsettingsstatistikken er basert på flere ulike registre hvor det viktigste er Rikstrygdeverkets arbeidstakerregister. Statistikken omfatter både lønnstakere og selvstendig næringsdrivende, som har utført arbeid av minst én times varighet i referanseuka.

Internett-referanse: Registerbasert sysselsettingsstatistikk, <http://www.ssb.no/regsys/>

Figur 2.2.3. Sysselsatte etter utdanningsnivå. IKT-sektoren, Innholdssektoren og samlet næringsliv. 2004. Prosent

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 2.2.1. Sysselsatte i Informasjonssektoren, etter kjønn og alder. 2004. Prosent

	Kjønn		Alder					
	Menn	Kvinner	16-19	20-24	25-39	40-54	55-66	67-74
Samlet næringsliv	52,7	47,3	4,3	8,4	34,7	34,2	16,7	1,6
IKT-industri	75,5	24,5	1,0	2,4	41,2	39,1	15,7	0,5
IKT-varehandel	79,2	20,8	2,4	7,0	50,2	31,8	8,2	0,5
Telekommunikasjon	69,0	31,0	0,4	4,8	49,6	33,4	11,6	0,2
IKT-konsulentvirksomhet ...	76,7	23,3	0,9	3,2	53,3	34,6	7,7	0,3
Sum IKT-sektor	75,6	24,4	1,1	4,0	50,3	34,5	9,7	0,4
Forlagsvirksomhet	56,1	43,9	5,7	5,8	35,9	33,4	17,5	1,7
Informasjonstjenester	58,4	41,6	3,0	6,1	47,3	30,2	11,7	1,6
Radio og fjernsyn	56,4	43,6	1,2	4,4	49,5	28,9	15,3	0,8
Film og video	60,5	39,5	6,9	10,4	48,3	23,9	9,6	0,8
Sum Innholdssektor	57,0	43,0	4,4	5,9	41,5	31,3	15,3	1,5

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 2.2.2. Sysselsatte i Informasjonssektoren, etter utdanningsnivå. 2004. Prosent

	Grunnskole ¹	Videregående skole ²	Universitet og høyskole, kort ³	Universitet og høyskole, lang ⁴	Uoppgitt
Samlet næringsliv	10,1	57,7	22,1	6,6	3,5
IKT-industri	7,7	49,0	25,8	15,4	2,1
IKT-varehandel	5,5	61,3	26,8	4,5	2,0
Telekommunikasjon ...	3,0	47,9	34,8	12,5	1,8
IKT-konsulentvirksomhet	2,9	36,8	41,0	16,5	2,8
Sum IKT-sektor	4,1	44,9	35,1	13,5	2,4
Forlagsvirksomhet	7,5	51,4	29,9	5,3	5,9
Informasjonstjenester .	7,2	57,5	28,5	3,4	3,3
Radio og fjernsyn	4,0	36,4	51,7	5,7	2,2
Film og video	8,7	52,5	32,4	3,0	3,5
Sum Innholdssektor	6,9	50,2	33,6	4,8	4,5

¹ Ikke medregnet personer med uoppgitt eller ingen fullført utdanning.

² Inkludert nivået "Påbygging til videregående utdanning" som omfatter utdanninger som bygger på videregående skole, men som ikke er godkjent som høyere utdanning.

³ Universitets- og høyskolenivå, kort; omfatter høyere utdanning t.o.m. 4 år.

⁴ Universitets- og høyskolenivå, lang; omfatter utdanninger på mer enn 4 år, samt forskerutdanning.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

2.3. IKT-sektoren. Lønn for heltidsansatte

Dette avsnittet belyser lønnsforholdene for heltidsansatte i IKT-sektoren for 2004 og 2005. Det er ikke utarbeidet lønnsstatistikk for Innholdssektoren. Utviklingen sees i forhold til samlet næringsliv og i forhold til utvalgte næringsgrupper. Det er også blitt lagt vekt på betydningen av kjønn og utdanningsnivå.

- Kun ansatte innenfor olje- og gassvirksomhet hadde høyere månedslønn enn ansatte i IKT-sektoren i 2005.
- IKT-konsulentvirksomhet hadde det høyeste lønnsnivået innenfor IKT-sektoren.
- Heltidsansatte kvinner i IKT-sektoren tjente i gjennomsnitt 83 prosent av sine mannlige kolleger i 2005.

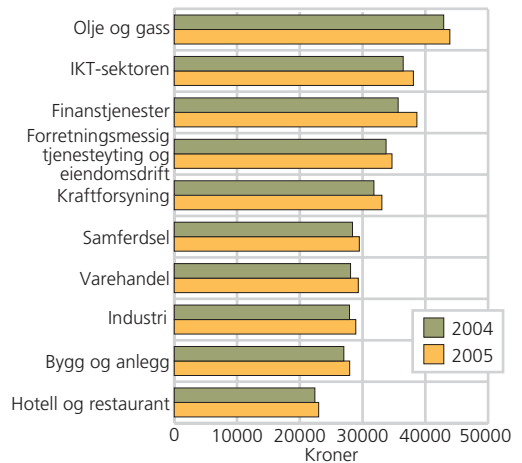
Heltidsansatte i IKT-sektoren og andre næringer

- Heltidsansatte i IKT-sektoren hadde en gjennomsnittlig månedslønn på 38 100 kroner per 3. kvartal 2005. Dette utgjorde en økning på 1 352 kroner eller 3,7 prosent fra samme tidspunkt 2004.
- Heltidsansatte innenfor olje og gass hadde en gjennomsnittlig månedslønn på 43 900 kroner på samme tidspunkt. Dette er det eneste næringsområdet hvor de heltidsansatte tjener mer enn i IKT-sektoren.
- Gjennomsnittlig vekst i månedslønnen fra 2004 til 2005 var på 4 prosent. En tilsvarende vekst var det innenfor industri og varehandel. Lavest prosentvis vekst var det innenfor olje og gass.

Næringsgrupper i IKT-sektoren

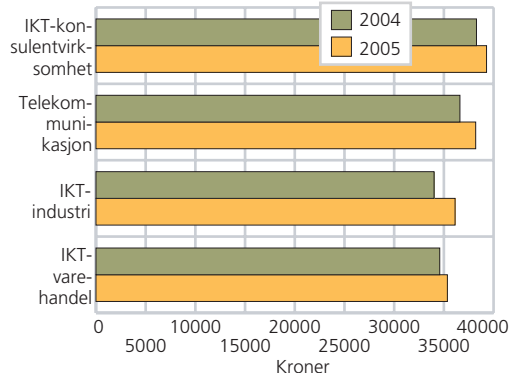
- Innenfor IKT-sektoren var heltidsansatte i IKT-konsulentvirksomhet de best betalte med en gjennomsnittlig månedslønn på 39 292 kroner i 2004.
- Heltidsansatte innenfor IKT-industri hadde en månedslønn på 35 353 kroner og var i gjennomsnitt de som var lavest betalt i IKT-sektoren, tett etterfulgt av IKT-varehandel.

Figur 2.3.1. Gjennomsnittlig månedsførtjeneste for heltidsansatte i IKT-sektoren og andre næringsområder. 2004 og 2005. Kroner

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Figur 2.3.2. Gjennomsnittlig månedsførtjeneste for heltidsansatte i IKT-sektoren, fordelt på næringsområder. 2004 og 2005. Kroner

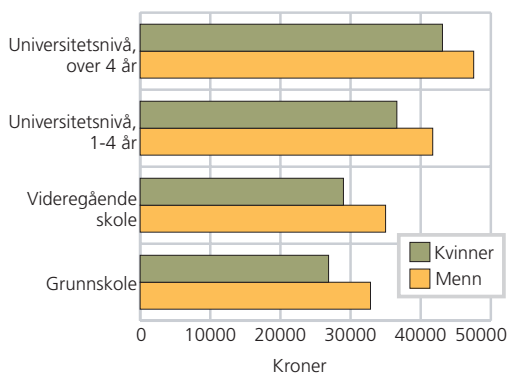

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Månedslønn etter kjønn og utdanningsnivå

- Heltidsansatte i IKT-sektoren med grunnskoleutdanning tjente i gjennomsnitt 31 198 kroner i måneden i 2005. Ansatte med fire år eller mer universitetsutdanning hadde en gjennomsnittlig månedslønn på 46 877 kroner.
- Heltidsansatte kvinner hadde i gjennomsnitt en månedslønn på 33 013 kroner, og dette tilsvarte 83 prosent av det deres mannlige kolleger tjente. Lønnsforskjellene mellom mann og kvinne jevner seg ut ved høyere utdanning.

Figur 2.3.3. Gjennomsnittlig månedsførtjeneste for heltidsansatte i IKT-sektoren, fordelt på kjønn og utdanningsnivå. 2005. Kroner

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Om statistikken

Statistikken bygger på opplysninger for et utvalg av virksomheter med til sammen 35 584 heltidsansatte per 3. kvartal 2005. Det er ikke knyttet egen datainnsamling til lønnsstatistikken for ansatte i IKT-sektoren. Statistikken er sammenstilt av opplysninger fra lønnsstatistikken for ansatte i varehandel, industri, samferdsel og forretningsmessig tjenesteyting. Månedsførtjeneste i alt er benyttet til å belyse lønnsnivået i IKT-sektoren og andre næringsområder. Det omfatter utbetalt avtalt lønn, uregelmessige tillegg og bonuser, provisjoner o.l. Overtidsgodtgjørelser er ikke medregnet i månedsførtjeneste i alt.

Internett-referanse: www.ssb.no/lonnikt/

Tabell 2.3.1. Gjennomsnittlig månedsførtjeneste for heltidsansatte i IKT-sektoren, etter næringsgruppe. 2003-2005. Kroner

	2003 ¹	2004	2005
IKT i alt	35 869	36 748	38 100
IKT-industri	33 520	34 585	35 353
IKT-varehandel ¹	33 572	34 012	36 126
IKT-telekommunikasjoner	35 961	36 616	38 201
IKT-konsulentvirksomhet	37 608	38 281	39 292

¹ For 2003 er tallene endret grunnet ny avgrensning av IKT-varehandel og er derfor ikke sammenliknbare med tidligere årganger.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 2.3.2. Gjennomsnittlig månedsløstjeneste for heltidsansatte i IKT-sektoren, etter kjønn og utdanningsnivå. 2003-2005. Kroner

	2003 ¹	2004	2005
Begge kjønn			
Utdanning i alt	35 869	36 748	38 100
Grunnskole (nivå 1-2)	29 510	30 355	31 198
Videregående skole (nivå 3-5)	31 518	32 116	33 391
Universitetsnivå, 1-4 år (nivå 6)	38 598	39 396	40 620
Universitetsnivå, over 4 år (nivå 7-8)	44 136	45 476	46 877
Menn			
Utdanning i alt	37 674	38 396	39 619
Grunnskole (nivå 1-2)	32 468	32 594	32 844
Videregående skole (nivå 3-5)	33 271	33 786	34 995
Universitetsnivå, 1-4 år (nivå 6)	39 909	40 604	41 716
Universitetsnivå, over 4 år (nivå 7-8)	45 006	46 234	47 556
Kvinner			
Utdanning i alt	30 206	31 275	33 013
Grunnskole (nivå 1-2)	24 826	25 244	26 868
Videregående skole (nivå 3-5)	27 002	27 558	28 986
Universitetsnivå, 1-4 år (nivå 6)	33 896	35 042	36 602
Universitetsnivå, over 4 år (nivå 7-8)	38 951	40 385	43 106

¹ For 2003 er tallene endret grunnet ny avgrensning av IKT-varehandel og er derfor ikke sammenliknbare med tidligere årganger.
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

2.4. Informasjonssektoren. Omsetning

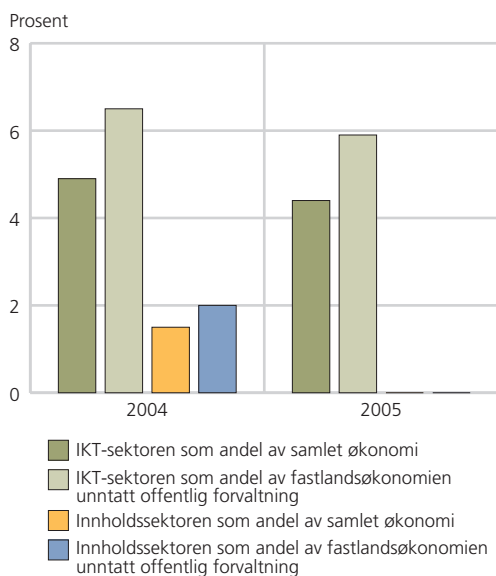
Dette avsnittet belyser omsetningen i IKT-sektoren og Innholdssektoren. For IKT-sektoren er det tilgjengelig tall for perioden 1995-2005, mens det for Innholdssektoren er tilgjengelig tall for 2002-2004. Utviklingen ses i forhold til samlet næringsliv og i forhold til utvalgte næringsgrupper. Omsetningen i de ulike næringsgruppene innenfor IKT-sektoren og Innholdssektoren er også belyst.

- IKT-sektoren omsatte for 177 milliarder kroner i 2005 og utgjorde 5,9 prosent av fastlandsøkonomien unntatt offentlig forvaltning.
- Innholdssektoren omsatte for 53 milliarder kroner i 2004 og utgjorde da 2 prosent av fastlandsøkonomien unntatt offentlig forvaltning.

Betydning 2004-2005

- IKT-sektorens andel av samlet økonomi og fastlandsøkonomien unntatt offentlig forvaltning var på henholdsvis 4,4 og 5,9 prosent både i 2004 og 2005.
- Omsetningen i Innholdssektoren utgjorde 1,5 prosent av omsetningen i samlet økonomi i 2004. I forhold til fastlandsøkonomien unntatt offentlig forvaltning utgjorde omsetningen 2 prosent.

Figur 2.4.1. Omsetningen i IKT-sektoren og Innholdssektoren som andel av omsetningen i norsk økonomi. 2004 og 2005. Prosent

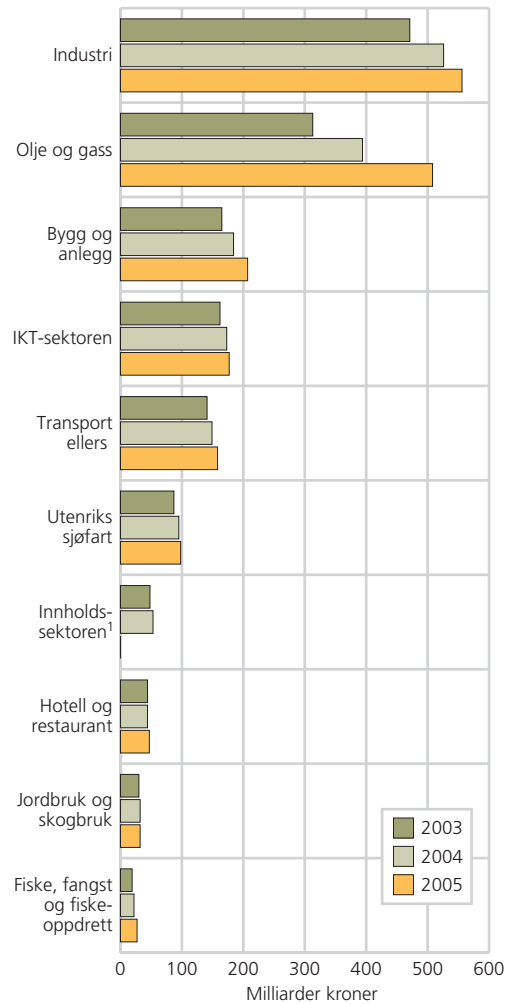

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

IKT-sektor, Innholdssektor og andre næringer 2003-2004

- Omsetningen i IKT-sektoren økte med om lag 2 prosent fra 173 milliarder kroner i 2004 til 177 milliarder kroner i 2005. Målt etter omsetning er IKT-sektoren større enn utenriks sjøfart, men klart mindre enn industrisektoren.
- Innholdssektoren omsatte for 53 milliarder kroner i 2004. Dette er en vekst på 1 prosent fra året før. Omsetningen i Innholdssektoren var på størrelse med hotell- og restaurantnæringen i 2004.

Figur 2.4.2. Omsetning. IKT-sektoren, Innholdssektoren og andre utvalgte næringsområder. 2003-2005. Milliarder kroner

¹ 2005-tall for Innholdssektoren er ikke tilgjengelige før oktober 2006.
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Næringsgrupper i IKT-sektoren og Innholdssektoren

- Med en omsetning på 61 milliarder kroner var telekommunikasjon den klart største næringsgruppen innenfor IKT-sektoren i 2005. IKT-industri var den minste næringsgruppen med en omsetning på 25 milliarder kroner. IKT-konsulentvirksomhet hadde en økning på 15 prosent fra 2004 til 2005, og dette var den største økningen innenfor IKT-sektoren.

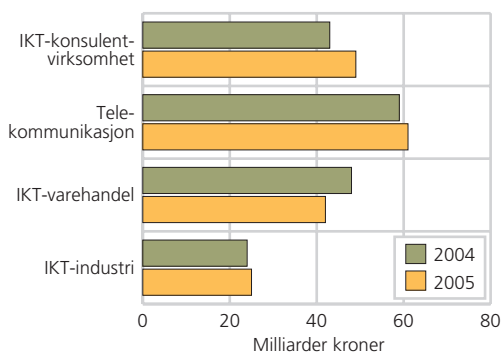
- Forlagsvirksomheten omsatte for 26 milliarder kroner i 2004, og dette utgjorde mer enn 50 prosent av hele omsetningen i Innholdssektoren. Omsetningsveksten innenfor denne næringsgruppen var på 5 prosent fra året før, og dette var mer enn veksten i de øvrige næringsgruppene i Innholdssektoren.

Omsetning etter type tjeneste

Inndelingen i bedrifter etter aktivitet er likevel ikke alltid tilstrekkelig for å finne omsetningen av enkelttjenester. Fra og med 2004 publiserer Statistisk sentralbyrå derfor omsetningen fordelt på ulike typer tjenester. Blant de viktigste tjenestene er:

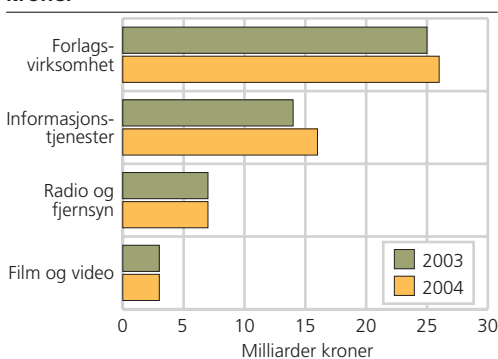
- Utvikling og salg av programvare.
- Andre programvare- og datakonsulent-tjenester.
- Videresalg av maskinvare.

Figur 2.4.3. IKT-sektoren. Omsetning i næringsgruppene. 2004 og 2005. Milliarder kroner

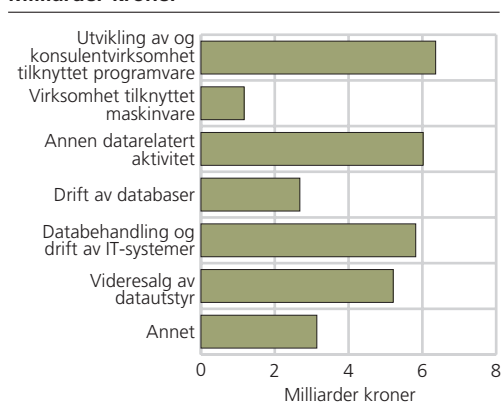
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Figur 2.4.4. Innholdssektoren. Omsetning i næringsgruppene. 2003 og 2004. Milliarder kroner

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Figur 2.4.5. Omsetning etter type tjeneste. 2004. Milliarder kroner

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Utvikling av programvare for 14,6 milliarder kroner

32 prosent av omsetningen i foretakene innenfor databehandlingsvirksomhet kom fra utvikling og salg av programvare i 2004. Rent videresalg er da ekskludert. Når relaterte tjenester som systemvedlikehold og andre programvare- og datakonsulenttjenester legges til, var omsetningen på hele 23,7 milliarder kroner, tilsvarende 52 prosent av næringen. Databehandling og drift av IT-systemer ga en omsetning på 5,8 milliarder kroner, tilsvarende 13 prosent av næringen.

Om statistikken

Statistikken for årene 1995-2003 bygger på den generelle strukturstatistikken. Dette gjelder også for 2004, med unntak av IKT-varehandel der tall fra korttidsstatistikken er benyttet direkte. For 2005 er korttidsstatistikken benyttet til å skrive fram tallene fra strukturstatistikken for alle næringsgrupper bortsett fra IKT-varehandel der korttidsstatistikken er benyttet direkte. Det blir ikke produsert korttidsstatistikk for næringene som inngår i Innholdssektoren, og det er derfor ikke oppgitt 2005-tall for denne sektoren. Tallene for samlet økonomi og andre næringer er produksjon i basisverdi som er hentet fra nasjonalregnskapet.

For IKT-varehandel er hele bruttoomsetningen regnet med. I nasjonalregnskapet trekkes verdien av innkjøpte handelsvarer ut og man regner bare avansen med i handelsnæringens produksjon. Det er korrigert for dette når IKT-sektorens andel av den samlede omsetningen i økonomien er beregnet. All omsetning er regnet eksklusive merverdiavgift.

Næringsstandarden som er grunnlaget for produksjon av næringsstatistikk gjennomgikk en mindre revisjon i 2002. Dette har

ført til endringer i avgrensningen av IKT-varehandel ved at virksomhet som ikke er IKT-relevant er tatt ut av definisjonen. Denne endringen gjelder fra og med 2003 og berører i tillegg til IKT-varehandel de aggregerte tallene for IKT-sektoren og Informasjonssektoren. En revisjon av næringsplasseringene innenfor IKT-konsulentvirksomhet har ført til mer presise tall fra og med 2003, men dette har gått på bekostning av sammenlignbarheten bakover i tid.

Merk at tjenestene i figur 2.4.5 er satt sammen av flere tjenester. For en nærmere beskrivelse, se Internett-referansene nedenfor.

Se også kapittel 11 Definisjoner og avgrensninger.

Internett-referanser:
www.ssb.no/stdata
www.ssb.no/stelepost/
www.ssb.no/stkultjen/

Tabell 2.4.1. Informasjonssektoren. Omsetning. 2000-2005. Millioner kroner¹

	2000	2001	2002	2003	2004	2005 ²
Informasjonssektoren	234 742	210 832	225 630	.
IKT-sektoren	186 856	192 257	187 380	162 411 ³	173 121	177 280
IKT-industri	24 430	26 708	24 174	20 643	23 868	24 816
IKT-varehandel ³	68 814	70 138	66 231	45 642 ^{2,4}	47 921	42 134
IKT-telekommunikasjon	51 847	47 902	52 342	55 542	58 718	61 082
IKT-konsulentvirksomhet	41 765	47 509	44 633	40 584 ⁵	42 614	49 118
Innholdssektoren	47 362	48 421	52 509	.
Forlagsvirksomhet	24 168	24 924	26 326	.
Informasjonstjenester	13 810	13 950	15 706	.
Radio og fjernsyn	6 386	6 519	7 106	.
Film og video	2 998	3 028	3 371	.

¹ Eksklusive merverdiavgift.

² Foreløpig tall.

³ Omsetningen for 2003 er ikke sammenlignbar med tidligere årganger på grunn av endringer i IKT-varehandel og IKT-konsulentvirksomhet.

⁴ Omsetningen for 2003 er ikke sammenlignbar med tidligere årganger på grunn av ny avgrensning av IKT-varehandel.

⁵ Revisjon av næringsplasseringer i 2003 vanskeliggjør sammenligning mot tidligere årganger.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 2.4.2. Databehandlingsvirksomhet. Omsetning etter type tjeneste. 2004. Millioner kroner

Type tjeneste ¹	Millioner kroner
I alt	45 702,0
Konsulentvirksomhet tilknyttet maskinvare	1 174,6
Utvikling og salg av standard programvare	6 356,9
Utvikling og salg av kundetilpasset programvare	8 281,2
Andre programvare- og datakonsulent-tjenester	7 017,4
Systemvedlikehold	2 031,0
Databehandling og drift av IT-systemer	5 818,5
Drift av databaser	2 678,7
Vedlikehold og reparasjon av datamaskiner og -utstyr	1 247,8
Andre datarelaterte tjenester	716,7
Nettverk og telekommunikasjonstjenester	1 736,5
IT-relatert opplæring	292,0
Videresalg av programvare	1 276,7
Videresalg av maskinvare og -utstyr	3 937,4
Annet videresalg	448,3
Bedriftsrådgivning innenfor forretningsdrift og ledelse	666,8
Annet	2 021,7

¹ Se www.ssb.no/stdata for en nærmere beskrivelse av tjenestene.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

2.5. Informasjonssektoren. Verdiskapning

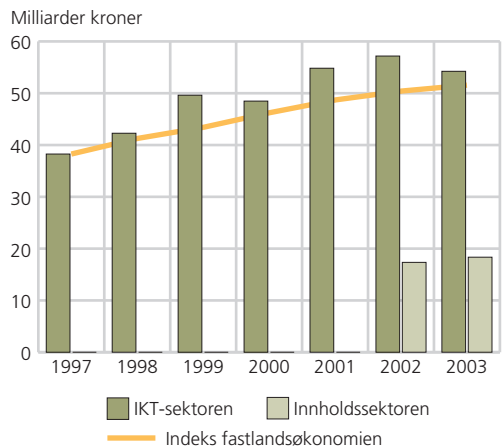
Dette avsnittet belyser verdiskapningen i IKT-sektoren og Innholdssektoren. Verdiskapningen er tolket ved bearbejdingsverdi målt i faktorpriser. For IKT-sektoren presenteres tall for perioden 1997-2003, mens det for Innholdssektoren er tilgjengelig kun for 2003. Utviklingen ses i forhold til samlet næringsliv og i forhold til utvalgte næringsgrupper. Verdiskapningen i de ulike næringsgruppene innenfor IKT-sektoren og Innholdssektoren er også belyst.

- Informasjonssektoren hadde en samlet verdiskapning på 72,5 milliarder kroner i 2003. Av disse ble 54 milliarder kroner skapt innenfor IKT-sektoren og 18 milliarder innenfor Innholdssektoren.
- Verdiskapningen i IKT-sektoren og Innholdssektoren utgjorde henholdsvis 5,5 og 1,9 prosent av fastlandsøkonomien unntatt offentlig forvaltning i 2003.

Utvikling 1997-2003

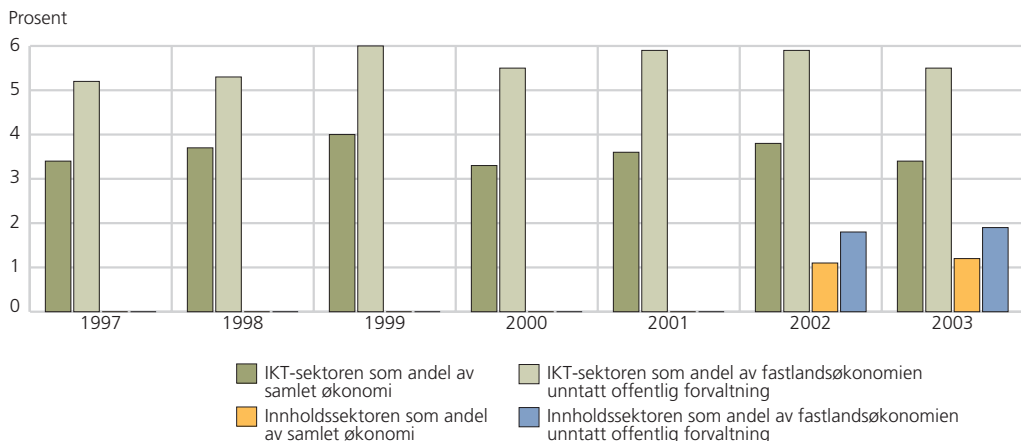
- Verdiskapningen i IKT-sektoren har økt med 42 prosent siden 1997. Verdiskapningen i fastlandsøkonomien unntatt offentlig forvaltning har i samme periode økt med 35 prosent.
- Veksten i verdiskapningen innenfor IKT-sektoren skyldes i stor grad IKT-konsulentvirksomhet og telekommunikasjoner, der verdiskapningen økte med henholdsvis 97 og 76 prosent fra 1997. Disse næringsgruppene sto for 36 og 39 prosent av verdiskapningen i IKT-sektoren i 2003. I samme periode økte verdiskapningen i IKT-industri med 24 prosent.
- Forlagsvirksomheten sto for 62 prosent av verdiskapningen i Innholdssektoren i 2003.

Figur 2.5.1. Verdiskapning. IKT-sektoren, Innholdssektoren og indeks for fastlandsøkonomi unntatt offentlig sektor. 1997-2003. Milliarder kroner

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Figur 2.5.2. IKT-sektorens og Innholdssektorens andel av verdiskapningen i norsk økonomi. 1997-2003. Prosent

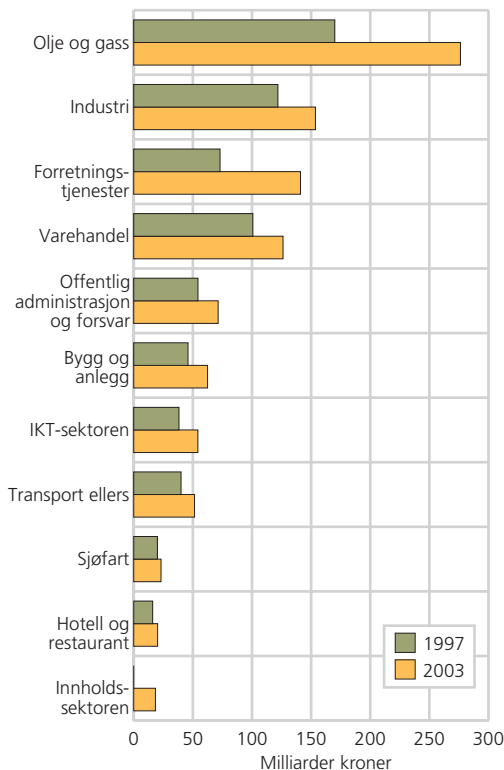

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Betydning 1997-2003

- I 2003 var IKT-sektorens andel av verdiskapningen i samlet økonomi på 3,4 prosent. Sett i forhold til fastlandsøkonomien unntatt offentlig forvaltning var andelen av verdiskapningen på 5,5 prosent.
- Verdiskapningen i Innholdssektoren utgjorde 1,2 prosent av verdiskapningen i samlet økonomi og 1,9 prosent av fastlandsøkonomien unntatt offentlig forvaltning i 2003.

Figur 2.5.3. IKT-sektoren, Innholdssektoren og andre utvalgte næringsområder. Verdiskapning. 1997 og 2003. Milliarder kroner

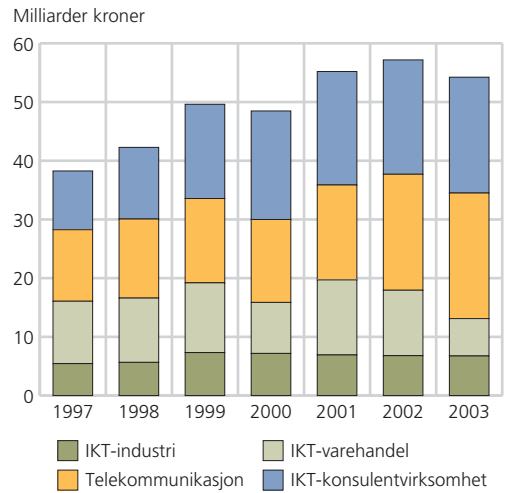

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

IKT-sektor, Innholdssektor og andre næringer i 1997 og 2003

- Verdiskapningen i IKT-sektoren var noe lavere enn verdiskapningen i bygge- og anleggsnæringen i 2003. Mens verdiskapningen har økt med 42 prosent i IKT-sektoren siden 1997 har den økt med 36 prosent i bygg og anlegg. Til sammenligning var veksten innenfor industri samt olje- og gassvirksomhet på henholdsvis 26 og 63 prosent.
- Innholdssektoren hadde lavere verdiskapning enn alle de øvrige næringene.

Figur 2.5.4. IKT-sektoren. Verdiskapning etter næringsgruppe. 1997-2003. Milliarder kroner

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Om statistikken

For IKT-sektoren og Innholdssektoren omfatter verdiskapningen bearbeidingsverdien til faktorpriser, og er hentet fra de årlige strukturstatistikkene på de enkelte næringsområder. Samlet økonomi tilsvarer bruttonasjonalproduktet regnet i markedspris og er hentet fra nasjonalregnskapet. Verdiskapningen i de næringsområdene som IKT-sektoren sammenlignes med er hentet fra nasjonalregnskapet og er regnet som bruttoprodukt i basisverdi. De størrelsene som settes i forhold til hverandre er derfor ikke helt identiske, men dette vil ha liten betydning for sammenligningene.

Se også kapittel 11 Definisjoner og avgrensninger.

Internett-referanser:

www.ssb.no/stdata

www.ssb.no/stelepost/

www.ssb.no/stkultjen/

Tabell 2.5.1. Informasjonssektoren. Verdiskapning. 1997-2003. Millioner kroner

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Informasjonssektoren	74 424	72 579
IKT-sektoren	38 261	42 276	49 620	48 481	54 826	57 178	54 233
IKT-industri	5 445	5 654	7 322	7 177	6 918	6 792	6 744
IKT-varehandel	10 621	10 954	11 879	8 688	12 783	11 143	6 367
IKT-telekommunikasjon	12 184	13 463	14 366	14 128	16 168	19 756	21 389
IKT-konsulentvirksomhet	10 011	12 205	16 053	18 488	19 329	19 482	19 733
Innholdssektoren	17 346	18 346
Forlagsvirksomhet	10 003	10 576	11 284
Informasjonstjenester	2 999	2 981
Radio og fjernsyn	2 599	2 854	3 155
Film og video	917	926

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

2.6. Informasjonssektoren. Lønnsomhet

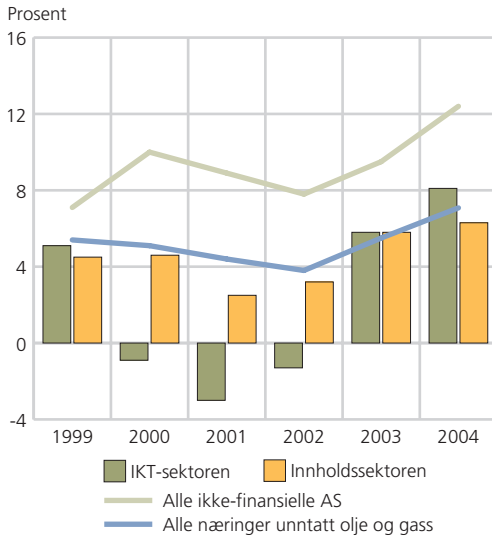
Dette avsnittet belyser lønnsomheten for aksjeselskapene i Informasjonssektoren. Nøkkeltall for Informasjonssektoren er sammenlignet med gjennomsnittet for alle ikke-finansielle aksjeselskap, både med og uten olje- og gassvirksomheten. Datagrunnlaget bygger på regnskapsstatistikken fra Statistisk sentralbyrå, som igjen henter data fra Brønnøysundregistrene og omfatter bare ikke-finansielle aksjeselskap.

- Fra 1999 til 2002 ble det registrert en gradvis forverring av lønnsomheten innenfor IKT-sektoren, med underskudd fra 2000 til 2002. I 2003 ble underskudd snudd til overskudd og i 2004 ble resultatene ytterligere forbedret.
- Innholdssektoren drev med overskudd i hele perioden 1999-2004, men driftsmarginene har vært noe lavere enn i det samlede næringsliv.

Driftsmarginer

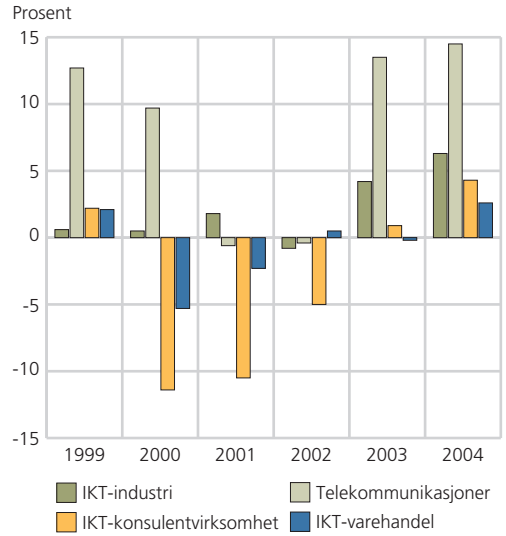
- IKT-sektoren slet med lave og negative driftsmarginer i årene 2000-2002. Fra og med 2003 var driftsmarginen for IKT-sektoren som helhet positiv igjen. I 2004 ble det registrert en ytterligere forbedring, og driftsmarginen var da 1 prosentpoeng høyere enn gjennomsnittet for alle AS unntatt olje- og gassnæringene. Blant næringsgruppene i IKT-sektoren har telekommunikasjoner hatt de klart høyeste driftsmarginene de to siste årene. Tilsvarende var det IKT-konsulentvirksomhet som hadde de svakeste driftsmarginene i de dårlige årene 2000-2002.
- Innholdssektoren har hatt positive driftsmarginer i hele perioden 1999-2004. Med unntak av 2003, har den i hele denne perioden ligget fra 0,5 til 1,9 prosentpoeng lavere enn gjennomsnittet for alle AS unntatt olje- og gassnæringene. Innenfor Innholdssektoren har forlagsvirksomheten hatt de klart høyeste driftsmarginene fra 1999 til 2004. Informasjonstjenester, som omfatter nyhetsbyråer og annonse- og reklamevirksomhet, har gjennomgående slitt mest med lønnsomheten i den samme perioden.

Figur 2.6.1. Driftsmargin. IKT-sektoren, Innholdssektoren og gjennomsnitt for alle næringer. 1999-2004. Prosent

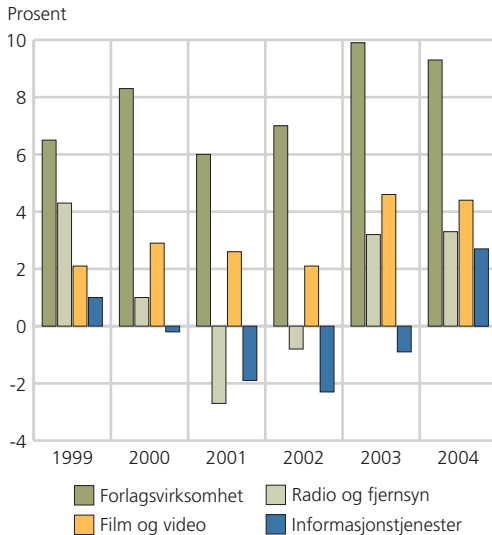
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Figur 2.6.2. Driftsmargin. Næringsgrupper i IKT-sektoren. 1999-2004. Prosent

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Figur 2.6.3. Driftsmargin¹. Næringsgrupper i Innholdssektoren. 1999-2004. Prosent

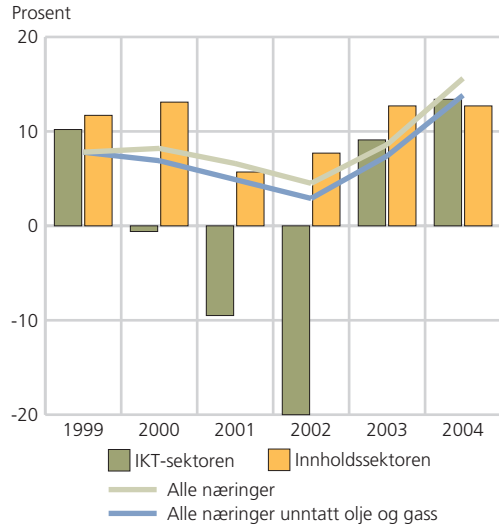
¹ Driftsmargin=driftsresultat i prosent av driftsinntektene.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Egenkapitalrentabilitet

- Fra 2000 til 2002 hadde IKT-sektoren i økende grad negativ avkastning på egenkapitalen, og i 2002 var den på minus 20 prosent. I 2003 var den igjen positiv og hele 1,7 prosentpoeng bedre enn gjennomsnittet for alle AS unntatt olje- og gassnæringene. Det ble registrert en ytterligere forbedring i 2004 da egenkapitalrentabiliteten var på 13,4 prosent. Utviklingen var imidlertid noe svakere enn gjennomsnittet for alle AS, både med og uten olje- og gassnæringene.
- Innholdssektoren har i hele perioden 1999-2004 hatt positiv avkastning på egenkapitalen. Med unntak av 2004 har den i hele perioden vært bedre enn i IKT-sektoren og gjennomsnittet for alle AS. I 2004 hadde Innholdssektoren en egenkapitalrentabilitet på 12,7 prosent.

Figur 2.6.4. Egenkapitalrentabilitet¹. IKT-sektoren, Innholdssektoren og gjennomsnitt for alle næringer. 1999-2004. Prosent

¹ Egenkapitalrentabilitet=ordinært resultat i prosent av egenkapital per 31. desember.
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Om statistikken

Regnskapsstatistikken for Informasjonssektoren bygger på de samme dataene som den generelle regnskapsstatistikken til Statistisk sentralbyrå. Statistikken omfatter alle innsendingspliktige selskaper som har sendt inn sine regnskaper på det tidspunktet Statistisk sentralbyrå innhenter data. Tallene for 2004 er foreløpige siden ikke alle innsendingspliktige selskaper har sendt inn sine regnskaper. På grunn av endringer i næringsstandarden er avgrensingen av IKT-varehandel endret fra og med 2003. Dette medfører et brudd i tidsseriene for IKT-varehandel, IKT-sektoren og Informasjonssektoren. De beregnede nøkkeltallene er imidlertid sammenlignbare over tid.

Internett-referanse: www.ssb.no/regnikt/

Tabell 2.6.1. Driftsmargin. Informasjonssektoren. 1999-2004. Prosent¹

	1999	2000	2001	2002	2003	2004 ²
Alle ikke-finansielle AS	7,1	10,0	8,9	7,8	9,5	12,4
Informasjonssektoren	5,0	0,1	-1,9	-0,4	5,8	7,7
IKT-sektoren	5,1	-0,9	-3,0	-1,3	5,8	8,1
IKT-industri	0,6	0,5	1,8	-0,8	4,2	6,3
IKT-varehandel ³	2,1	-5,3	-2,3	0,5	-0,2	2,6
Telekommunikasjoner	12,7	9,7	-0,6	-0,4	13,5	14,5
IKT-konsulentvirksomhet	2,2	-11,4	-10,5	-5,0	0,9	4,3
Innholdssektoren	4,5	4,6	2,5	3,2	5,8	6,3
Forlagsvirksomhet	6,5	8,3	6,0	7,0	9,9	9,3
Informasjonstjenester	1,0	-0,2	-1,9	-2,3	-0,9	2,7
Radio og fjernsyn	4,3	1,0	-2,7	-0,8	3,2	3,3
Film og video	2,1	2,9	2,6	2,1	4,6	4,4

¹ Driftsmargin = driftsresultat i prosent av driftsinntektene.

² Foreløpige tall.

³ Avgrensningen av IKT-varehandel er endret fra og med 2003 på grunn av endringer i næringsstandarden, se Om statistikken.
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 2.6.2. Egenkapitalrentabilitet. Informasjonssektoren. 1999-2004. Prosent¹

	1999	2000	2001	2002	2003	2004 ²
Alle ikke-finansielle AS	7,8	8,2	6,6	4,5	8,6	15,6
Informasjonssektoren	10,5	0,8	-7,8	-15,7	9,7	13,3
IKT-sektoren	10,2	-0,6	-9,5	-20,0	9,1	13,4
IKT-industri	8,1	6,3	3,5	-5,1	7,8	10,3
IKT-varehandel ³	3,4	-26,1	-22,7	-5,7	-11,0	3,3
Telekommunikasjoner	14,2	6,8	-3,2	-25,6	12,8	16,1
IKT-konsulentvirksomhet	4,2	-19,2	-36,1	-19,3	2,3	7,5
Innholdssektoren	11,7	13,1	5,7	7,7	12,7	12,7
Forlagsvirksomhet	15,6	18,9	13,9	11,7	15,3	12,1
Informasjonstjenester	4,8	-5,1	-19,0	-29,9	-14,1	19,1
Radio og fjernsyn	-0,6	1,1	-15,2	5,6	9,9	17,2
Film og video	7,8	3,4	5,4	-0,4	15,0	-5,2

¹ Egenkapitalrentabilitet = ordinært resultat i prosent av egenkapital per 31. desember.

² Foreløpige tall.

³ Avgrensningen av IKT-varehandel er endret fra og med 2003 på grunn av endringer i næringsstandarden, se Om statistikken.
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

2.7. Nyetableringer og konkurser

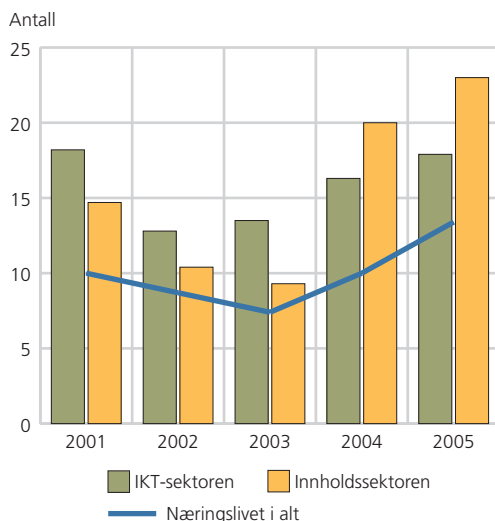
Dette avsnittet gir en oversikt over konkurser og nyetableringer i Informasjonssektoren. Utviklingen i Informasjonssektoren ses i forhold til samlet næringsliv. Datagrunnlaget er hentet fra statistikken over åpne konkurser og foretaksstatistikken.

- For hvert foretak som gikk konkurs ble det etablert henholdsvis 23 og 17,9 nye foretak i Innholdssektoren og IKT-sektoren i 2005.
- Det ble ansatt flere personer i de nyetablerte foretakene enn antall sysselsatte som ble berørt av konkurser.

Antall nyetableringer og konkurser

- I IKT-sektoren ble det i 2005 etablert 17,9 foretak for hvert foretak som gikk konkurs. Denne andelen er høyere enn de to foregående årene, men lavere enn i 2001 da det ble etablert 18,2 nye foretak for hvert foretak som gikk konkurs.
- I Innholdssektoren ble det etablert 23 nye foretak for hvert foretak som gikk konkurs i 2005. Andelen er vesentlig høyere enn den som ble registrert de tre foregående årene. I 2003 var andelen kun 9,3.
- Til sammenligning ble det i det samlede næringsliv etablert 13,4 nye foretak for hvert foretak som gikk konkurs i 2005. Forholdet mellom nyetableringer og åpne konkurser er høyere i Informasjonssektoren enn i det samlede næringsliv.

Figur 2.7.1. Antall nyetableringer per konkurs i IKT-sektoren, Innholdssektoren og alle næringer. 2001-2005

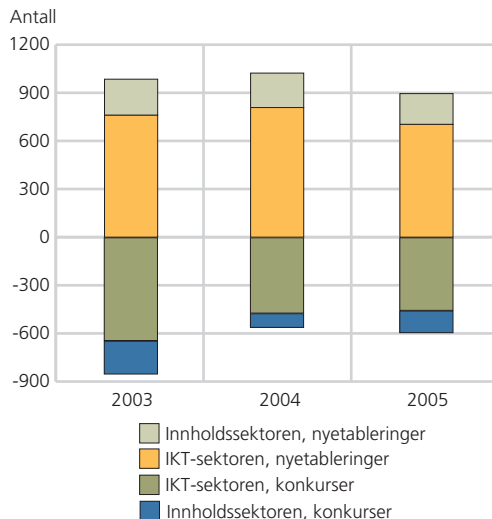

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Antall ansatte og sysselsatte

- Det var 895 ansatte i nyetablerte foretak i Informasjonssektoren i 2005. Dette er en reduksjon på 12,5 prosent fra året før.
- Samtidig var det en økning på 6 prosent i antall sysselsatte som ble rammet av konkurser. I 2005 omfattet dette 587 sysselsatte i Informasjonssektoren.
- Det ble altså registrert 308 flere ansatte i de nyetablerte foretakene enn antall sysselsatte i de konkursrammede foretakene. Forskjellen i antall sysselsatte vil være noe større siden dataene for antall ansatte i nyetablerte foretak ikke inkluderer eierne.

Figur 2.7.2. Antall ansatte i nyetableringer og sysselsatte i konkurser¹. IKT-sektoren og Innholdssektoren. 2003-2005

¹ Sysselsatte omfatter både eiere og lønnstakere, mens ansatte inkluderer kun lønnstakere.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Om statistikken

Kapitlet bygger på Statistisk sentralbyrås statistikker over åpnete konkurser og nyetablerte foretak. Statistikken over konkurser omfatter både foretakskonkurser og personlige konkurser. Personlige konkurser fordeles bare på to-sifrede næringsgrupper. For Informasjonssektoren er personlige konkurser derfor regnet med bare for næringsgruppen IKT-konsulentvirksomhet. Med informasjon om alle personlige konkurser i IKT-sektoren ville sektorens andel av samlet antall konkurser vært noe høyere enn det som fremkommer i dette kapitlet. Nyetablering er nye foretak korrigert for eierskifter. Det vil si at nye foretak som overtar en eksisterende virksomhet ikke regnes som en nyetablering, men bare som et nytt foretak.

Se også kapittel 11 Definisjoner og avgrensninger.

Internett-referanser: www.ssb.no/konkurs
www.ssb.no/foretak/

Tabell 2.7.1. Antall åpnete konkurser. 1998-2005

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Alle næringer	3 347	3 243	3 576	3 562	4 473	5 223	4 297	3 540
Informasjonssektoren	226	189	179	248	353	348	255	231
IKT-sektoren	137	128	129	187	259	232	190	171
IKT-industri	9	8	2	3	12	12	4	5
IKT-varehandel ¹	75	76	84	70	103	58	59	42
IKT-telekommunikasjon	7	4	3	8	5	12	10	11
IKT-konsulentvirksomhet	46	40	40	106	139	150	117	113
Innholdssektoren	89	61	50	61	94	116	65	60
Forlagsvirksomhet	14	14	10	8	9	26	12	9
Informasjonstjenester	56	36	31	43	71	67	45	42
Radio og fjernsyn	13	2	3	4	4	4	1	0
Film og video	6	9	6	6	10	19	7	9

¹ Ny avgrensning fra og med 2003, se Om statistikken.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 2.7.2. Antall nyetableringer. 2001-2005

	2001	2002	2003	2004	2005
Alle næringer	35 537	39 041	38 747	43 068	47 436
Informasjonssektoren	4 302	4 304	4 207	4 401	4 441
IKT-sektoren	3 408	3 322	3 132	3 104	3 059
IKT-Industri	28	21	30	57	39
IKT-varehandel ¹	425	403	281	256	213
IKT-telekommunikasjon	78	79	150	132	200
IKT-konsulentvirksomhet	2 877	2 819	2 671	2 659	2 607
Innholdssektoren	894	982	1 075	1 297	1 382
Forlagsvirksomhet	154	136	166	214	199
Informasjonstjenester	505	593	639	710	729
Radio og fjernsyn	19	29	23	31	33
Film og video	216	224	247	342	421

¹ Ny avgrensning fra og med 2003, se Om statistikken.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 2.7.3. Sysselsatte i åpnete konkurser¹. 1998-2005

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Alle næringer	5 818	7 645	8 164	9 275	13 761	14 633	10 851	9 531
Informasjonssektoren	405	410	473	673	1 062	845	554	587
IKT-sektoren	214	277	283	584	826	640	469	452
IKT-industri	40	64	..	5	97	94	100	32
IKT-varehandel ²	122	196	259	191	429	163	120	121
IKT-telekommunikasjon	3	86	73	9	27	22
IKT-konsulentvirksomhet	52	17	21	302	227	374	222	277
Innholdssektoren	191	133	190	89	236	205	85	135
Forlagsvirksomhet	56	35	95	11	19	30	6	45
Informasjonstjenester	92	68	69	62	176	120	57	52
Radio og fjernsyn	35	4	8	13	18	18	1	0
Film og video	8	26	18	3	23	37	21	38

¹ Oppgave over sysselsetting refererer seg til siste normale driftsår.

² Ny avgrensning fra og med 2003, se Om statistikken.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 2.7.4. Ansatte i nyetableringer. 2001-2005

	2001	2002	2003	2004	2005
Alle næringer	17 361	20 967	18 139	28 041	14 180
Informasjonssektoren	1 822	1 513	1 015	1 023	895
IKT-sektoren	1 625	1 194	760	808	703
IKT-industri	216	3	50	160	17
IKT-varehandel ¹	334	349	146	225	150
IKT-telekommunikasjon	22	71	93	32	79
IKT-konsulentvirksomhet	1 053	771	471	391	457
Innholdssektoren	197	319	255	215	192
Forlagsvirksomhet	22	65	23	59	50
Informasjonstjenester	151	213	159	134	102
Radio og fjernsyn	-	2	21	-	5
Film og video	24	39	52	22	35

¹ Ny avgrensning fra og med 2003, se Om statistikken.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

2.8. Produksjon av IKT-varer

Dette avsnittet beskriver produksjonen av IKT-varer for perioden 2000-2005. Produksjonen av IKT-varer er ikke begrenset til IKT-sektoren, men vil også kunne foregå i næringer som faller utenfor definisjonen på IKT-sektoren. IKT-varer omfatter varegruppene audio- og videoutstyr, datamaskiner og relatert utstyr, elektroniske komponenter, telekommunikasjonsutstyr og andre IKT-produkter*.

- Produksjonsverdien** av IKT-varer har gått betydelig tilbake siden 2002.
- Produksjonen av IKT-varer domineres av telekommunikasjonsutstyr og andre IKT-produkter.

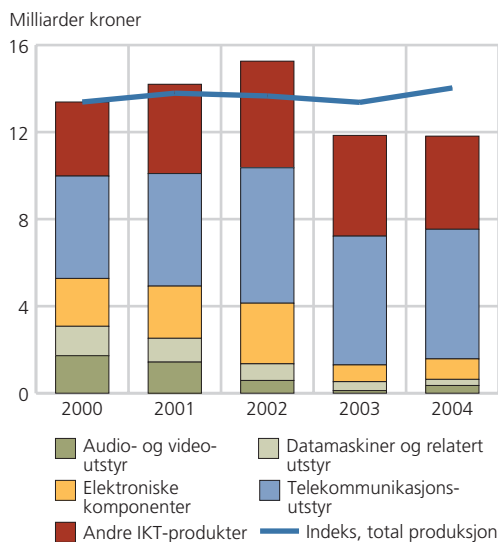
* I avsnitt 11.2 er det spesifisert nærmere hvilke produkter som inngår i de ulike produkt-kategoriene.

** Med produksjonsverdi menes omsetning korrigert for endringer i beholdning av ferdige varer, varer i arbeid og varer og tjenester kjøpt for videresalg.

Nedgang i produksjonen av IKT-varer

- Den samlede produksjonsverdien for produksjonen av IKT-varer var på 11,8 milliarder kroner i 2004. Dette representerer en nedgang på om lag 23 prosent fra 2002, som var det beste året i perioden 2000-2004. Produksjonen av IKT-varer utgjorde 2,9 prosent av den samlede produksjonen av alle varer i 2004. Dette er den laveste andelen som er registrert i den aktuelle perioden.
- Produksjonen av IKT-varer i Norge domineres av varegruppene telekommunikasjonsutstyr og kategorien andre IKT-produkter. Disse varegruppene har i mindre grad bidratt til den samlede nedgangen i produksjonen av IKT-varer fra 2002 til 2004.

Figur 2.8.1. Produksjon av IKT-varer fordelt på varegrupper, indeks for total produksjon. 2000-2004. Milliarder kroner

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Om statistikken

Denne statistikken omfatter produksjon av varegruppene audio- og videoutstyr, datamaskiner og relatert utstyr, elektroniske komponenter, telekommunikasjonsutstyr og andre IKT-produkter (se avsnitt 11.2). Avgrensningen er utarbeidet av OECD. Tallgrunnlaget er hentet fra den årlige produksjonsstatistikken. Denne statistikken omfatter store foretak med bedrifter klassifisert i næringene bergverksdrift og industri slik disse er definert i Standard for næringsgruppering (SN 02). Det er ikke gitt oppgaver knyttet til olje- og gassutvinning. For nærmere informasjon om denne statistikken, se:

Internett-referanse: www.ssb.no/vti/

Tabell 2.8.1. Produksjon av IKT-varer. 2000-2004. Millioner kroner

	2000	2001	2002	2003	2004
IKT-varer i alt	13 383	14 200	15 260	11 850	11 815
Audio- og videoutstyr	1 724	1 430	586	121	355
Datamaskiner og relatert utstyr	1 351	1 093	765	410	281
Elektroniske komponenter	2 199	2 399	2 786	769	941
Telekommunikasjonsutstyr	4 706	5 172	6 223	5 919	5 956
Andre IKT-produkter	3 404	4 105	4 901	4 630	4 282

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

2.9. Eksport og import av IKT-varer

Dette avsnittet beskriver utenrikshandelen med IKT-varer for perioden 2000-2005. Balansen mellom eksport og import er belyst, og handelen med IKT-varer ses i forhold til samlet eksport og import av tradisjonelle varer*. Eksporten av IKT-varer er fordelt på landsdeler for perioden 2003-2005. Avgrensningen av IKT-varer er utarbeidet av OECD og avviker noe i forhold til den som er blitt brukt tidligere. Handel med IKT-tjenester er ikke regnet med på grunn av manglende datatilgang.

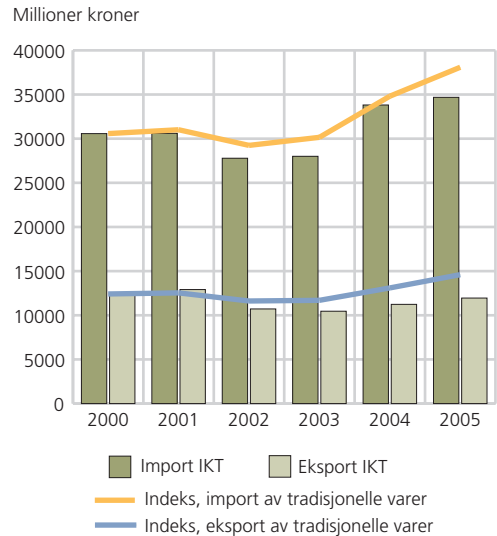
- Det ble importert IKT-varer for mer enn noen gang i 2004, mens eksporten ligger noe under 2001-nivået.
- Eksporten av IKT-varer som andel av samlet eksport av tradisjonelle varer er nå lavere enn noen gang siden 1996.
- Importen er størst av datamaskiner, mens eksporten er størst av telekommunikasjonsutstyr.
- Oslo og Akershus er størst og Hedmark og Oppland er minst på eksport av IKT-varer.

*Tradisjonell eksport omfatter alle varer utenom skip, oljeplattformer, råolje, naturgass og kondensater. Tradisjonell import omfatter alle varer utenom skip og oljeplattformer.

Samlet import og eksport

- Det ble eksportert og importert IKT-varer for henholdsvis 12 og 34,7 milliarder kroner i 2005. Dette representerer en økning på henholdsvis 6,4 og 2,6 prosent fra året før.
- Denne utviklingen er noe svakere enn handelen med tradisjonelle varer, der eksporten økte med 11,5 prosent og importen økte med 9,4 prosent fra året før.
- I 2005 ble det registrert et handelsunderskudd med IKT-varer på 22,7 milliarder kroner. I 2000 var tilsvarende underskudd på 18,2 milliarder kroner. Handelsunderskuddet med IKT-varer har med dette økt med 25,2 prosent fra 2000 til 2005.
- Det blir ikke produsert prisstatistikk for IKT-varer, men det generelle inntrykket er at prisene på denne type varer har falt kontinuerlig i hele den aktuelle perioden. Det betyr at volumet av handelen med IKT-varer kan ha hatt like god eller sterkere utvikling enn den samlede handelen med tradisjonelle varer.

Figur 2.9.1. Import og eksport av IKT-varer, indeks for import og eksport av tradisjonelle varer. 2000-2005. Millioner kroner

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

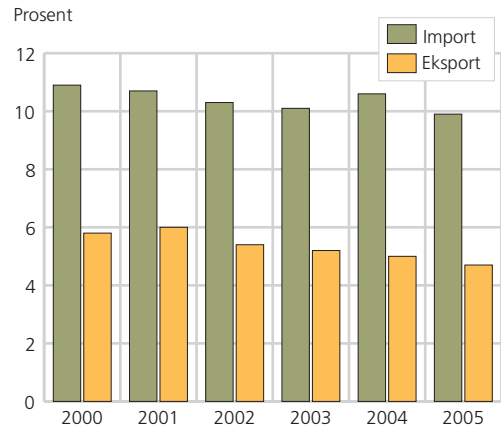
Andelen av handelen med tradisjonelle varer

- IKT-varenes verdiandel av den samlede eksporten og importen av tradisjonelle varer har vært avtakende i perioden 2000-2005. IKT-varenes andel av samlet eksport har gått ned med 1,1 prosentpoeng i denne perioden, mens tilsvarende andel for import har gått ned med 1 prosentpoeng.

Eksport og import etter varegruppe

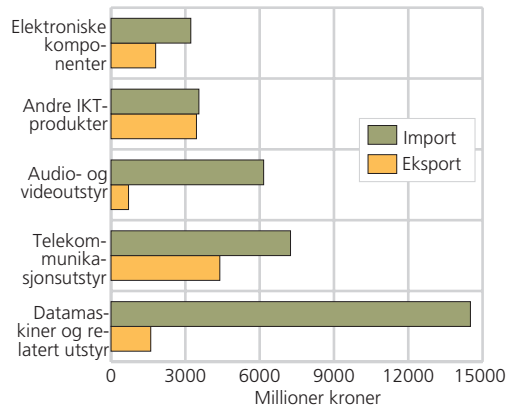
- I 2005 ble det importert og eksportert datamaskiner og relatert utstyr for 14,5 og 1,6 milliarder kroner. Med dette utgjorde denne varegruppen henholdsvis 41,8 og 13,4 prosent av den samlede importen og eksporten av IKT-varer. Mens denne varegruppen dominerer importen er eksporten relativt lav. Handelsunderskuddet for denne varegruppen utgjorde 56,8 prosent av det samlede handelsunderskuddet for IKT-varer i 2005.
- Telekommunikasjonsutstyr er den varegruppen det ble eksportert mest av i perioden 2000-2005. I 2005 ble det eksportert for 4,4 milliarder kroner av denne varegruppen, mens det ble importert for 7,2 milliarder kroner. Dette utgjorde henholdsvis 36,8 og 20,9 prosent av den samlede eksporten og importen av IKT-varer i 2005.

Figur 2.9.2. Import og eksport av IKT-varer som andel av handel med tradisjonelle varer. 2000-2005. Prosent

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Figur 2.9.3. Eksport og import av IKT-varer, etter varegrupper. 2005. Millioner kroner

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Eksport etter landsdel

Ved eksport av IKT-varer blir opprinnelsesfylke registrert. På bakgrunn av disse registerdataene kan eksporten av IKT-varer fordeles på landsdel:

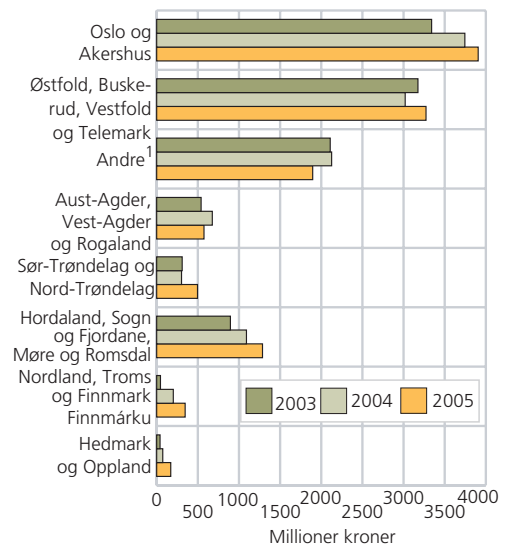
- Oslo og Akershus står for over 36 prosent av den samlede eksporten av IKT-varer, og hovedsakelig omfatter eksporten telekommunikasjonsprodukter.
- Videre står Østfold, Buskerud, Vestfold og Telemark for 31 prosent av den samlede eksporten, og hovedsakelig omfatter dette andre IKT-produkter. Denne kategorien omfatter blant annet navigasjonsutstyr og diverse måleutstyr.
- Hedmark og Oppland har den laveste andelen av IKT-eksporten, men hadde størst vekst i eksporten fra 2004 til 2005. I denne landsdelen økte eksporten med 71,3 prosent fra 2004 til 2005.

Om statistikken

Denne statistikken omfatter varegruppene audio- og videoutstyr, datamaskiner og relatert utstyr, elektroniske komponenter, telekommunikasjonsutstyr og andre IKT-produkter (se avsnitt 11.2). Avgrensningen er utarbeidet av OECD og avviker noe i forhold til den som tidligere er blitt brukt i denne statistikken. Tallene som publiseres her avviker derfor noe i forhold til det som tidligere er publisert for utenrikshandel med IKT-varer. Tradisjonell eksport omfatter alle varer utenom skip, oljeplattformer, råolje, naturgass og naturlige gasskondensater. Tradisjonell import omfatter alle varer utenom skip og oljeplattformer. Foreløpige tall fra utenrikshandelen med varer utgjør datagrunnlaget for artikkelen. Alle tall er i løpende priser. Se Om statistikken for mer informasjon.

Internett-referanse: www.ssb.no/iktuh/

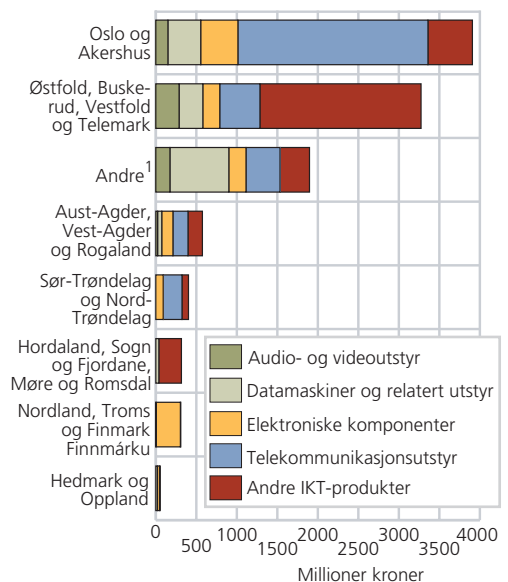
Figur 2.9.4. Eksport av IKT-varer, etter landsdeler. 2003-2005. Millioner kroner

¹ Produsert i utlandet, produsert i utlandet til direkte transitt og ukjent opprinnelsesfylke.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Figur 2.9.5. Eksport av IKT-varer fordelt på vareundergrupper og landsdeler. 2005. Millioner kroner

¹ Produsert i utlandet, produsert i utlandet til direkte transitt og ukjent opprinnelsesfylke.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 2.9.1. Eksport av IKT-varer. 2000-2005. Millioner kroner

	2000	2001	2002	2003	2004	2005
IKT-varer i alt	12 414	12 912	10 717	10 459	11 236	11 950
Audio- og videoutstyr	651	1 423	539	545	635	706
Datamaskiner og relatert utstyr	3 472	2 806	2 106	1 850	1 613	1 603
Elektroniske komponenter	1 295	1 348	1 669	1 608	1 504	1 801
Telekommunikasjonsutstyr	4 375	4 354	3 289	3 451	4 378	4 392
Andre IKT-produkter	2 621	2 981	3 114	3 005	3 107	3 449

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 2.9.2. Import av IKT-varer. 2000-2005. Millioner kroner

	2000	2001	2002	2003	2004	2005
IKT-varer i alt	30 574	30 608	27 785	28 003	33 814	34 683
Audio- og videoutstyr	3 789	4 309	4 221	4 515	5 308	6 161
Datamaskiner og relatert utstyr	13 720	13 852	12 284	11 968	14 131	14 509
Elektroniske komponenter	2 330	2 299	2 557	2 544	3 225	3 220
Telekommunikasjonsutstyr	8 391	7 461	5 852	6 139	7 825	7 246
Andre IKT-produkter	2 344	2 686	2 871	2 837	3 324	3 547

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 2.9.3. Eksport av IKT-varer, etter landsdel¹. 2003-2005. Millioner kroner

	2003	2004	2005
Hele landet	10 459	11 236	11 950
Oslo og Akershus	3 341	3 745	3 907
Hedmark og Oppland	41	74	171
Østfold, Buskerud, Vestfold og Telemark	3 175	3 020	3 273
Aust-Agder, Vest-Agder og Rogaland	540	676	575
Hordaland, Sogn og Fjordane, Møre og Romsdal	896	1 091	1 286
Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag	310	302	496
Nordland, Troms og Finnmark Finnmarku	46	202	346
Andre ²	2 109	2 126	1 896

¹ Registrert etter opprinnelsesfylke.² Omfatter varer som er importert for direkte transitt, varer med ukjent opprinnelsesfylke og varer der mer enn 50 prosent av verdiskapningen er utført i utlandet.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

2.10. Internasjonale perspektiv

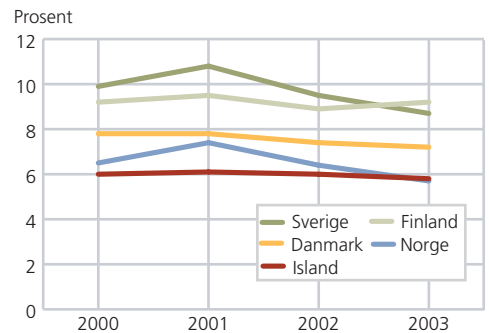
Dette avsnittet gir en oversikt over den økonomiske betydningen som IKT-sektoren utgjør i de nordiske landene. Tallmaterialet er hentet fra rapporten "Nordic Information Society Statistics 2005".

- Andelen sysselsatte i IKT-sektoren var størst i Finland og Sverige.
- Sverige og Finland står for over halvparten av omsetningen i regionen.
- Norge har hatt en reduksjon i bearbeidingsverdi fra 2002 til 2003.
- Finland og Sverige dominerer produksjonen av IKT-varer i Norden både i produksjonsverdi og som andel av den samlede nasjonale industriproduksjon.
- Sverige og Finland har en vesentlig større eksport av IKT-varer enn både Danmark og Norge. Sverige importerte klart mest IKT-varer.

Sysselsetting i IKT-sektoren

IKT-sektoren i de nordiske landene stod for mellom 6 og 9 prosent av total sysselsetting i privat sektor i 2003. Finland og Sverige stod for den høyeste andelen, mens Norge og Island stod for den laveste. For alle landene er det IKT-konsulenttjenester som sysselsetter flest innenfor IKT-sektoren. Norge skiller seg fra de øvrige landene ved at en større andel er sysselsatte i relativt små foretak.

Figur 2.10.1. Andel sysselsatte i IKT-sektoren av total sysselsetting i privat sektor. 2000-2003. Prosent

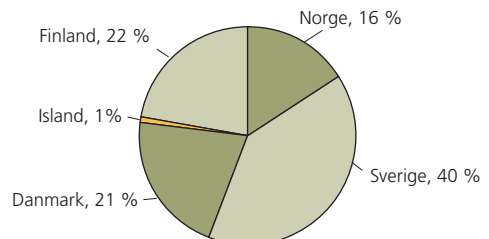

Kilde: De respektive nasjonale statistiske kontorer.

Omsetning

Når vi sammenligner omsetningen i IKT-sektoren i de nordiske landene ser vi at også her dominerer Sverige og Finland. Sammen bidrar disse to landene til over 69 prosent av total omsetning i regionen. Dette tilsvarte at Norge har en andel på om lag 14 prosent, mens Islands andel av total omsetning er på mindre enn 1 prosent. Fordeling av omsetning på de forskjellige aktivitetene innenfor IKT-sektoren varierer mellom landene. I Norge stod telekommunikasjon for 36 prosent av total omsetning, mens IKT-industri er mest dominerende i Finland hvor den står for hele 67 prosent av total omsetning.

Figur 2.10.2. Fordeling av omsetning i IKT-sektoren i de nordiske landene. 2003. Prosent

Kilde: De respektive nasjonale statistiske kontorer.

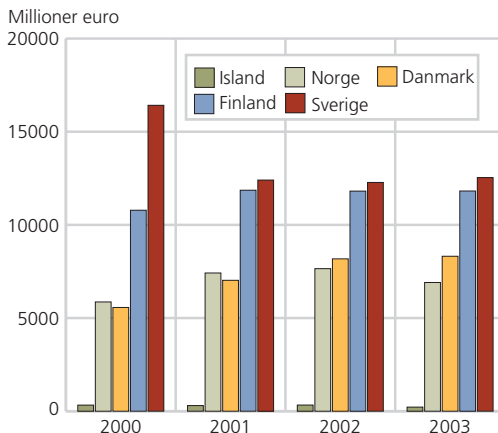
Bearbeidingsverdi

Norge har i likhet med Finland og Island hatt en konstant utvikling. Men Norge hadde en reduksjon fra 7,7 milliarder euro i 2002 til 6,9 milliarder euro i 2003.

Danmark er det eneste landet som har hatt en kontinuerlig vekst i bearbeidingsverdi, fra 5,6 milliarder euro i 2000 til 8,3 milliarder euro i 2003.

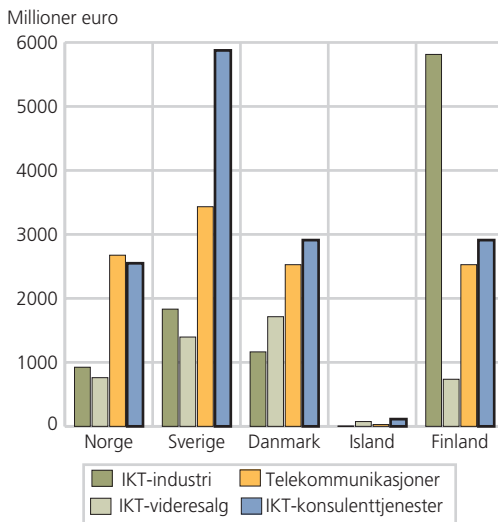
Fordelingen av bearbeidingsverdi varierer mellom de ulike aktivitetene. Norge og Danmark har en jevn fordeling der telekommunikasjon og IKT-konsulenttjenester fremstår som de to viktigste økonomiske aktivitetene. Målt i bearbeidingsverdi skiller Finland seg ut ved at en stor andel av verdiskapningen kommer fra IKT-industri.

Figur 2.10.3. Bearbeidingsverdi i IKT-sektoren. 2000-2003. Millioner euro

Kilde: De respektive nasjonale statistiske kontorer.

Figur 2.10.4. Bearbeidingsverdi fordelt etter type aktivitet. 2003. Millioner euro

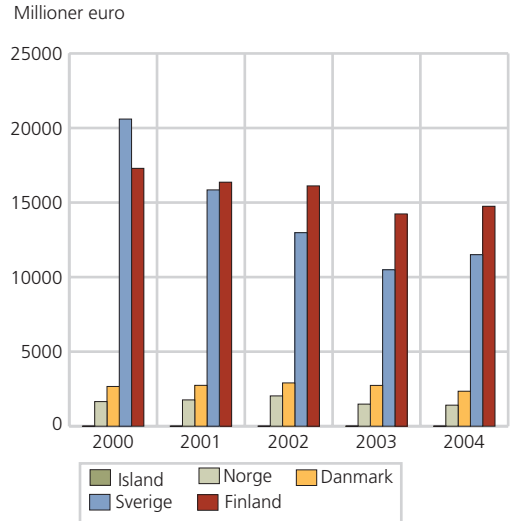

Kilde: De respektive nasjonale statistiske kontorer.

Produksjon av IKT-varer

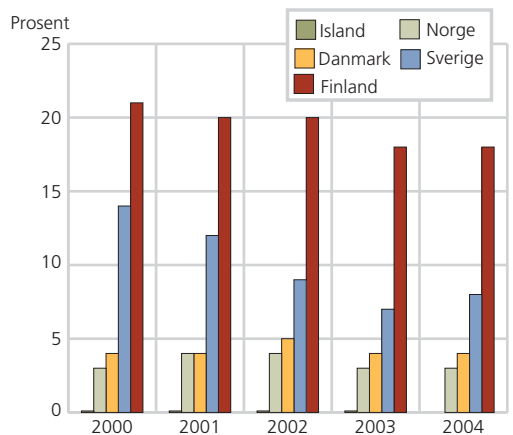
Produksjonen av IKT-varer i Norden domineres av Finland og Sverige som produserte IKT-varer til en verdi av 14,8 og 11,5 milliarder euro i 2004. Dette tilsvarte henholdsvis 18 og 8 prosent av den totale industriproduksjonen i de to landene dette året. Til sammenligning produserte Norge IKT-varer med en samlet produksjonsverdi på 1,4 milliarder euro. Dette tilsvarte 3 prosent av den samlede produksjonen av industrivarer i 2004.

Figur 2.10.5. Produksjon av IKT-varer i de nordiske landene. 2000-2004. Millioner euro

Kilde: De respektive nasjonale statistiske kontorer.

Figur 2.10.6. Produksjon av IKT-varer som andel av total produksjon. 2000-2004. Prosent

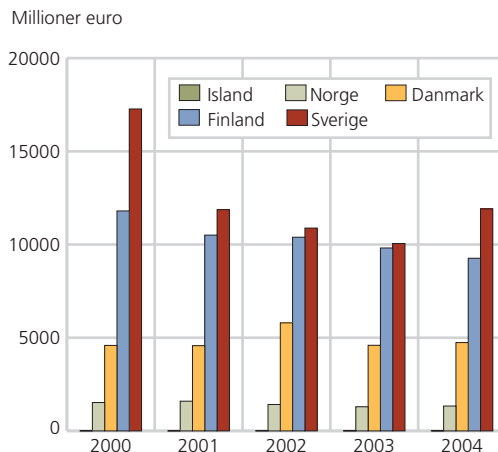

Kilde: De respektive nasjonale statistiske kontorer.

Eksport og import av IKT-varer

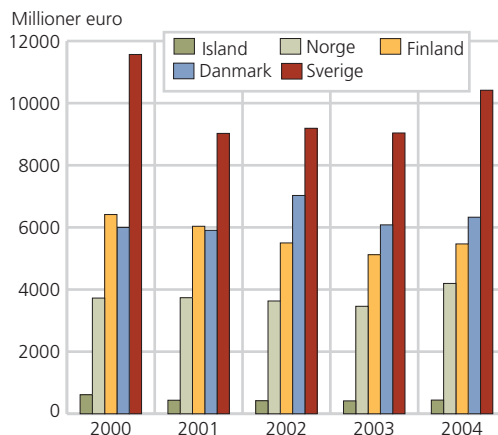
Sverige og Finland eksporterte IKT-varer for henholdsvis 11,9 og 9,3 milliarder euro i 2004. Til sammenligning eksporterte Norge IKT-varer for 1,3 milliarder euro det samme året. Sverige er klart størst når det gjelder import av IKT-varer. Mens Sverige importerte IKT-varer for 10,4 milliarder euro i 2004, importerte Danmark, Finland og Norge IKT-varer for henholdsvis 6,3, 5,5 og 4,2 milliarder euro dette året.

Figur 2.10.7. Eksport av IKT-varer i de nordiske landene. 2000-2004. Millioner euro

Kilde: De respektive nasjonale statistiske kontorer.

Figur 2.10.8. Import av IKT-varer i de nordiske landene. 2000-2004. Millioner euro

Kilde: De respektive nasjonale statistiske kontorer.

Om statistikken

Tallmaterialet i dette avsnittet er hentet fra rapporten "Nordic Information Society Statistics 2005". Danmarks Statistik har stått som redaktør for rapporten som bygger på tallmateriale fra de nasjonale statistiske kontorene.

Internett-referanse: <http://www.ssb.no/iktuh/>

Tabell 2.10.1. Sysselsetting i IKT-sektoren i de nordiske landene. 2000-2003

	2000	2001	2002	2003
Danmark				
Total	104 011	104 839	97 297	93 056
IKT-industri	21 486	19 989	17 732	16 521
IKT-videresalg ..	27 657	26 350	24 449	21 679
Telekommunikasjoner	20 792	21 290	20 789	20 834
IKT-konsulent-tjenester	34 076	37 210	34 327	34 022
Finland				
Total	108 996	116 682	107 598	109 089
IKT-industri	47 449	47 751	43 631	43 815
IKT-videresalg ..	10 907	11 606	10 671	9 545
Telekommunikasjoner	18 917	20 555	15 617	19 563
IKT-konsulent-tjenester	31 723	36 770	37 679	36 166
Island				
Total	5 865	5 931	5 709	5 433
IKT-industri	128	121	116	92
IKT-videresalg ..	1 601	1 552	1 557	1 537
Telekommunikasjoner	1 629	1 642	1 671	1 555
IKT-konsulent-tjenester	2 507	2 616	2 365	2 249
Norge				
Total	85 045	96 866	84 773	71 894
IKT-industri	11 381	20 530	19 212	11 674
IKT-videresalg ..	24 094	23 477	12 822	11 220
Telekommunikasjoner	12 912	14 237	13 555	13 176
IKT-konsulent-tjenester	36 658	38 662	39 184	35 824
Sverige				
Total	207 632	229 761	199 551	178 959
IKT-industri	60 267	73 354	53 671	47 716
IKT-videresalg ..	31 423	30 197	28 428	22 093
Telekommunikasjoner	32 909	30 746	28 595	25 911
IKT-konsulent-tjenester	83 033	95 464	88 857	83 239

Kilde: De respektive nasjonale statistiske kontorer.

Tabell 2.10.2. Omsetning i IKT-sektoren i de nordiske landene. 2000-2003. Millioner euro

	2000	2001	2002	2003
Danmark				
Total	26 622	27 358	27 201	25 668
IKT-industri	3 418	3 523	3 435	3 207
IKT-videresalg ..	12 382	12 033	11 442	10 280
Telekommunikasjoner	5 197	5 832	6 091	6 112
IKT-konsulent-tjenester	5 625	5 970	3 312	6 089
Finland				
Total	24 802	26 651	26 221	27 357
IKT-industri	13 330	14 808	15 322	15 748
IKT-videresalg ..	4 803	5 328	4 980	4 885
Telekommunikasjoner	5 197	5 569	6 298	6 746
IKT-konsulent-tjenester	5 625	3 910	4 045	4 117
Island				
Total	926	821	863	897
IKT-industri	16	15	14	11
IKT-videresalg ..	420	350	378	398
Telekommunikasjoner	271	240	261	276
IKT-konsulent-tjenester	3 488	216	210	212
Norge				
Total	22 707	24 987	23 682	19 879
IKT-industri	2 816	4 507	4 296	2 706
IKT-videresalg ..	8 062	8 274	6 258	4 861
Telekommunikasjoner	6 681	6 193	6 971	6 945
IKT-konsulent-tjenester	5 148	6 013	6 157	5 367
Sverige				
Total	63 100	56 832	51 973	47 821
IKT-industri	24 830	18 832	15 221	13 057
IKT-videresalg ..	16 510	14 671	14 573	11 470
Telekommunikasjoner	8 637	9 233	9 209	9 500
IKT-konsulent-tjenester	13 123	14 097	12 969	13 794

Kilde: De respektive nasjonale statistiske kontorer.

Tabell 2.10.3. Bearbeidingsverdi i IKT-sektoren i de nordiske landene. 2000-2003. Millioner euro

	2000	2001	2002	2003
Danmark				
Total	5 568	7 025	8 177	8 316
IKT-industri	1 133	1 194	1 155	1 164
IKT-videresalg ...	2 035	1 885	1 863	1 714
Telekommunikasjoner	2 422	2 389	2 527
IKT-konsulent-tjenester	2 400	2 718	2 770	2 911
Finland				
Total	10 786	11 860	11 812	11 818
IKT-industri	6 649	7 246	6 341	6 741
IKT-videresalg ...	746	822	802	759
Telekommunikasjoner	1 866	1 968	2 044	2 151
IKT-konsulent-tjenester	1 522	1 824	1 995	2 167
Island				
Total	327	302	330	220
IKT-industri	3	5	4	4
IKT-videresalg ...	77	57	69	75
Telekommunikasjoner	154	135	149	28
IKT-konsulent-tjenester	93	105	108	113
Norge				
Total	5 864	7 418	7 650	6 908
IKT-industri	805	1 390	1 369	924
IKT-videresalg ...	944	1 396	932	761
Telekommunikasjoner	1 802	2 111	2 631	2 675
IKT-konsulent-tjenester	2 314	2 521	2 717	2 549
Sverige				
Total	16 417	12 405	12 277	12 536
IKT-industri	4 045	808	1 440	1 832
IKT-videresalg ...	2 403	1 832	1 741	1 396
Telekommunikasjoner	4 549	3 734	3 360	3 433
IKT-konsulent-tjenester	5 420	6 031	5 737	5 876

Kilde: De respektive nasjonale statistiske kontorer.

Tabell 2.10.4. Produksjon av IKT-varer i de nordiske landene. 2000-2004. Millioner euro

	2000	2001	2002	2003	2004
Danmark	2 665	2 740	2 903	2 736	2 345
Finland ...	17 294	16 366	16 118	14 237	14 750
Island	1,9	2,5	2,4	4,6	1,9
Norge	1 650	1 764	2 032	1 481	1 411
Sverige ...	20 600	15 849	12 979	10 492	11 504

Kilde: De respektive nasjonale statistiske kontorer.

Tabell 2.10.5. Import og eksport av IKT-varer i de nordiske landene. 2000-2004. Millioner euro

	2000	2001	2002	2003	2004
Danmark					
Import .	5 999	5 906	7 028	6 082	6 328
Eksport	4 587	4 573	5 796	4 594	4 739
Finland					
Import .	6 414	6 036	5 500	5 121	5 468
Eksport	11 802	10 505	10 392	9 815	9 264
Island					
Import .	613	436	420	415	441
Eksport	8	8	11	9	6
Norge					
Import .	3 725	3 736	3 631	3 460	4 196
Eksport	1 524	1 595	1 418	1 296	1 335
Sverige					
Import .	11 567	9 026	9 191	9 040	10 416
Eksport	17 273	11 869	10 882	10 053	11 911

Kilde: De respektive nasjonale statistiske kontorer.

Anne-Hege Sølverud

3. Infrastruktur

Det har vært en utvikling i de siste årene at stadig flere har byttet ut fasttelefonen med mobiltelefon. Dette reflekteres både i abonnementsstall for fasttelefon og for mobiltelefon. I tillegg til at flere får mobiltelefon har vi også i de siste årene blitt mer aktive mobilbrukere, og vi sender stadig flere SMS-er og MMS-er.

Regjeringen har stadfestet i Soria-Moria-erklæringen en ambisjon om å sikre alle husstander og private og offentlige virksomheter et bredbåndstilbud i løpet av 2007.

Det har vært en enorm vekst i antall bredbåndsabonnement de siste årene. Veksten er fremdeles sterk, og man ser også at båndbredden økes. Det er store regionale forskjeller i Norge, og det er fortsatt noen få kommuner hvor ingen eller svært få har bredbåndsabonnement. Avsnitt 3.3 tar kun for seg antall Internett- og bredbåndsabonnement, og ikke andelen av befolkningen som har tilgang til Internett (se avsnitt 4.2 om dette).

Datagrnnlaget i dette avsnittet er delvis hentet fra Post- og teletilsynet og deres publisasjon "Det norske telemarkedet 2005" (avsnittene 3.1 og 3.2).

Internett-referanser: www.ssb.no/inet
www.npt.no

3.1. Fasttelefoni

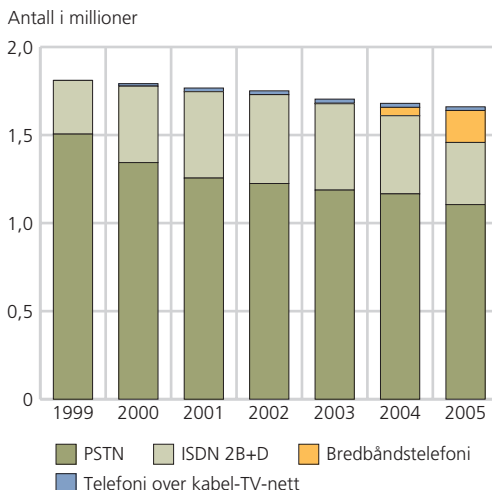
Avsnittet viser utviklingen av fasttelefoni i Norge fra 1999 til 2005. Data er hentet fra Post- og teletilsynet.

- Stor nedgang i ISDN-abonnement i privatmarkedet
- Stor økning i bredbåndstelefonti

Privatmarkedet

- I privatmarkedet var det en nedgang i antall abonnement på 1 prosent fra 2004. Det er ISDN som står for det andelsmessige største fallet med en nedgang på 20 prosent. Nedgangen i vanlig PSTN-abonnement var på 5 prosent.
- Stadig flere får bredbåndstelefonti, og i 2005 var det nesten 135 000 nye abonnement. Bredbåndstelefonti stod for 11 prosent av fasttelefonabonnementene ved utgangen av 2005. 67 prosent av abonnementene er vanlig PSTN, og 21 prosent er ISDN.
- Trafikken fra fastnettet var på 10 674 millioner minutter i 2005, noe som er en nedgang på 19 prosent fra 2004.
- Gjennomsnittssamtalen fra fasttelefon var på 6,16 minutter i 2005, hvilket er en nedgang fra 2004 (6,78 minutter). Halvparten av trafikken fra fasttelefon går til andre fasttelefoner, mens 11 prosent går til mobiltelefoner.

Figur 3.1.1. Fasttelefonabonnement i privatmarkedet. 1999-2005. Millioner

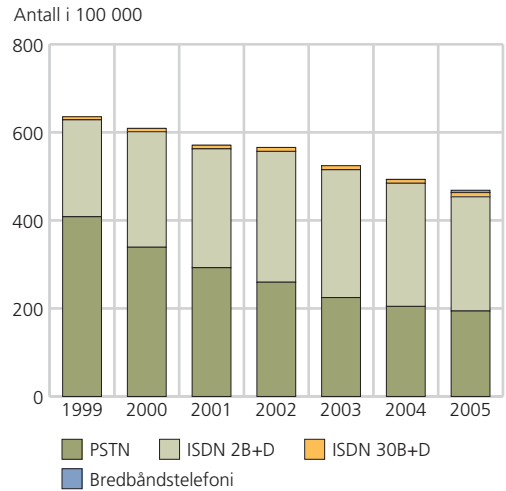

Kilde: Post- og teletilsynet (www.npt.no).

Bedriftsmarkedet

- Nedgangen i antall fasttelefonabonnement i bedriftsmarkedet var på 5 prosent fra 2004. Størst var nedgangen i ISDN 2B+D-abonnement med 7 prosent. Det var en økning i ISDN 30B+D på 14 prosent samt i underkant av 5 000 nye abonnement på bredbåndstelefon.
- Trafikken fra fastnettet i bedriftsmarkedet falt med 16 prosent fra 2004 til 2005.
- Gjennomsnittlig varighet per samtale fra fasttelefon var på 2,84 minutter i 2005, hvilket er en nedgang fra 2004 (3,75 minutter). 60 prosent av samtalene går til fasttelefon, 10 prosent går til 8xx-numre og 19 prosent går til mobiltelefon.

Figur 3.1.2. Fasttelefonabonnement i bedrifts-markedet. 1999-2005. 100 000

Kilde: Post- og teletilsynet (www.npt.no).

Tabell 3.1.1. Trafikkminutter fra fasttelefon, etter trafikketretning. Gjennomsnittlig varighet per samtale. Privatmarkedet og bedriftsmarkedet. 2005

	Trafikk fordelt på trafikketretninger.			Gjennomsnittlig varighet per samtale. Minutter ¹		
	Total	Privat	Bedrift	Total	Privat	Bedrift
Total	100,0	100,0	100,0	4,46	6,16	2,84
Ordinære numre	50,1	52,6	61,6	4,75	6,15	3,06
Mobiltelefon	10,1	10,6	19,3	2,30	2,45	2,14
Utlandet	2,6	3,2	4,5	5,21	8,66	3,31
8xx-numre	19,3	21,1	10,3	7,06	11,33	2,72
Andre numre	17,9	12,5	4,3	9,24	11,17	4,51

¹ Varigheten per samtale er angitt i desimalminutter, det vil si 30 sekunder=0,50 minutter.

Kilde: Post- og teletilsynet (www.npt.no).

Om statistikken

Datagrunnlaget er hentet fra Post- og teletilsynet. Post- og teletilsynet samler inn data for administrative formål, og disse blir årlig publisert i "Det norske telemarkedet". Data er fra utgangen av 2005.

Internett-referanse: www.npt.no

3.2. Mobiltelefoni

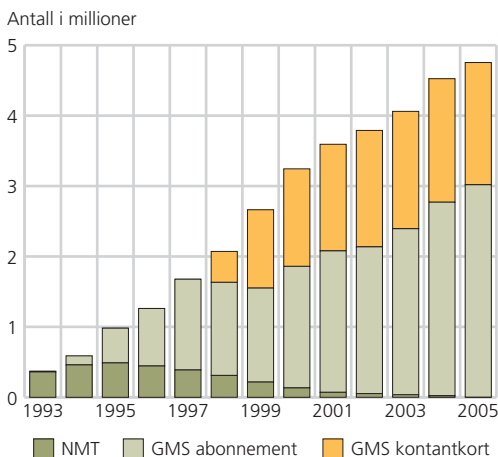
Avsnittet belyser utviklingen i mobilabonnement og trafikk fra mobiltelefoner.

- Stadig flere bytter ut fasttelefonen med mobiltelefon.
- Hver mobilkunde sendte i gjennomsnitt 963 SMS i 2005.

Abonnement og trafikk

- Ved utgangen av 2005 var det flere mobiltelefonabonnement enn personer i Norge. Det var da 102,5 abonnement per 100 innbyggere. I antall abonnement var økningen på om lag 230 000 (5 prosent).
- Trafikken fra mobiltelefon økte med hele 21 prosent fra 2004, og var i 2005 på 6 809 millioner minutter.
- I gjennomsnitt varte en samtale fra mobiltelefon i 1,88 minutter i 2005. Dette tilsvarer en økning på 10 prosent fra 2004.

Figur 3.2.1. Antall mobiltelefonabonnement og kontantkort per 31. desember. 1993-2005. Millioner

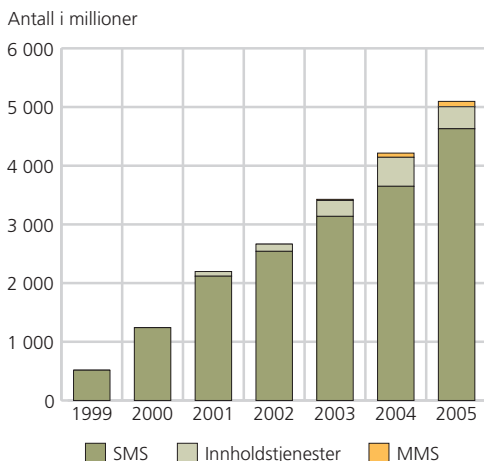

Kilde: Post- og teletilsynet (www.npt.no).

SMS

- Det ble sendt 4 630 millioner SMS-meldinger i 2005, noe som innebærer en økning på 27 prosent fra 2004. Hver mobilkunde sendte i gjennomsnitt 963 SMS i 2005 (827 SMS i snitt i 2004).
- Innholdsmeldinger (ringetoner, numeropplysning etc.) og MMS er populært, med henholdsvis 395 og 91 millioner meldinger (henholdsvis 494 og 72 millioner meldinger i 2004). Dette betyr at hver mobilkunde i gjennomsnitt mottok 82 innholdsmeldinger og sendte 19 MMS i 2005. Det er altså en nedgang i antall innholdsmeldinger.

Figur 3.2.2. Antall sendte meldinger; SMS, MMS og innholdstjenester. 1999-2005. Millioner

Kilde: Post- og teletilsynet (www.npt.no).

Tabell 3.2.1. Trafikkminutter fra mobiltelefon prosentvis fordelt på trafikketretning og gjennomsnittlig varighet per samtale i privatmarkedet og bedriftsmarkedet. 2001-2005

	Trafikk fordelt etter retning					Gjennomsnittlig varighet per samtale ¹				
	2001	2002	2003	2004	2005	2001	2002	2003	2004	2005
Totalt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	1,63	1,62	1,64	1,71	1,88
Mobil	55,5	58,9	63,1	67,2	70,7	1,37	1,38	1,44	1,55	1,73
Fastnett innenlands										
ekskl. 8xx-numre ...	37,7	34,1	30,1	25,5	22,3	2,18	2,17	2,25	2,34	2,52
Utlandet	3,7	4,2	3,8	3,6	3,8	2,97	3,19	3,00	2,89	2,92
8xx-numre	1,3	1,4	1,5	1,7	1,3	1,42	1,38	1,30	1,27	1,35
Andre numre	1,9	1,5	1,5	2,1	1,8	1,65	1,34	1,19	1,16	1,55

¹ Varigheten per samtale er angitt i desimalminutter, det vil si 30 sekunder=0,50 minutter.

Kilde: Post- og teletilsynet (www.npt.no)

Om statistikken

Datagrunnlaget er hentet fra Post- og teletilsynet. Post- og teletilsynet samler inn data for administrative formål, og disse blir årlig publisert i "Det norske telemarkedet". Data er fra utgangen av 2005. Tallene for figur 2.3 er lavere i forhold til tidligere år. Dette fordi Post- og teletilsynet har fått nye tall fra kontantkortkundene for NetCom hvor man har inkludert aktive kunder siste tre måneder, mot tidligere hvor man inkluderte kunder som har vært aktive siste tolv måneder.

Se også kapittel 11 Definisjoner og avgrensninger.

Internett-referanse: www.npt.no

3.3. Bredbåndsabonnement

Avsnittet gir en oversikt over antall bredbåndsabonnement og fordeling av disse. Med bredbåndsabonnement menes det her abonnement med overføringskapasitet (inn) på over 128 kbit/s. Data er hentet fra utgangen av 3. kvartal 2005.

- Økning på over 55 prosent i bredbåndsabonnement fra 3. kvartal 2004 til 3. kvartal 2005.
- Fire av ti har bredbåndsbredde over 1 Mbit/s.

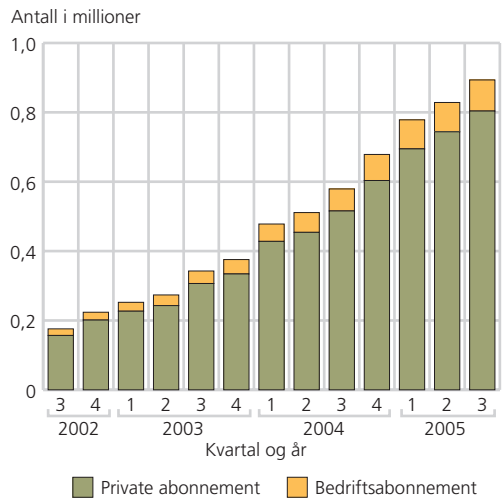
Bredbåndøkning på over 55 prosent

- Ved utgangen av 3. kvartal 2005 var det 893 600 bredbåndsabonnement i Norge. Av dette var 804 000 private abonnement, og de resterende var bedriftsabonnement. For privat bredbåndsabonnement innebærer dette en økning på hele 56 prosent siden utgangen av 3. kvartal 2004.
- ADSL- og andre DSL-teknologier er den mest vanlige formen for bredbåndsoppkopling i privatmarkedet, og i 81 prosent av tilkoplingene benyttes denne teknologien. 15 prosent har Internett via kabel-TV. I bedriftsmarkedet er 92 prosent av Internett-abonnementene via DSL.

704 kbit/s linje er mest vanlig

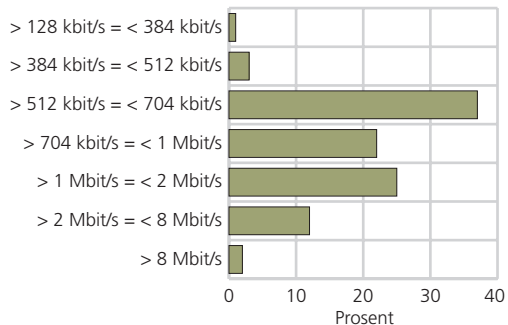
- Den mest vanlige bredbåndslinjen var 704 kbit/s, men den største prosentvise økningen fant man i hastighetene over 1 Mbit/s. Fire av ti private Internett-abonnement var i hastighetsklassen fra 512 kbit/s til og med 704 kbit/s. Nesten 40 prosent av Internett-abonnementene er på over 1 Mbit/s.
- To av fem husholdninger hadde per 3. kvartal 2005 et privat bredbåndsabonnement.

Figur 3.3.1. Utviklingen i bredbåndsabonnement. 3. kvartal 2002-3. kvartal 2005. Millioner

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Figur 3.3.2. Privatmarkedet. Prosentvis fordeling av bredbåndsabonnement, etter overføringskapasitet. 3. kvartal 2005

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Om statistikken

Datagrunnlaget er hentet fra undersøkelsen Internettmålingen. Undersøkelsen er en fulltelling som Statistikk sentralbyrå gjennomfører hvert kvartal. Statistikken ble første gang publisert for 1. kvartal 2002. Populasjonen for undersøkelsen er alle foretak som på kommersielt grunnlag leverer Internett til sluttbrukere. Bredbåndsabonnement er her definert som abonnement med overføringskapasitet (inn) over 128 kbit/s. Kommunenes sentralitetsgrad er hentet fra Statistisk sentralbyrås Standard for kommuneklassifisering. Antall bredbåndsabonnement er ikke det samme som antall husholdninger med bredbåndsabonnement. For eksempel kan en husholdning få bredbåndsabonnement igjennom arbeidsgiver, utdanningsinstitusjon eller ved at flere husholdninger deler på et abonnement.

Internett-referanse: www.ssb.no/inet

3.4. Regionale perspektiv

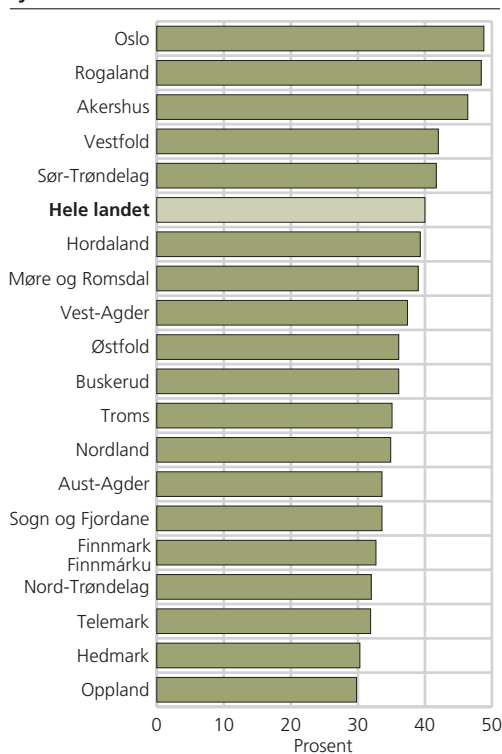
Avsnittet belyser de regionale forskjellene i tilgang til bredbånd i Norge.

- Oslo og Rogaland på topp.
- Hedmark og Oppland på bunn.

Oslo og Rogaland er bredbåndsfylkene

- Det er store regionale forskjeller når det gjelder andelen med bredbåndsabonnement i Norge. Oslo og Rogaland er fylkene med flest bredbåndsabonnement i forhold til husholdninger, med henholdsvis 48,8 og 48,4 prosent. Akershus er rett etter med 46 prosent. Vestfold er rett etter med 46 prosent. Hedmark og Oppland har færrest bredbåndsabonnement, hvor begge fylkene har en andel på ca. 30 prosent av husholdningene.
- Det er også store forskjeller i kvaliteten på bredbåndslinjen blant de som har bredbånd i de ulike fylkene. Vest-Agder er fylket med størst andel raske bredbåndsabonnement, hvor 53 prosent av abonnementene er over 1 Mbit/s. Nordland, Møre og Romsdal, Rogaland og Oslo er fylker som også har en stor andel raske bredbåndslinjer. Sogn og Fjordane er fylket med lavest andel raske bredbåndsabonnement, hvor kun 21 prosent av abonnementene er over 1 Mbit/s.

Figur 3.4.1. Privatmarkedet. Bredbåndsabonnement i prosent av husholdningene, fordelt på fylke. 3. kvartal 2005

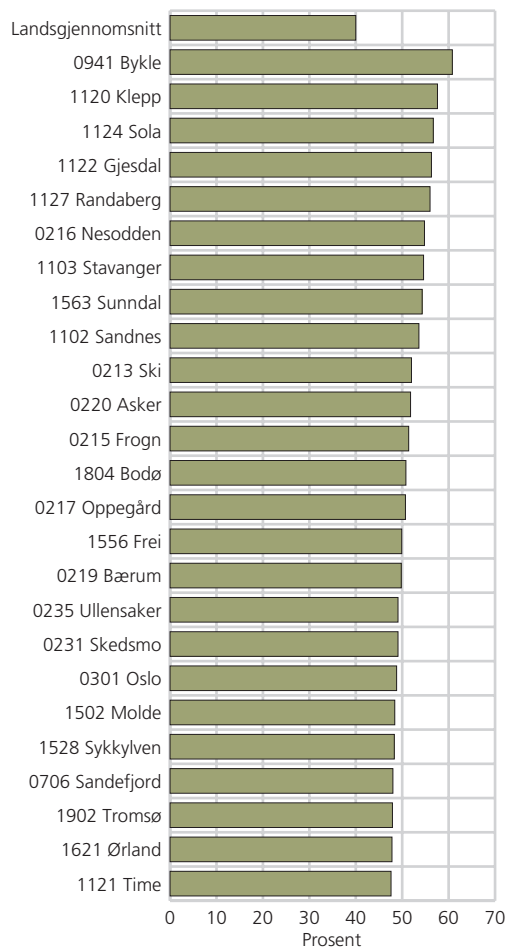

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Store forskjeller i kommunene

- Blant de sentrale kommunene er det 45 prosent som har bredbåndsabonnement i forhold til husholdningene. Tilsvarende andel for de minst sentrale kommunene er 27 prosent.
- Det er veldig store forskjeller i bredbåndstilgangen i de ulike kommunene. Ved utgangen av 3. kvartal 2005 var det fem av landets 433 kommuner som hadde få (under ti) eller ingen bredbåndsabonnement levert av kommersielle Internett-leverandører. Blant disse er blant annet Modalen som har 100 prosent bredbåndsdekning gjennom en spesialordning i regi av sin egen kommune.
- Bykle er kommunen som har størst andel bredbåndsabonnement med 60,8 prosent. Landsgjennomsnittet var på 40 prosent ved utgangen av 3. kvartal 2005.

Figur 3.4.2. Kommuner med flest bredbåndsabonnement i forhold til husholdninger¹. 3. kvartal 2005. Prosent

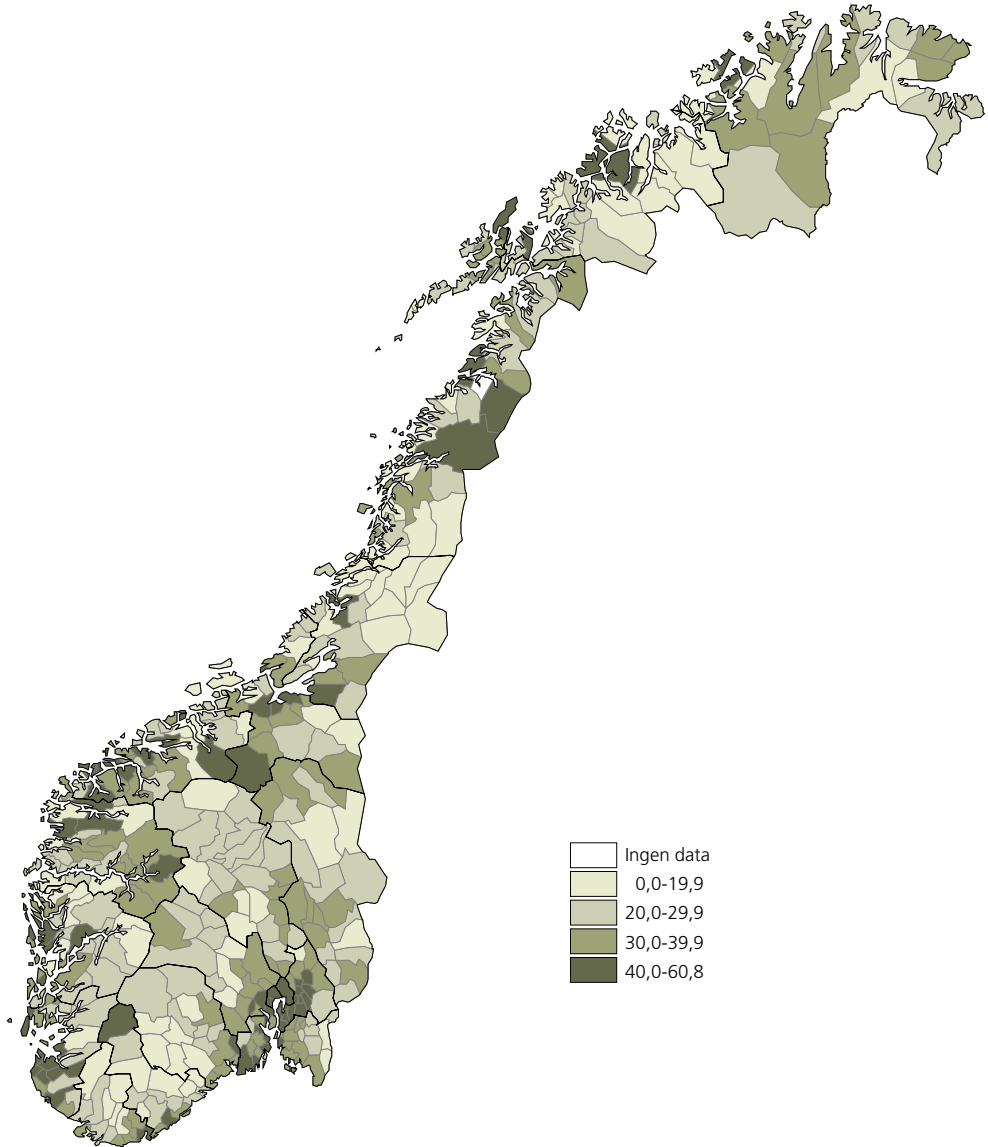
¹ Bare basert på data fra kommersielle Internett-leverandører.
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Om statistikken

Datagrunnlaget er hentet fra samme statistikk som omtalt i avsnitt 3.3.

Internett-referanse: www.ssb.no/inet

Figur 3.4.3. Privatmarkedet. Bredbåndabonnement (overføringskapasitet over 128 kbits/s) i prosent av husholdningene, etter kommune. 3. kvartal 2005

Datakilde: Statistisk sentralbyrå.

Kartdata: Statens kartverk.

Tabell 3.4.1. Privatmarkedet. Bredbåndabonnement fordelt etter overføringskapasitet og fylke. 3. kvartal 2005

	Bred- bånds- abonne- ment	Bred- bånds- abonne- ment i prosent av hus- holdnin- gene	> 128 kbit/s= < 384 kbit/s	> 384 kbit/s= < 512 kbit/s	> 512 kbit/s= < 704 kbit/s	> 704 kbit/s= < 1 Mbit/s	> 1 Mbit/s= < 2 Mbit/s	> 2 Mbit/s= < 8 Mbits/s	> 8 Mbits/s
Hele landet	803 809	40,0	5 090	20 594	294 217	176 830	200 537	93 508	13 033
01 Østfold	41 305	36,1	66	666	19 731	8 192	9 090	2 903	657
02 Akershus	94 624	46,4	280	1 406	39 223	22 660	22 585	7 207	1 263
03 Oslo	136 305	48,8	732	8 245	33 962	29 007	29 258	30 171	4 930
04 Hedmark	25 123	30,3	7	160	12 339	3 564	7 702	1 115	236
05 Oppland	23 688	29,8	46	143	12 200	3 028	6 440	1 591	240
06 Buskerud	38 451	36,1	462	520	18 631	7 254	9 066	2 026	492
07 Vestfold	40 588	42,0	12	209	18 033	7 512	9 436	4 455	931
08 Telemark	23 257	31,9	39	229	11 713	4 473	5 762	831	210
09 Aust-Agder	14 491	33,6	469	46	6 296	1 573	5 065	918	124
10 Vest-Agder	25 023	37,4	8	530	8 400	2 787	9 981	3 185	132
11 Rogaland	77 066	48,4	1 053	1 805	23 427	14 777	13 852	20 291	1 861
12 Hordaland	74 539	39,3	27	1 135	23 061	26 250	19 329	4 503	234
14 Sogn og Fjordane	14 307	33,6	376	42	6 239	4 688	2 578	286	98
15 Møre og Romsdal	39 075	39,0	428	994	11 875	6 987	15 796	2 861	134
16 Sør-Trøndelag	49 738	41,7	471	1 137	14 879	18 576	11 648	2 751	276
17 Nord-Trøndelag ...	16 991	32,0	132	1 124	8 252	2 181	3 563	1 602	137
18 Nordland	35 456	34,9	171	407	11 519	6 172	11 608	5 381	198
19 Troms	23 177	35,1	23	1 232	9 286	5 896	5 373	996	371
20 Finnmark									
Finnmárku	10 287	32,7	286	556	5 103	1 084	2 351	404	503
Uspesifisert	318	.	2	8	48	169	54	31	6

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.4.2. Bedriftsmarkedet. Bredbåndsabonnement fordelt etter overføringskapasitet og fylke. 3. kvartal 2005

	Bredbånds- abonnement (over 128 kbit/s)	> 128 kbit/s= < 384 kbit/s	> 384 kbit/s= < 512 kbit/s	> 512 kbit/s= < 704 kbit/s	> 704 kbits/s= < 1 Mbit/s	> 1 Mbit/s= < 2 Mbit/s	> 2 Mbit/s= < 8 Mbits/s	> 8 Mbits/s
Hele landet	89 620	10 542	5 146	14 997	17 780	27 719	11 370	2 066
01 Østfold	3 886	366	272	1 005	1 044	959	214	26
02 Akershus	12 862	685	443	1 912	2 163	4 183	3 387	89
03 Oslo	24 670	5 669	917	2 799	4 724	7 129	2 351	1 081
04 Hedmark	2 519	199	236	616	459	793	175	41
05 Oppland	2 335	94	220	577	482	747	200	15
06 Buskerud	3 841	219	244	1 096	884	1 068	290	40
07 Vestfold	3 636	311	181	884	746	993	464	57
08 Telemark	2 192	79	189	672	350	606	226	70
09 Aust-Agder	1 218	85	126	333	205	333	96	40
10 Vest-Agder	2 275	112	216	462	509	654	213	109
11 Rogaland	5 572	324	405	1 241	1 161	1 797	564	80
12 Hordaland	6 933	513	346	882	1 720	2 578	811	83
14 Sogn og Fjordane	1 505	53	79	163	156	900	116	38
15 Møre og Romsdal	3 679	350	264	258	891	1 220	646	50
16 Sør-Trøndelag	3 557	246	216	436	952	1 233	406	68
17 Nord-Trøndelag	956	49	106	182	123	318	115	63
18 Nordland	4 684	976	396	589	614	1 282	752	75
19 Troms	1 721	112	147	485	279	480	195	23
20 Finnmark Finnmarku	1 366	37	130	394	273	381	139	12
Uspesifisert	213	63	13	11	45	65	10	6

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

3.5. Internasjonale perspektiv

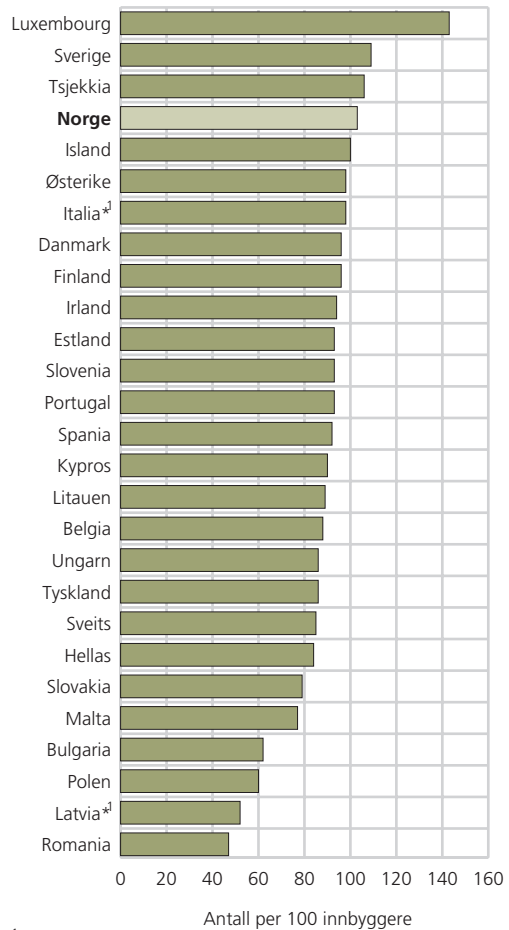
Avsnittet sammenlikner andel mobil- og bredbåndsabonnement i forhold til antall innbyggere med andre land.

- Luxembourg har flest mobilabonnement.
- Norge er på sjuendeplass når det gjelder bredbånd i OECD-området.

Mobiltelefon

- Norge har relativt mange mobilabonnement i prosent av befolkningen i forhold til de andre europeiske landene. I 2004 var det 103 mobilabonnement per 100 innbyggere. Tilsvarende tall for 2003 var 91.
- Luxembourg har flest mobilabonnement i forhold til befolkningen hvor tilsvarende tall var 143 (120 i 2003). Alle de nordiske landene har en høy andel av mobilabonnement i forhold til de andre europeiske landene.

Figur 3.5.1. Antall mobiltelefonabonnement per 100 innbyggere. 2004

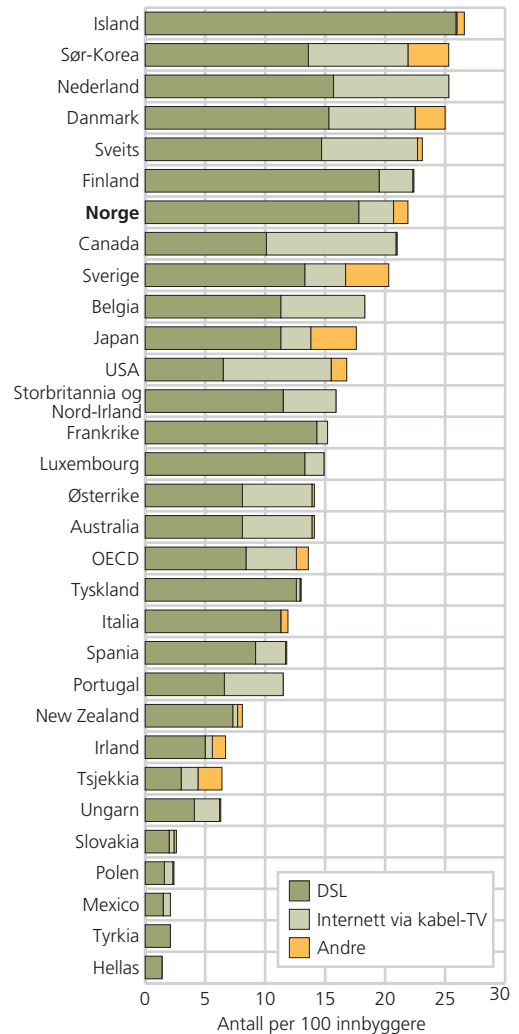

¹Tall fra 2003.
Kilde: Eurostat.

Bredbånd

- Island er det landet som har flest bredbåndsabonnementer i forhold til innbyggertallet i OECD-området hvor det ved utgangen av 2005 var 27 abonnementer per 100 innbyggere. Tilsvarende tall for Norge var 22, mens gjennomsnittet i OECD lå på 14.
- I OECD var gjennomsnittlig 62 prosent av bredbåndsabonnementene DSL, mens 31 prosent var via kabel-TV-nettet. I Norge er over 81 prosent av abonnemene DSL, mens 13 prosent var via kabel-TV.

Figur 3.5.2. Antall bredbåndsabonnementer per 100 innbyggere, fordelt på teknologi. Desember 2005. OECD

Kilde: OECD.

Om statistikken

Datagrunnlaget for mobiltelefoner er hentet fra Eurostat og er fra utgangen av 2004. Bredbåndsdataene er hentet fra OECD og er fra utgangen av 2005.

Internett-referanser: <http://epp.eurostat.cec.eu.int/>
www.oecd.org

Tabell 3.5.1. Antall mobiltelefonabonnement i forhold til folketallet i land i Europa. Desember. 1990-2004

	1990	2000	2001	2002	2003	2004
EU15	:	62	74	:	:	:
EU25	:	56	68	:	:	:
Belgia	0	51	75	79	84	88
Bulgaria	:	9	20	32	45	62
Danmark	3	63	74	83	89	96
Estland	:	41	54	65	77	93
Finland	5	72	81	87	91	96
Frankrike	1	51	63	65	:	74
Hellas	:	54	73	85	81	84
Irland	1	63	73	77	86	94
Island	4	77	88	91	97	100
Italia	0	73	89	93	98	:
Kroatia	:	24	:	:	:	64
Kypros	:	32	45	59	77	90
Latvia	:	17	26	39	52	:
Liechtenstein	:	:	:	34	:	:
Litauen	:	14	29	47	62	89
Luxembourg	0	70	93	107	120	143
Malta	:	28	57	70	73	77
Nederland	1	68	77	:	:	:
Norge	5	75	84	86	91	103
Polen	:	17	25	36	46	60
Portugal	0	65	81	83	90	93
Romania	:	9	20	23	32	47
Slovakia	:	21	41	56	68	79
Slovenia	:	57	76	77	87	93
Spania	0	61	73	82	90	92
Storbritannia og Nord-Irland	2	67	75	84	:	:
Sveits	2	65	73	79	85	85
Sverige	5	72	81	89	98	109
Tsjekkia	:	42	68	84	95	106
Tyrkia	:	23	:	:	:	49
Tyskland	0	59	68	72	79	86
Ungarn	:	30	49	68	78	86
Østerrike	1	76	82	84	88	98

Kilde: Eurostat.

Tabell 3.5.2. Antall bredbåndsabonnement per 100 innbyggere, fordelt på teknologi. Desember 2005. OECD

	Total	DSL	Internett via kabel-TV	Andre
OECD	13,6	8,4	4,2	1,0
Island	26,7	25,9	0,1	0,6
Sør-Korea	25,4	13,6	8,3	3,4
Nederland	25,3	15,7	9,6	0,0
Danmark	25,0	15,3	7,2	2,5
Sveits	23,1	14,7	8,0	0,4
Finland	22,5	19,5	2,8	0,1
Kanada	21,9	10,1	10,8	0,1
Norge	21,9	17,8	2,9	1,2
Sverige	20,3	13,3	3,4	3,6
Belgia	18,3	11,3	7,0	0,0
Japan	17,6	11,3	2,5	3,8
USA	16,8	6,5	9,0	1,3
Storbritannia og Nord-Irland	15,9	11,5	4,4	0,0
Frankrike	15,2	14,3	0,9	0,0
Luxembourg	14,9	13,3	1,6	0,0
Østerrike	14,1	8,1	5,8	0,2
Australia	14,1	8,1	5,8	0,2
Tyskland	13,0	12,6	0,3	0,1
Italia	11,9	11,3	0,0	0,6
Spania	11,7	9,2	2,5	0,1
Portugal	11,5	6,6	4,9	0,0
New Zealand	8,1	7,3	0,4	0,4
Irland	6,7	5,0	0,6	1,1
Tsjekkia	6,4	3,0	1,4	2,0
Ungarn	6,3	4,1	2,1	0,1
Slovakia	2,5	2,0	0,4	0,2
Polen	2,4	1,6	0,7	0,1
Mexico	2,2	1,5	0,6	0,0
Tyrkia	2,1	2,1	0,0	0,0
Hellas	1,4	1,4	0,0	0,0

Kilde: OECD.

7
PQRS

*

8
TUV

0

Anne-Hege Søilverud

4. Informasjons- og kommunikasjonsteknologi i husholdningene

Dette kapitlet presenterer husholdningers og privatpersoners bruk og tilgang til informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT). Det er satt spesielt fokus på Internett, og hvordan husholdningene har tilgang til Internett og hva de bruker Internett til.

Datagrunnlaget for kapitlet er hentet fra undersøkelsen "IKT i husholdningene", som er en årlig undersøkelse. Temaene i undersøkelsen skifter over tid, og den vil i årene fremover se mer på interaksjon med myndighetene på Internett (2006) og e-kompetanse (2007).

Undersøkelsen IKT i husholdningene ble gjennomført av Statistisk sentralbyrå for første gang våren 2003. Undersøkelsen gjennomføres i tett samarbeid med de andre europeiske landene og er koordinert gjennom Eurostat, EUs statistiske kontor. EU har vedtatt en rettsakt som regulerer statistikkproduksjonen om informasjonssamfunnet (Europaparlaments- og rådsforordning nr. 808/2004). Denne undersøkelsen er inkludert i rettsakten.

Statistikken omfatter et utvalg av den norske befolkningen fra og med 16 år til og med 74 år og deres bruk av og tilgang til IKT. Den enkelte person er statistisk enhet. For spørsmål som gjelder husholdningen, for eksempel typer IKT som respondenten har hjemme, er også husholdningen statistisk enhet. Til husholdningen regnes alle personer som er fast bosatt i boligen, og som har felles matbudsjett. Der hvor husholdningene er statistisk enhet er data justert for at store husholdninger har større sjanse for å bli trukket ut. Vektingen justeres derfor etter husholdningens størrelse. Bruttoutvalget inneholder 2 000 personer og svarprosenten ligger i overkant av 60. Data er stort sett hentet fra siste publiserte undersøkelse som er fra 2. kvartal 2005.

Statistisk sentralbyrå har også en undersøkelse som heter "Norsk mediebarometer" hvor man kan finne supplerende tall for bruk av PC og Internett. Man finner publikasjonen på www.ssb.no/medie. Se kapittel 11 for informasjon om definisjoner og avgrensninger.

Internett-referanser: www.ssb.no/ikthus/ og <http://epp.eurostat.cec.eu.int/>

4.1. Tilgang til IKT-produkter i de norske hjem

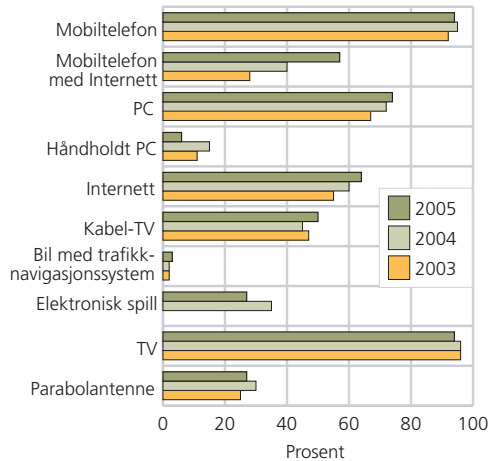
Avsnittet gir en oversikt over husholdningenes tilgang til ulike IKT-produkter, og hvor ofte vi bruker PC.

- Sju av ti har PC hjemme.
- Bare halvparten av husholdningene med inntekt under 200 000 kroner har hjemme-PC.
- 58 prosent av oss bruker PC hver hverdag.

Svak økning i hjemme-PC

- Vi ser en tendens til at stadig flere av oss har PC i hjemmet. I 2005 hadde 74 prosent av husholdningene PC. Tilsvarende tall for 2004 og 2003 var henholdsvis 72 og 68 prosent. Husholdninger med høy husholdningsinntekt hadde oftere PC enn husholdninger med lav inntekt. Mens nesten bare halvparten av alle husholdninger med inntekt under 200 000 kroner hadde PC, hadde nesten alle husholdninger med inntekt over 600 000 kroner PC. Det var også store forskjeller mellom husholdninger med og uten barn, hvor henholdsvis 94 og 69 prosent hadde PC.
- Hele 94 prosent av husholdningene har mobiltelefon, og det har dermed blitt like vanlig som å ha TV.
- Flere og flere har tilgang til mobiltelefon med Internett-tilgang. Det var 57 prosent av husholdningene som hadde dette, mot 40 prosent i 2004.

Figur 4.1.1. Andel husholdninger som har tilgang til diverse IKT-produkter. 2. kvartal 2005

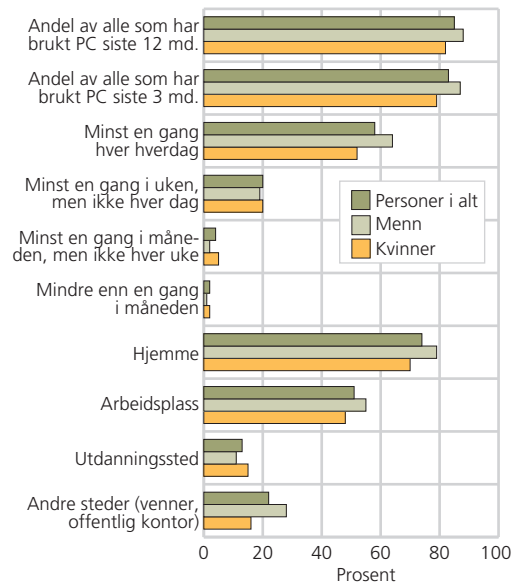

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Alder og utdanningsnivå avgjørende for PC-bruk

- 83 prosent har brukt PC de siste tre månedene, og 58 prosent av oss brukte PC hver hverdag. Det var store forskjeller i de ulike aldersgruppene når det gjaldt bruken av PC. Nesten alle yngre hadde brukt PC de siste tre månedene, mens bare to av tre i aldersgruppen 55 til 64 år hadde gjort det samme. I aldersgruppen 65-74 år hadde bare en av tre brukt PC de siste tre månedene.
- Det ser også ut til at utdanningsnivå har stor betydning for bruken av PC. De som hadde ungdomsskole som høyeste utdanning brukte PC betraktelig mindre enn personer med videregående skole eller høyskole-/universitetsutdanning.
- 74 prosent brukte PC hjemme, mens 51 prosent av befolkningen brukte PC på arbeidsplassen. Tilsvarende tall for 2004 var på henholdsvis 68 og 46 prosent.

Figur 4.1.2. Hyppighet i bruk av PC, etter kjønn. 2005. Prosent

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 4.1.1. Andel husholdninger som har tilgang til ulike IKT-produkter, etter familietype og husholdningsinntekt. 2. kvartal 2005

	Mobil-telefon	Mobil-telefon m/Internett	Stasjonær PC	Bærbar PC	PC	Håndholdt PC	Internett	Bil m/trafikk-navigasjonssystem	Elektronisk spill	TV	Parabolantenne	Kabel-TV	Digital dekoder
Husholdninger i alt	94	57	60	35	74	6	64	3	27	94	27	50	9
Familietype													
Familier med barn	99	75	79	41	94	6	82	4	52	98	33	45	11
Familier uten barn	92	50	53	33	69	6	58	2	18	93	25	51	9
Husholdningsinntekt. 1 000 kr													
Under 200	84	55	29	25	48	5	38	0	18	90	16	43	4
200-399	95	48	52	26	68	3	54	1	26	93	21	54	10
400-599	99	60	75	34	86	4	78	1	31	96	36	43	8
600 og mer	99	76	85	60	97	14	91	4	36	97	33	55	13

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 4.1.2. Bruk av PC de siste 3 md., etter kjønn, alder, utdanning og arbeidssituasjon. 2005. Prosent

	Andel av alle som har brukt PC siste 3 md.	Hyppighet				Sted				
		Minst en gang hver dag	Minst en gang i uken, ikke hver dag	Minst en gang i måneden, ikke hver uke	Mindre enn en gang i måneden	Hjemme	Arbeidsplass	Ut-dan-ningssted	Hos en annen person	Andre steder
Personer i alt	83	58	20	4	2	74	51	13	15	7
Kjønn										
Menn	87	64	19	2	1	79	55	11	18	10
Kvinner	79	52	20	5	2	70	48	15	11	5
Alder										
16-24 år	98	66	25	5	2	84	28	52	34	16
25-34 år	95	68	22	3	1	83	64	13	34	11
35-44 år	95	71	21	2	0	90	68	6	11	4
45-54 år	86	59	20	6	2	77	67	7	8	5
55-64 år	67	48	15	3	2	59	48	1	3	3
65-74 år	34	16	12	5	2	32	5	0	5	3
Utdanning										
Ungdomsskole	54	33	16	3	1	44	16	13	10	4
Videregående skole	82	53	22	5	2	73	45	14	14	7
Universitet/høyskole	97	78	16	2	1	89	80	9	16	9
Arbeidssituasjon										
Student	99	71	24	3	1	89	30	76	30	14
Ansatt	93	67	21	4	1	82	73	5	15	7
Selvstendig næringsdrivende	82	59	19	3	1	76	43	5	9	6
Pensjonist	40	18	13	6	3	37	6	1	5	3
Arbeidsledig	73	52	13	0	2	71	10	14	9	12

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

4.2. Internett

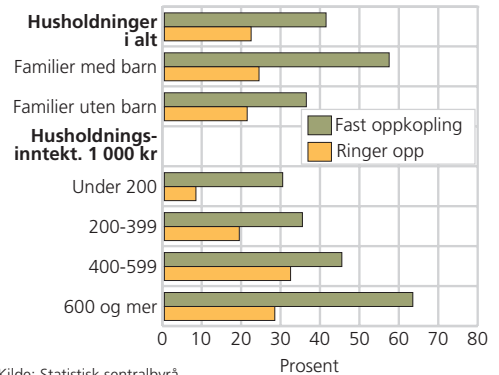
Avsnittet tar for seg husholdningenes tilgang til og bruk av Internett. Tallene er fra 2. kvartal 2005. Til slutt i dette avsnittet ser vi spesielt på befolkningens bruk av Internett ved kontakt med offentlige myndigheter.

- Fire av ti husholdninger har bredbånd.
- Åtte av ti har brukt Internett i løpet av de siste tre månedene.
- Internett blir brukt til informasjonssøk og e-post.
- Halvparten av befolkningen har brukt Internett ved kontakt med det offentlige i løpet av de siste tre månedene.

Husholdninger med høy inntekt og husholdninger med barn har Internett

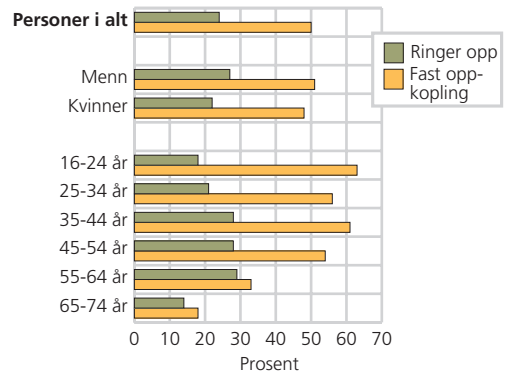
- 64 prosent av husholdningene har Internett hjemme. Av disse er to tredjedeler bredbånd og en tredjedel oppringt-tilkopling. Det er store forskjeller mellom husholdninger med og uten barn. Mens åtte av ti husholdninger med barn har Internett, er det i underkant av 60 prosent av husholdningene uten barn som har Internett. I 2004 var andelen husholdninger med Internett hjemme 60 prosent, og halvparten av disse hadde bredbånd.
- Det er også store forskjeller mellom husholdninger med høy og lav husholdningsinntekt. I husholdninger med bruttohusholdningsinntekt over 600 000 kroner er det bare 9 prosent som ikke har tilgang til Internett i hjemmet. Dette er det samme tallet som for 2004. For husholdninger med inntekt på under 200 000 kroner er det hele 62 prosent som ikke har Internett-tilgang (tilsvarende tall for 2004 var 63 prosent). Det er altså i de midlere inntektsgruppene hvor Internett-tilgangen er økende. For inntektsgruppen 200 000-399 000 var det 46 prosent som ikke hadde bredbånd i 2005. Tilsvarende tall for 2004 var 57 prosent.
- Det er så godt som ingen forskjell mellom kvinner og menn i tilgangen til bredbånd hjemme. Når det gjelder aldersforskjeller så er det små forskjeller i bredbåndstilknytningen opp til 54 år. I aldersgruppen over er det betraktelig færre som har bredbånd hjemme.
- Hovedårsaken til at en husholdning ikke har Internett hjemme er at den ikke finner det nyttig. Det er 58 prosent av husholdningene som oppgir dette som hovedårsak til at de ikke har Internett hjemme. 23 prosent av husholdningene

Figur 4.2.1. Andel husholdninger med tilgang til Internett, etter familietype og husholdningsinntekt. 2005. Prosent

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Figur 4.2.2. Andel personer med tilgang til Internett, etter kjønn og alder. 2005. Prosent

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

har ikke Internett hjemme fordi de har tilgang til Internett andre steder, og 21 prosent har ikke Internett fordi utstyret for å kople seg opp til Internett er for kostbart.

Yngre og høyt utdannede bruker Internett

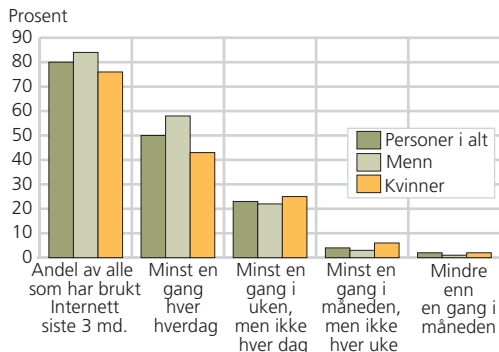
- Åtte av ti har brukt Internett de siste tre månedene, og menn bruker Internett mer enn kvinner. Det er store forskjeller mellom ulike grupper i bruken av Internett. Yngre har i større grad brukt Internett enn eldre. 95 prosent av personene med høyskole-/universitetsutdanning har brukt Internett de siste tre månedene, mens bare 46 prosent av befolkningen med ungdomsskole som høyeste utdanning har gjort det samme. Så å si alle studenter har brukt Internett, mens en av tre pensjonister har gjort det.

- 55 prosent av de mellom 55 og 64 år har brukt Internett minst én gang per uke. Tilsvarende tall for aldersgruppen 65 til 74 år er 21 prosent.
- Menn bruker Internett hyppigere enn kvinner. Mens 58 prosent av menn bruker Internett hver hverdag, gjelder dette 43 prosent av kvinnene.

Informasjonssøk og e-post mest vanlig på Internett

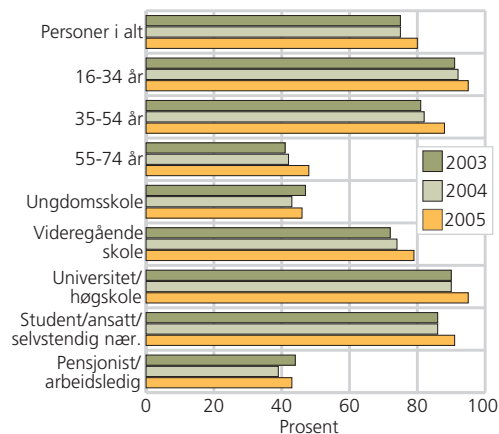
- Informasjonssøk og onlinetjenester er den mest vanlige aktiviteten på Internett av de som har vært på Internett de siste tre månedene. E-post og andre kommunikasjonsmåter er også svært vanlig og 86 prosent av Internett-brukerne bruker Internett til dette.
- Åtte av ti bruker nettet til kjøp, salg og banktjenester. 65 prosent av Internett-brukerne bruker nettet til kontakt med offentlige myndigheter. Det er små forskjeller i bruken av Internett fra 2004, med unntak av kontakt med offentlige myndigheter som har økt med 15 prosentpoeng fra 2004 til 2005.

Figur 4.2.3. Brukere av Internett og hyppighet de siste 3 md. Andel av befolkningen, etter kjønn. 2005. Prosent

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Figur 4.2.4. Andel av hele befolkningen som har brukt Internett de siste 3 md. 2004 og 2005. Prosent

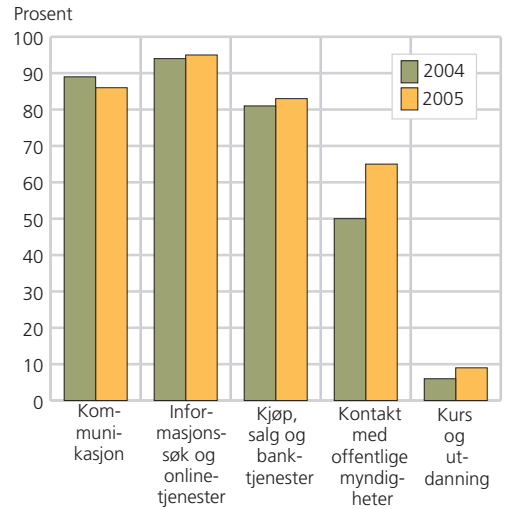
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

- Av de som bruker Internett er det små forskjeller på nettbruken mellom ulike aldersgrupper. Yngre bruker nettet i større grad til kjøp og salg enn eldre, men når det gjelder bruk av for eksempel nettbank så er det like stor andel pensjonister som studenter som nyttiggjør seg av dette.

Fem av ti tar kontakt med offentlige myndigheter via Internett

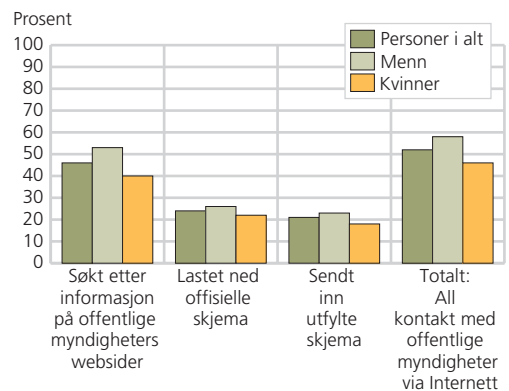
- 52 prosent av befolkningen har tatt kontakt med offentlige myndigheter via Internett de siste tre månedene. Informasjonssøk på offentlige myndigheters websider var den mest vanlige tjenesten. 46 prosent av befolkningen har benyttet seg av dette de siste tre måneder. 24 prosent har lastet ned offisielle skjema og 21 prosent har sendt inn utfylte skjema.
- Menn bruker i større grad enn kvinner Internett til kontakt med offentlige myndigheter. Det er også store forskjeller mellom de ulike aldersgruppene. I aldersgruppen 35-44 år hadde 70 prosent hatt kontakt med offentlige myndigheter via Internett de siste tre måneder, mens tilsvarende tall for aldersgruppen 65-74 år var 14 prosent. Befolkningsgruppen med ungdomsskole som høyeste utdanning og pensjonistene peker seg ut som de gruppene som i minst grad benytter Internett til kontakt med offentlige myndigheter.

Figur 4.2.5. Internett brukt til ulike formål de siste 3 md. Andel av de som har vært på Internett siste 3 md. 2004 og 2005. Prosent

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Figur 4.2.6. Internett brukt til kontakt med offentlige myndigheter de siste 3 md. Andel av hele befolkningen, etter kjønn. 2005. Prosent

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 4.2.1. Andel med ulike typer Internett-abonnement, etter familietype, husholdningsinntekt, kjønn, alder, utdanning og arbeidssituasjon. 2005. Prosent

	Har tilgang til Internett			Har ikke tilgang til Internett	Fast oppkobling			Ringer opp		
	Fast oppkobling	Ringer opp	Vet ikke		ADSL eller andre xDSL-teknologier	Kabel-TV	Annet	Modem	ISDN-linje	Vet ikke
Husholdninger i alt	41	22	1	36	37	5	1	11	11	0
Familietype										
Familier med barn ...	57	24	1	19	50	6	2	11	13	0
Familier uten barn ...	36	21	1	42	32	5	1	11	10	0
Husholdningsinntekt. 1 000 kr										
Under 200	30	8	0	62	25	5	1	4	4	0
200-399	35	19	0	46	30	5	1	12	6	1
400-599	45	32	2	22	40	5	0	17	15	0
600 og mer	63	28	0	9	56	6	2	9	19	1
Personer i alt	50	24	1	25	44	5	1	11	13	0
Kjønn										
Menn	51	27	0	21	45	6	2	12	15	0
Kvinner	48	22	1	29	44	4	1	10	11	0
Alder										
16-24 år	63	18	0	19	57	6	2	9	9	0
25-34 år	56	21	0	22	51	5	2	13	8	0
35-44 år	61	28	0	11	55	4	1	11	17	0
45-54 år	54	28	1	17	46	7	1	12	16	0
55-64 år	33	29	2	36	28	4	1	12	17	0
65-74 år	18	14	1	67	14	3	1	6	7	1
Utdanning										
Ungdomsskole	32	16	2	50	28	2	1	6	10	1
Videregående skole	47	27	0	26	41	6	1	14	13	0
Universitet/høyskole +	61	23	1	15	55	5	1	9	14	0
Arbeidssituasjon										
Student	62	22	0	16	56	3	3	10	12	0
Ansatt	55	27	1	18	48	6	1	13	14	0
Selvstendig næringsdrivende	59	27	0	14	56	3	1	7	21	0
Pensjonist	24	15	1	61	19	4	1	7	8	0
Arbeidsledig	43	30	3	24	39	2	0	18	12	0

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 4.2.2. Brukere av Internett, hyppighet og sted de siste 3 md. Andel av befolkningen, etter kjønn, alder, utdanning og arbeidssituasjon. 2005. Prosent

Andel av alle som har brukt Internett siste 3 md.	Hyppighet				Sted					
	Minst en gang hver dag	Minst en gang i uken, men ikke hver dag	Minst en gang i månen, men ikke hver uke	Mindre enn en gang i måneden	Hjemme	Arbeidsplass	Utdanningssted	Hos annen person	Andre steder	
Personer i alt.....	80	50	23	4	2	67	47	12	14	7
Kjønn										
Menn	84	58	22	3	1	72	52	11	17	9
Kvinner	76	43	25	6	2	63	41	14	11	5
Alder										
16-24 år	98	60	31	6	2	78	27	52	33	16
25-34 år	92	60	26	6	1	75	58	11	25	9
35-44 år	94	64	26	3	1	84	64	4	9	5
45-54 år	81	51	23	5	3	70	60	6	8	6
55-64 år	61	37	18	4	2	53	42	1	3	4
65-74 år	26	10	11	3	1	24	4	1	2	3
Utdanning										
Ungdomsskole	46	28	15	3	0	36	13	15	8	4
Videregående skole	79	46	25	5	2	67	40	14	13	7
Universitet/høyskole +	95	67	23	3	1	80	74	7	15	9
Arbeidssituasjon										
Student	99	68	27	3	1	82	28	75	31	14
Ansatt	90	57	27	5	2	75	67	4	14	7
Selvstendig næringsdrivende	79	55	20	2	1	71	39	6	9	8
Pensjonist	32	14	11	5	1	30	5	1	4	2
Arbeidsledig	73	50	20	0	2	71	7	14	12	10

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 4.2.3. Internett brukt til ulike formål de siste 3 md. Andel av de som har vært på Internett siste 3 md., etter kjønn, alder, utdanning og arbeidssituasjon. 2005. Prosent

	Kom- muni- kasjon	Informa- sjonssøk og online- tjenester	Kun infor- masjons- søk	Kjøp, salg og bank- tjenester	Kun nett- bank	Kurs og ut- danning	Lese Internett- aviser	Høre web- radio/se web-TV
Personer i alt	86	95	84	83	77	9	75	31
Kjønn								
Menn	88	96	88	86	81	8	82	40
Kvinner	85	92	78	80	73	9	67	20
Alder								
16-24 år	90	97	84	77	66	10	74	42
25-34 år	90	97	89	90	85	15	81	39
35-44 år	87	97	89	85	79	6	76	30
45-54 år	82	96	82	85	81	6	75	20
55-64 år	83	86	71	76	72	6	65	18
65-74 år	82	82	64	82	80	0	62	20
Utdanning								
Ungdomsskole	85	98	85	71	55	6	71	36
Videregående skole	83	94	81	82	77	8	73	29
Universitet/høyskole +	92	96	88	88	83	10	79	31
Arbeidssituasjon								
Student	94	97	83	79	66	18	77	41
Ansatt	86	95	86	85	80	7	76	28
Selvstendig næringsdrivende	91	98	84	92	88	10	75	32
Pensjonist	74	81	63	72	69	1	56	22
Arbeidsledig	88	96	82	82	77	9	78	30

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 4.2.4. Internett brukt til ulike formål de siste 3 md. Andel av befolkningen, etter kjønn, alder, utdanning og arbeidssituasjon. 2005. Prosent

	Kom- muni- kasjon	Informa- sjonssøk og online- tjenester	Kun- infor- masjons- søk	Kjøp, salg og bank- tjenester	Kun- nett- bank	Kurs og ut- danning	Lese Internett- aviser	Høre web- radio/se web-TV
Personer i alt	69	76	67	67	62	7	60	24
Kjønn								
Menn	74	81	74	72	68	7	69	33
Kvinner	64	71	59	61	55	7	51	15
Alder								
16-24 år	88	95	82	76	65	10	73	42
25-34 år	83	90	82	83	79	14	75	36
35-44 år	82	92	84	80	74	6	72	29
45-54 år	66	78	67	69	66	5	61	16
55-64 år	51	53	44	46	44	4	40	11
65-74 år	21	21	17	21	21	0	16	5
Utdanning								
Ungdomsskole	39	45	39	33	25	3	33	16
Videregående skole	66	74	64	65	61	6	58	23
Universitet/høyskole +	88	92	84	83	79	10	75	30
Arbeidssituasjon								
Student	93	96	82	78	65	18	76	41
Ansatt	77	86	78	77	72	6	69	26
Selvstendig næringsdrivende	72	78	67	73	70	8	60	25
Pensjonist	24	26	20	23	22	0	18	7
Arbeidsledig	64	70	60	60	56	7	57	26

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 4.2.5. Internett brukt til kontakt med offentlige myndigheter de siste 3 md. Andel av de som har vært på Internett de siste 3 md., etter kjønn, alder, utdanning og arbeidssituasjon. 2005. Prosent

	Søkt etter informasjon på offentlige myndigheters websider	Lastet ned offisielle skjema	Sendt inn utfylte skjema	Totalt: All kontakt med offentlige myndigheter via Internett
Personer i alt	58	30	26	65
Kjønn				
Menn	63	31	27	69
Kvinner	52	29	24	60
Alder				
16-24 år	43	23	22	52
25-34 år	61	32	23	70
35-44 år	68	36	29	74
45-54 år	60	27	26	64
55-64 år	54	27	30	59
65-74 år	46	30	30	55
Utdanning				
Ungdomsskole	48	20	23	49
Videregående skole	53	24	24	60
Universitet/høyskole +	69	41	29	76
Arbeidssituasjon				
Student	46	26	23	56
Ansatt	60	28	25	66
Selvstendig næringsdrivende ..	70	49	35	76
Pensjonist	50	26	21	56
Arbeidsledig	59	41	34	72

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 4.2.6. Internett brukt til kontakt med offentlige myndigheter de siste 3 md. Andel av befolkningen, etter kjønn, alder, utdanning og arbeidssituasjon. 2005. Prosent

	Søkt etter informasjon på offentlige myndigheters websider	Lastet ned offisielle skjema	Sendt inn utfylte skjema	Totalt: All kontakt med offentlige myndigheter via Internett
Personer i alt	46	24	21	52
Kjønn				
Menn	53	26	23	58
Kvinner	40	22	18	46
Alder				
16-24 år	43	23	21	52
25-34 år	57	29	21	65
35-44 år	65	34	27	70
45-54 år	49	22	21	52
55-64 år	33	17	18	36
65-74 år	12	8	8	14
Utdanning				
Ungdomsskole	22	9	10	22
Videregående skole	41	19	19	47
Universitet/høyskole +	66	39	28	72
Arbeidssituasjon				
Student	46	26	23	55
Ansatt	54	26	23	59
Selvstendig næringsdrivende ..	55	38	28	60
Pensjonist	16	8	7	18
Arbeidsledig	43	30	25	53

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

4.3. Stor økning i Internett-handel

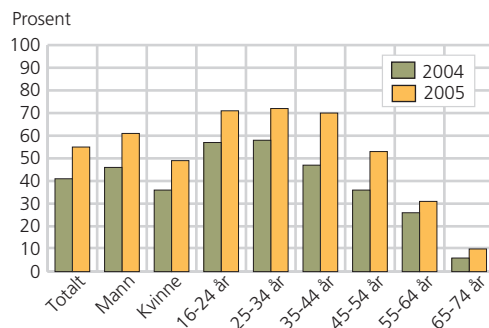
Avsnittet presenterer utbredelsen av handel over Internett, og hvilke produkter som blir handlet på Internett. Avsnittet belyser også problemer som blir støtt på ved kjøp over Internett.

- Sju av ti Internett-brukere handler på Internett.
- Reiser, innkvartering, billetter og bøker er populære produkter på Internett.

55 prosent av befolkningen har handlet på Internett

- Siste året har det vært en stor økning i Internett-handelen. 55 prosent av befolkningen hadde kjøpt eller bestilt varer eller tjenester til privat bruk over Internett de siste tolv månedene. Tilsvarende tall per 2. kvartal 2004 var 40 prosent. Av de som hadde brukt Internett de siste tre månedene var tilsvarende tall på 69 prosent. Menn handlet i større grad på Internett enn kvinner, med henholdsvis 61 og 49 prosent. Det er også klare aldersforskjeller i bruken av netthandel, hvor yngre handlet betydelig mer enn eldre.
- Over 70 prosent som ikke handlet på Internett oppgav at de ikke hadde behov for å handle over Internett som viktigste grunn. 41 prosent sa at de foretrakk å handle personlig og at de liker å se produktet. 17 prosent handlet ikke over Internett av hensyn til at de ikke ønsket å oppgi kredittkort- eller personopplysninger.

Figur 4.3.1. Andel av befolkningen som har kjøpt eller bestilt varer eller tjenester til privat bruk over Internett. 2005. Prosent

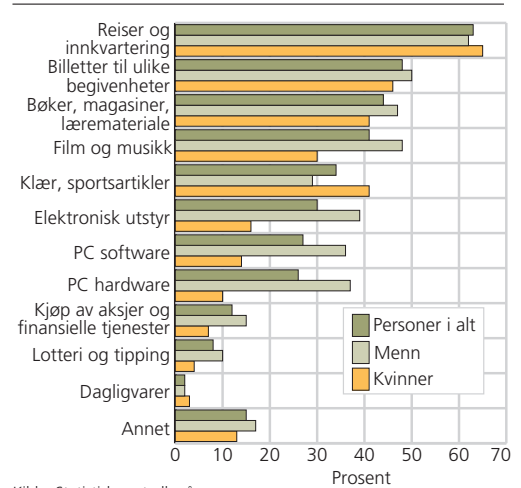

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Handler reiser og innkvartering

- De fleste som handlet over Internett kjøpte eller bestilte reiser og innkvartering. 63 prosent av de som handlet på nettet kjøpte nettopp dette, noe som er 3 prosentpoeng mer enn i 2004. Billetter og bøker, magasiner og læremateriale ble handlet av henholdsvis 48 og 44 prosent.
- Kvinner handlet mest klær og sportsartikler over Internett, mens menn i større grad handlet film, musikk, elektroniske artikler, PC og programvare.

Figur 4.3.2. Type varer og tjenester handlet av de som har handlet på Internett de siste 12 md., etter kjønn. 2005. Prosent

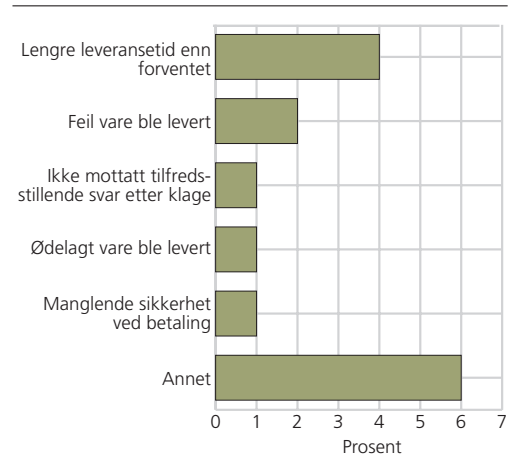

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Få problemer ved kjøp over nettet

- Det vanligste problemet ved kjøp over nettet er at leveransetiden blir lengre enn først antydnet. Det er også noen som har problemer med at feil vare blir levert. Av alle som har handlet på Internett er det 6 prosent som har støtt på andre problemer ved kjøp over Internett.

Figur 4.3.3. Type problem som ble støtt på ved kjøp over Internett blant de som har handlet på Internett de siste 12 md. 2005. Prosent

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 4.3.1. Type varer og tjenester handlet av de som har handlet på Internett de siste 12 md., etter kjønn og alder. 2005. Prosent

	Daglig- varer	Film og mu- sikk	Bøker, maga- siner, lære- mate- riale	Klær, sports- artikler	PC soft- ware	PC hard- ware	Elekt- ronisk utstyr	Kjøp av aksjer og finan- sielle tjenes- ter	Reiser og inn- kvar- tering	Billetter til ulike begi- ven- heter	Lotteri og tipping	Annet
Personer i alt...	2	41	44	34	27	26	30	12	63	48	8	15
Kjønn												
Menn	2	48	47	29	36	37	39	15	62	50	10	16
Kvinner	3	30	41	41	14	10	16	7	65	46	4	13
Alder												
16-24 år	1	52	26	35	34	31	27	4	50	45	9	12
25-54 år	3	41	48	36	26	27	32	14	66	50	8	16
55-74 år	0	13	51	15	21	13	20	9	69	41	3	13

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

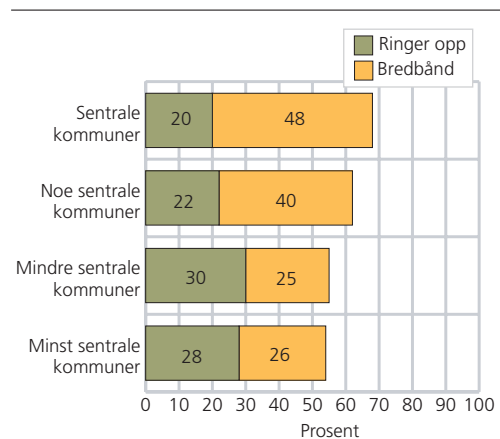
4.4. Regionale perspektiv

Avsnittet presenterer bruk av PC og Internett fordelt på kommunenes sentralitet. Personene som har besvart undersøkelsen IKT i husholdningene er delt inn etter Statistisk sentralbyrås Standard for kommuneklassifisering ut fra hvilken kommune de bor i. Det er fire sentralitetskoder for kommunene: sentrale kommuner, noe sentrale kommuner, mindre sentrale kommuner og minst sentrale kommuner.

- Internett er mest utbredt og brukt i sentrale kommuner.

Internett via bredbånd er mest utbredt i sentrale kommuner

- I de sentrale kommunene var det gjennomsnittlig 68 prosent av alle husholdningene som hadde Internett-tilgang. Tilsvarende tall for de minst sentrale kommunene var 54 prosent. 70 prosent av de med Internett i de sentrale kommunene hadde bredbånd. I de minst sentrale kommunene var det over halvparten som ringte opp sin tilgang til Internett.

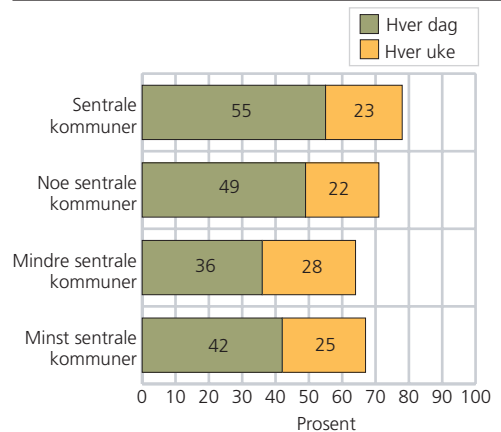
Figur 4.4.1. Andel av alle husholdninger som har Internett-tilgang og bredbånd. 2005. Prosent

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Åtte av ti bosatt i sentrale kommuner brukte Internett minst en gang per uke

- I de sentrale kommunene brukte i gjennomsnitt 78 prosent av befolkningen Internett minst en gang per uke i 2005. Tilsvarende tall for de mindre sentrale og minst sentrale kommunene var 64 og 67 prosent. Dette forholdet gjenspeiler seg også i bruken av Internett.

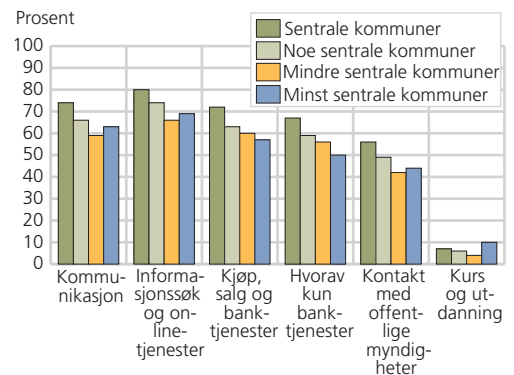
Figur 4.4.2. Internett-hyppighet. 2005. Prosent av befolkningen

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

- 74 prosent av befolkningen bosatt i sentrale kommuner hadde brukt Internett til kommunikasjon i løpet av de siste tre måneder. Tilsvarende tall for de minst sentrale kommunene var om lag 10 prosentpoeng lavere. Når det gjelder bruk av nettbank, er forskjellene mellom sentrale kommuner og minst sentrale kommuner større. Her var det 50 prosent av befolkningen i de minst sentrale kommunene som hadde brukt nettbank i løpet av de siste tre måneder, mot 67 prosent i de mest sentrale kommunene. Når det gjelder bruk av Internett til kurs og utdanning, er det de minst sentrale kommunene som ligger i tet. Her var det 10 prosent av befolkningen som hadde brukt Internett til kurs og utdanning i løpet av de siste tre måneder. Tilsvarende tall for de sentrale kommunene var 7 prosent.

Figur 4.4.3. Internett brukt til ulike formål de siste 3 md. 2005. Prosent av befolkningen

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 4.4.1. Internett brukt til ulike formål de siste 3 md. 2005. Prosent av befolkningen

	Kommuni- kasjon	Informasjons- søk og online- tjenester	Kjøp, salg og bank- tjenester	Hvorav kun bank- tjenester	Kontakt med offentlige myndigheter	Kurs og utdanning
Personer i alt	69	76	67	62	52	7
Sentrale kommuner	74	80	72	67	56	7
Noe sentrale kommuner	66	74	63	59	49	6
Mindre sentrale kommuner .	59	66	60	56	42	4
Minst sentrale kommuner	63	69	57	50	44	10

¹ Standard for kommuneklassifisering NOS C 192.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

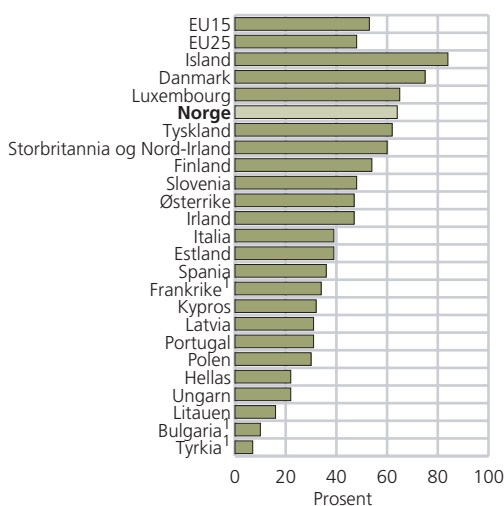
4.5. Internasjonale perspektiv

Avsnittet sammenligner husholdningers og privatpersoners bruk av IKT med andre europeiske land.

- I Norge har en stor andel av husholdningene tilgang til Internett i forhold til andre europeiske land.
- De nordiske landene bruker Internett mest regelmessig.

Internett mest utbredt i Norden

- Mens 64 prosent av husholdningene i Norge har tilgang til Internett hjemme, ligger gjennomsnittet i EU på 48 prosent. Det er bare Island, Danmark og Luxembourg som har flere husholdninger med tilgang til Internett hjemme, med henholdsvis 84, 75 og 65 prosent.
- Norge ligger også på en tredjeplass når det gjelder utbredelsen av bredbånd, hvor 41 prosent av husholdningene har bredbånd hjemme. Også her er det Island og Danmark som ligger på topp, hvor 63 og 51 prosent har bredbånd hjemme.

Figur 4.5.1. Andel husholdninger som har tilgang til Internett hjemme. 2005. Prosent

¹ Tall fra 2004.

Kilde: Eurostat.

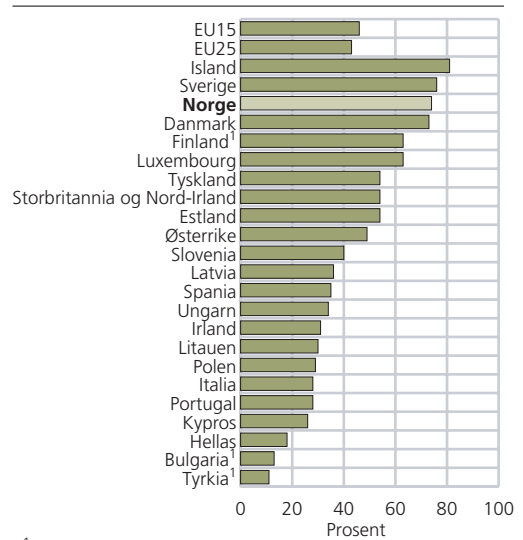
Norske Internett-brukere bruker mest nettbank i Europa

- De nordiske landene er de landene som i størst grad bruker Internett regelmessig, det vil si minst en gang i uken. I Norge bruker 74 prosent av befolkningen Internett regelmessig, mens det på Island er 81 prosent som bruker det. I EU bruker gjennomsnittlig 43 prosent av befolkningen Internett regelmessig.
- Blant de som har brukt Internett siste tre måneder, er Norge og Finland de landene hvor flest bruker Internett til finansielle tjenester, slik som nettbank. Hele 77 prosent bruker Internett til dette i Norge og Finland, mens gjennomsnittet i EU ligger på 38 prosent. Av landene i Europa er det bare i Estland og Island at flere leser aviser eller nyhetsmagasiner på Internett enn i Norge. I forhold til andre europeiske land er det få i Norge som bruker Internett til å spille eller laste ned spill og musikk.

Nordmenn handler mye på Internett

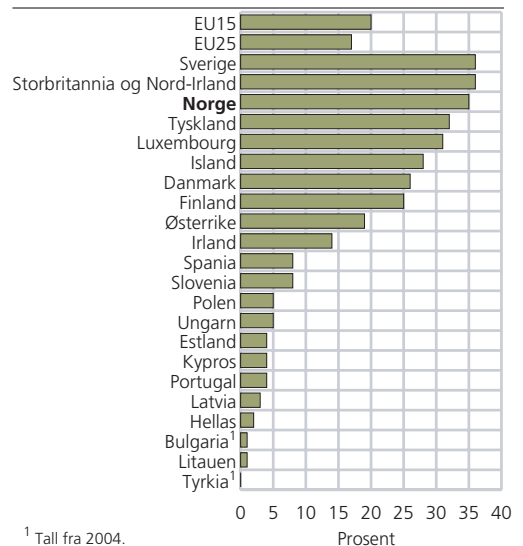
- I gjennomsnitt har 17 prosent av befolkningen i EU-landene handlet på Internett de siste tre måneder.
- 35 prosent av den norske befolkningen har handlet på Internett, noe som gjør at vi er en av de aller ivrigste netthandlerne i Europa. Det er kun Sverige og Storbritannia som handler mer på Internett enn Norge, begge med 36 prosent. Våre øvrige nordiske naboland ligger også her i tetsjiktet.

Figur 4.5.2. Andel av befolkningen som har brukt Internett minst en gang i uken. 2005. Prosent

¹ Tall fra 2004.
Kilde: Eurostat.

Figur 4.5.3. Andel av befolkningen som har handlet på Internett de siste 3 md. 2005. Prosent

¹ Tall fra 2004.
Kilde: Eurostat.

Tabell 4.5.1. Andel av husholdningene som har tilgang på bredbånd hjemme. 2005. Prosent

	Prosent
Island	63
Danmark	51
Norge	41
Finland	36
Luxembourg	33
Storbritannia og Nord-Irland	32
Estland	30
EU25	23
Tyskland	23
Østerrike	23
Spania	21
Portugal	20
Slovenia	19
Polen	16
Latvia	14
Litauen	12
Ungarn	11
Irland	7
Kypros	4

Kilde: Eurostat.

Tabell 4.5.2. Internett brukt til ulike formål de siste 3 md. Andel av de som har vært på Internett de siste 3 md. 2005. Prosent

	Brukt Internett banktjenester (nettbank)	Brukt e-post	Spilt eller lastet ned spill og musikk	Søkt informasjon om varer og tjenester	Lest eller lastet ned online aviser eller nyhetsmagasiner
EU15	41	83	31	78	31
EU25	38	82	31	76	33
Bulgaria ¹	4	86	50	50	47
Danmark	63	90	27	81	50
Estland	75	82	41	70	77
Finland	77	86	31	86	56
Hellas	6	62	38	74	40
Island	71	88	33	85	76
Kypros	18	75	50	79	48
Latvia	37	79	49	65	57
Litauen	30	74	51	63	70
Luxembourg	54	91	43	88	43
Norge	77	85	32	84	75
Polen	17	69	34	51	36
Portugal	26	81	44	81	51
Slovenia	25	77	51	77	43
Spania	31	76	46	75	52 ¹
Storbritannia og Nord-Irland	41	85	35	86	36
Sverige	62	83	39	86	48
Tyrkia ¹	16	69	63	48	61
Tyskland ¹	43	83	24	86	24
Ungarn	16	85	45	68	49
Østerrike	40	87	25	75	38

¹ Tall fra 2004.

Kilde: Eurostat.

Geir Martin Pilskog

5. Informasjons- og kommunikasjons-teknologi i næringslivet

Informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT) har dei siste 25 åra vorte teken i bruk av stadig fleire føretak. I mange land prøver styresmaktene å leggje tilhøva til rette for meir aktiv bruk av IKT i næringslivet. Høge voner er knytte til effektane av denne teknologien. Mange meiner IKT aukar produktiviteten og verdiskapinga.

Dette kapitlet tek ikkje opp eventuelle følgjer av næringslivets bruk av IKT, men syner i kva grad føretaka har teke i bruk Internett og elektronisk handel. Statistisk sentralbyrå har starta opp eit prosjekt for å utvikle metodar for måling av eventuelle følgjer av næringslivets utnytting av IKT.

I dette kapitlet vert resultatata avgrensa til føretak med 10 sysselsette eller meir. Dei utgjør høvesvis 11 prosent av mengda føretak, 82 prosent av omsetninga og 73 prosent av sysselsettjunga i næringslivet. Siste referanseåret for tilgang og bruk av IKT i næringslivet er 2005, medan tal for elektronisk handel skildrar stoda i 2004. Så langt som mogleg er utviklinga på området presentert gjennom tidsseriar.

Kring årsskiftet 1999/2000 gjennomførte Statistisk sentralbyrå for første gong ei undersøking av bruken av IKT i næringslivet. Bakgrunnen for oppstartinga av undersøkinga var samarbeid mellom dei statistiske kontora i Norden. Undersøkingane vart etter kvart koordinerte med andre europeiske land gjennom Eurostat, EUs statistiske kontor. EU har vedteke ei rettsakt som regulerer statistikkproduksjonen om informasjonssamfunnet (Europaparlaments- og rådsforordning nr. 808/2004). Denne undersøkinga er inkludert i rettsakta.

Utvalsundersøkinga av bruk av IKT i næringslivet dekkjer primært føretak med 10 sysselsette eller fleire, men inkluderer eit tilleggsutval også for føretak med under 10 sysselsette. Populasjonen for undersøkinga femner om alle næringsområde utanom primærnæringsane, bergverksdrift, offentlig administrasjon, kloakk og renovasjon, interesseorganisasjonar, lønna arbeid i private hushald og internasjonale organ og organisasjonar. Utvalet inneheld knapt 5 000 føretak og svarprosenten ligg på om lag 75.

Eurostats populasjon inkluderer ikkje næringane utvinning av råolje og naturgass og bank- og finansnæringsane. I internasjonale samanlikningar er det norske datamaterialet tilpassa avgrensingane til Eurostat. Sidan populasjonen til Eurostat er litt annleis enn den norske undersøkinga, kan resultatata innehalda mindre skilnader.

Internett-referansar: www.ssb.no/iktbrukn/ og <http://epp.eurostat.cec.eu.int/>

5.1. Nesten alle har Internett

Avsnittet presenterer data om tilgang til Internett i næringslivet i åra 1998-2005. Vidare inneheld avsnittet informasjon om næringslivets tilgang til Internett via breiband i perioden 2001-2005.

- Mettingspunktet for utbreiinga av Internett-tilgang er nådd.
- Delen føretak med breiband har auka med nesten 150 prosent sidan 2001.

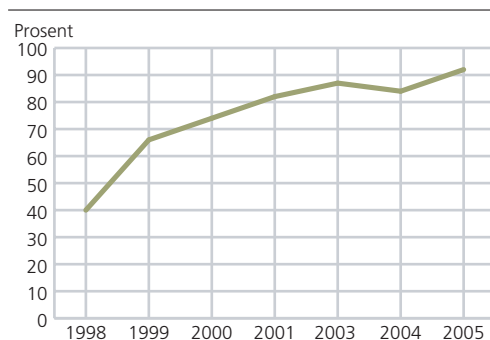
Stabil Internett-tilgang

- Sidan 1998 har delen føretak med Internett-tilgang auka sterkt. I dette året var ikkje meir enn 40 prosent av føretaka kopla til Internett. Delen føretak med tilgang til Internett vart i løpet av 2001 meir enn dobla. I 2005 rapporterte over 90 prosent at dei hadde Internett-tilgang.
- I 2003 nådde Internett-tilgangen blant større føretak eit mettingspunkt på rundt 90 prosent. Sidan dette tidspunktet har delen med tilgang til Internett vore stabil. Delen var lågast innanfor detaljhandelen og hotell- og restaurantnæringa. I desse næringane hadde under 80 prosent av føretaka tilgang til Internett.

Halvparten har breiband

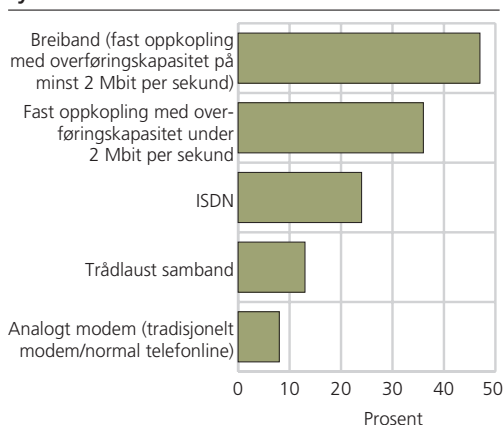
- Mange definerer breiband som overføringskapasitet på minst 2 Mbit per sekund. I høve til denne definisjonen hadde knapt halvparten av alle føretak med minst 10 sysselsette breiband i 2005. Det er ein auke på nesten 150 prosent i høve til 2001.
- Det er ikkje enkelt for føretaka å rapportere tekniske data som overføringskapasiteten til Internett-tilkoplinga deira. I denne undersøkinga vart føretaka spurde om dei var tilkopla Internett via ulike DSL-samband eller andre typar samband med kapasitet på minst 2 Mbit per sekund.

Figur 5.1.1. Delen av alle føretak med tilgang til Internett. Føretak med 10+ sysselsette. 1998-2005. Prosent

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Figur 5.1.2. Delen av alle føretak med ulike typar Internett-tilkopling. Føretak med 10+ sysselsette. 2005. Prosent

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 5.1.1. Delen av alle føretak med tilgang til Internett, etter mengd sysselsette og næringsområde. 1998-2005. Prosent

	1998	1999	2000	2001	2003	2004	2005
Alle føretak med 10+ sysselsette	40	66	74	82	87	84	92
Mengd sysselsette							
10-19	34	58	67	75	83	79	89
20-49	43	72	79	87	90	88	94
50-99	52	83	86	95	95	92	98
100+	60	87	92	96	97	96	99
Næringsområde							
Industri (NACE 11, 15-37, 40 og 41)	48	75	83	92	90	90	95
Bygg og anlegg (NACE 45)	35	70	80	89	92	90	95
Handel med motorkjøretøy og drivstoff (NACE 50)	39	71	73	78	86	82	99
Engros handel (NACE 51)	46	78	87	92	96	89	98
Detaljhandel (NACE 52)	19	39	47	56	73	68	79
Hotell, restaurant og catering (NACE 55)	30	53	63	67	72	69	75
Transport/telekommunikasjon (NACE 60-64)	34	60	67	79	88	88	94
Bank/finans (NACE 65-67)	44	94	100	99	90	97	100
Tenesteyting elles (NACE 70-74, 92 og 93)	60	77	85	88	93	88	96

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 5.1.2. Delen av alle føretak med breiband¹, etter mengd sysselsette og næringsområde. 2001-2005. Prosent

	2001	2003	2004	2005
Alle føretak med 10+ sysselsette	19	26	33	47
Mengd sysselsette				
10-19	14	18	25	39
20-49	21	28	37	53
50-99	29	41	50	64
100+	42	58	66	78
Næringsområde				
Industri (NACE 11, 15-37, 40 og 41)	19	28	33	50
Bygg og anlegg (NACE 45)	9	11	27	43
Handel med motorkjøretøy og drivstoff (NACE 50)	24	24	29	49
Engros handel (NACE 51)	21	38	45	62
Detaljhandel (NACE 52)	8	12	20	27
Hotell, restaurant og catering (NACE 55)	10	9	22	26
Transport/telekommunikasjon (NACE 60-64)	22	27	32	52
Bank/finans (NACE 65-67)	51	57	56	83
Tenesteyting elles (NACE 70-74, 92 og 93)	34	44	48	63

¹ Fast oppkobling med overføringskapasitet på minst 2 Mbit per sekund.

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

5.2. Aukande bruk av offentlege elektroniske tenester

Avsnittet presenterer data om næringslivets bruk av offentlege elektroniske tenester i åra 2003-2005. Dei elektroniske tenestene inkluderer informasjonssøk på heimesider, nedlasting av blankettar, innsending av opplysingar, elektronisk sjølvhjelp og elektronisk tilbodssystem.

- Delen føretak som rapporterer opplysingar via Internett har auka over 150 prosent sidan 2003.
- I 2005 leverte nesten 20 prosent av føretaka tilbod via eit elektronisk tilbodssystem.

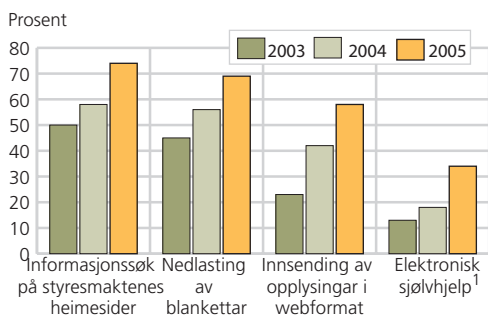
Knappt 60 prosent rapporterte data via Internett

- Sidan 2003 har delen føretak som rapporterer data via Internett auka over 150 prosent. I 2003 innrapporterte 23 prosent av føretaka data i webformat. To år seinare sende knapt 60 prosent av føretaka inn data i webformat.
- I 2005 lasta knapt 70 prosent av føretaka ned blankettar frå Internett. Det er ein auke på over 50 prosent i høve til 2003. I dette året nytta 45 prosent av føretaka Internett til nedlasting av blankettar.

1 av 5 leverte tilbod via Internett

- Dei årlege driftsinnkjøpa til offentlig sektor utgjer om lag 110 milliardar kroner eller rundt 7 prosent av BNP. I 2005 leverte 19 prosent av føretaka tilbod til det offentlege via eit elektronisk tilbodssystem.
- Delen som leverte elektroniske tilbod var høgast blant dei største føretaka. Over 30 prosent av føretaka med minst 100 sysselsette hadde nytta eit elektronisk tilbodssystem. I motsett ende oppgav berre 16 prosent av føretaka med 10-19 sysselsette bruk av Internett til å levere tilbod.

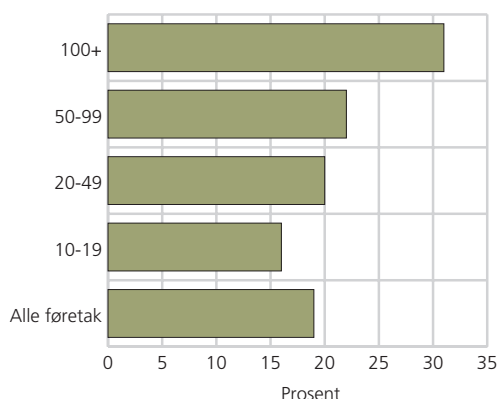
Figur 5.2.1. Delen av alle føretak som nytta Internett til kommunikasjon med styresmaktene. Føretak med 10+ sysselsette. 2003-2005. Prosent

¹ System med automatisk elektronisk avgjerd.

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Figur 5.2.2. Delen av alle føretak som leverte tilbod via eit elektronisk tilbodssystem, etter sysselsetjing. Føretak med 10+ sysselsette. 2005. Prosent

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 5.2.1. Delen av alle føretak som brukte Internett til kommunikasjon med styresmaktene, etter mengd sysselsette og næringsområde. 2003-2005. Prosent

	2003				
	Informasjons- søk på styres- maktens heimesider	Nedlasting av blankettar	Innsending av opp- lysingar i webformat	Elekt- ronisk sjølv- hjelp ¹	Innlevera tilbod via eit elektronisk tilbodssystem
Alle føretak med 10+ sysselsette	50	45	23	13	:
Mengd sysselsette					
10-19	45	40	20	12	:
20-49	52	48	24	11	:
50-99	67	61	32	15	:
100+	70	60	35	24	:
Næringsområde					
Industri (NACE 11, 15-37, 40 og 41)	58	51	27	12	:
Bygg og anlegg (NACE 45)	55	62	18	13	:
Handel med motorkjøretøy og drivstoff (NACE 50)	39	32	23	14	:
Engroshandel (NACE 51)	53	50	23	13	:
Detaljhandel (NACE 52)	28	26	12	6	:
Hotell, restaurant og catering (NACE 55)	24	19	18	8	:
Transport/telekommunikasjon (NACE 60-64)	57	49	21	11	:
Bank/finans (NACE 65-67)	78	66	38	33	:
Tenesteyting elles (NACE 70-74, 92 og 93) ..	67	55	33	21	:
	2004				
	Informasjons- søk på styres- maktens heimesider	Nedlasting av blankettar	Innsending av opp- lysingar i webformat	Elekt- ronisk sjølv- hjelp ¹	Innlevera tilbod via eit elektronisk tilbodssystem
Alle føretak med 10+ sysselsette	58	56	42	18	:
Mengd sysselsette					
10-19	50	50	37	16	:
20-49	64	59	46	19	:
50-99	75	70	54	24	:
100+	82	73	58	31	:
Næringsområde					
Industri (NACE 11, 15-37, 40 og 41)	63	58	49	19	:
Bygg og anlegg (NACE 45)	66	73	40	14	:
Handel med motorkjøretøy og drivstoff (NACE 50)	49	38	44	21	:
Engroshandel (NACE 51)	69	63	46	24	:
Detaljhandel (NACE 52)	30	35	26	9	:
Hotell, restaurant og catering (NACE 55)	41	35	26	12	:
Transport/telekommunikasjon (NACE 60-64)	67	58	41	19	:
Bank/finans (NACE 65-67)	85	69	59	40	:
Tenesteyting elles (NACE 70-74, 92 og 93) ..	73	70	54	25	:

Tabell 5.2.1 (framh.). Delen av alle føretak som brukte Internett til kommunikasjon med styresmaktene, etter mengd sysselsette og næringsområde. 2003-2005. Prosent

	2005				
	Informasjons- søk på styres- maktens heimesider	Nedlasting av blankettar	Innsending av opp- lysingar i webformat	Elekt- ronisk sjølv- hjelp ¹	Innlevera tilbod via eit elektronisk tilbodssystem
Alle føretak med 10+ sysselsette	74	69	58	34	19
Mengd sysselsette					
10-19	67	63	51	30	16
20-49	79	74	62	37	20
50-99	85	83	73	41	22
100+	93	87	77	49	31
Næringsområde					
Industri (NACE 11, 15-37, 40 og 41)	85	78	67	38	25
Bygg og anlegg (NACE 45)	82	79	56	29	28
Handel med motorkjøretøy og drivstoff (NACE 50)	71	60	63	41	14
Engroshandel (NACE 51)	87	87	68	41	25
Detaljhandel (NACE 52)	43	42	34	20	5
Hotell, restaurant og catering (NACE 55)	57	45	39	23	11
Transport/telekommunikasjon (NACE 60-64)	78	70	57	38	21
Bank/finans (NACE 65-67)	95	95	90	59	15
Tenesteyting elles (NACE 70-74, 92 og 93) ..	83	79	69	42	20

¹ System med automatisk elektronisk avgjerd.

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

5.3. Digital tenesteyting lite utbreidd

Avsnittet presenterer opprettinga av heimesider i næringslivet og tilbudet av digitale varer/tenester via heimesider 1998-2005.

- 2 av 3 føretak har oppretta heimesider.
- I 2005 distribuerte 1 av 10 føretak digitale varer/tenester via heimesider.

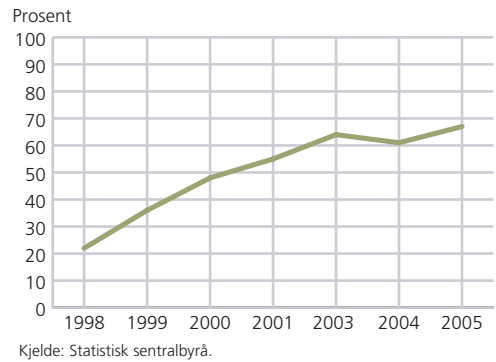
Stagnert utbreiing av heimesider

- Sidan 1998 har delen føretak med heimesider vakse med over 200 prosent. I 1998 hadde vel 20 prosent av føretaka oppretta heimesider. I 2005 rapporterte 67 prosent av alle føretak at dei hadde oppretta ei heimeside.
- Delen større føretak med heimeside er stabil. I 2003 nådde delen med heimeside eit mettingspunkt på om lag 65 prosent. Berre føretak i detaljhandelen ligg mye under gjennomsnittet. I 2005 opplyste ikkje meir enn 36 prosent av føretaka innanfor denne næringa at dei hadde oppretta ei heimeside.

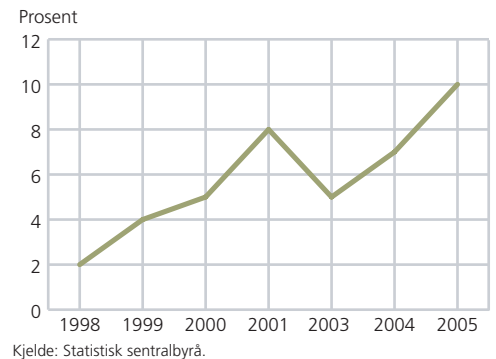
Kvart tiande føretak med digitalt tilbod

- I løpet av eit knapt tiår steig delen føretak med distribusjon av digitale varer/tenester til 10 prosent. I 2005 rapporterte 1 av 10 føretak at heimesida vart nytta til å sende ut digitale varer/tenester.
- Delen føretak med digital tenesteyting via heimeside har i fleire år svinga mellom 5 og 10 prosent. Så langt tyder ikkje utviklinga på at store mengder føretak vil tilby programvare, musikk, film og data via Internett.

Figur 5.3.1. Delen av alle føretak med heimeside. Føretak med 10+ sysselsette. 1998-2005. Prosent

Figur 5.3.2. Delen av alle føretak med distribusjon av digitale varer/tenester via heimeside. Føretak med 10+ sysselsette. 1998-2005. Prosent

Tabell 5.3.1. Delen av alle foretak med heimeside, etter mengd sysselsette og næringsområde. 1998-2005. Prosent

	1998	1999	2000	2001	2003	2004	2005
Alle foretak med 10+ sysselsette	22	36	48	55	64	61	67
Mengd sysselsette							
10-19	15	26	41	46	58	53	60
20-49	25	41	50	61	65	67	73
50-99	33	54	67	74	79	78	85
100+	46	65	77	81	87	88	90
Næringsområde							
Industri (NACE 11, 15-37, 40 og 41)	26	40	53	63	69	68	77
Bygg og anlegg (NACE 45)	15	31	46	49	60	57	62
Handel med motorkjøretøy og drivstoff (NACE 50)	17	33	42	53	59	53	65
Engroshandel (NACE 51)	32	46	62	64	80	76	85
Detaljhandel (NACE 52)	5	11	23	27	31	32	36
Hotell, restaurant og catering (NACE 55)	16	36	48	42	55	57	62
Transport/telekommunikasjon (NACE 60-64)	19	28	41	52	60	61	62
Bank/finans (NACE 65-67)	44	73	88	85	87	87	94
Tenesteyting elles (NACE 70-74, 92 og 93)	38	53	64	77	83	77	82

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 5.3.2. Delen av alle foretak med distribusjon av digitale varer/tenester via heimeside, etter mengd sysselsette og næringsområde. 1998-2005. Prosent

	1998	1999	2000	2001	2003	2004	2005
Alle foretak med 10+ sysselsette	2	4	5	8	5	7	10
Mengd sysselsette							
10-19	2	3	4	6	4	6	9
20-49	3	3	5	7	7	7	9
50-99	3	8	8	10	9	8	9
100+	4	8	10	16	11	12	20
Næringsområde							
Industri (NACE 11, 15-37, 40 og 41)	2	4	6	7	5	5	9
Bygg og anlegg (NACE 45)	1	4	1	2	0	3	1
Handel med motorkjøretøy og drivstoff (NACE 50)	1	1	3	9	5	2	7
Engroshandel (NACE 51)	2	4	5	13	9	11	14
Detaljhandel (NACE 52)	0	1	0	5	2	3	4
Hotell, restaurant og catering (NACE 55)	1	2	2	4	2	8	10
Transport/telekommunikasjon (NACE 60-64)	2	3	6	7	3	6	12
Bank/finans (NACE 65-67)	7	10	30	35	24	14	31
Tenesteyting elles (NACE 70-74, 92 og 93)	3	8	11	11	11	12	17

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

5.4. Omsetning frå Internett i kvart femte føretak

Dette avsnittet syner delen føretak med omsetning frå sal via Internett 1998-2004.

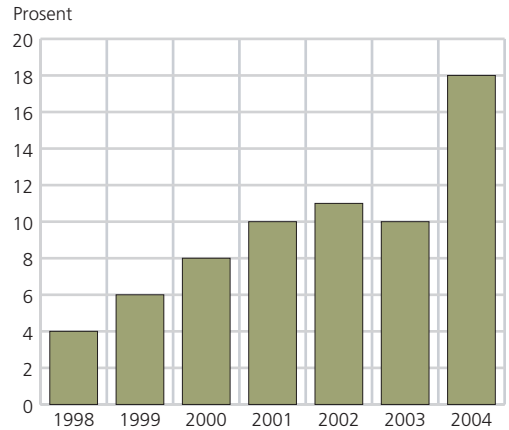
Volumet av næringslivets Internett-omsetning vert også presentert.

- Ein femdel av føretaka har omsetning frå bestillingar mottekne via Internett.
- Volumet til næringslivets Internett-omsetning var i 2004 om lag 59 milliardar kroner.

Mange fekk Internett-omsetning i 2004

- 18 prosent av føretaka oppnådde Internett-omsetning i 2004. Det er ei firedobling sidan 1998. I dette året hadde ikkje meir enn 4 prosent omsetning via Internett. Føretak med minst 1 prosent av samla omsetning frå bestillingar mottekne via heimeside er rekna med blant føretaka som har Internett-omsetning.
- Delen føretak med Internett-omsetning auka særleg mye frå 2003 til 2004. Mellom 2001 og 2003 var delen føretak med Internett-omsetning tilnærma uendra (10 prosent i 2001, 11 prosent i 2002 og 10 prosent i 2003). I løpet av 2004 auka delen føretak med Internett-omsetning til 18 prosent.

Figur 5.4.1. Delen til alle føretak med omsetning frå sal via Internett. Føretak med 10+ sysselsette. 1998-2004. Prosent

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Internett-omsetning på 59 milliardar

- I 2004 var samla omsetning frå sal via Internett om lag 59 milliardar kroner. Perioden 1999-2004 er prega av to store hopp, frå 2000 til 2001 og frå 2003 til 2004. I 1999-2000 var Internett-omsetninga under 10 milliardar. Omsetninga auka til over 25 milliardar i 2001, og heldt fram å stige jamt i 2002 og 2003. Frå 2003 til 2004 sprang Internett-omsetninga ytterlegare i veret, frå 41 til 59 milliardar.
- Sidan utrekninga av Internett-omsetninga byggjer på observasjonar med stor variasjon, er utryggleiken større enn for resultat presentert som delar. Utryggleiken i datamaterialet kan medføre store årlege svingingar. Ei seksdobling av Internett-omsetninga i løpet av seks år er likevel ei dramatisk endring. I denne publiseringa har Statistisk sentralbyrå ikkje inkludert bank- og finansnæringa i volumet til Internett-omsetninga.

Figur 5.4.2. Volumet til Internett-salet. Føretak med 10+ sysselsette. 1999-2004. Milliardar kroner

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 5.4.1. Internett-sal. Delen av alle foretak med omsetning frå sal via Internett. Foretak med 10+ sysselsette. 1998-2004. Prosent

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Føretak med minst 1 prosent av total omsetning frå bestillingar mottekne via Internett	4	6	8	10	11	10	18
Prosent							
1+	4	6	8	10	11	10	18
2+	2	5	5	7	10	9	15
5+	2	3	3	5	8	7	12
10+	1	2	2	2	5	4	8
25+	0	1	1	1	2	1	3
50+	0	0	0	0	1	1	1

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 5.4.2. Volumet til Internett-salet, etter mengd sysselsette og næringsområde. 1999-2004. Milliardar kroner

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Alle føretak med 10+ sysselsette	9,7	6,7	26,6	35,4	41,4	58,9
Mengd sysselsette						
10-19	0,6	0,6	1,7	3,1	1,9	3,9
20-49	1,8	1,5	2,0	4,7	10,1	14,1
50-99	0,9	0,8	2,1	4,9	4,8	5,5
100+	6,4	3,8	20,9	22,7	24,6	35,3
Næringsområde						
Industri (NACE 11, 15-37, 40 og 41) .	2,5	1,7	2,9	6,1	6,5	11,5
Bygg og anlegg (NACE 45)	0,1	0,1	0,5	0,2	0,6	0,5
Handel med motorkjøretøy og drivstoff (NACE 50)	0,4	0,1	0,5	0,2	0,6	0,5
Engroshandel (NACE 51)	4,4	2,4	16,3	20,7	22,2	15,6
Detaljhandel (NACE 52)	0,2	0,2	0,4	0,4	0,8	3,0
Hotell, restaurant og catering (NACE 55)	0,2	0,2	0,3	0,7	0,6	2,3
Transport/telekommunikasjon (NACE 60-64)	1,1	1,1	3,5	4,0	6,3	14,6
Tenesteyting elles (NACE 70-74, 92 og 93)	0,8	1,0	1,4	2,9	3,8	4,2

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

5.5. Regionale perspektiv

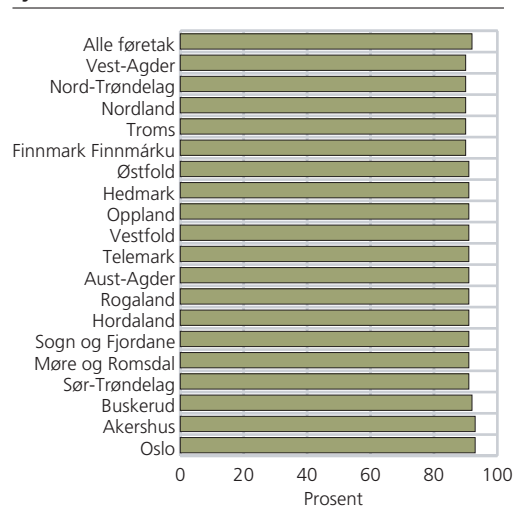
Avsnittet presenterer den fylkesvise fordelinga av Internett-tilgang i næringslivet i åra 1998-2005 og bruken av heimesider fordelt etter fylke i same periode. Dessutan vert det presentert data om næringslivets bruk av offentlege elektroniske tenester i 2003-2005.

- Delen føretak med Internett-tilgang er om lag lik over alt.
- I Oslo er delen føretak med heimeside høgare enn i resten av landet.
- I hovudstaden nytta fleire føretak Internett enn i resten av landet til å sende opplysingar til styresmaktene.

Internett-tilgangen lik over alt

- Utrekninga av regionale delar og gjennomsnitt er berre avhengig av næringa og storleiken til føretaka. Føresetnaden som ligg til grunn for utrekningane er altså at næring og storleik styrer delen og gjennomsnittet på same viset over heile landet. Tala syner at regionale skilnader er utjamna. Internett-tilgangen er over 90 prosent i alle fylka. Skilnaden mellom fylka er ikkje større enn 3 prosentpoeng.
- På slutten av 1990-åra fanst det framleis skilnader mellom føretak i utkantar og sentrale strom. I 1999 hadde om lag 70 prosent av føretaka i Oslo og Akershus Internett-tilgang, mot 60 prosent i Finnmark. Sidan slutten av 1990-talet har skilnadene forsvunne.

Figur 5.5.1. Delen av alle føretak med tilgang til Internett, fordelt etter fylke. Føretak med 10+ sysselsette. 2005. Prosent

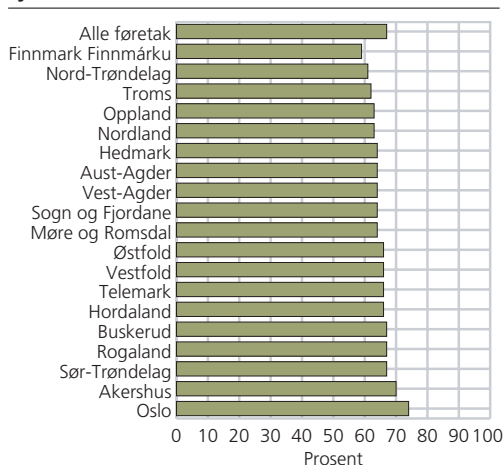

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Heimeside mest vanleg i Oslo

- Tala for heimesider inneheld framleis regionale skilnader. I 2005 melde nesten 3 av 4 føretak i Oslo at ei heimeside var oppretta, medan snittet for heile landet synta at 2 av 3 nytta heimesider.
- Den regionale utjamninga i bruken av heimesider har vore marginal sidan slutten av 1990-talet. I 1999 hadde rundt 45 prosent av føretaka i Oslo heimeside, mot knapt 30 prosent i Finnmark. I 2005 var tilsvarande delar høvesvis om lag 75 og 60 prosent.

Figur 5.5.2. Delen av alle føretak med heimeside, fordelt etter fylke. Føretak med 10+ sysselsette. 2005. Prosent

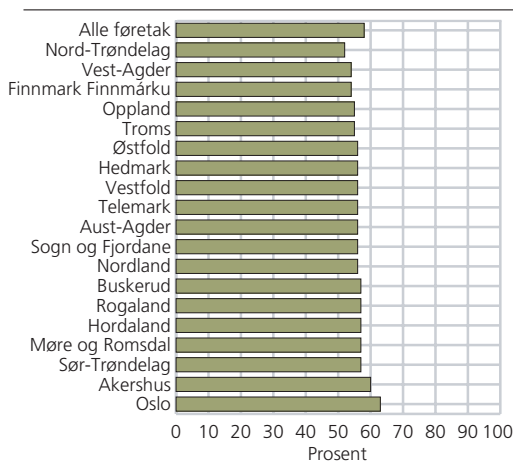

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Internett mest nytta til offentlig rapportering i Oslo

- Det er moderate skilnader mellom fylka i bruk av Internett ved innsending av opplysingar til styresmaktene. I 2005 rapporterte 63 prosent av føretaka i Oslo at dei sende inn opplysingar i webformat. Landsgjennomsnittet låg 5 prosentpoeng lågare, på 58 prosent. Delen føretak med offentlig rapportering gjennom Internett var lågast i Nord-Trøndelag, 52 prosent.

Figur 5.5.3. Delen av alle føretak med innsending av opplysingar i webformat, fordelt etter fylke. Føretak med 10+ sysselsette. 2005. Prosent

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 5.5.1. Delen av alle foretak med tilgang til Internett, etter fylke. 1998-2005. Prosent

	1998	1999	2000	2001	2003	2004	2005
Alle foretak med 10+ sysselsette	40	66	74	82	87	84	92
Østfold	37	64	72	81	87	83	91
Akershus	42	69	77	83	89	85	93
Oslo	45	70	79	85	89	86	93
Hedmark	36	62	72	80	86	82	91
Oppland	36	63	71	79	85	84	91
Buskerud	40	66	73	82	87	85	92
Vestfold	39	65	72	82	86	83	91
Telemark	38	63	71	78	85	83	91
Aust-Agder	37	64	71	78	84	82	91
Vest-Agder	38	64	73	79	86	82	90
Rogaland	41	66	73	81	87	84	91
Hordaland	39	65	73	81	86	83	91
Sogn og Fjordane	38	64	72	81	85	83	91
Møre og Romsdal	39	65	73	81	86	83	91
Sør-Trøndelag	40	65	73	82	86	83	91
Nord-Trøndelag	35	61	70	78	84	81	90
Nordland	38	64	72	80	85	82	90
Troms	37	64	71	79	85	82	90
Finnmark Finnmarku	36	60	68	79	83	81	90

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 5.5.2. Delen av alle foretak med heimeside, etter fylke. 1998-2005. Prosent

	1998	1999	2000	2001	2003	2004	2005
Alle foretak med 10+ sysselsette	22	36	48	55	64	61	67
Østfold	19	33	45	53	62	59	66
Akershus	25	38	53	58	67	65	70
Oslo	29	44	57	63	71	69	74
Hedmark	17	30	44	51	60	58	64
Oppland	17	32	44	51	59	60	63
Buskerud	22	36	47	54	63	61	67
Vestfold	20	33	46	54	62	58	66
Telemark	19	33	45	52	60	60	66
Aust-Agder	19	32	43	51	59	58	64
Vest-Agder	20	33	47	52	62	59	64
Rogaland	22	36	48	55	63	61	67
Hordaland	20	34	46	53	62	60	66
Sogn og Fjordane	18	30	44	52	60	59	64
Møre og Romsdal	20	33	46	53	61	58	64
Sør-Trøndelag	22	36	47	55	63	61	67
Nord-Trøndelag	16	29	43	49	55	54	61
Nordland	19	32	43	50	58	56	63
Troms	18	31	44	40	60	55	62
Finnmark Finnmarku	15	27	39	46	55	55	59

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 5.5.3. Delen av alle føretak som nytta Internett til kommunikasjon med styresmaktene, etter fylke. 2003-2005. Prosent

	2003				
	Informasjons- søk på styres- maktens heimesider	Nedlasting av blankettar	Innsending av opp- lysingar i webformat	Elekt- ronisk sjølv- hjelp ¹	Innlevera tilbod via eit elektronisk tilbodssystem
Alle føretak med 10+ sysselsette	50	45	23	13	:
Østfold	48	44	22	12	:
Akershus	52	47	24	14	:
Oslo	56	49	26	16	:
Hedmark	46	43	21	12	:
Oppland	46	43	20	12	:
Buskerud	49	45	23	13	:
Vestfold	49	44	22	12	:
Telemark	46	41	22	11	:
Aust-Agder	46	41	21	12	:
Vest-Agder	49	44	22	13	:
Rogaland	51	45	24	13	:
Hordaland	50	45	22	13	:
Sogn og Fjordane	47	42	22	12	:
Møre og Romsdal	49	45	24	12	:
Sør-Trøndelag	49	45	22	12	:
Nord-Trøndelag	46	42	20	10	:
Nordland	47	43	22	12	:
Troms	49	43	22	12	:
Finnmark Finnmarku	46	41	20	11	:

	2004				
	Informasjons- søk på styres- maktens heimesider	Nedlasting av blankettar	Innsending av opp- lysingar i webformat	Elekt- ronisk sjølv- hjelp ¹	Innlevera tilbod via eit elektronisk tilbodssystem
Alle føretak med 10+ sysselsette	58	56	42	18	:
Østfold	56	54	39	17	:
Akershus	62	58	44	21	:
Oslo	65	61	47	22	:
Hedmark	54	52	40	16	:
Oppland	54	52	39	15	:
Buskerud	57	54	41	18	:
Vestfold	55	53	40	17	:
Telemark	56	54	40	16	:
Aust-Agder	55	52	39	16	:
Vest-Agder	55	53	40	16	:
Rogaland	58	56	43	18	:
Hordaland	59	57	42	18	:
Sogn og Fjordane	55	53	42	15	:
Møre og Romsdal	56	53	41	16	:
Sør-Trøndelag	58	56	41	18	:
Nord-Trøndelag	53	50	38	16	:
Nordland	55	52	40	16	:
Troms	55	53	40	16	:
Finnmark Finnmarku	52	50	38	16	:

Tabell 5.5.3 (framh.). Delen av alle føretak som nytta Internett til kommunikasjon med styresmakterne, etter fylke. 2003-2005. Prosent

	2005				
	Informasjons- søk på styres- maktenes heimesider	Nedlasting av blankettar	Innsending av opp- lysingar i webformat	Elekt- ronisk sjølv- hjelp ¹	Innlevera tilbod via eit elektronisk tilbodssystem
Alle føretak med 10+ sysselsette	74	69	58	34	19
Østfold	73	68	56	31	18
Akershus	76	72	60	36	20
Oslo	78	74	63	38	20
Hedmark	72	67	56	31	17
Oppland	72	66	55	31	17
Buskerud	74	69	57	33	19
Vestfold	72	68	56	32	19
Telemark	72	68	56	32	19
Aust-Agder	72	67	56	35	18
Vest-Agder	72	66	54	32	18
Rogaland	73	68	57	33	20
Hordaland	73	68	57	34	19
Sogn og Fjordane	73	66	56	32	17
Møre og Romsdal	73	67	57	32	19
Sør-Trøndelag	72	67	57	33	18
Nord-Trøndelag	69	64	52	29	16
Nordland	71	66	56	33	18
Troms	70	65	55	32	18
Finnmark Finnmarku	69	64	54	31	16

¹ System med automatisk elektronisk avgjerd.
Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

5.6. Internasjonale perspektiv

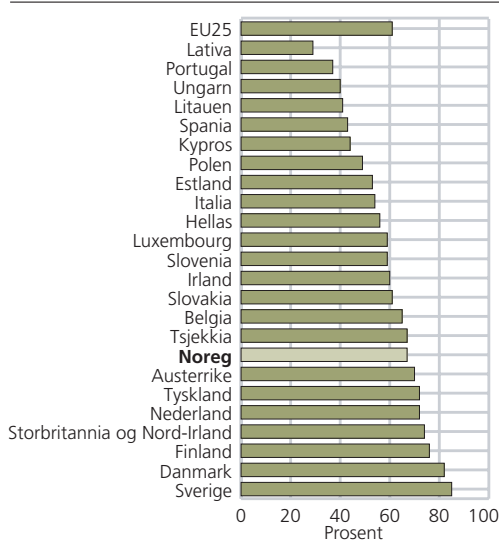
Avsnittet presenterer utbreiinga av heimesider og delen Internett-omsetning i høve til total omsetning i europeisk næringsliv. Vidare inneheld avsnittet informasjon om elektronisk samhandling mellom næringsliv og styresmakter.

- Bruk av heimesider er meir utbreidd i norsk næringsliv enn gjennomsnittet i Europa.
- Internett-omsetninga utgjer ein liten del av total omsetning i europeisk næringsliv.
- Omfanget av elektronisk samhandling med styresmaktene er større i Noreg enn i dei fleste europeiske land.

Heimesider mest vanleg i nordisk næringsliv

- Fleirtalet av europeiske føretak nyttar heimesider. I 2005 nytta 6 av 10 europeiske føretak heimeside. Utbreiinga av heimesider i norsk næringsliv er med ein del på 67 prosent ikkje mye større enn gjennomsnittet.
- Heimesider er mest vanleg i våre nordiske granneland. I Sverige, Danmark og Finland har rundt 80 prosent av føretaka oppretta ei heimeside. I Latvia og Portugal var delen med heimeside lågast med høvesvis 29 og 37 prosent.

Figur 5.6.1. Delen av alle føretak med heimeside. Føretak med 10+ sysselsette. 2005. Prosent

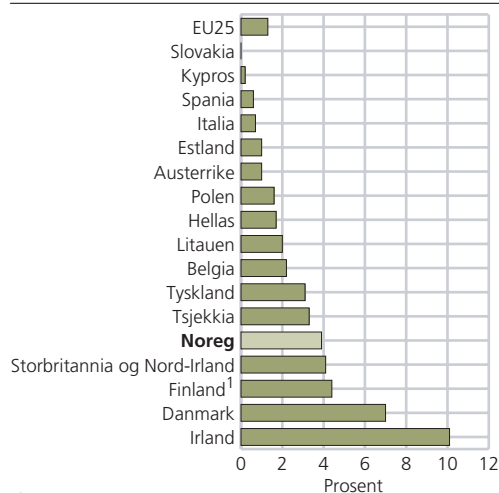

Kjelde: Eurostat.

Internett-omsetninga liten del av total omsetning

- Internett-omsetninga utgjør ein større del av total omsetning i norsk næringsliv enn i EU. I 2005 skapte sal via Internett nesten 4 prosent av totalomsetninga i Noreg, mot vel 1 prosent i EU-landa. 4 EU-land, Irland, Danmark, Finland og Storbritannia, har høgare del Internett-omsetning enn Noreg.
- Delen Internett-omsetning er framleis låg i Noreg og dei fleste EU-landa. I EU, med eit oppsiktsvekkjande unntak for Irland, og Noreg kjem under 10 prosent av totalomsetninga frå sal via Internett.

Figur 5.6.2. Delen til Internett-omsetninga av total omsetning. Føretak med 10+ sysselsette. 2005. Prosent

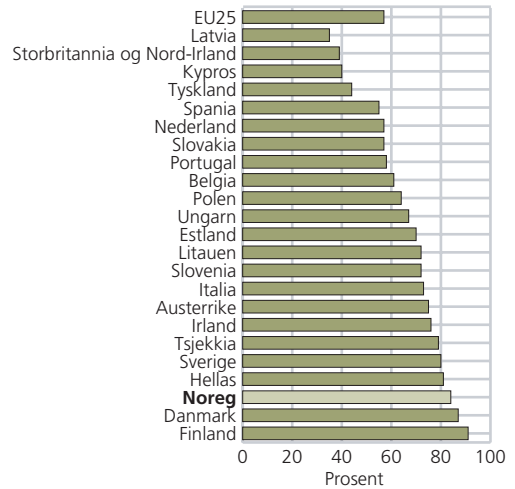
¹ Inkluderer ikkje sal i formatet EDI over nettverket Internett.

Kjelde: Eurostat.

Elektronisk samhandling med styresmaktene utbreidd

- Delen føretak som nyttar Internett til samhandling (innhenting av informasjon og skjema, rapportering, elektronisk sjølvhjelp) med styresmaktene er høgare i Noreg enn i EU. I 2005 nytta knapt 60 prosent av føretaka i EU Internett på dette viset, mot over 80 prosent av norske. Berre i Finland og Danmark nytta ein høgare del Internett til samhandling med styresmaktene.
- I Europa finst store skilnader for delen føretak som nyttar Internett til innhenting av informasjon og skjema, rapportering og elektronisk sjølvhjelp. Medan Storbritannia og Latvia låg under 40 prosent, var delen i Finland og Danmark rundt 90 prosent. Delane for elektronisk samhandling er påverka av nasjonale ulikskapar i ansvaret og oppgåvene til offentlig sektor.

Figur 5.6.3. Delen av alle føretak som nytta Internett til samhandling med styresmaktene. Føretak med 10+ sysselsette. 2005. Prosent

Kjelde: Eurostat.

Tabell 5.6.1. Delen av alle foretak med heimeside. Foretak med 10+ sysselsatte, etter land. 2003-2005. Prosent

	2003	2004	2005
EU25	:	58	61
EU15	54	60	:
Belgia	62	68	65
Tsjekkia	56	61	67
Danmark	75	81	82
Tyskland	71	72	72
Estland	:	52	53
Hellas	52	49	56
Spania	33	40	43
Frankrike	26	:	:
Irland	59	59	60
Italia	47	46	54
Kypros	:	45	44
Lativa	:	33	29
Litauen	:	39	41
Luxembourg	58	59	59
Ungarn	:	35	40
Malta	68	:	:
Nederland	61	66	72
Austerrike	66	71	70
Polen	:	44	49
Portugal	25	29	37
Slovenia	:	58	59
Slovakia	:	47	61
Finland	70	75	76
Sverige	80	82	85
Storbritannia og Nord-Irland	63	66	74
Bulgaria	:	25	:
Romania	:	19	:
Island	68	:	:
Noreg	63	61	67

Kjelde: Eurostat.

Tabell 5.6.2. Internett-omsetning som del av total omsetning. Foretak med 10+ sysselsatte, etter land. 2002-2004. Prosent

	2002	2003	2004
EU25	:	2,2	1,3
EU15	1,1	2,2	1,3
Belgia	1,8	1,5	2,2
Tsjekkia	2,8	1,9	3,3
Danmark	1,6	4,4	7,0
Tyskland	0,7	2,7	3,1
Estland	:	1,1	1,0
Hellas	0,2	1,0	1,7
Spania	0,3	0,4	0,6
Irland	10,0	12,8	10,1
Italia	0,3	1,2	0,7
Kypros	:	:	0,2
Lativa	:	0,2	:
Litauen	:	1,6	2,0
Luxembourg	:	:	:
Austerrike	0,9	1,0	1,0
Polen	:	1,3	1,6
Portugal	0,6	1,3	:
Slovenia	:	:	:
Slovakia	:	0,8	0,0
Finland ¹	:	:	4,4
Sverige	:	:	:
Storbritannia og Nord-Irland	1,5	2,3	4,1
Bulgaria	:	1,2	:
Romania	:	1,3	:
Island	0,5	:	:
Noreg	2,4	2,7	3,9

¹ Inkluderer ikke sal i formatet EDI over nettverket Internett.
Kjelde: Eurostat.

Tabell 5.6.3. Delen av alle føretak som nytta Internett for samhandling med styresmaktene. Føretak med 10+ sysselsette, etter land. 2003-2005. Prosent

	2003	2004	2005
EU25	:	52	57
EU15	:	49	56
Belgia	:	60	61
Tsjekkia	:	75	79
Danmark	75	85	87
Tyskland	35	36	44
Estland	:	84	70
Hellas	:	77	81
Spania	44	50	55
Irland	:	69	76
Italia	:	65	73
Kypros	:	35	40
Latvia	:	40	35
Litauen	:	65	72
Luxembourg	65	71	:
Ungarn	:	35	67
Nederland	41	47	57
Austerrike	81	74	75
Polen	:	74	64
Portugal	:	57	58
Slovenia	:	47	72
Slovakia	:	47	57
Finland	89	91	91
Sverige	89	92	80
Storbritannia og Nord-Irland	29	33	39
Bulgaria	:	38	:
Romania	:	31	:
Island	97	:	:
Noreg	65	69	84

Kjelde: Eurostat.

Mads Hansen-Møllerud

6. Informasjons- og kommunikasjonsteknologi i offentlig sektor

Informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT) har vært i bruk i offentlig sektor over lengre tid. De senere årene er det imidlertid blitt mer fokus på IKT som et verktøy til å effektivisere interne arbeidsprosesser, og til å tilby egnede elektroniske tjenester som forenkler brukernes hverdag og fremmer dialogen med befolkningen. I planen eNorge 2009 har regjeringen skissert en rekke mål for offentlig sektor knyttet til bruk av IKT. Mange av disse målene er målbare, og det er ønskelig at den offentlige statistikken på området skal avdekke i hvilken grad målene nås eller ikke. Foreløpig er ikke det statistiske systemet bygd ut til å måle alle de områdene som er skissert i planen.

Dette kapitlet belyser hvor utbredt noen utvalgte elektroniske tjenester er og i hvilken grad ulike typer IT-systemer er tatt i bruk i offentlig sektor. Det vil også gi en oversikt over i hvilken grad kommunene, fylkeskommunene og staten samarbeider med andre offentlige instanser på IKT-området og i hvilken grad sentrale IT-oppgaver outsources til eksterne leverandører.

Tallene i kapitlet bygger i hovedsak på resultatene fra tre undersøkelser som dekker henholdsvis kommunene, fylkeskommunene og staten. Undersøkelsen om bruk av IKT i kommunene ble startet opp i 2003 og har tall for 2002-2005. Undersøkelsene for staten og fylkeskommunene er nylig etablert og har tall for 2004 og 2005. I tillegg er det innhentet sammenlignbare tall fra Danmarks Statistikk sine undersøkelser om IKT-bruk i offentlig sektor.

6.1. Bruk av IKT i kommunene

Dette avsnittet gir en oversikt over kommunenes tilbud av noen utvalgte tjenester på Internett og bruken av noen utvalgte IT-systemer. Det gis en oversikt over omfanget av samarbeid mellom kommunene og graden av outsourcing av noen utvalgte IT-funksjoner.

- Internett som kanal for formidling av informasjon er utbredt.
- Enkle interaktive tjenester som nedlasting og utskrift av skjemaer via Internett er snart like vanlig som formidling av informasjon. De mer avanserte tjenestene er mindre utbredt.
- Det er flere store enn små kommuner som tilbyr de tjenestene som er kartlagt, og det er store forskjeller mellom fylkene når det gjelder andelen kommuner som tilbyr de aktuelle tjenestene.
- Det er stor variasjon i utbredelsen av de ulike IT-systemene som er kartlagt i undersøkelsen.
- Det er relativt vanlig med samarbeid mellom kommunene innenfor ulike IT-oppgaver, og mest vanlig er det blant de mindre kommunene. Outsourcing av IT-oppgaver til eksterne leverandører er lite utbredt.

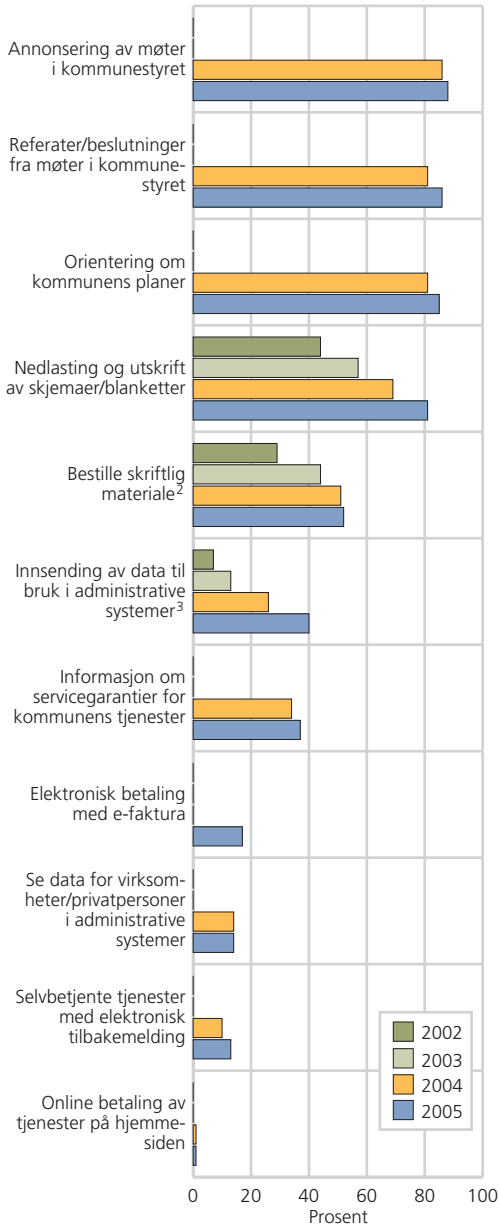
Elektroniske tjenester

- I 2005 benyttet henholdsvis 88, 86 og 85 prosent av kommunene Internett til annonsering av møter i kommunestyret, publisering av referater/beslutninger fra disse møtene og orientering om kommunens planer. Dette representerer en økning på 2-4 prosentpoeng fra året før. Formidling av servicegarantier for kommunens tjenester via Internett var mindre utbredt og ble utført av 37 prosent av kommunene i 2005.
- Enkle interaktive tjenester som muligheten til nedlasting og utskrift av skjemaer og bestilling av skriftlig materiale via Internett var tilgjengelige blant henholdsvis 81 og 52 prosent av kommunene i 2005. Dette representerer en økning på 37 og 23 prosentpoeng fra 2002.
- De mer avanserte tjenestene var mindre utbredt. Elektronisk innsending av data til bruk i administrative systemer (for eksempel ulike typer søknader) var mulig blant 40 prosent av kommunene i 2005, mot 7 prosent i 2002. Det å kunne se på data i administrative systemer (for

eksempel saksbehandlingsstatus) og selvbetjente tjenester med elektronisk tilbakemelding var til stede hos henholdsvis 14 og 13 prosent av kommunene i 2005.

- Elektronisk betaling av tjenester ved hjelp av e-faktura eller kredittkort via kommunens hjemmeside var mulig hos henholdsvis 17 og 1 prosent av kommunene i 2005.
- Det er til dels store forskjeller mellom store og små kommuner når det gjelder tilgjengelighet av de kartlagte tjenestene. Innsending av data til bruk i administrative systemer var for eksempel mulig hos 73 prosent av kommunene med flere enn 15 000 innbyggere, mot 34 prosent av kommunene med færre enn 15 000 innbyggere (tabell 6.1.4).

Figur 6.1.1. Andel kommuner med tilbud om ulike elektroniske tjenester¹. 2002-2005. Prosent

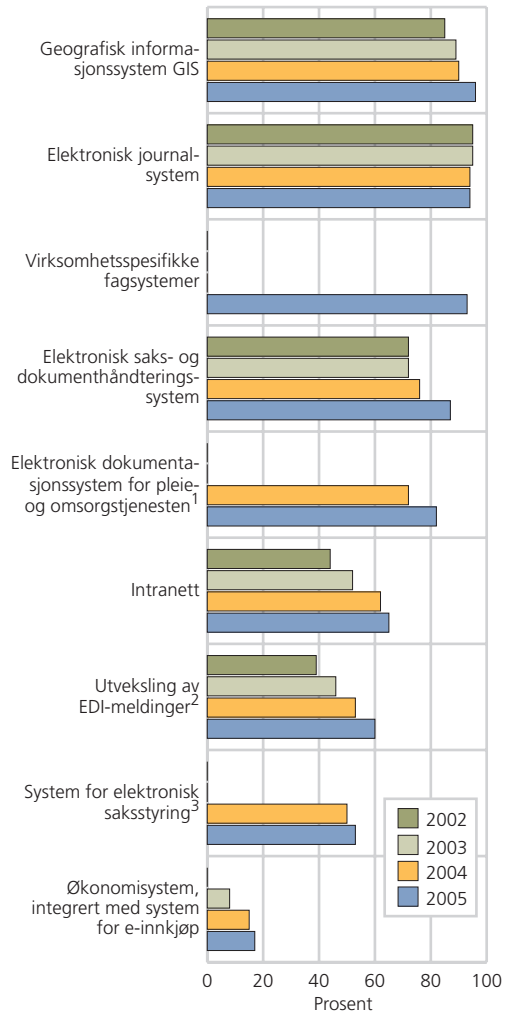
¹ Enten via egen hjemmeside eller via direkte link til ekstern webside.

² For eksempel brosjyrer, skjemaer m.m.

³ For eksempel byggesøknad, søknad om barnehageplass.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Figur 6.1.2. Andel kommuner som anvendte ulike typer IT-systemer. 2002-2005. Prosent

¹ Som tilfredsstiller kravene til dokumentasjon av helsehjelp i helsepersonelloven fra 1. januar 2001.

² For eksempel fakturaer eller andre meldinger på XML- eller EDIFACT-format.

³ Understøttning av saksforløp/work-flow mellom saksbehandlere.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 6.1.1. Andel saker som håndteres papirløst ved hjelp av elektronisk saksstyring blant kommuner som anvender systemer for elektronisk saksstyring. 2004 og 2005. Prosent

	Alle kom- muner	< 15 000 inn- byggere	> 15 000 inn- byggere
2004			
Mer enn 50 prosent	35	35	36
25-50 prosent.....	16	17	11
5-24 prosent.....	22	18	36
Under 5 prosent	28	30	17
2005			
Mer enn 50 prosent	40	41	36
25-50 prosent.....	18	17	21
5-24 prosent.....	22	21	27
Under 5 prosent	21	22	15

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 6.1.2. Andel kommuner som anvender programvare med åpen kildekode¹. 2005. Prosent

	Alle kom- muner	< 15 000 inn- byggere	> 15 000 inn- byggere
Bruker programvare med åpen kildekode på ett eller flere områder	58	56	70
På kommunens servere	26	22	47
Office-pakker på de ansattes arbeidsplasser	12	12	10
Skole	42	41	46
Andre områder	23	20	37

¹ Ingen lisensbetaling og kildekode er åpen og fritt tilgjengelig.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Bruk av IT-systemer i kommunene

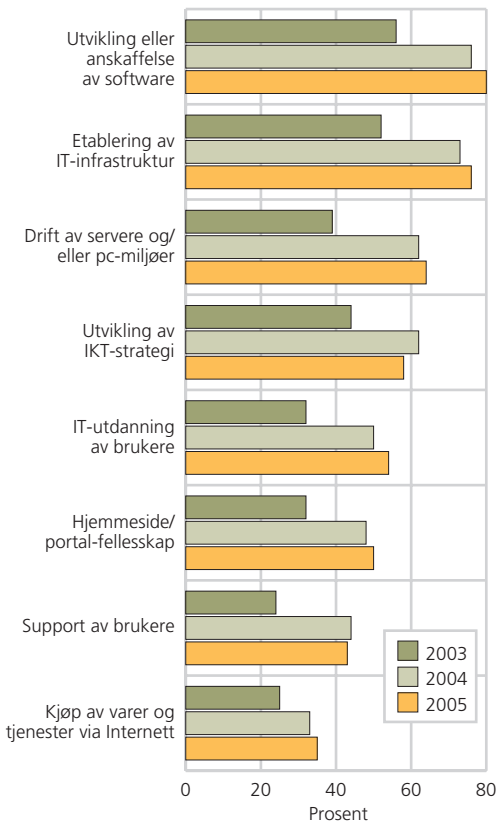
- Geografiske informasjonssystemer, elektroniske journalsystemer og virksomhets-spesifikke fagsystemer er mest utbredt og ble benyttet av henholdsvis 96, 94 og 93 prosent av kommunene i 2005.
- Systemer for elektronisk saksstyring ble benyttet av 53 prosent av kommunene i 2005. Blant de kommunene som benyttet slike systemer oppga 40 prosent at mer enn 50 prosent av sakene ble håndtert papirløst ved hjelp av denne type programmer.
- Økonomisystem som er integrert med system for elektronisk innkjøp er minst utbredt. 17 prosent av kommunene benyttet denne type systemer i 2005.
- Programvare med åpen kildekode var i bruk blant 58 prosent av kommunene på ett eller flere områder i 2005. Mest vanlig var det innenfor skolesektoren der 42 prosent av kommunene oppga at denne type programvare var i bruk. Det var gjennomgående mest vanlig med denne type programvare blant kommuner med flere enn 15 000 innbyggere.

Samarbeid og outsourcing

Kommunene ble spurt om de samarbeidet med andre kommuner på IKT-området, og i hvilken grad noen utvalgte IT-funksjoner ble utført av egne medarbeidere eller eksterne leverandører.

- Andelen kommuner som samarbeider med andre kommuner på de utvalgte IT-oppgavene økte kraftig fra 2003 til 2004. Fra 2004 til 2005 var utviklingen mer beskjeden. Det er mest vanlig å samarbeide om utvikling/anskaffelse av software og etablering av IT-infrastruktur. Henholdsvis 80 og 76 prosent av kommunene samarbeidet med andre kommuner på disse områdene i 2005. Samarbeid med andre kommuner på de

Figur 6.1.3. Andel kommuner som samarbeider med andre kommuner på utvalgte områder. 2003-2005. Prosent

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

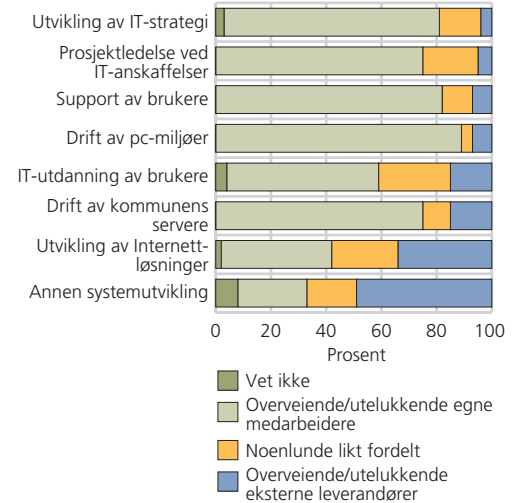
aktuelle områdene er generelt mest vanlig blant kommuner med færre enn 15 000 innbyggere.

Om statistikken

Undersøkelsen om bruk av IKT i kommunene inngår som en del av KOSTRA (elektronisk KOMmune-STat-RApportering). Undersøkelsen ble startet opp i 2003, og det er publisert tall fra og med statistikkåret 2002. I begynnelsen av mai 2006 hadde 404 av 433 kommuner svart på undersøkelsen for 2005. Dette gir en svarprosent på 93,3. En del av variablene er publisert på kommunenivå i KOSTRA, se <http://www.ssb.no/kostra/stt/faktaark.cgi>.

Internett-referanse: www.ssb.no/iktbruk/

Figur 6.1.4. Fordeling av IT-oppgaver mellom egne ansatte og eksterne leverandører i kommunene. 2005. Prosent

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

- De fleste IT-oppgavene som ble kartlagt i undersøkelsen ble hovedsakelig ivaretatt av egne medarbeidere hos flertallet av kommunene. Bruk av eksterne leverandører var mest vanlig ved annen systemutvikling og utvikling av Internett-løsninger. Henholdsvis 49 og 34 prosent av kommunene oppga at denne type oppgaver i overveiende eller utelukkende grad ble utført av eksterne leverandører.

Tabell 6.1.3. Andel kommuner med tilbud om ulike elektroniske tjenester¹. 2002-2005. Prosent

	2002	2003	2004	2005
Annonsering av møter i kommunestyret	86	88
Orientering om kommunens planer	81	85
Referater/beslutninger fra møter i kommunestyret	81	86
Nedlasting og utskrift av skjemaer/blanketter	44	57	69	81
Bestille skriftlig materiale ²	29	44	51	52
Informasjon om servicegarantier for kommunens tjenester	34	37
Se data for virksomheter/privatpersoner i administrative systemer	14	14
Innsending av data til bruk i administrative systemer ³	7	13	26	40
Selvbetjente tjenester med elektronisk tilbakemelding	10	13
Elektronisk betaling med e-faktura	17
Online betaling av tjenester på hjemmesiden	0	0	1	1

¹ Enten via egen hjemmeside eller via direkte link til ekstern webside.

² For eksempel brosjyrer, skjemaer m.m.

³ For eksempel byggesøknad, søknad om barnehageplass.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 6.1.4. Andel kommuner med tilbud om ulike elektroniske tjenester¹, etter fylke og innbyggertall. 2005. Prosent

	Annonsering av møter i kom- mune- styret	Referater/ beslutninger fra møter i kommune- styret	Orientering om kommu- nens planer	Informasjon om service- garantier for kom- munens tjenester	Bestille skriftlig materiale ²	Nedlasting og utskrift av skjemaer/ blanketter
Hele landet	88	86	85	37	52	81
Kommuner, > 15 000 innbyggere	97	94	98	58	71	94
Kommuner, < 15 000 innbyggere	86	85	82	33	49	78
Oslo	100	100	100	100	100	100
Akershus	96	96	96	48	78	87
Buskerud	95	95	100	47	61	89
Hordaland	97	94	97	28	63	97
Sør-Trøndelag	88	83	88	46	67	96
Vest-Agder	100	100	86	43	43	86
Rogaland	89	93	93	37	30	81
Østfold	94	88	88	35	63	81
Hedmark	95	95	95	48	48	81
Vestfold	93	79	93	43	43	79
Oppland	91	91	91	43	52	71
Telemark	94	94	89	50	50	83
Sogn og Fjordane	91	91	74	22	39	78
Troms	86	82	68	32	59	86
Aust-Agder	86	79	86	29	71	79
Nord-Trøndelag	86	91	82	55	36	64
Finnmark Finnmarku	88	81	69	13	56	81
Møre og Romsdal	71	74	77	20	57	80
Nordland	68	65	68	38	38	59

Tabell 6.1.4 (forts.). Andel kommuner med tilbud om ulike elektroniske tjenester¹, etter fylke og innbyggertall. 2005. Prosent

	Se data for virksomheter/privatpersoner i administrative systemer	Innsending av data til bruk i administrative systemer ³	Selvbetjente tjenester med elektronisk tilbakemelding	Elektronisk betaling med e-faktura	Online betaling av tjenester på hjemmesiden
Hele landet	14	40	13	17	1
Kommuner, > 15 000 innbyggere	18	73	29	37	5
Kommuner, < 15 000 innbyggere	13	34	10	13	1
Oslo	-	100	100	100	-
Akershus	18	61	17	9	-
Buskerud	11	47	5	32	-
Hordaland	31	47	6	19	-
Sør-Trøndelag	4	58	21	25	-
Vest-Agder	14	57	29	14	-
Rogaland	33	56	26	19	7
Østfold	12	53	18	24	-
Hedmark	14	43	10	24	-
Vestfold	7	71	21	7	7
Oppland	10	33	5	29	-
Telemark	11	17	6	17	-
Sogn og Fjordane	30	35	26	9	4
Troms	18	41	9	14	-
Aust-Agder	21	29	7	-	-
Nord-Trøndelag	-	20	5	18	-
Finnmark Finnmarku	19	19	6	19	-
Møre og Romsdal	3	31	14	14	3
Nordland	-	15	3	10	3

¹ Enten via egen hjemmeside eller via direkte link til ekstern webside.

² For eksempel brosjyrer, skjemaer m.m.

³ For eksempel byggesøknad, søknad om barnehageplass.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 6.1.5. Andel kommuner som anvender ulike typer IT-systemer. 2002-2005. Prosent

	2002	2003	2004	2005
Økonomisystem, integrert med system for e-innkjøp	8	15	17
System for elektronisk saksstyring ¹	50	53
Utvexling av EDI-meldinger ²	39	46	53	61
Intranett	44	52	62	65
Elektronisk dokumentasjonssystem for pleie- og omsorgstjenesten ³	72	82
Elektronisk saks- og dokumenthåndteringssystem	72	72	76	87
Virksomhetsspesifikke fagsystemer	93
Geografisk informasjonssystem GIS	85	89	90	96
Elektronisk journalsystem	95	95	94	94

¹ For eksempel fakturaer eller andre meldinger på XML- eller EDIFACT-format.

² Understøttning av saksforløp/work-flow mellom saksbehandlere.

³ Som tilfredsstillende kravene til dokumentasjon av helsehjelp i helsepersonelloven fra 1. januar 2001.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 6.1.6. Andel kommuner som samarbeider med andre kommuner på utvalgte områder. 2003-2005. Prosent

	Kjøp av varer og tjenester via Internett	Support av brukere	Hjemmeside/portal-felleskap	IT-utdanning av brukere	Utvikling av IKT-strategi	Drift av servere og/eller pc-miljøer	Etablering av IT-infrastruktur	Utvikling eller anskaffelse av software
2003								
Alle kommuner	25	24	32	32	44	39	52	56
Kommuner, > 15 000 innbyggere	26	10	24	19	31	27	32	36
Kommuner, < 15 000 innbyggere	24	26	33	34	46	41	55	59
2004								
Alle kommuner	33	44	48	50	62	62	73	76
Kommuner, > 15 000 innbyggere	36	19	39	31	40	44	58	69
Kommuner, < 15 000 innbyggere	33	48	50	53	66	65	75	77
2005								
Alle kommuner	35	43	50	54	58	64	76	80
Kommuner, > 15 000 innbyggere	41	27	45	44	34	41	53	69
Kommuner, < 15 000 innbyggere	34	46	51	55	62	68	80	82

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 6.1.7. Fordeling av IT-oppgaver mellom egne ansatte i kommunene og eksterne leverandører. 2004 og 2005. Prosent

	Vet ikke	Utelukkende interne medarbeidere	Overveiende interne medarbeidere	Noenlunde likt fordelt	Overveiende eksterne leverandører	Utelukkende eksterne leverandører
2004						
Prosjektledelse ved IT-anskaffelser	1	22	55	19	4	0
Utvikling av IT-strategi	3	29	50	16	2	0
Utvikling av Internett-løsninger	1	8	30	29	25	6
Annen systemutvikling	6	4	23	18	33	16
Drift av kommunens servere	0	34	42	10	10	5
Drift av pc-miljøer	58	28	6	5	3
IT-utdanning av brukere	2	11	45	27	13	1
Support av brukere	36	47	11	6	1
2005						
Prosjektledelse ved IT-anskaffelser	0	19	56	20	5	0
Utvikling av IT-strategi	3	32	47	15	4	0
Utvikling av Internett-løsninger	2	10	31	24	27	7
Annen systemutvikling	8	5	20	18	32	17
Drift av kommunens servere	0	31	44	10	10	6
Drift av pc-miljøer	0	61	27	4	4	4
IT-utdanning av brukere	4	9	46	26	14	1
Support av brukere	0	34	48	11	6	1

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

6.2. Bruk av IKT i fylkeskommunene

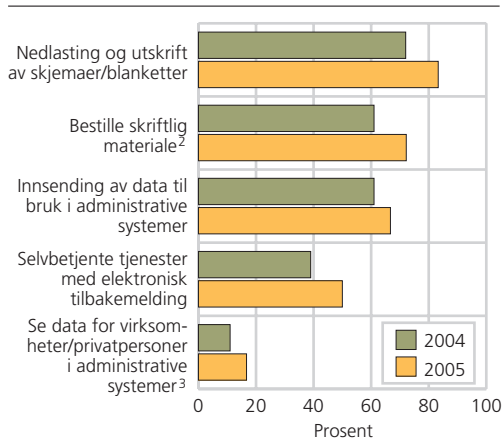
Dette avsnittet gir en oversikt over fylkeskommunenes tilbud av noen utvalgte tjenester på Internett og hvor stor andel av fylkeskommunene som benytter noen utvalgte IT-systemer. Til slutt gis det en oversikt over graden av samarbeid mellom fylkeskommunene og andre offentlige myndigheter, samt graden av outsourcing av IT-oppgaver til eksterne leverandører.

- Enkle elektroniske tjenester var relativt utbredt blant fylkeskommunene i 2005. De mer avanserte tjenestene var mindre utbredt.
- De fleste sentrale IT-systemene som er kartlagt i undersøkelsen er relativt utbredt, men det er små endringer i utbredelsen fra året før. Om lag fire av fem fylkeskommuner anvendte programvare med åpen kildekode på ett eller flere områder i 2005.
- Samarbeid mellom fylkeskommunene og andre myndigheter på IKT-området øker. Med unntak av utvikling av Internett-løsninger og annen systemutvikling er outsourcing av IT-oppgaver til eksterne leverandører lite utbredt.

Elektroniske tjenester

- Enkle interaktive tjenester som nedlasting og utskrift av skjemaer og bestilling av skriftlig materiale var tilgjengelig hos henholdsvis 83 og 72 prosent av fylkeskommunene i 2005. I 2004 tilbød henholdsvis 72 og 61 prosent av fylkeskommunene de samme tjenestene.
- Innsending av data til bruk i administrative systemer (f.eks. søknader), selvbetjente tjenester med elektronisk tilbakemelding og muligheter for å se på data i administrative systemer er mer avanserte tjenester. Disse tjenestene var tilgjengelige hos henholdsvis 67, 50 og 17 prosent av fylkeskommunene i 2005.

Figur 6.2.1. Andel fylkeskommuner med tilbud om ulike elektroniske tjenester¹. 2004 og 2005. Prosent

¹ Enten via egen hjemmeside eller via direkte link til ekstern webside.

² For eksempel brosjyrer, skjemaer m.m.

³ For eksempel saksbehandlingsstatus.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Bruk av IKT-systemer

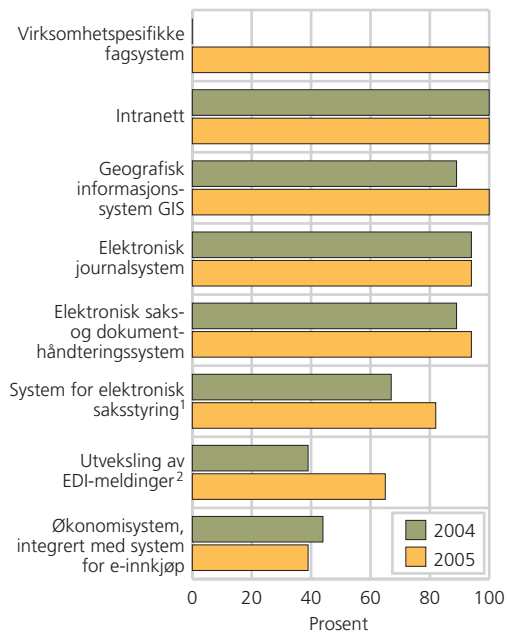
- Samtlige fylkeskommuner hadde Intranett, geografisk informasjonssystem og virksomhetsspesifikke fagsystem i 2005.
- Elektronisk journalsystem og elektroniske saks- og dokumenthåndterings-system med elektronisk lagring av opplysninger var i bruk hos 94 prosent av fylkeskommunene i 2005.
- System for elektronisk saksstyring ble benyttet av 82 prosent av fylkeskommunene i 2005. Av disse oppga over halvparten at mer enn 50 prosent av sakene ble håndtert papirløst. I 2004 var det 67 prosent av fylkeskommunene som benyttet system for elektronisk saksstyring.
- I 2005 benyttet 78 prosent av fylkeskommunene programvare med åpen kildekode på ett eller flere områder.

Tabell 6.2.1. Andel saker som håndteres papirløst ved hjelp av elektronisk saksstyring blant fylkeskommuner som anvender systemer for elektronisk saksstyring. 2004 og 2005. Prosent

	2004	2005
Mer enn 50 prosent	50	53
25-50 prosent	25	13
5-24 prosent	0	20
Under 5 prosent	25	13

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Figur 6.2.2. Andel fylkeskommuner som anvender ulike typer IT-systemer. 2004 og 2005. Prosent

¹ Understøttning av saksforløp/work-flow mellom saksbehandlere.

² For eksempel fakturaer eller andre meldinger på XML- eller EDIFACT-format.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 6.2.2. Andel fylkeskommuner som anvender programvare med åpen kildekode¹. 2005. Prosent

Bruker programvare med åpen kildekode på ett eller flere områder	78
På fylkeskommunens servere	72
Office-pakker på de ansattes arbeidsplasser	39
Andre områder	72

¹ Ingen lisensbetaling og kildekode er åpen og fritt tilgjengelig.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Samarbeid og outsourcing

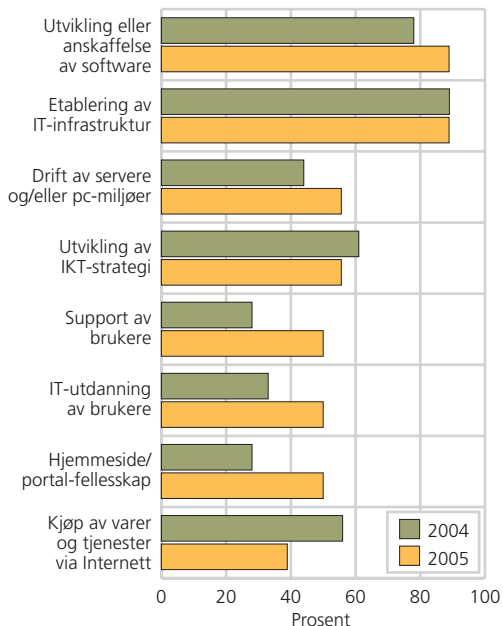
- Generelt var det flere fylkeskommuner som samarbeidet med andre myndigheter på utvalgte områder i 2005 enn i 2004.
- Ni av ti fylkekommuner oppga at de samarbeidet med andre offentlige myndigheter ved utvikling eller anskaffelse av software og etablering av IT-infrastruktur.
- De fleste IT-oppgavene som kartlegges i undersøkelsen blir hovedsakelig løst av egne medarbeidere. Unntaket er annen systemutvikling og utvikling av Internett-løsninger. Utvikling av Internett-løsninger blir i hovedsak utført av eksterne leverandører blant 39 prosent av fylkeskommunene. Annen systemutvikling ble hovedsakelig løst av eksterne leverandører hos 67 prosent av fylkeskommunene.

Om statistikken

Undersøkelsen om bruk av IKT i fylkeskommunene inngår som en del av KOSTRA (elektronisk KOMMune-STat-Rapportering). Undersøkelsen ble startet opp i 2005, og det er publisert tall for statistikkårene 2004 og 2005. Tallene omfatter alle fylkeskommunene med unntak av Oslo, som inngår i kommuneundersøkelsen som også er en del av KOSTRA.

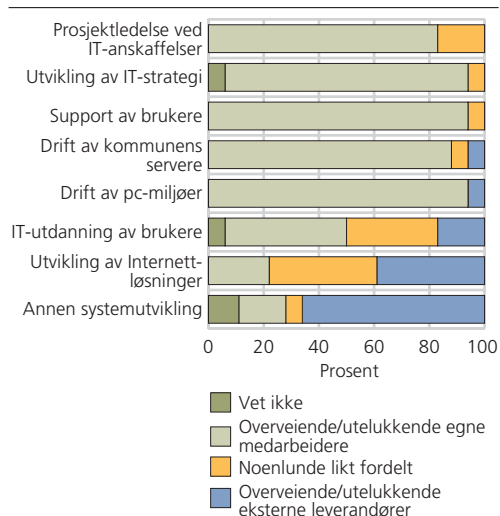
Internett-referanse: www.ssb.no/iktbruk

Figur 6.2.3. Andel fylkeskommuner som samarbeider med andre myndigheter på utvalgte områder. 2004 og 2005. Prosent

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Figur 6.2.4. Fordeling av IT-oppgaver mellom egne ansatte i fylkeskommunen og eksterne leverandører. 2005. Prosent

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 6.2.3. Andel fylkeskommuner med tilbud om ulike elektroniske tjenester¹. 2004 og 2005. Prosent

	2004	2005
Se data for virksomheter/privatpersoner i administrative systemer ² ..	11	17
Selvbetjente tjenester med elektronisk tilbakemelding	39	50
Bestille skriftlig materiale ³	61	72
Innsending av data til bruk i administrative systemer	61	67
Nedlasting og utskrift av skjemaer/blanketter	72	83

¹ Enten via egen hjemmeside eller via direkte link til ekstern webside.

² For eksempel saksbehandlingsstatus.

³ For eksempel brosjyrer, skjemaer m.m.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 6.2.5. Andel fylkeskommuner som samarbeider med andre myndigheter på utvalgte områder. 2004 og 2005. Prosent

	2004	2005
Kjøp av varer og tjenester via Internett	56	39
Hjemmeside/portal-fellesskap	28	50
IT-utdanning av brukere	33	50
Support av brukere	28	50
Utvikling av IKT-strategi	61	56
Drift av servere og/eller pc-miljøer ..	44	56
Etablering av IT-infrastruktur	89	89
Utvikling eller anskaffelse av software	78	89

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 6.2.4. Andel fylkeskommuner som anvender ulike typer IT-systemer. 2004 og 2005. Prosent

	2004	2005
Økonomisystem, integrert med system for e-innkjøp	44	39
Utvexling av EDI-meldinger ¹	39	65
System for elektronisk saksstyring ² ..	67	82
Elektronisk saks- og dokumenthåndteringssystem	89	94
Elektronisk journalsystem	94	94
Geografisk informasjonssystem GIS	89	100
Intranett	100	100
Virksomhetspesifikke fagsystem	100

¹ For eksempel fakturaer eller andre meldinger på XML- eller EDIFACT-format.

² Understøtting av saksforløp/work-flow mellom saksbehandlere.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 6.2.6. Fordeling av IT-oppgaver mellom egne ansatte i fylkeskommunen og eksterne leverandører. 2004 og 2005. Prosent

	Vet ikke	Utelukkende interne medarbeidere	Overveiende interne medarbeidere	Noenlunde likt fordelt	Overveiende eksterne leverandører	Utelukkende eksterne leverandører
2004						
Prosjektledelse ved IT-anskaffelser	0	17	61	22	0	0
Utvikling av IT-strategi	11	28	50	11	0	0
Support av brukere	0	39	56	6	0	0
Drift av kommunens servere	0	50	39	6	0	6
Drift av pc-miljøer	0	72	22	0	0	6
IT-utdanning av brukere	0	0	28	56	17	0
Utvikling av Internett-løsninger	6	0	22	39	33	0
Annen systemutvikling	6	0	22	39	11	22
2005						
Prosjektledelse ved IT-anskaffelser	0	17	67	17	0	0
Utvikling av IT-strategi	6	44	44	6	0	0
Support av brukere	0	28	67	6	0	0
Drift av kommunens servere	0	50	39	6	6	0
Drift av pc-miljøer	0	61	33	0	6	0
IT-utdanning av brukere	6	0	44	33	17	0
Utvikling av Internett-løsninger	0	0	22	39	33	6
Annen systemutvikling	11	0	17	6	56	11

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

6.3. Bruk av IKT i staten

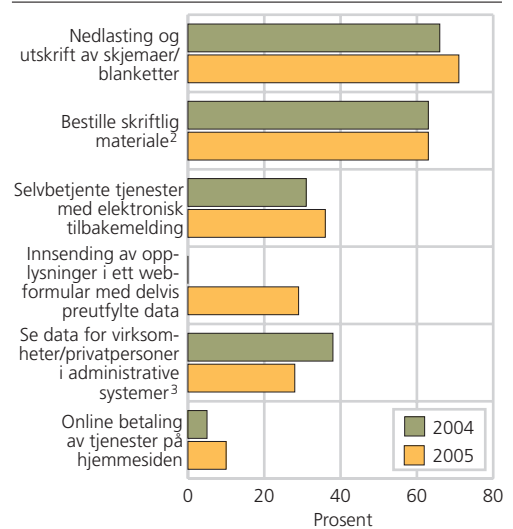
Dette avsnittet gir en oversikt over hvor stor andel av foretakene i staten som tilbyr noen utvalgte tjenester på Internett og hvor stor andel av foretakene som benyttet noen utvalgte IT-systemer. Det gis også et bilde av graden av outsourcing av noen utvalgte IT-oppgaver blant statlige foretak.

- Enklere elektroniske tjenester er relativt utbredt, mens mer avanserte tjenester blir tilbudt av et mindretall av foretakene. Det var små endringer fra 2004 til 2005 i andelen foretak som tilbød de ulike tjenestene.
- Elektroniske journalsystem var mest utbredt, mens system for elektronisk saksstyring viste størst vekst fra året før. Om lag halvparten av foretakene benytter programvare med åpen kildekode på ett eller flere områder.
- Outsourcing av IT-oppgaver til eksterne leverandører er relativt lite utbredt blant statlige foretak.

Elektroniske tjenester

- Det er små forandringer fra 2004 til 2005 når det gjelder andelen foretak som tilbød de ulike tjenestene som ble kartlagt i undersøkelsen.
- Muligheten til nedlasting og utskrift av skjemaer var mest utbredt i både 2004 og 2005. 71 prosent av foretakene tilbød denne tjenesten i 2005. Deretter fulgte muligheten til å bestille skriftlig materiale via Internett som var til stede hos 63 prosent av foretakene.
- De mer avanserte tjenestene var mindre utbredt. Selvbetjente tjenester med elektronisk tilbakemelding og innsending av opplysninger i et webformular med delvis preutfylte data var til stede hos henholdsvis 36 og 29 prosent av foretakene i 2005. Det å kunne se på data for virksomheter/privatpersoner i administrative systemer (f.eks. saksbehandlingsstatus) var mulig hos 28 prosent av foretakene. Det representerer en tilbakegang fra 2004, men dette kan skyldes målefeil.

Figur 6.3.1. Andel foretak med tilbud om ulike elektroniske tjenester¹. 2004 og 2005. Prosent

¹ Enten via egen hjemmeside eller via direkte link til ekstern webside.

² For eksempel brosjyrer, skjemaer m.m.

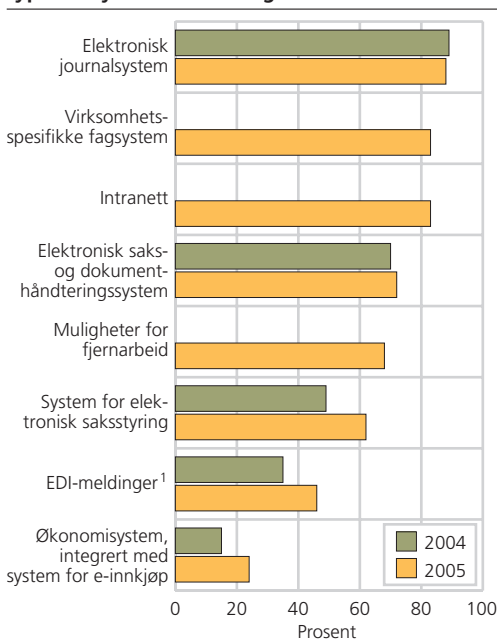
³ For eksempel saksbehandlingsstatus.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Bruk av IKT-systemer

- Mer enn fire av fem foretak benyttet elektronisk journalsystem, virksomhets-spesifikke fagsystem og Intranett i 2005.
- 68 prosent av foretakene oppga at de ansatte har mulighet til å arbeide utenfor foretakets lokaler ved at de har begrenset eller ubegrenset tilgang til foretakets IT-systemer.
- Systemer for elektronisk saksstyring ble benyttet av 62 prosent av foretakene i 2005. Av disse oppga 44 prosent at mer en 50 prosent av sakene ble håndtert papirløst ved hjelp av elektronisk saksstyring. Denne type systemer ble brukt av 49 prosent av foretakene i 2004.
- 24 prosent av foretakene benyttet økonomisystem som var integrert med system for elektronisk innkjøp i 2005, mot 15 prosent i 2004.
- 47 prosent av foretakene oppga at de benyttet programvare med åpen kildekode på ett eller flere områder i 2005.

Figur 6.3.2. Andel foretak som anvender ulike typer IT-systemer. 2004 og 2005. Prosent

¹ For eksempel fakturaer eller andre meldinger på XML- eller EDIFACT-format.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 6.3.1. Andel saker som håndteres papirløst ved hjelp av elektronisk saksstyring blant statlige foretak som anvender systemer for elektronisk saksstyring. 2005. Prosent

Mer enn 50 prosent	44
25-50 prosent	20
5-24 prosent	20
Under 5 prosent	16

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 6.3.2. Andel foretak som anvender programvare med åpen kildekode¹. 2005. Prosent

Bruker programvare med åpen kildekode på ett eller flere områder	47
På foretakets egne servere	34
Office-pakker på de ansattes arbeidsplasser	7
Andre områder	32

¹ Ingen lisensbetaling og kildekode er åpen og fritt tilgjengelig.

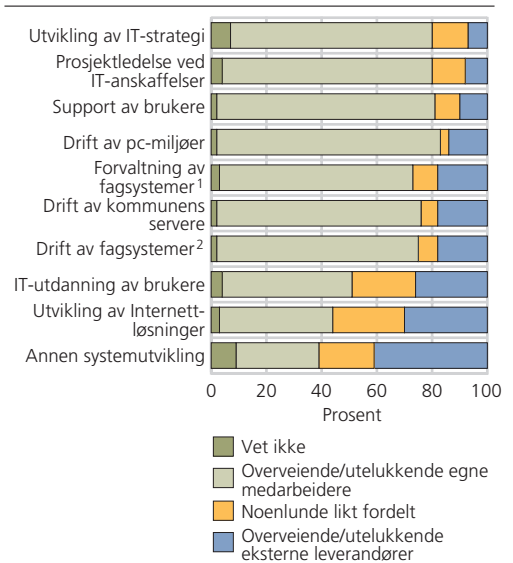
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Outsourcing

Foretakene i undersøkelsen ble spurt om i hvilken grad noen utvalgte IT-funksjoner ble utført av egne medarbeidere eller eksterne leverandører.

- De fleste IT-funksjonene som ble kartlagt i undersøkelsen ble i hovedsak utført av egne medarbeidere. Bruk av eksterne leverandører var mest vanlig ved IT-utdanning av brukere, utvikling av Internett-løsninger og annen systemutvikling. Henholdsvis 26, 30 og 42 prosent av foretakene oppga at disse oppgavene hovedsakelig ble løst av eksterne leverandører.

Figur 6.3.3. Fordeling av IT-oppgaver i statlige foretak mellom egne ansatte og eksterne leverandører. 2005. Prosent

¹ Innholdsmessige og faglige oppdateringer/endringer.

² For eksempel sørge for at programmene kjører, feilretting, backup.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Om statistikken

I denne undersøkelsen er sektorene stats- og trygdeforvaltningen, statens forretningsdrift, statlige låneinstitusjoner, statsforetak (100 prosent eid av staten) samt Norges Bank definert som staten. 614 foretak i Statistisk sentralbyrå sitt Bedrifts- og foretaksregister var omfattet av denne definisjonen i 2005. Alle disse fikk tilsendt skjema, og 545 foretak eller 88,8 prosent svarte på undersøkelsen. Det er stort spenn i graden av selvstyre blant disse foretakene. Et departement eller et statsforetak med eget styre og over 500 ansatte, har andre forutsetninger for å svare på undersøkelsen enn en lokal enhet som inngår i en større statlig etat. 204 foretak oppga at de ikke hadde beslutningsansvar på de områder som undersøkelsen omfatter. Disse har kun svart på ett innledende spørsmål, mens de resterende 341 foretakene har svart på hele undersøkelsen. Resultatene som er gjengitt i denne statistikken omhandler de 341 foretakene som har oppgitt at de har beslutningsansvar på de områder som inngår i undersøkelsen.

Internett-referanse: www.ssb.no/iktbruks/

Tabell 6.3.3. Andel foretak med tilbud om ulike elektroniske tjenester¹. 2004 og 2005. Prosent

	2004	2005
Nedlasting og utskrift av skjemaer/blanketter	66	71
Bestille skriftlig materiale ¹	63	63
Selvbetjente tjenester med elektronisk tilbakemelding	31	36
Innsending av opplysninger i ett webformular med delvis preutfylte data ²	29
Se data for virksomheter/privatpersoner i administrative systemer ³	38	28
Online betaling av tjenester på hjemmesiden	5	10

¹ Enten via funksjon på hjemmesiden eller via direkte link til ekstern side.

² For eksempel saksbehandlingsstatus.

³ For eksempel brosjyrer, skjemaer m.m.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 6.3.4. Andel foretak som anvender ulike typer IT-systemer. 2004 og 2005. Prosent

	2004	2005
Økonomisystem, integrert med system for e-innkjøp	15	24
EDI-meldinger ¹	35	46
System for elektronisk saksstyring	49	62
Muligheter for fjernarbeid	68
Elektronisk saks- og dokumenthåndteringssystem	70	72
Intranett	83
Virksomhetsspesifikke fagsystem	83
Elektronisk journalsystem	89	88

¹ For eksempel fakturaer eller andre meldinger på XML- eller EDIFACT-format.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 6.3.5. Fordeling av IT-oppgaver mellom egne ansatte i stalige foretak og eksterne leverandører. 2004 og 2005. Prosent

	Vet ikke	Ute-lukkende interne medarbeidere	Over-veiende interne medarbeidere	Noen-lunde likt fordelt	Over-veiende eksterne leverandører	Ute-lukkende eksterne leverandører
2004						
Prosjektledelse ved IT-anskaffelser	5	30	47	13	5	1
Utvikling av IT-strategi	9	33	42	9	5	1
Utvikling av Internett-løsninger	8	10	30	22	24	7
Annen systemutvikling	10	7	24	20	30	10
Drift av kommunens servere	2	45	29	5	12	8
Drift av pc-miljøer	2	57	24	5	8	5
IT-utdanning av brukere	4	12	34	25	21	4
Support av brukere	2	47	31	8	10	3
2005						
Prosjektledelse ved IT-anskaffelser	4	27	49	12	6	2
Utvikling av IT-strategi	7	33	41	13	4	3
Utvikling av Internett-løsninger	3	9	32	26	22	9
Annen systemutvikling	9	6	24	20	32	9
Drift av kommunens servere	2	46	28	6	10	8
Drift av pc-miljøer	2	63	18	3	8	5
Forvaltning av fagsystemer ¹	3	31	39	9	12	5
Drift av fagsystemer ²	2	41	31	7	12	7
IT-utdanning av brukere	4	11	36	23	19	7
Support av brukere	2	50	29	9	7	3

¹ Innholdsmessige og faglige oppdateringer/endringer.

² For eksempel sørge for at programmene kjører, feilretting, backup.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

6.4. Internasjonale perspektiv

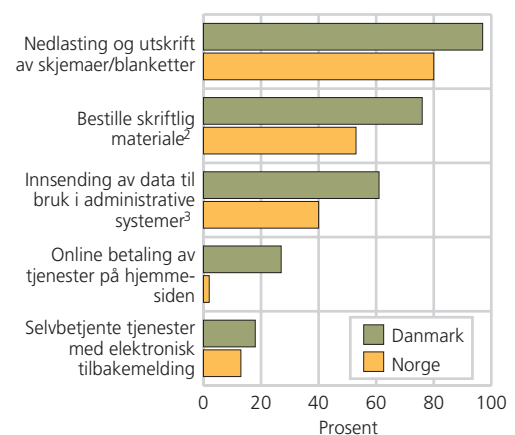
Avsnittet gir en oversikt over kommunenes og fylkeskommunenes tilbud av elektroniske tjenester og bruk av noen utvalgte IT-systemer i Danmark og Norge. Datagrunnlaget for Danmark er hentet fra en årlig undersøkelse om IKT-bruk i offentlig sektor, mens tallene for Norge er de samme som er beskrevet i avsnittene 6.1 og 6.2.

- Andelen kommuner som tilbyr de ulike elektroniske tjenestene er høyere i Danmark enn i Norge. Danmark har imidlertid færre og større kommuner, og dette kan forklare forskjellen mellom landene. Danske amter er flinkere enn de norske fylkeskommunene til å tilby enkle elektroniske tjenester, mens det er motsatt når det gjelder de mer avanserte og interaktive tjenestene.
- Programvare med åpen kildekode er vesentlig mer vanlig blant norske kommuner og fylkeskommuner enn i de danske kommuner og amter.

Elektroniske tjenester

- Andel kommuner som tilbyr de ulike elektroniske tjenestene er relativt mye høyere i Danmark enn i Norge. Danmark har imidlertid bare 271 kommuner der 67 prosent har flere enn 15 000 innbyggere. I Norge har vi 433 kommuner og 86 prosent av dem har færre enn 15 000 innbyggere. I tabell 6.4.1 fremgår det at størrelsen på kommunene har stor betydning for tilgjengeligheten for de aktuelle elektroniske tjenestene.

Figur 6.4.1. Andel kommuner i Danmark og Norge med tilbud om ulike elektroniske tjenester¹. 2005. Prosent

¹ Enten via egen hjemmeside eller via direkte link til ekstern webside.

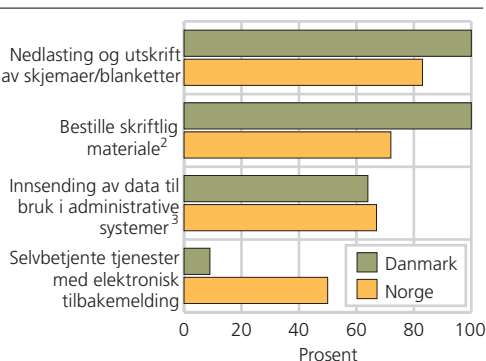
² For eksempel brosjyrer, skjemaer m.m.

³ For eksempel byggesøknad, søknad om barnehageplass.

Kilde: Danmarks Statistik og Statistisk sentralbyrå.

- De danske amtene er flinkere enn de norske fylkeskommunene til å tilby de enkle elektroniske tjenestene. Når det gjelder de mer avanserte tjenestene, ligger de norske fylkeskommunene på høyde med eller i forkant av de danske amtene.

Figur 6.4.2. Andel fylker i Danmark og Norge med tilbud om ulike elektroniske tjenester¹. 2005. Prosent

¹ Enten via egen hjemmeside eller via direkte link til ekstern webside.

² For eksempel brosjyrer, skjemaer m.m.

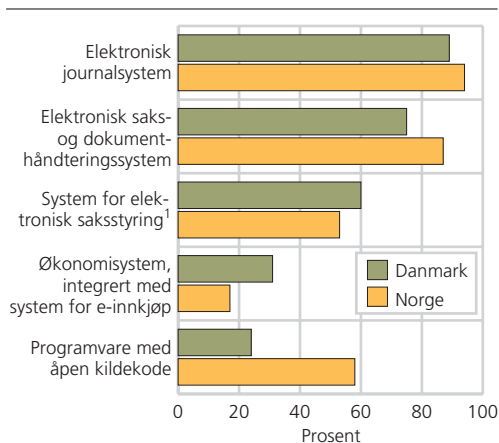
³ For eksempel søknader.

Kilde: Danmarks Statistik og Statistisk sentralbyrå.

Bruk av IT-systemer

- Elektroniske journalsystem og elektroniske saks- og dokumenthåndteringssystem er noe mer vanlig blant norske enn danske kommuner, mens system for elektronisk saksstyring er mest utbredt i Danmark. Programvare med åpen kildekode er vesentlig mer utbredt blant norske enn danske kommuner.

Figur 6.4.3. Andel kommuner i Danmark og Norge som benytter ulike typer IT-systemer. 2005. Prosent

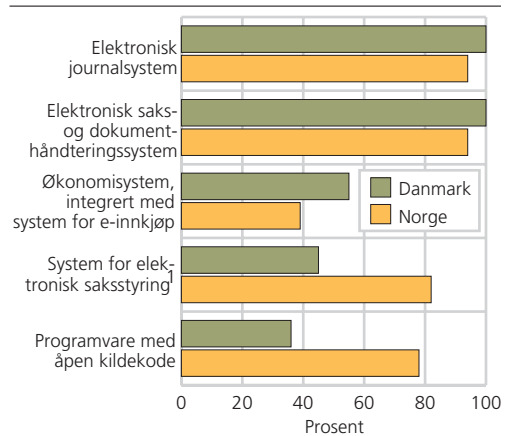

¹ Understøttning av saksforløp/work-flow mellom saksbehandlere.

Kilde: Danmarks Statistik og Statistisk sentralbyrå.

- Samtlige danske amter og alle unntatt en av fylkeskommunene i Norge benytter elektronisk journalsystem og elektronisk saks- og dokumenthåndteringssystem. System for elektronisk saksstyring og programvare med åpen kildekode er vesentlig mer utbredt i Norge enn i Danmark. Tilsvarende er integrerte økonomi- og innkjøpssystemer mer utbredt i Danmark.

Figur 6.4.4. Andel amter i Danmark og fylkeskommuner i Norge som benytter ulike typer IT-systemer. 2005. Prosent

¹ Understøtting av saksforløp/work-flow mellom saksbehandlere.
Kilde: Danmarks Statistik og Statistisk sentralbyrå.

Om statistikken

Datagrunnlaget for de norske tallene er hentet fra den samme statistikken som er beskrevet i avsnittene 6.1 og 6.2, mens de danske tallene er hentet fra tilsvarende undersøkelser i Danmark. I dette kapitlet er det kun tatt med et utvalg variabler som er sammenlignbare mellom de to landene.

Internett-referanser: www.ssb.no/ikt og <http://www.dst.dk/Statistik/IT/Myndigheder.aspx>

Mads Hansen-Møllerud, Geir Martin Pilskog og Anne-Hege Sølverud

7. Sikkerhet

Vanskeligheter med sikkerheten på Internett og andre nettverk vokser med økende bruk av informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT). Faren for at informasjon blir endret, går tapt eller blir stjålet er en av de uheldige følgene av den store utbredelsen av Internett. Manglende sikkerhet er en viktig barriere for utviklingen av et elektronisk tjenestetilbud. Sikkerhetsproblemer kan medføre økonomisk tap eller redusert tillit og anseelse. Blant annet virusangrep har satt fokus på sårbarhet knyttet til IKT på forskjellige samfunnsområder.

Regjeringen har i dokumentet "Nasjonal strategi for informasjonssikkerhet" (juni 2003) skissert fire overordnede mål for informasjonssikkerhet i det norske samfunnet:

- Samfunnskritisk infrastruktur for elektronisk informasjonsutveksling skal være robust og sikker i forhold til de trusler den utsettes for. Kritiske informasjonssystemer skal være sikret slik at skadevirkningene ved sikkerhetsbrudd ikke er større enn hva som kan defineres som akseptabel risiko.
- Det skal bygges en sikkerhetskultur rundt bruk og utvikling av informasjonssystemer og elektronisk informasjonsutveksling i Norge. IT-sikkerhet skal være en sentral faktor ved forbrukernes og norske virksomheters bruk av IT.
- Norge skal ha en allment tilgjengelig samfunnsinfrastruktur for elektronisk signatur, autentisering av kommunikasjonspartnere samt sikker overføring av sensitiv informasjon.
- Regelverk som berører informasjonssikkerhet, skal håndheves og videreutvikles på en samordnet, og for brukere enkel og oversiktlig måte, slik at gjennomføringen av nødvendige tiltak skjer på en mest mulig effektiv og samtidig forsvarlig måte.

Det er ikke en naturlig oppgave for Statistisk sentralbyrå å vurdere håndhevingen av regelverket for informasjonssikkerhet. Dette kapitlet inneholder informasjon om bruk av digital signatur og IKT-sikkerhet i næringslivet, offentlig sektor og husholdningene. Både data om sikkerhetsproblemer og -tiltak presenteres. Forholdene i Norge blir sammenlignet med andre land, og noen av variablene blir også fordelt regionalt.

7.1. Digital signatur

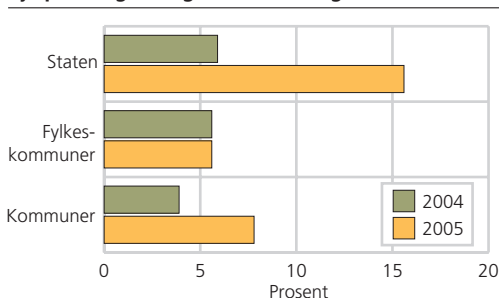
Avsnittet presenterer informasjon om bruk av digital signatur i næringslivet og offentlig sektor. Digital signatur brukes for å sikre utveksling av informasjon mellom to parter. Når en person, et IT-system eller en server sender en melding eller et dokument til en mottaker, kan dokumentet signeres med en spesiell kode (basert på privat nøkkel fra avsenders sertifikat) som bare riktig avsender har tilgang til. Ut fra signaturen på forsendelsen kan mottaker verifisere hvem som faktisk har sendt dokumentet. Signaturen kan også brukes for å avgjøre om selve innholdet i dokumentet har blitt endret på veien fra avsender til mottaker.

- Bruk av digital signatur økte blant statlige foretak fra 2004 til 2005. Blant kommuner og fylkeskommuner var det små eller ingen forandringer i denne perioden.
- Bruk av digital signatur var lite utbredt i næringslivet i 2005.

Bruk av digital signatur i offentlig sektor

- Andelen statlige foretak, fylkeskommuner og kommuner som benyttet digital signatur ved kommunikasjon over Internett var på henholdsvis 6, 6 og 4 prosent i 2004. I 2005 hadde disse andelenes steget til 16 prosent blant statlige foretak og 8 prosent blant kommunene. For fylkeskommunene ble det ikke registrert noen endring.

Figur 7.1.1. Andel kommuner, fylkeskommuner og statlige foretak som kommuniserer ved hjelp av digital signatur. 2004 og 2005. Prosent

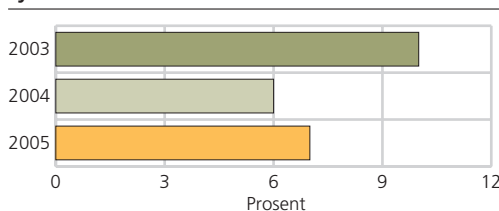

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Bruk av digital signatur i næringslivet

- Bruk av digital signatur er lite utbredt i næringslivet. Foretakene ble bedt om å rapportere om det var mulig å kommunisere med dem ved hjelp av "Digital signatur (som mottaker)". I 2005 bekreftet 7 prosent at de brukte digital signatur, mot 6 prosent i 2004.

Figur 7.1.2. Andel av alle foretak som kommuniserte med digital signatur. Foretak med 10+ sysselsatte. 2003-2005. Prosent

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Om statistikken

Datagrunnlaget for offentlig sektor er hentet fra Statistisk sentralbyrås undersøkelser om bruk av IKT i henholdsvis kommunene, fylkeskommunene og staten. Alle undersøkelser er fulltelling og staten er definert som alle foretak innenfor stats- og trygdeforvaltningen, statens forretningsdrift, statlige låneinstitusjoner, statsforetak (100 prosent eid av staten) samt Norges Bank. Oslo inngår i kommunetallene og ikke i fylkestallene. Ytterligere detaljer om undersøkelsene er beskrevet i kapittel 6.

Datagrunnlaget for næringslivet er hentet fra samme statistikk som blir beskrevet i avsnitt 7.2.

Internett-referanser: www.ssb.no/iktbrukn/
www.ssb.no/iktbrukk/
www.ssb.no/iktbruks/

Tabell 7.1.1. Andel kommuner, fylkeskommuner og statlige foretak som kommuniserer ved hjelp av digital signatur. 2004 og 2005. Prosent

	Andel kommuner	Andel fylkeskommuner	Andel statlige foretak
2004	4	6	6
2005	8	6	16

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 7.1.2. Andel av alle foretak som kommuniserte ved hjelp av ulike sikkerhetstiltak. Alle foretak med 10+ sysselsatte. 2003-2005. Prosent

Sikkerhetstiltak	2003	2004	2005
Digital signatur	10	6	7
Andre metoder til indentifikasjon enn digital signatur, f.eks. PIN-kode	13	10	13
Kryptering av hensyn til konfidensialitet	8	7	11

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

7.2. IKT-sikkerhet i næringslivet

Avsnittet presenterer noen sikkerhetsproblemer i næringslivet i tidsrommet 2003-2005. Videre inneholder avsnittet informasjon om næringslivets sikkerhetstiltak i samme perioden.

- Virusangrep er et av de mest vanlige sikkerhetsproblemer i næringslivet, men omfanget av problemet har minket siden 2003.
- Nesten alle foretak benytter beskyttelsesprogramvare. I 2005 brukte nesten 90 prosent viruskontroll/beskyttelsesprogramvare, mot vel 80 prosent i 2003.

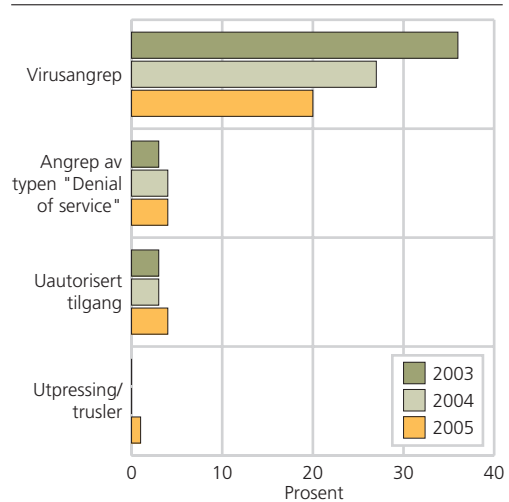
Virusangrep er et vanlig problem

- Virusangrep er et vanlig sikkerhetsproblem i næringslivet. To av ti foretak opplevde virusangrep i 2005. Resultatet er en nedgang i forhold til 2003 og 2004, da henholdsvis 36 og 27 prosent ble utsatt for problemet.
- 1 prosent av foretakene meldte om utpressing/trusler mot foretakets data eller programvare i 2005. Selv om fenomenet er lite utbredt, skyldes en så liten andel også uvilje mot å vedgå problem i eget foretak.

Nesten alle bruker viruskontroll

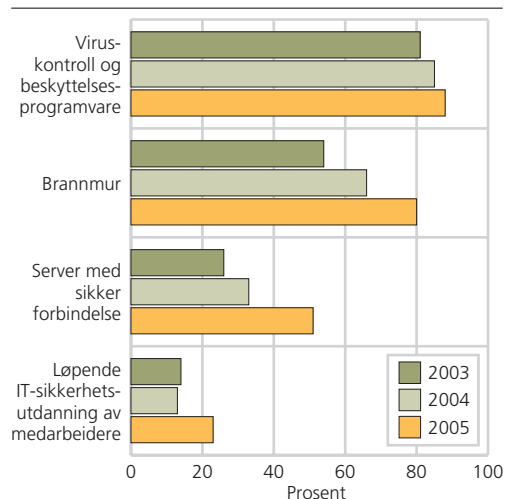
- Næringslivet prøver å beskytte seg mot ulike former for sabotasje. Programvare mot virus er det mest brukte sikkerhetstiltaket. Knapt 90 prosent av foretakene benyttet beskyttelsesprogramvare i 2005.
- Det var en økning i andelen foretak med løpende sikkerhetsutdanning av medarbeidere. I 2005 sørget nesten en firedel av foretakene for å oppdatere kunnskapen til medarbeiderne om sikkerhetsproblem. I 2004 var den tilsvarende andelen 13 prosent.

Figur 7.2.1. Andel av alle foretak med utvalgte sikkerhetsproblemer. Foretak med 10+ sysselsatte. 2003-2005. Prosent

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Figur 7.2.2. Andel av alle foretak med utvalgte sikkerhetstiltak. Foretak med 10+ sysselsatte. 2003-2005. Prosent

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Om statistikken

Datagrunnlaget er hentet fra Statistisk sentralbyrås utvalgsundersøkelser av bruk av IKT i næringslivet. De omfatter primært foretak med minst ti sysselsatte, men det ble også trukket et tilleggsutvalg for foretak med under ti sysselsatte. Populasjonen for undersøkelsen omfatter alle næringsområder utenom primærnæringene, bergverksdrift, offentlig administrasjon, kloakk og renovasjon, interesseorganisasjoner, lønnet arbeid i private husholdninger og internasjonale organ og organisasjoner. Utvalget inneholder knapt 5 000 foretak og svarprosenten ligger på om lag 75.

Internett-referanse: www.ssb.no/iktbrukn/

Tabell 7.2.1. Andel av alle foretak utsatt for ulike sikkerhetsproblemer seneste året. Alle foretak med 10+ sysselsatte. 2003-2005. Prosent

Sikkerhetsproblem	2003	2004	2005
Sabotasje	1	1	2
IT-misbruk av økonomisk karakter	1	1	2
Utpressing/trusler mot data/programvare	0	0	1
Uautorisert tilgang til system/data	3	3	4
Angrep av typen "Denial of service"	3	4	4
Datatap pga. manglende backup	8	7	7
Maskinvarefeil	33	35	42
Programvarefeil	36	36	44
Virusangrep	36	27	20
Sammenbrudd i forbindelsen til Internett eller andre eksterne nettverk	28	28	32
Tyveri av datautstyr som kan bæres	:	9	11

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 7.2.2. Andel av alle foretak som brukte ulike sikkerhetstiltak. Alle foretak med 10+ sysselsatte. 2003-2005. Prosent

Sikkerhetstiltak	2003	2004	2005
Fysisk adgangsbegrensning til kritisk IT-utstyr	31	36	49
Nødstrømsanlegg	38	36	46
Oppbevaring av backup på annen lokalitet enn driftsmiljøet	63	61	68
Server med sikker forbindelse (understøtter sikkerhetsprotokoller, f.eks. SSL eller SHTTP)	26	33	51
Brannmur	54	66	80
Viruskontroll og beskyttelsesprogramvare	81	85	88
Løpende abonnement på sikkerhetsservice (f.eks. antivirusprogram eller program som varsler angrep)	57	68	82
Løpende IT-sikkerhetsutdanning av medarbeidere	14	13	23
IT-sikkerhetspolitikk godkjent av ledelsen	:	23	46
Formelt utnevnt IT-sikkerhetsansvarlig	:	28	39
Kriseplan oppdatert i løpet av de to siste årene	:	14	27
IT-sikkerhetsveiledning for alle brukere, oppdatert i løpet av de to siste årene	:	12	25
Filtrering av innkommende e-post (spam-beskyttelse)	:	44	70
Oppdatert noen sikkerhetstiltak, f.eks. antivirusprogram, i løpet av de seneste tre månedene	70	81	82

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

7.3. IKT-sikkerhet i offentlig sektor

Dette avsnittet beskriver omfanget av noen problemer knyttet til IKT-bruk og hvilke sikkerhetstiltak som var gjennomført i offentlig sektor i 2005.

- Antivirusprogam, brannmurer og spam-filtre benyttes av nesten samtlige offentlige enheter. På tross av dette var det relativt utbredt med virusangrep, ormer eller lignende som resulterte i tap av data eller arbeidstid.
- De fleste offentlige enheter har formalisert ansvaret for IT-sikkerheten ved å utnevne en ansvarlig person. Om lag halvparten av enhetene gjennomfører løpende IT-sikkerhetsutdanning av medarbeidere.

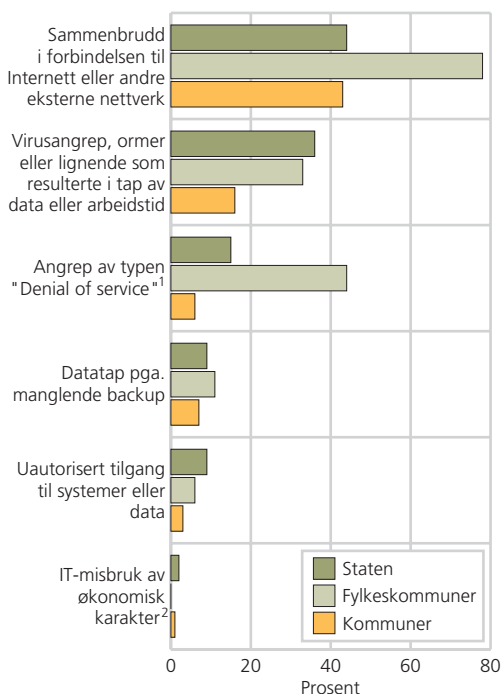
Problemer knyttet til bruk av IKT

- Virusangrep, ormer eller lignende som førte til tap av data og/eller arbeidstid hadde oppstått blant 36, 33 og 16 prosent av henholdsvis statlige foretak, fylkeskommuner og kommuner i 2005.
- Tilsvarende hadde tap av data på grunn av manglende backup oppstått blant 11, 9 og 7 prosent av fylkeskommunene, statlige foretak og kommunene.
- IT-misbruk av økonomisk karakter som for eksempel bedrageri eller manipulasjon av data var lite utbredt i 2005.

Organisatoriske forhold

- I 2005 hadde 88 prosent av fylkeskommunene utnevnt en ansvarlig person for IT-sikkerheten. Blant statlige foretak og i kommunene hadde henholdsvis 81 og 71 prosent gjort det samme. Løpende IT-sikkerhetsutdanning av medarbeidere ble gjennomført blant 53 prosent av fylkeskommunene, 47 prosent av statlige foretak og 41 prosent blant kommunene.
- En beredskapsplan som er ajourført i løpet av de to siste årene var minst vanlig blant fylkeskommunene med 18 prosent. Dette representerer en nedgang på 15 prosentpoeng fra året før. Blant statlige foretak og kommunene var det 44 og 37 prosent som hadde en oppdatert beredskapsplan i 2005.

Figur 7.3.1. Andel kommuner, fylkeskommuner og statlige foretak som har vært utsatt for følgende problemer. 2005. Prosent

¹ Handling(er) som forhindrer deler av et system eller nettverk å fungere ordentlig, for eksempel store mengder forespørsler.

² For eksempel bedrageri, manipulasjon av data.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Sikkerhetstiltak

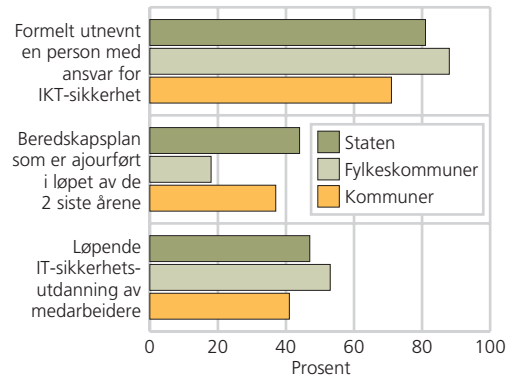
- Tilnærmet alle enheter i offentlig sektor har brannmur og løpende abonnement på antivirusprogram. Spam-filtre benyttes av rundt 90 prosent av de samme enhetene.
- Program som avdekker og varsler uventet/uønsket trafikk (Intrusion detection) var minst utbredt og ble benyttet av rundt 60 prosent av alle enheter i offentlig sektor.

Om statistikken

Datagrunnlaget for offentlig sektor er hentet fra Statistisk sentralbyrås undersøkelser om bruk av IKT i henholdsvis kommunene, fylkeskommunene og staten. Alle undersøkelsene er fulltelling og staten er definert som alle foretak innenfor stats- og trygdeforvaltningen, statens forretningsdrift, statlige låneinstitusjoner, statsforetak (100 prosent eid av staten) samt Norges Bank. Oslo inngår i kommunetallene og ikke i fylkestallene. Ytterligere detaljer om undersøkelsene er beskrevet i kapittel 6.

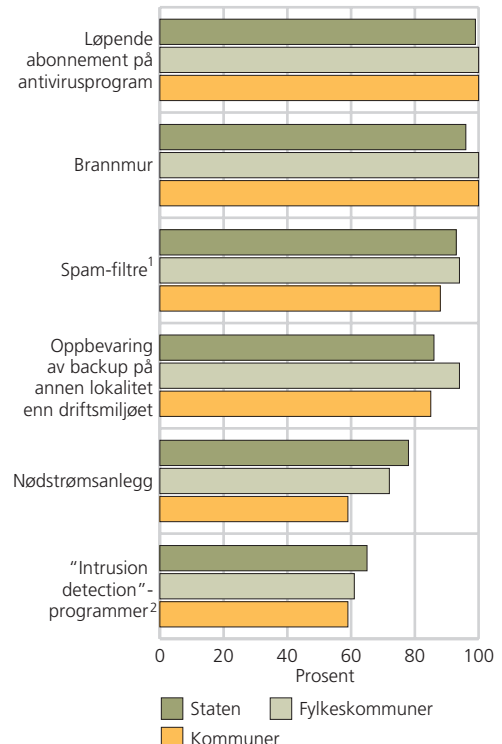
Internett-referanser: www.ssb.no/iktbruk/
www.ssb.no/iktbruks/

Figur 7.3.2. Andel kommuner, fylkeskommuner og statlige foretak med ulike sikkerhetstiltak. 2005. Prosent

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Figur 7.3.3. Andel kommuner, fylkeskommuner og statlige foretak med ulike sikkerhetssystemer. 2005. Prosent

¹ Filtrering av innkommende e-post.

² Program for avdekking og varsling av uønsket/uventet trafikk.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 7.3.1. Andel kommuner, fylkeskommuner og statlige foretak som har vært utsatt for følgende problemer. 2005. Prosent

	IT-misbruk av økonomisk karakter ¹	Uautorisert tilgang til systemer eller data	Angrep av typen "Denial of service" ²	Datatap pga. manglende backup	Virusangrep, ormer eller lignende som resulterte i tap av data eller arbeidstid	Sammenbrudd i forbindelsen til Internett
Andel kommuner	1	3	6	7	16	43
Andel fylkeskommuner	0	6	44	11	33	78
Andel statlige foretak	2	9	15	9	36	44

¹ For eksempel bedrageri, manipulasjon av data.

² Handling(er) som forhindrer deler av et system eller nettverk å fungere ordentlig, for eksempel store mengder forespørsler.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 7.3.2. Andel kommuner, fylkeskommuner og statlige foretak med ulike sikkerhetstiltak. 2004 og 2005. Prosent

	Formelt utnevnt en person med ansvar for IKT-sikkerhet	Beredskapsplan som er ajourført i løpet av de to siste årene	Løpende IT-sikkerhetsutdanning av medarbeidere
2004			
Andel kommuner	73	30	23
Andel fylkeskommuner	83	33	44
Andel statlige foretak	77	40	36
2005			
Andel kommuner	71	37	41
Andel fylkeskommuner	88	18	53
Andel statlige foretak	81	44	47

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 7.3.3. Andel kommuner, fylkeskommuner og statlige foretak med ulike sikkerhetssystemer. 2005. Prosent

	Nødstrømsanlegg	Oppbevaring av backup på annen lokalitet enn driftsmiljøet	Brannmur	Løpende abonnement på antivirusprogram	Spam-filtre ¹	"Intrusion detection"-programmer ²
Andel kommuner	59	85	100	100	88	59
Andel fylkeskommuner .	72	94	100	100	94	61
Andel statlige foretak ...	78	86	96	99	93	65

¹ Filtrering av innkommende e-post.

² Program for avdekking og varsling av uønsket/uventet trafikk.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

7.4. IKT-sikkerhetsproblemer og -tiltak blant privatpersoner

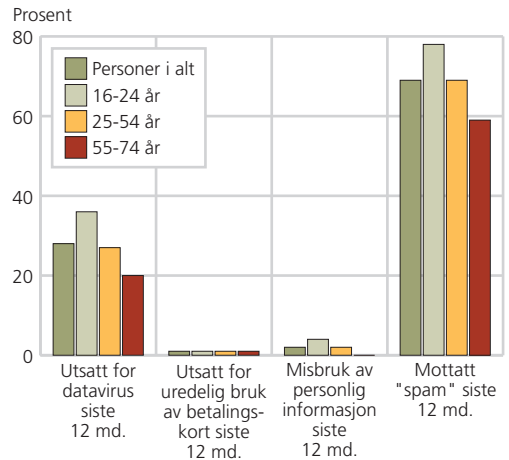
Avsnittet tar for seg IKT-sikkerhetsproblemer, og -tiltak mot disse. Tallene er fra 2. kvartal 2005. Med Internett-bruker menes det her en som har brukt Internett de siste tolv månedene.

- Knappt tre av ti av Internett-brukere har blitt utsatt for datavirus.
- Så godt som alle har oppdatert antivirusprogram eller brannmur på datamaskinen hjemme.

Mindre datavirus

- Det er en nedgang i antall personer som har blitt utsatt for datavirus fra 33 prosent i 2004 til 28 prosent i 2005. Det er de yngste Internett-brukerne som oftest blir utsatt for datavirus.
- Sju av ti Internett-brukere har mottatt "spam" de siste tolv månedene. De yngre Internett-brukerne mottar oftere "spam" enn de eldre.
- Når det gjelder mer alvorlige sikkerhetsproblemer, slik som å bli utsatt for uredelig bruk av betalingskort eller misbruk av personlig informasjon, er dette noe henholdsvis 1 og 2 prosent av Internett-brukerne blir utsatt for.

Figur 7.4.1. Sikkerhetsproblemer etter alder. Andel av de som har vært på Internett siste 12 md. 2005. Prosent

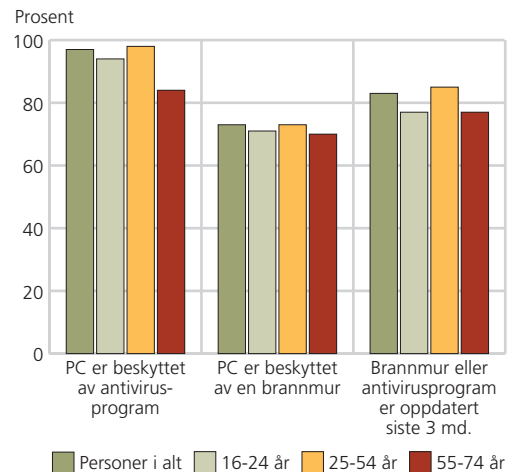

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Antivirusprogram på nesten alle datamaskiner

- Det er utbredt med sikkerhetstiltak på datamaskinene hjemme. 83 prosent har oppdatert antivirusprogram eller installert brannmur i løpet av de siste tre måneder på datamaskinen hjemme.
- Ifølge vår undersøkelse har 97 prosent antivirusprogram på datamaskinen hjemme. Sett i en nordisk sammenheng er dette tallet høyt. Tilsvarende tall for Danmark og Sverige er henholdsvis 93 og 88 prosent. Siden tallene er basert på utvalg, må vi ta i betraktning at det kan være usikkerheter knyttet til tallene, og at det reelle tallet derfor kan være noe lavere.
- Det er kun små forskjeller mellom alder og kjønn når det gjelder utbredelsen av sikkerhetstiltakene.

Figur 7.4.2. Sikkerhetstiltak på datamaskinen hjemme, etter alder. Andel av de som har vært på Internett siste 3 md. hjemme. 2005. Prosent

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Om statistikken

Datagrunnlaget er hentet fra Statistisk sentralbyrås undersøkelse om bruk av IKT i husholdningene. Statistikken omfatter et utvalg av den norske befolkningen fra og med 16 år til og med 74 år og deres bruk av og tilgang til IKT. Den enkelte person er statistisk enhet. For spørsmål som gjelder husholdningen, for eksempel typer IKT som respondenten har hjemme, er også husholdningen statistisk enhet. Til husholdningen regnes alle personer som er fast bosatt i boligen, og som har felles matbudsjett. Utvalget inneholder 2 000 personer og svarprosenten ligger på vel 60. Dataene blir innhentet i 2. kvartal i referanseåret.

Internett-referanse: www.ssb.no/ikthus/

Tabell 7.4.1. Andel av de som har brukt Internett siste 12 md. som har vært utsatt for sikkerhetsproblemer, etter kjønn, alder, utdanning og arbeidssituasjon. 2005. Prosent

	Utsatt for datavirus siste 12 md.		Utsatt for uredelig bruk av bet.-kort siste 12 md.		Misbruk av personlig informasjon siste 12 md.		Mottatt "spam" siste 12 md.	
	2004	2005	2004	2005	2004	2005	2004	2005
Personer i alt	33	28	2	1	3	2	71	69
Kjønn								
Menn	35	32	2	1	3	2	73	72
Kvinner	30	24	1	1	2	2	69	67
Alder								
16-24 år	32	36	1	1	3	4	80	78
25-54 år	35	27	3	1	3	2	71	69
55-74 år	24	20	0	1	1	0	60	59
Utdanning								
Ungdomsskole	23	26	3	0	5	4	66	69
Videregående skole	31	30	1	1	2	2	70	69
Universitet/høgskole +	38	24	2	1	3	2	73	71
Arbeidssituasjon								
Ansatt eller selvstendig næringsdrivende	33	28	2	1	2	1	70	69
Student	33	34	1	1	2	5	86	80
Pensjonist	35	20	1	1	1	1	59	51
Arbeidsledig eller annet (inkl. første- gangstj., hjemmевærende)	29	16	2	1	6	0	63	49

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

7.5. Regionale perspektiv

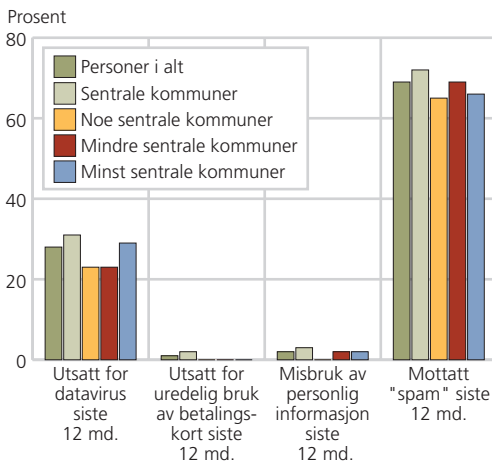
For å belyse regionale forskjeller vedrørende IKT-sikkerhet i husholdningene, har vi tatt utgangspunkt i Statistisk sentralbyrås Standard for kommuneklassifisering. Personene som har besvart undersøkelsen IKT i husholdningene er fordelt etter hvilken kommune de bor i. Det er fire sentralitetskodene for kommunene: sentrale kommuner, noe sentrale kommuner, mindre sentrale kommuner og minst sentrale kommuner. Avsnittet inneholder også tall for fylkesvis fordeling av virusangrep i næringslivet og bruk av viruskontroll og beskyttelsesprogramvare.

- Det er meget små forskjeller i IKT-sikkerhetsproblemer og -tiltak mellom personer i sentrale og øvrige kommuner.
- Virusangrep rammet næringslivet i alle fylker like hardt, og over alt brukte foretakene viruskontroll.

Ingen regionale forskjeller mellom personer

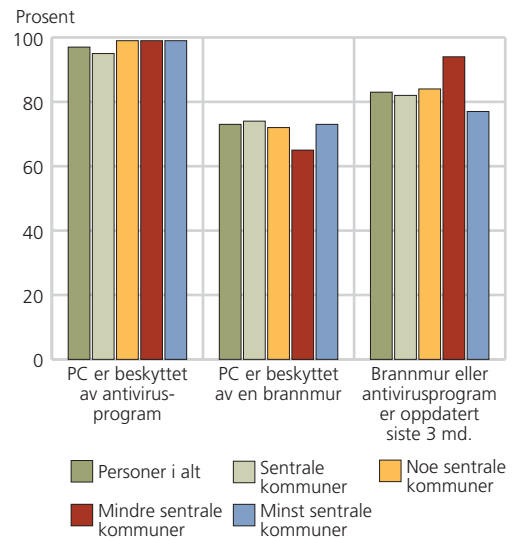
- En kan se en svak tendens til at sentrale kommuner er mer utsatt for sikkerhetsproblemer. For de noe sentrale, mindre sentrale og minst sentrale kommunene ser sikkerhetsproblemene ut til å være på et likt nivå.
- Det er kun små forskjeller mellom sentrale og øvrige kommuner når det gjelder sikkerhetstiltak på PC-en hjemme.

Figur 7.5.1. Andel av de som har vært på Internett de siste 12 md. som har vært utsatt for sikkerhetsproblemer, fordelt etter sentralitet. 2005. Prosent

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Figur 7.5.2. Sikkerhetstiltak fordelt etter sentralitet. Andel av de som har vært på Internett hjemme de siste 3 md. 2005. Prosent

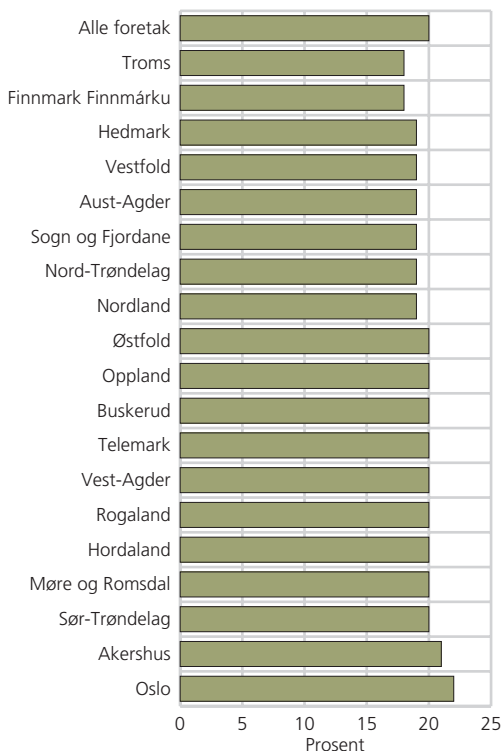

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Heller ingen regionale forskjeller mellom foretak

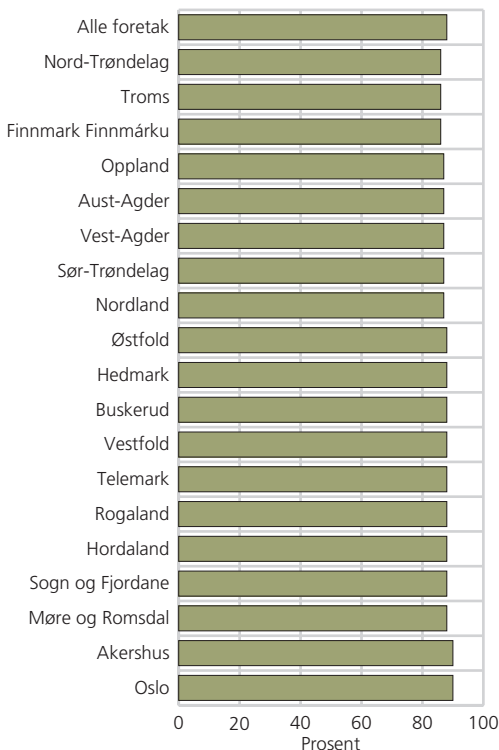
- Tallene viser ingen regionale forskjeller for andel foretak rammet av virusangrep. Om lag 20 prosent av foretakene ble rammet av virusangrep i alle fylkene. Forskjellen mellom fylkene er ikke større enn 4 prosentpoeng.
- Det er små forskjeller mellom fylkene i bruk av viruskontroll og beskyttelsesprogramvare. Over alt bruker knapt 90 prosent av foretakene dette sikkerhetstiltaket.

Figur 7.5.3. Andel av alle foretak rammet av virusangrep, fordelt etter fylke. Foretak med 10+ sysselsatte. 2005. Prosent

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Figur 7.5.4. Andel av foretak som brukte viruskontroll og beskyttelsesprogramvare, fordelt etter fylke. Foretak med 10+ sysselsatte. 2005. Prosent

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Om statistikken

Datagrunnlaget for personer er hentet fra samme statistikk som beskrevet i avsnitt 7.4, mens dataene for næringslivet blir beskrevet i avsnitt 7.2.

Internett-referanser: www.ssb.no/ikthus/
www.ssb.no/iktbruken/

7.6. Internasjonale perspektiv

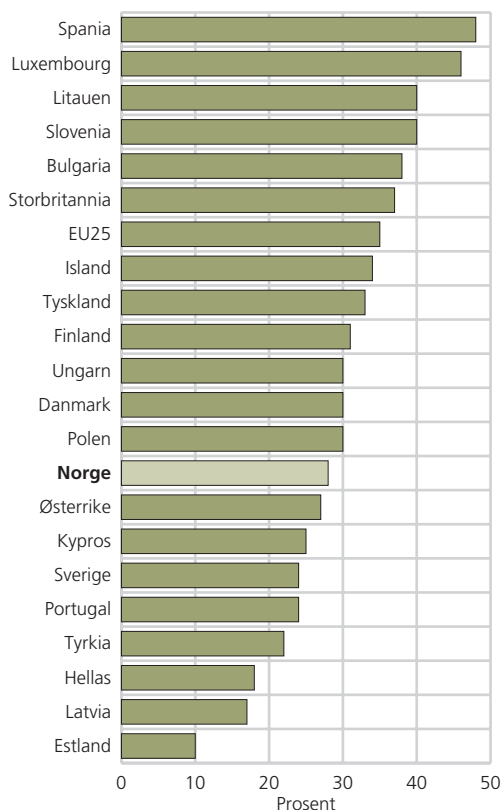
Avsnittet sammenligner sikkerhetsproblem og -tiltak i norske husholdninger og foretak med forholdene i mange europeiske land. Avsnittet omfatter også sammenligninger mellom danske og norske kommuner når det gjelder bruk av digitale signaturer, samt sikkerhetsproblemer og -tiltak.

- Norske husholdninger er mindre utsatt for datavirus enn gjennomsnittet i EU og ligger i tetsjiktet i europeisk sammenheng når det gjelder sikkerhetstiltak.
- Norske foretak blir utsatt for virusangrep noe sjeldnere enn i EU og oppdaterer sikkerhetstiltak hyppigere enn gjennomsnittet i EU-landene.
- Danske kommuner ligger langt foran norske kommuner når det gjelder bruk av digitale signaturer. Til gjengjeld er danske kommuner mer utsatt for ulike problemer knyttet til IT-sikkerhet. Det er små forskjeller mellom Danmark og Norge når det gjelder ulike organisatoriske sikkerhetstiltak som er gjennomført i kommunene.

Nordmenn mindre utsatt for datavirus enn EU-gjennomsnittet

- Norge ligger 7 prosentpoeng under EU-gjennomsnittet når det gjelder å bli utsatt for datavirus i hjemmet. Sverige ligger 4 prosentpoeng under Norge, mens Danmark ligger 7 prosentpoeng over Norge. Spania er landet som i størst grad blir utsatt for datavirus.
- Når det gjelder å bli utsatt for misbruk av personlig informasjon over Internett, ligger Norge 1,9 prosentpoeng under EU-gjennomsnittet.

Figur 7.6.1. Andel personer av de som har brukt Internett de siste 12 md. og som har vært utsatt for datavirus. 2005. Prosent

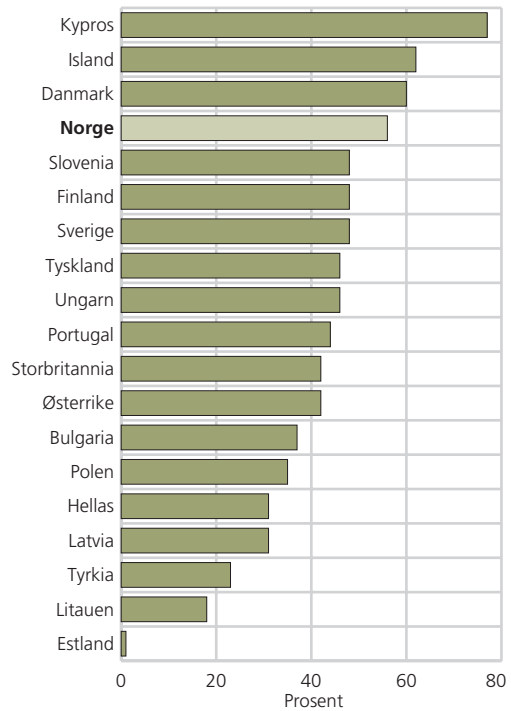

Kilde: Eurostat.

Nordmenn oppdaterer antivirusprogram oftere enn de fleste

- Ifølge tall fra 2004 ligger Norge på en fjerdeplass i europeisk sammenheng når det gjelder å oppdatere antivirusprogram på PC. Det finnes i skrivende stund ikke internasjonale data for 2005 for sikkerhetstiltak. Det er med andre ord 56 prosent av de som har brukt Internett siste tre måneder (altså 1. kvartal 2004) som har oppdatert antivirusprogram. De landene som har en høyere andel er Kypros, Island og Danmark med henholdsvis 77, 62 og 60 prosent. Det er de baltiske landene som i minst grad har oppdaterte antivirusprogram.

Figur 7.6.2. Andel personer av de som har brukt Internett de siste 3 md. som har oppdatert antivirusprogram de siste 3 md. 2004. Prosent

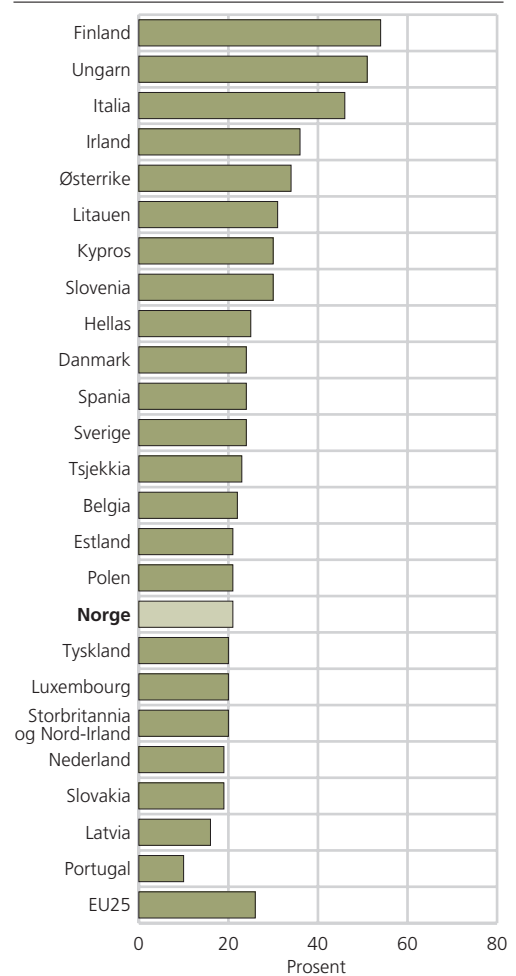

Kilde: Eurostat.

Hyppig oppdatering av antivirusprogram i norske foretak

- Andelen av alle foretak utsatt for virusangrep siste året er noe lavere i Norge enn i EU med henholdsvis 21 og 26 prosent. Foretak i Sverige og Danmark ligger på samme nivå som norske med 24 prosent, mens finske foretak er langt mer utsatt for virusangrep. Andelen foretak utsatt for virusangrep siste året er på hele 54 prosent i Finland.

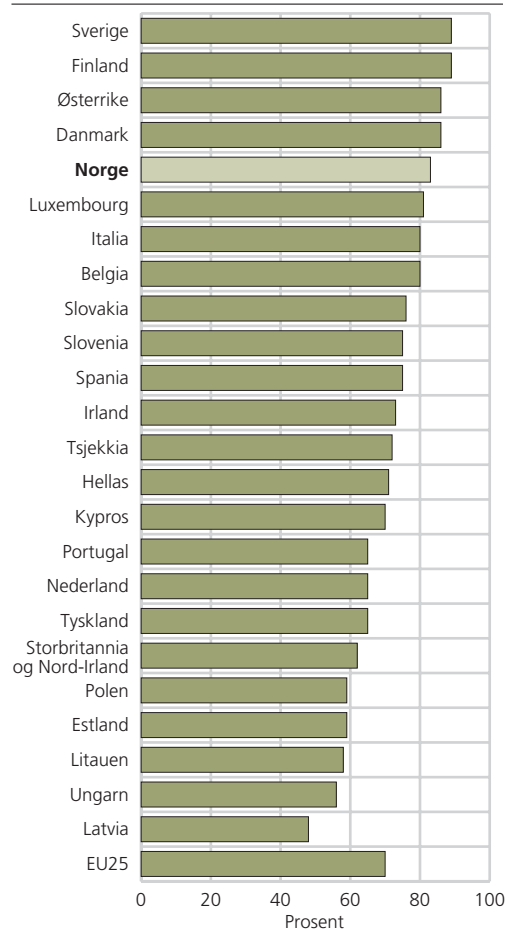
Figur 7.6.3. Andel av alle foretak utsatt for virusangrep siste året. Foretak med 10+ sysselsatte. 2005. Prosent

Kilde: Eurostat.

- Andelen av alle norske foretak som har oppdatert noen sikkerhetstiltak (for eksempel antivirusprogrammer) de siste tre månedene er klart høyere enn gjennomsnittet i EU, henholdsvis 83 og 70 prosent. Bare næringslivet i Finland, Sverige, Østerrike og Danmark oppdaterer sikkerhetstiltak hyppigere. I Latvia har under halvparten av foretakene gjennomført en oppdatering i løpet av de siste tre månedene. Forskjellig utbredelse av Internett-tilgang påvirker omfanget av sikkerhetsproblemer og hyppigheten av oppdateringen av sikkerhetstiltak.

Figur 7.6.4. Andel av alle foretak som har oppdatert noen sikkerhetstiltak de siste 3 md. Foretak med 10+ sysselsatte. 2005. Prosent

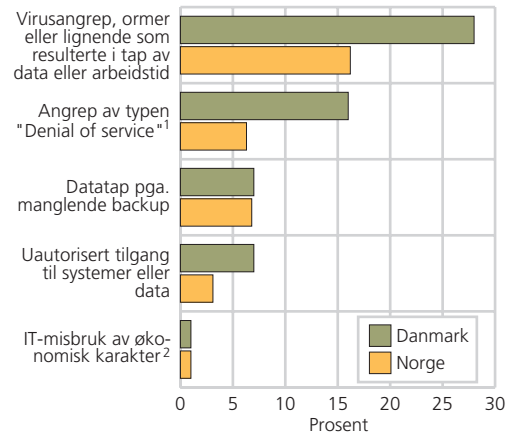

Kilde: Eurostat.

Norske kommuner mindre utsatt for sikkerhetsproblemer enn danske

- I Danmark hadde 28 prosent av kommunene vært utsatt for virusangrep, ormer eller lignende som hadde resultert i tap av data eller arbeidstid, mot 16 prosent av kommunene i Norge. Angrep av typen "Denial of service" og uautorisert adgang til systemer eller data var også et større problem i Danmark enn i Norge. Tap av data på grunn av manglende backup hadde vært et problem hos 7 prosent av kommunene i både Danmark og Norge.

Figur 7.6.5. Andel kommuner i Danmark og Norge som har vært utsatt for problemer i forhold til IT-sikkerhet. 2005. Prosent

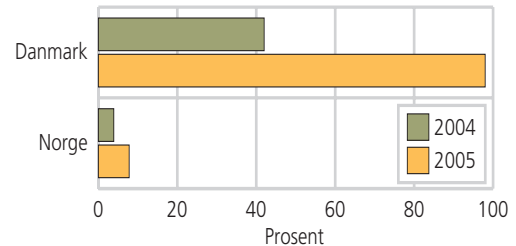
¹ Handling(er) som forhindrer deler av et system eller nettverk å fungere ordentlig, for eksempel store mengder forespørslar.

² For eksempel bedrageri, manipulasjon av data.

Kilde: Danmarks Statistik og Statistisk sentralbyrå.

- I 2005 benyttet 98 prosent av de danske kommunene digitale signaturer for å identifisere brukere av elektroniske tjenester. Tilsvarende andel i 2004 var 42 prosent. Her ligger Norge langt etter Danmark. I 2005 benyttet 8 prosent av de norske kommunene digitale signaturer for å identifisere sine brukere av elektroniske tjenester.

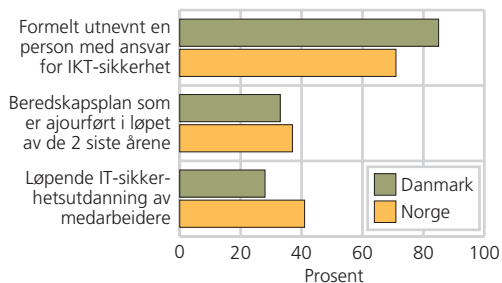
Figur 7.6.6. Andel kommuner i Danmark og Norge som benytter digital signatur for å identifisere brukere. 2004 og 2005. Prosent

Kilde: Danmarks Statistik og Statistisk sentralbyrå.

- Formell utnevnelse av en person med ansvar for IT-sikkerheten var mer vanlig i Danmark enn i Norge i 2005. Løpende IT-sikkerhetsutdanning av medarbeidere var til gjengjeld mer vanlig i Norge enn i Danmark. Det samme gjelder beredskapsplaner som var oppdatert i løpet av de to siste årene.

Figur 7.6.7. Andel kommuner i Danmark og Norge med ulike sikkerhetstiltak. 2005. Prosent

Kilde: Danmarks Statistik og Statistisk sentralbyrå.

Om statistikken

Datagrunnlaget for personer og husholdninger er hentet fra samme statistikk som beskrevet i avsnitt 7.4, mens dataene for næringslivet blir beskrevet i avsnitt 7.2. De internasjonale tallene er hentet fra EUs statistiske kontor Eurostat.

Datagrunnlaget for offentlig sektor er hentet fra den samme statistikken som er beskrevet i avsnitt 6.1, mens de danske tallene er hentet fra tilsvarende undersøkelse i Danmark. I dette kapitlet er det kun tatt med et utvalg variabler som er sammenlignbare mellom de to landene.

Internett-referanser: <http://www.ssb.no/iktk>
<http://www.dst.dk/Statistik/IT/Myndigheder.aspx>
<http://epp.eurostat.cec.eu.int>

Tabell 7.6.1. Andel av alle foretak utsatt for virusangrep siste året. Foretak med 10+ sysselsatte, etter land. 2003-2005. Prosent

	2003	2004	2005
EU25	:	26	26
Belgia	34	29	22
Tsjekkia	:	27	23
Danmark	45	32	24
Tyskland	:	23	20
Estland	:	36	21
Hellas	43	27	25
Spania	:	29	24
Irland	:	41	36
Italia	44	22	46
Kypros	:	28	30
Latvia	:	17	16
Litauen	:	33	31
Luxembourg	24	32	20
Ungarn	:	22	51
Malta	26	:	:
Nederland	29	41	19
Østerrike	29	32	34
Polen	:	22	21
Portugal	20	26	10
Slovenia	:	29	30
Slovakia	:	16	19
Finland	40	51	54
Sverige	30	30	24
Storbritannia og Nord-Irland	:	:	20
Bulgaria	:	15	:
Romania	:	15	:
Island	26	:	:
Norge	36	25	21
Japan	74	:	:
Korea	:	44	:
Australia	53	:	:

Kilde: Eurostat.

Tabell 7.6.2. Andel av alle foretak som har oppdatert sikkerhetstiltak seneste 3 md. Foretak med 10+ sysselsatte, etter land. 2003-2005. Prosent

	2003	2004	2005
EU25	:	73	70
Belgia	79	88	80
Tsjekkia	:	67	72
Danmark	80	88	86
Tyskland	72	81	65
Estland	:	51	59
Hellas	63	61	71
Spania	28	74	75
Irland	:	72	73
Italia	52	73	80
Kypros	:	66	70
Latvia	:	53	48
Litauen	:	45	58
Luxembourg	66	:	81
Ungarn	:	48	56
Malta	59	:	:
Nederland	74	76	65
Østerrike	78	87	86
Polen	:	49	59
Portugal	48	61	65
Slovenia	:	66	75
Slovakia	:	60	76
Finland	84	89	89
Sverige	79	89	89
Storbritannia og Nord-Irland	:	:	62
Bulgaria	:	47	:
Romania	:	23	:
Island	79	:	:
Norge	68	76	83

Kilde: Eurostat.

Mads Hansen-Møllerud, Geir Martin Pilskog og Anne-Hege Sølverud

8. Kompetanse

Kompetanse innanfor informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT) er avgjerande for eit velfungerande informasjonssamfunn. For mange aktørar i næringslivet vil digital kompetanse vere viktig for å utvikle og halde på konkurransevna. For ein privatperson gjer det utnytting av den stadig aukande formidlinga av informasjon og tenester via elektroniske kanalar mogleg.

Stortingsmelding nr. 30 (2003-2004) "Kultur for læring" definerer digital kompetanse som "summen av enkle IKT-ferdigheter, som det å lese, skrive og regne, og mer avanserte ferdigheter som sikrer en kreativ og kritisk bruk av digitale verktøy og medier. IKT-ferdigheter omfatter det å ta i bruk programvare, søke, lokalisere, omforme og kontrollere informasjon frå ulike digitale kilder, mens den kritiske og kreative evnen også fordrer evnen til evaluering, kildekritikk, fortolkning og analyse av digitale sjangrer og medieformer. Totalt sett kan digital kompetanse dermed betraktes som en meget sammensatt kompetanse".

Utdannings- og forskningsdepartementet (i dag Kunnskapsdepartementet) har gitt ut "Program for digital kompetanse 2004-2008". Visjonen til programmet er å "gjøre digital kompetanse til alles eiendom". I dokumentet vert følgjande mål skissert:

- I 2008 skal norske utdanningsinstitusjonar ha tilgang til infrastruktur og tenester av høg kvalitet. Læringsarenaene skal ha teknisk utstyr og tilknytning til nettet med tilstrekkeleg bandbreidde. Utvikling og bruk av IKT i læringsarbeidet skal støttast av sikre og kostnadseffektive driftsløysingar.
- I 2008 skal digital kompetanse stå sentralt i opplæringa på alle nivå. Alle lærande, i og utanfor skolar og universitet/høgskolar, skal kunne utnytte IKT på ein sikker, fortruleg og kreativ måte for å utvikle dei kunnskapar og ferdigheiter dei treng for å kunne vere fullverdige deltakarar i samfunnet.
- I 2008 skal det norske utdanningssystemet vere blant dei fremste i verda når det gjeld utvikling og pedagogisk utnytting av IKT i undervisning og læring.
- I 2008 skal IKT vere eit integrert verkemiddel for innovasjon og kvalitetsutvikling i norsk utdanning, basert på organisasjons- og arbeidsformer som fremjar læring og nyskaping.

Kjelder til statistikk som kan syne status på området er avgrensa. Statistisk sentralbyrå vurderer det dessutan ikkje som si oppgåve å måle måloppnåing knytt til sambandet mellom IKT og pedagogisk kvalitet. I dette kapitlet er tilgjengelege datakjelder utnytta til å gi eit oversyn over tilgangen til PC med Internett i grunnskolen, mengda personar med IKT-utdanning, bruk av Internett for utdanning og opplæring og digital kompetanse i hushalda og arbeidsmarknaden. Regional og internasjonal samanlikning er gjennomført for nokre av variablane.

8.1. Tilgang til PC med Internett i grunnskolen

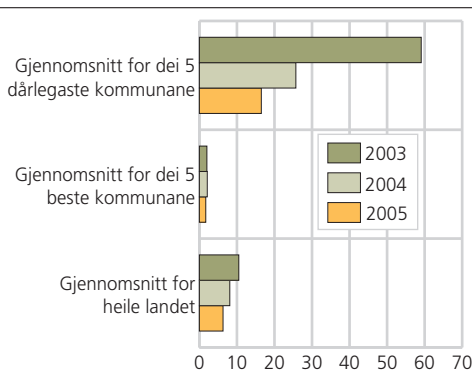
Dette avsnittet gir ei oversikt over kor god tilgang elevane i grunnskolen har til PC-ar med Internett-oppkopling.

- Frå 2003 til 2005 er tilgangen til PC-ar med Internett blitt stadig betre. Dei elevane som er busette i dei fem dårlegaste kommunane har merka størst forskjell.

Talet på elevar per PC med Internett i grunnskolen minkar

- For landet sett under eitt, var det i gjennomsnitt 10,5 elevar per PC med Internett-tilknytning i grunnskolen i 2003. Dei to siste åra har tilgangen for gjennomsnittseleven betra seg, og i 2005 var det 6,3 elevar per PC med Internett.
- Det er store skilnader mellom kommunane på dette området. I dei fem beste og fem dårlegaste kommunane var det høvesvis to og knappe 60 elevar per PC med Internett i 2003. Sidan 2003 har skilnaden mellom kommunane minka kraftig. I 2005 var det 16,5 elevar per PC med Internett blant dei fem dårlegaste kommunane. Blant dei fem beste kommunane var det 1,7 elevar per PC med Internett i 2005.

Figur 8.1.1. Talet på elevar per PC med Internett-oppkopling, gjennomsnitt for heile landet og dei 5 beste og 5 dårlegaste kommunane. 2003-2005

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Om statistikken

Datagrunnlaget er henta frå "Grunnskolens informasjonssystem" (GSI) som hentar inn informasjon frå alle godkjente grunnskolar i Noreg. Statistisk sentralbyrå publiserer utdanningsstatistikk på bakgrunn av denne datakjelda. Blant variablane som blir henta inn er talet på elevar og talet på PC-ar med Internett-oppkopling.

Internett-referanse: www.ssb.no/utgrs/

Tabell 8.1.1. Talet på elevar per PC med Internett-oppkopling, 2003-2005

	Tal
2003	
Gjennomsnitt for heile landet	10,5
Gjennomsnitt for dei 5 beste kommunane ..	2,0
Modalen	1,3
Utsira	1,7
Etne	1,8
Dyrøy	2,3
Bokn	2,9
Gjennomsnitt for dei 5 dårlegaste kommunane	59,1
Nissedal	40,6
Askim	44,6
Grane	49,8
Træna	71,0
Sømna	89,8
2004	
Gjennomsnitt for heile landet	8,1
Gjennomsnitt for dei 5 beste kommunane ..	2,1
Modalen	1,7
Rømskog	1,9
Utsira	1,9
Beiarn	2,0
Dyrøy	2,4
Gjennomsnitt for dei 5 dårlegaste kommunane	25,7
Grong	20,8
Vegårshei	21,4
Frøya	23,4
Nesodden	24,5
Sveio	44,1
2005	
Gjennomsnitt for heile landet	6,3
Gjennomsnitt for dei 5 beste kommunane ..	1,7
Utsira	1,3
Rømskog	1,7
Beiarn	1,7
Lebesby	1,9
Lierne	2,0
Gjennomsnitt for dei 5 dårlegaste kommunane	16,5
Grane	13,9
Meland	14,1
Vikna	14,6
Hjartdal	24,5
Salangen	47,6

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

8.2. Personar med utdanning innanfor informasjons- og datateknologi

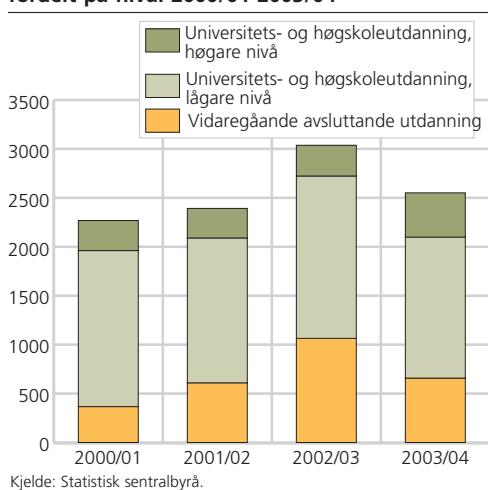
Dette avsnittet skildrar kor mange som avslutta ei utdanning innanfor informasjons- og datateknologi i skoleåra frå 2000/01 til 2003/04. Det blir skilt mellom vidaregåande utdanningar og universitets- og høgskoleutdanningar på lågare og høgare nivå. Universitets- og høgskoleutdanningar på lågare nivå tilsvarer høgskolekandidat, bachelorgrad eller ingeniørgrad, mens høgare nivå tilsvarer mastergrad eller sivilingeniørgrad.

- Mengda fullførte utdanningar innanfor informasjons- og datateknologi vart redusert blant begge kjønn det siste skoleåret.
- Medan mengda avslutta utdanningar på høgare nivå auka for begge kjønn, var det ein større nedgang i avslutta utdanningar på lågare nivå.
- Delen kvinner som utdannar seg innanfor IT minkar og har aldri vore så låg i denne perioden.

Nedgang i mengda fullførte IT-utdanningar

- I skoleåret 2003/04 var det 2 551 personar som avslutta ei utdanning innanfor informasjons- og datateknologi. Dette er 16 prosent færre enn året før.
- Innanfor vidaregåande utdanning og universitets- og høgskoleutdanning på lågare nivå var det ein nedgang i mengda uteksaminerte kandidatar på høvesvis 38 og 13 prosent frå 2002/03 til 2003/04.
- 453 personar avslutta ei universitets- eller høgskoleutdanning på høgare nivå i 2003/04. Dette representerer ein auke på 44 prosent frå føregåande skoleår, og det er den høgaste mengda som er registrert i perioden 2001/02 til 2003/04.

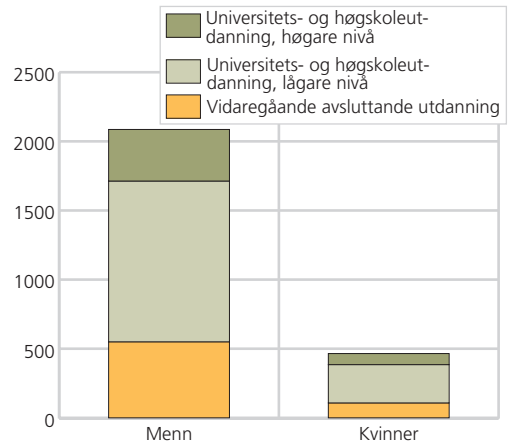
Figur 8.2.1. Mengda fullførte utdanningar innanfor informasjons- og datateknologi, fordelt på nivå. 2000/01-2003/04

Utdanningsinstitusjonane innanfor IT er dominert av menn

- 4,5 gonger så mange menn som kvinner avslutta ei utdanning innanfor informasjons- og datateknologi i 2003/04. Kvinnedelen minka med om lag 9 prosentpoeng frå føregåande skoleår og har aldri vore så låg i perioden frå 2000/01 til 2003/04.

Figur 8.2.2. Mengda fullførte utdanningar innanfor informasjons- og datateknologi, fordelt på utdanningsnivå og kjønn. 2003/04

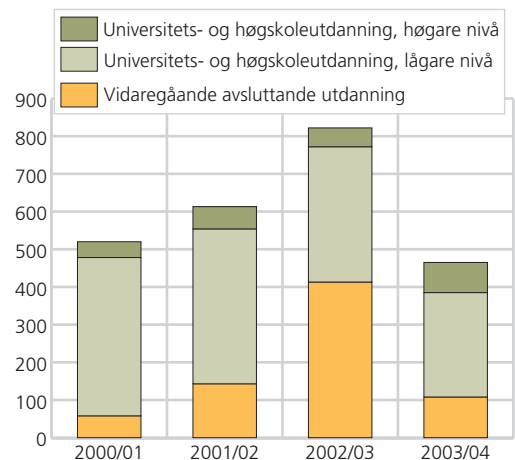

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Stor nedgang i mengda kvinner som tek utdanning innanfor IT

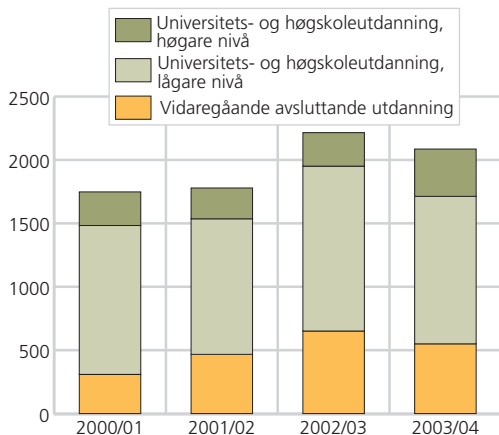
- I skoleåret 2003/04 var det 2 068 menn og 465 kvinner som avslutta ei IT-utdanning. Dette representerer ein nedgang på høvesvis 6 og 43 prosent frå føregåande skoleår. For kvinner er dette den lågaste mengda i perioden frå 2000/01 til 2003/04.
- For både menn og kvinner var det ein auke i mengda personar som avslutta ei universitets- eller høgscoleutdanning på høgare nivå frå 2002/03 til 2003/04, høvesvis 41 og 60 prosent.
- Det er innanfor utdanningar på lågare nivå at rekrutteringa sviktar. Innanfor vidaregåande utdanning var det ein nedgang i mengda uteksaminerte kandidatar på 74 prosent for kvinner og 16 prosent for menn. For høgscole- og universitetsutdanningar på lågare nivå var det ein nedgang på høvesvis 23 og 11 prosent for kvinner og menn frå 2002/03 til 2003/04.

Figur 8.2.3. Mengda fullførte utdanningar innanfor informasjons- og datateknologi blant kvinner, fordelt på utdanningsnivå. 2000/01-2003/04

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Figur 8.2.4. Mengda fullførte utdanningar innanfor informasjons- og datateknologi blant menn, fordelt på utdanningsnivå. 2000/01-2003/04

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Om statistikken

Statistikken byggjer på tal frå utdanningsstatistikken. Utdanningar innanfor informasjons- og datateknologi er avgrensa ved hjelp av Norsk standard for utdanningsgruppering. Det er teke utgangspunkt i fagfeltet Informasjons- og datateknologi (54) som omfattar mange ulike utdanningar av forskjellig lengd. Desse er nærmare skildra i kapittel 11.

Internett-referansar: www.ssb.no/utniv/

www.ssb.no/emner/04/90/nos_c617/nos_c617.pdf

Tabell 8.2.1. Fullførte utdanningar innanfor informasjons- og datateknologi. 2000/01-2003/04

	I alt				Menn				Kvinner			
	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04
I alt	2 268	2 392	3 037	2 551	1 748	1 779	2 215	2 086	520	613	822	465
Vidaregåande avsluttande utdanning .	367	610	1 064	658	309	467	651	550	58	143	413	108
Universitets- og høgskoleutdanning, lågare nivå	1 594	1 480	1 659	1 440	1 174	1 069	1 300	1 163	420	411	359	277
Universitets- og høgskoleutdanning, høgare nivå	307	302	314	453	265	243	264	373	42	59	50	80

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

8.3. Bruk av Internett til utdanning og opplæring

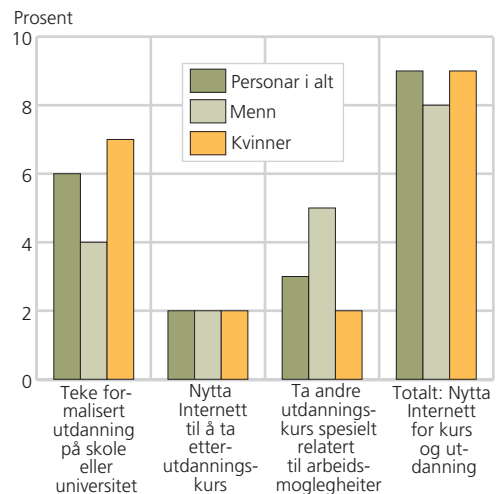
Dette avsnittet syner delen personar som nytta Internett til utdanningsformål i tidsrommet 2004-2005. Det er i undersøkinga spurt om utdanning og opplæring gjennom dei siste tre månadene. Tala hadde nok vore høgare om det hadde vorte spurt om utdanning og opplæring gjennom siste året. Næringslivets bruk av Internett til opplæring og utdanning av personell i tidsrommet 2003-2005 vert også presentert.

- I 2005 nytta ein av ti Internett til utdanning og opplæring gjennom dei siste tre månadene.
- Ein kan sjå ein svak tendens til at kvinner nyttar Internett meir til utdanning og opplæring enn menn.
- I 2005 nytta kvart fjerde føretak Internett til opplæring og utdanning av personell.

Ein av ti nyttar Internett til utdanning og opplæring

- Det er berre ein av ti Internett-brukarar som har nytta Internett til utdanning og opplæring gjennom dei siste tre månadene. Det er ein svak auke i all utdanning og opplæring på Internett frå 2004 til 2005. Naturleg nok er det dei yngre som i størst grad nyttar Internett til utdanning og opplæring. Det er mest vanleg å nytte Internett til å ta formalisert utdanning. Etterutdanningskurs spesielt relatert til å skaffe seg arbeid er mest utbreidd i aldersgruppa 25-34 år og blant arbeidsledige.

Figur 8.3.1. Bruk av Internett til utdanning og opplæring dei siste 3 md. Delen av dei som har nytta Internett dei siste 3 md. 2005. Prosent

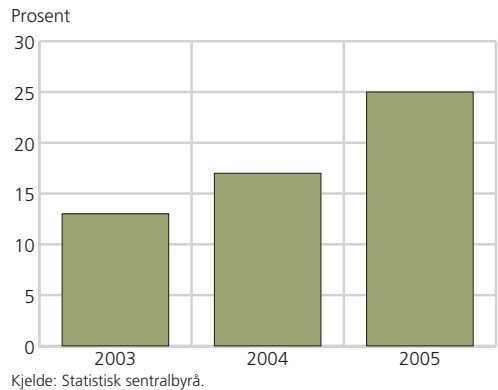

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Kvart fjerde føretak nyttar Internett til opplæring av personell

- Næringslivets bruk av Internett til opplæringsformål har vorte nesten dobla sidan 2003. I 2005 nytta 25 prosent av alle føretak med minst ti sysselsette Internett til opplæring og utdanning av personell. I 2003 var den tilsvarende delen ikkje høgare enn 13 prosent.
- I 2005 var bruken av Internett til opplæring og utdanning klart lågare enn gjennomsnittet i føretak med under 20 sysselsette og innanfor bygg og anlegg og hotell- og restaurantnæringa.

Figur 8.3.2. Delen av alle føretak som brukte Internett til opplæring og utdanning av personell. Føretak med 10+ sysselsette. 2003-2005. Prosent

Om statistikken

Datagrunnlaget for personar er henta frå Statistisk sentralbyrås undersøking av bruk av IKT i hushalda. Sjå avsnitt 8.4 for orientering om denne statistikken.

Datagrunnlaget er henta frå Statistisk sentralbyrås utvalsundersøkingar om bruk av IKT i næringslivet. Dei omfatta primært føretak med minst ti sysselsette, men trekte eit tilleggsutval også for føretak med under ti sysselsette. Populasjonen for undersøkinga omfattar alle næringsområde utanom primærnæringane, bergverksdrift, offentleg administrasjon, kloakk og renovasjon, interesseorganisasjonar, lønt arbeid i private hushald og internasjonale organ og organisasjonar. Utvalet inneheld knapt 5 000 føretak og svarprosenten ligg på om lag 75.

Internett-referansar: www.ssb.no/ikthus/
www.ssb.no/iktbrukn/

Tabell 8.3.1. Bruk av Internett for utdanning og opplæring dei siste 3 md. Delen av dei som har nytta Internett dei siste 3 md. 2004 og 2005. Prosent

	Teke formalisert utdanning på skole eller universitet		Nytta Internett til å ta etterutdanningskurs		Ta andre utdanningskurs spesielt relatert til arbeidsmoglegheiter		Totalt: Nytta Internett for kurs og utdanning	
	2004	2005	2004	2005	2004	2005	2004	2005
Personar i alt	4	6	2	2	3	3	6	9
Kjønn								
Menn	3	4	2	2	3	5	5	8
Kvinner	5	7	2	2	3	2	8	9
Alder								
16-24 år	9	10	1	1	2	1	10	10
25-34 år	6	9	2	2	5	7	9	15
35-44 år	0	4	1	2	1	3	2	6
45-54 år	2	4	2	3	4	2	5	6
55-64 år	2	1	4	2	4	5	7	6
65-74 år	0	0	0	0	0	0	0	0
Utdanning								
Ungdomsskole	8	5	2	0	6	2	10	6
Vidaregåande skole	3	6	1	2	2	3	5	8
Universitet/høgskole + ..	4	6	3	3	4	5	7	10
Arbeidssituasjon								
Student	12	18	1	0	4	1	13	18
Tilsett	3	4	0	3	4	4	6	7
Sjølvtendig næringsdrivande	2	5	0	2	2	3	2	10
Pensjonist	0	1	2	0	0	0	2	1
Arbeidsledig	3	2	0	2	0	7	3	9

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 8.3.2. Delen av alle føretak som brukte Internett til opplæring og utdanning av personell, etter mengd sysselsette og næringsområde. 2003-2005. Prosent

	2003	2004	2005
Alle føretak med 10+ sysselsette	13	17	25
Mengd sysselsette			
10-19	10	14	20
20-49	13	15	27
50-99	18	23	33
100+	27	34	47
Næringsområde			
Industri (NACE 11, 15-37, 40 og 41)	9	13	22
Bygg og anlegg (NACE 45)	9	8	14
Handel med motorkjøretøy og drivstoff (NACE 50)	22	31	37
Engros handel (NACE 51)	11	20	27
Detaljhandel (NACE 52)	9	17	24
Hotell, restaurant og catering (NACE 55)	9	19	16
Transport/telekommunikasjon (NACE 60-64)	11	12	23
Bank/finans (NACE 65-67)	46	33	70
Tenesteyting elles (NACE 70-74, 92 og 93)	20	18	33

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

8.4. IKT-kompetanse i hushalda

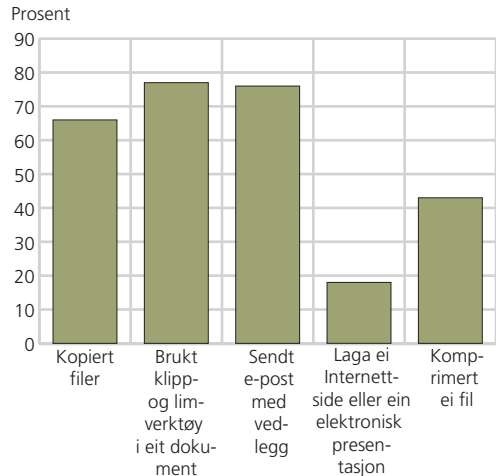
Avsnittet gir ei oversikt over hushaldas kompetanse i bruk av IKT.

- Halvparten av befolkninga har teke eit PC-kurs.
- Dei yngre PC-brukarane har i større grad brukt PC til ulike aktivitetar.

Dei eldre heng etter

- Medan halvparten av befolkninga ein eller annan gong har teke eit PC-kurs, har ein av ti teke eit slikt kurs dei siste tolv månadene.
- Delen av dei som har brukt PC til å utføre ulike aktivitetar er høgast blant aldersgruppa 16 til 24 år. I aldersgruppene 25 til 54 år er det små skilnader, mens dei eldste aldersgruppene heng litt etter.
- Menn har i større grad utført ulike aktivitetar på PC enn kvinner.

Figur 8.4.1 Delen av dei som har brukt PC dei siste 12 md. som har utført ulike aktivitetar. 2005. Prosent

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Om statistikken

Datagrunnlaget er henta frå Statistisk sentralbyrås undersøking av bruk av IKT i hushalda. Statistikken omfattar eit utval av den norske befolkninga frå og med 16 år til og med 74 år og deira bruk av og tilgang til informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT). Den enkelte person er statistisk eining. For spørsmål som gjeld hushalda, til dømes typar IKT som respondenten har heime, er også hushalda statistisk eining. Til hushaldet er rekna alle personar som er fast busett i bustaden, og som har felles matbudsjett. Utvalet inneheld 2 000 personar og svarprosenten ligg på vel 60. Data vert innhenta i 2. kvartal i referanseåret.

Internett-referanse: www.ssb.no/ikthus/

Tabell 8.4.1. Delen av dei som har brukt PC dei siste 12 md. som har utført ulike aktivitetar, etter kjønn, alder, utdanning og arbeidssituasjon. 2005. Prosent

	Kopiert filer	Nytta klipp- og limverk- tøy i eit dokument	Sendt e-post med vedlegg	Laga ei Internett-side eller ein elektronisk presentasjon	Komp- rimert ei fil
Personar i alt	66	77	76	18	43
Kjønn					
Menn	72	79	80	23	59
Kvinner	59	76	73	13	27
Alder					
16-24 år	81	91	84	31	54
25-34 år	72	84	81	23	46
35-44 år	71	86	86	17	50
45-54 år	58	71	75	14	42
55-64 år	54	63	63	9	32
65-74 år	34	38	43	2	13
Utdanning					
Ungdomsskole	51	60	60	17	35
Vidaregåande skole	61	72	70	15	41
Universitet/høgskole +	79	92	90	21	51
Arbeidssituasjon					
Student	75	93	90	32	47
Tilsett	68	81	79	17	47
Sjølvtendig næringsdrivande	58	76	76	26	45
Pensjonist	46	45	45	3	19
Arbeidsledig	68	67	65	25	44

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

8.5. IKT-kompetanse i arbeidsmarknaden

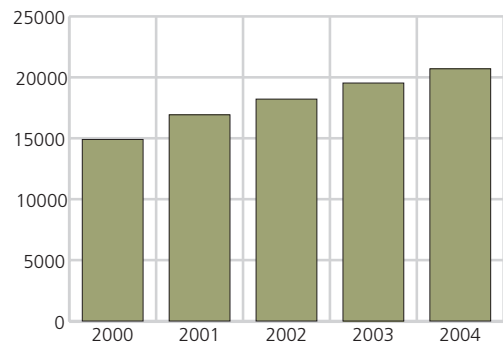
Dette avsnittet skildrar IKT-kompetansen i arbeidsmarknaden med bakgrunn i formell kompetanse på universitets- eller høgskolenivå.

- Mengda personar med IT-utdanning på universitets- eller høgskolenivå auka med 39 prosent frå 2000 til 2004.
- I 2004 hadde 10 prosent av dei sysselsette i IKT-sektoren ei IT-utdanning på universitets- eller høgskolenivå.
- I privat sektor utanom IKT-sektoren har mengda sysselsette med IT-utdanning auka med 61 prosent sidan 2000.

Mengda personar med IT-utdanning på universitets- eller høgskolenivå

- I 2004 var det 20 701 personar som hadde ei IT-utdanning frå universitet eller høgskole. Dette representerer ein auke på 39 prosent frå 2000.

Figur 8.5.1. Mengda personar med IT-utdanning på universitets-/høgskolenivå. 2000-2004

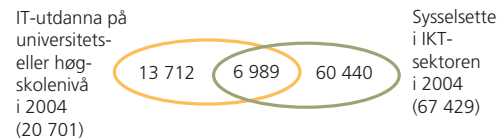

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Sysselsette med IT-utdanning i IKT-sektoren og privat sektor

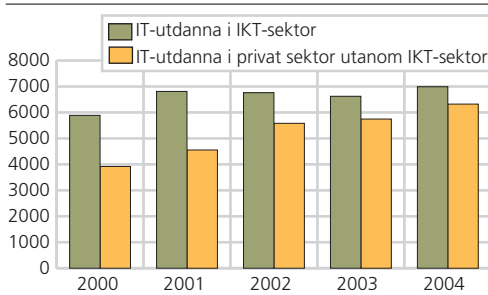
- Av dei 20 701 personane som hadde ei IT-utdanning på universitets- eller høgskolenivå i 2004, var 6 989 sysselsette innanfor IKT-sektoren. Dette utgjorde rundt 10 prosent av dei som var sysselsette i IKT-sektoren det året. Sidan 2000 har mengda sysselsette med IT-utdanning innanfor IKT-sektoren auka med 19 prosent.
- I privat sektor utanom IKT-sektoren var det 6 322 sysselsette med IT-utdanning på universitets- eller høgskolenivå i 2004. Dette representerer ein auke på 61 prosent sidan 2000.

Figur 8.5.2. Sysselsette med IT-utdanning på universitets- og høgskolenivå innanfor og utanfor IKT-sektoren. 2004

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Figur 8.5.3. Sysselsatte med IT-utdanning i IKT-sektoren og privat næringsliv utanom IKT-sektoren. 2000-2004

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Om statistikken

Statistikken byggjer på tal frå den registerbaserte sysselsettingsstatistikken for 4. kvartal 2004. Data frå den registerbaserte sysselsettingsstatistikken er basert på fleire ulike register, kor det viktigaste er Rikstrygdeverkets arbeidstakarregister. Statistikken omfattar både lønnstakarar og sjølvstendige, som har utført arbeid av minst ein times lengd i referanseveka. Avgrensinga av IT-utdanningar er den same som er nytta i avsnitt 8.2, men i dette avsnittet er det berre teke med tal for sysselsatte med universitets- og høgskoleutdanningar.

Sjå også kapittel 11 Definisjoner og avgrensninger.

Internett-referanse: www.ssb.no/regsyst/

Tabell 8.5.1. Mengda personar med IT-utdanning på universitets-/høgskolenivå. 2000-2004

2000	2001	2002	2003	2004
14 901	16 924	18 213	19 533	20 701

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 8.5.2. Mengda personar med IT-utdanning i IKT-sektoren og i privat næringsliv utanom IKT-sektoren. 2000-2004

	2000	2001	2002	2003	2004
IT-utdanna i IKT-sektor	5 889	6 810	6 761	6 623	6 989
IT-utdanna i privat sektor ¹ utanom IKT-sektor ..	3 920	4 554	5 581	5 746	6 322

¹ Privat sektor (NACE 15-37, 45, 50-74, 92, 93).

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

8.6. Regionale perspektiv

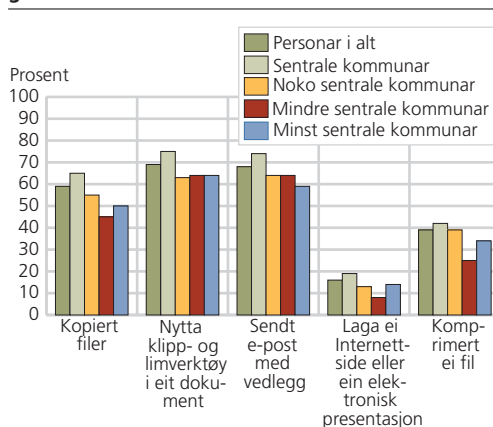
Dette avsnittet syner regionale skilnader når det gjeld IKT-kompetanse blant privatpersonar og deira bruk av Internett for utdanning og opplæring. Vidare vert den fylkesvise fordelinga av næringslivets bruk av Internett til opplæring og utdanning av personell i tidsrommet 2003-2005 presentert.

- Det er flest i dei sentrale kommunane som har utført ulike aktivitetar på PC.
- Dei minst sentrale kommunane har prosentvis høgast bruk av Internett for opplæring og utdanning.
- Oslo har den høgaste delen føretak som nyttar Internett til opplæring og utdanning av personell.

Innbyggjarar i sentrale kommunar lengst framme i PC-dugleik

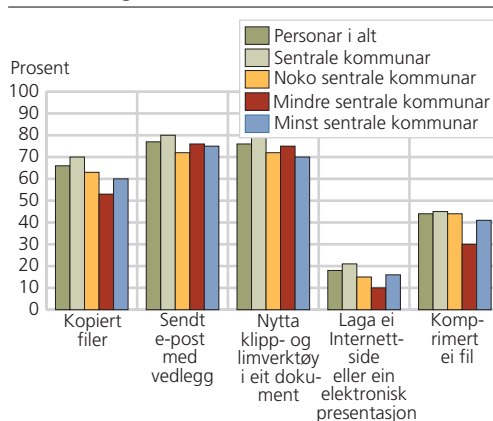
- Det er langt fleire i dei sentrale kommunane som har utført ulike aktivitetar på PC-en enn i dei andre kommunane. Til dømes er det 74 prosent av innbyggjarane i sentrale kommunar som har sendt e-post med vedlegg. Tilsvarende tal for innbyggjarane i dei minst sentrale kommunane er 59 prosent.
- Om ein ser på delen av dei som har brukt PC, er det 79 prosent i dei sentrale kommunane som har sendt e-post med vedlegg. Tilsvarende tal for innbyggjarane i dei minst sentrale kommunane er 70 prosent.

Figur 8.6.1. Delen av alle som har utført ulike aktivitetar, etter kommunane sin sentralitetsgrad. 2005. Prosent

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Figur 8.6.2. Delen av dei som har nytta PC som har utført ulike aktivitetar, etter kommunane sin sentralitetsgrad. 2005. Prosent

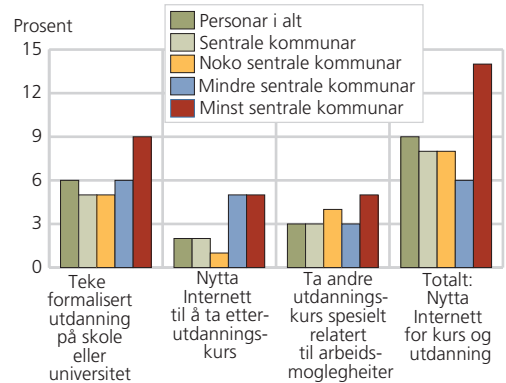

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Internett mest brukt til utdanning i minst sentrale kommunar

- 14 prosent av Internett-brukarane i dei minst sentrale kommunane har nytta Internett til utdanning og opplæring i løpet av dei siste tre månadene. Dette er 5 prosentpoeng over landsgjennomsnittet. Det er formalisert utdanning på skole eller universitet som utgjer hovuddelen av utdanninga/opplæringa.

Figur 8.6.3. Bruk av Internett for utdanning og opplæring dei siste 3 md. Delen av dei som har nytta Internett dei siste 3 md. 2005. Prosent

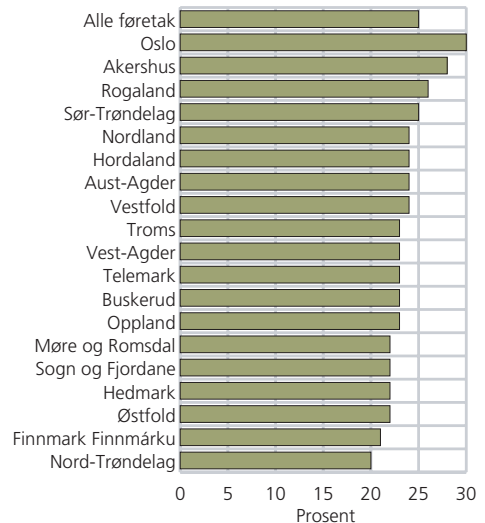

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Mest elektronisk læring i Oslo-føretak

- Det er tydelege regionale skilnader i korleis føretaka nyttar Internett til opplæring og utdanning av personell. I 2005 nytta 30 prosent av føretaka i Oslo Internett til dette formålet. Deretter følgde Akershus og Rogaland med høvesvis 28 og 26 prosent. Oslo, Akershus og Rogaland var einaste fylka som låg over landsgjennomsnittet på 25 prosent.
- Den lågaste delen med elektronisk læring finst i Nord-Trøndelag. I dette fylket nytta ikkje meir enn 20 prosent av føretaka Internett til opplæring og utdanning av tilsette.

Figur 8.6.4. Delen av alle føretak som brukte Internett til opplæring og utdanning av personell, fordelt etter fylke. Føretak med 10+ sysselsette. 2005. Prosent

Kjelde: Eurostat.

Tabell 8.6.1. Delen av alle føretak som brukte Internett til opplæring og utdanning av personell, etter fylke. 2003-2005. Prosent

	2003	2004	2005
Alle føretak med 10+ sysselsatte	13	17	25
Østfold	11	15	22
Akershus	14	18	28
Oslo	15	19	30
Hedmark	10	14	22
Oppland	10	16	23
Buskerud	12	16	23
Vestfold	11	15	24
Telemark	11	15	23
Aust-Agder	12	16	24
Vest-Agder	11	15	23
Rogaland	13	16	26
Hordaland	12	16	24
Sogn og Fjordane	10	16	22
Møre og Romsdal	11	15	22
Sør-Trøndelag	13	16	25
Nord-Trøndelag	10	14	20
Nordland	11	17	24
Troms	11	16	23
Finnmark Finnmarku	9	15	21

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Om statistikken

Datagrunnlaget for personar er henta frå same statistikk som er omtala i avsnitt 8.4, mens data for næringslivet vert skildra i avsnitt 8.3.

Internett-referansar: www.ssb.no/ikthus/
www.ssb.no/iktbrukn/

8.7. Internasjonale perspektiv

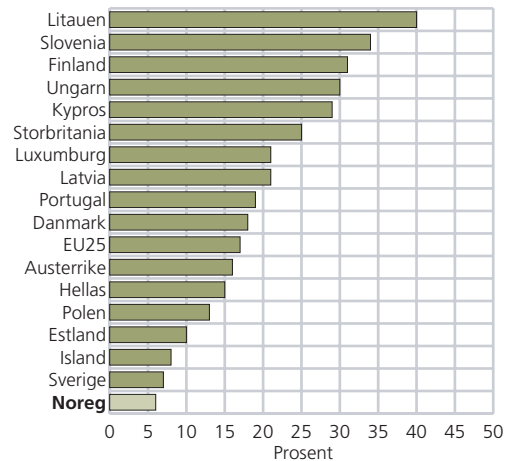
Avsnittet presenterer personars bruk av Internett til opplæring og utdanning i mange europeiske land. Vidare inneheld avsnittet tal om europeiske føretaks bruk av Internett til opplæring og utdanning.

- Nordmenn er blant dei dårlegaste i Europa til å ta i bruk Internett til utdanning.
- Norsk næringsliv nyttar Internett meir enn gjennomsnittleg til opplæring og utdanning.

Nordmenn på jumboplass i bruk av Internett til utdanning og opplæring

- Noreg ligg dårleg an i europeisk samanheng når det gjeld å nytta Internett til å ta formalisert utdanning i ein privat samanheng. Berre 6 prosent av dei personane som har nytta Internett dei siste tre månadene har nytta Internett til å ta formalisert utdanning. Tilsvarende tal for gjennomsnittet blant EU-landa er 17 prosent. Litauen, Slovenia og Finland ligg på topp med over 30 prosent.

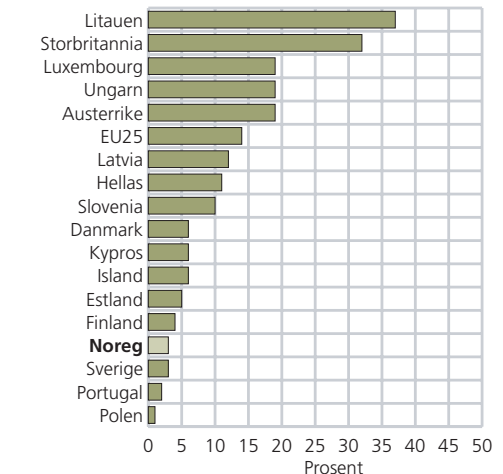
Figur 8.7.1. Delen av alle som har nytta Internett dei siste 3 md. for å ta formalisert utdanning. 2005. Prosent

Kjelde: Eurostat.

- På same måte ligg Noreg 11 prosentpoeng lågare enn gjennomsnittet i EU når det gjeld å nytta Internett for utdanning for å skaffa seg arbeid. Litauen og Storbritannia ligg på topp med over 30 prosent. Av dei nordiske landa er det Danmark og Island som ligg høgast med 6 prosent.

Figur 8.7.2. Delen av alle som har nytta Internett dei siste 3 md. for utdanning spesielt relatert til arbeidsmoglegheiter. 2005. Prosent

Kjelde: Eurostat.

- Når det gjeld å nytta Internett til å ta etterutdanningskurs, ligg Noreg også dårlegast an i Europa. Berre 2 prosent av dei personane som har nytta Internett dei siste tre månadene har nytta Internett til å ta etterutdanningskurs. Tilsvarende tal for gjennomsnittet blant EU-landa er 12 prosent.

Norske føretak nyttar elektronisk læring meir enn i EU

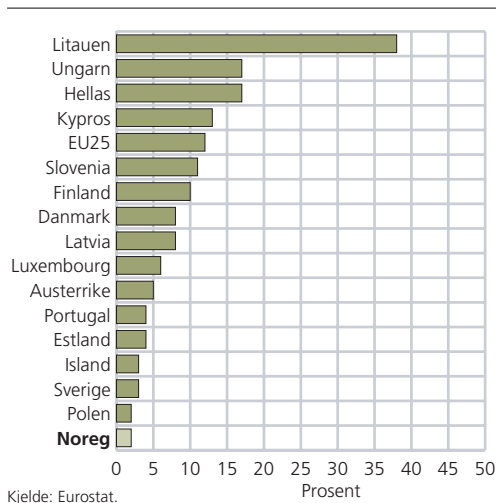
- Bruk av Internett til opplæring og utdanning av personell er noko meir vanleg i norsk næringsliv enn i resten av Europa. Mens gjennomsnittet for næringslivet i EU-landa ligg på 21 prosent, er den norske delen 25 prosent.
- I Norden har berre finsk næringsliv ein høgare del føretak som nyttar Internett til å lære opp tilsette. I Finland rapporterte 32 prosent av føretaka bruk av elektronisk læring. Det er likevel langt opp til Litauen der nesten halvparten av føretaka nytta Internett til opplæring og utdanning.

Om statistikken

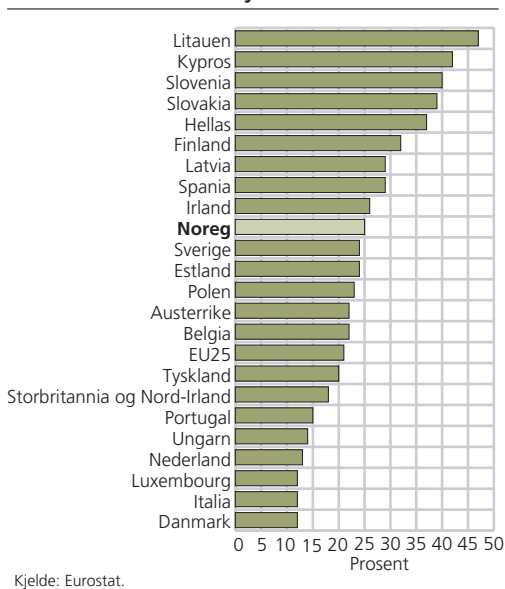
Datagrunnlaget for personar og hushald er henta frå same statistikk som omtala i avsnitt 8.4, mens data for næringslivet vert skildra i avsnitt 8.3. Dei internasjonale tala er henta frå EUs statistiske kontor Eurostat.

Internett-referanse: <http://epp.eurostat.cec.eu.int>

Figur 8.7.3. Delen av alle som har nytta Internett dei siste 3 md. for etterutdanningskurs. 2005. Prosent

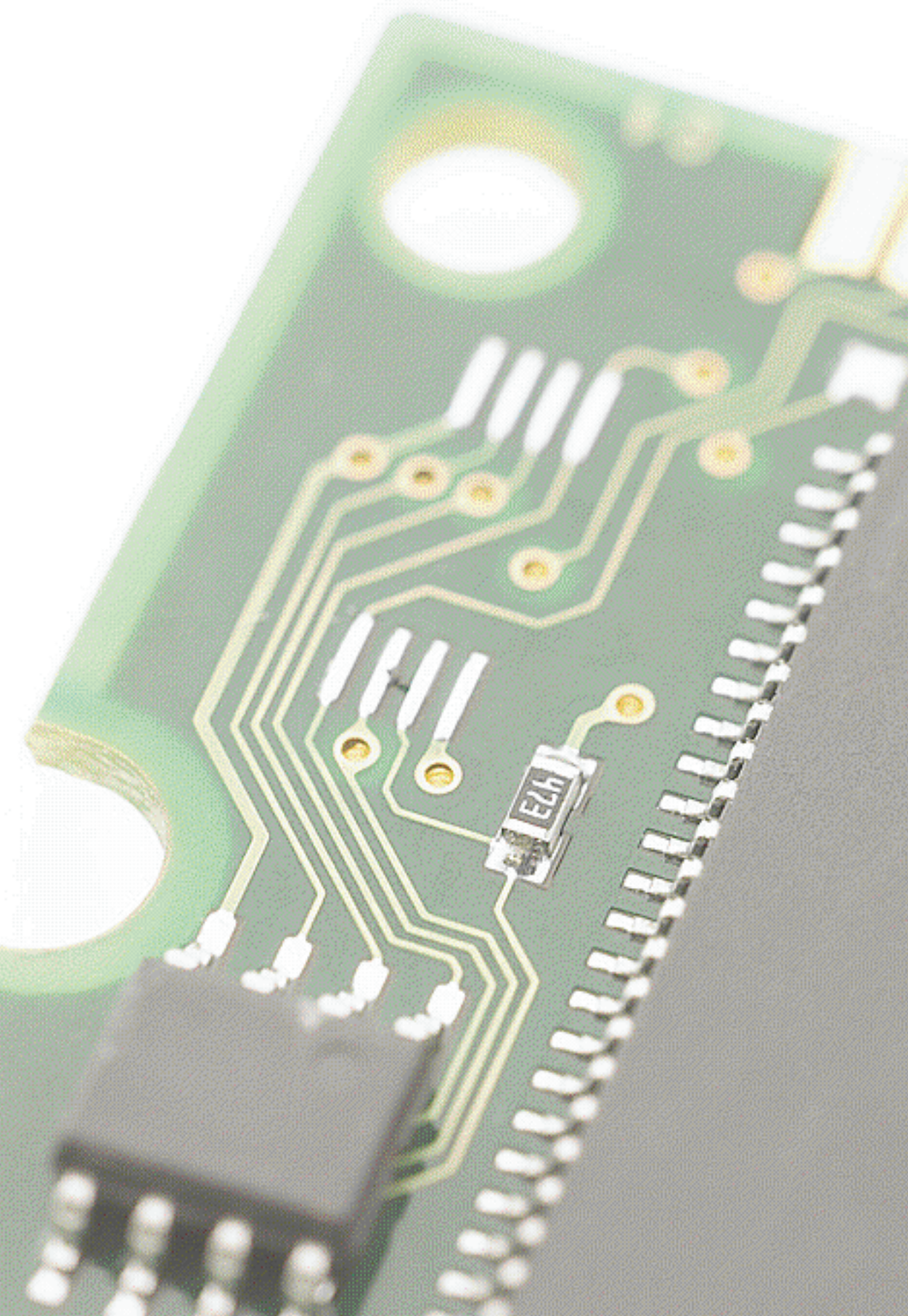
Figur 8.7.4. Delen av alle føretak som har nytta Internett til opplæring og utdanning av personell. Føretak med 10+ sysselsatte. 2005. Prosent

Tabell 8.7.1. Delen av alle føretak som nytta Internett til opplæring og utdanning av personell. Foretak med 10+ sysselsatte, etter land. 2003-2005. Prosent

	2003	2004	2005
EU25	:	20	21
Belgia	14	14	22
Tsjekkia	:	:	:
Danmark	8	9	12
Tyskland	15	20	20
Estland	:	25	24
Hellas	31	36	37
Spania	22	27	29
Irland	20	21	26
Italia	4	8	12
Kypros	:	49	42
Latvia	:	32	29
Litauen	:	48	47
Luxembourg	10	11	12
Ungarn	:	10	14
Malta	23	:	:
Nederland	8	9	13
Austerrike	21	23	22
Polen	:	36	23
Portugal	16	18	15
Slovenia	:	30	40
Slovakia	:	27	39
Finland	30	32	32
Sverige	20	19	24
Storbritannia og Nord-Irland ...	:	:	18
Bulgaria	:	25	:
Romania	:	30	:
Island	18	:	:
Noreg	13	15	25

Kjelde: Eurostat.

Annette Kalvøy

9. Forskning og utvikling (FoU)

Rundt 27,8 milliarder kroner ble brukt til forskning og utvikling i Norge i 2004 og det utgjorde 1,62 prosent av bruttonasjonalprodukt (BNP). En betydelig andel av dette går til forskning og utvikling med IKT som formål og foretak innenfor IKT-sektoren står for en stor del av denne satsingen.

Informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT) betegnes som en bred kategori av teknologier som anvendes for innhenting, lagring, behandling, presentasjon og overføring av data og informasjon. Dette kapittelet belyser forskning og utviklingsarbeid (FoU) med IKT som formål samt IKT-sektorens kostnader til FoU og grad av innovasjon. Innholdssektoren er ikke tatt med i kapittelet, siden datamaterialet her er svært begrenset.

I kapittel 11 er det beskrevet nærmere hvilke aktiviteter og næringer som inngår i IKT-sektoren.

Statistisk sentralbyrå utarbeider statistikk over næringslivets FoU-innsats, mens NIFU STEP har statistikkansvaret for universitets- og høyskolesektoren og instituttsektoren. Den nasjonale FoU-statistikken for Norge publiseres av NIFU STEP og Norges forskningsråd.

Undersøkelsen over næringslivets forsknings- og utviklingsvirksomhet gjennomføres vanligvis hvert annet år av Statistisk sentralbyrå på oppdrag fra Norges forskningsråd. Undersøkelsen omfatter alle enheter i næringslivet med minst 50 sysselsatte. I tillegg er det med et utvalg av enheter med mindre enn 50 sysselsatte.

Forskning og utviklingsarbeid er kreativ virksomhet som utføres systematisk for å oppnå økt kunnskap – herunder kunnskap om mennesket, kultur og samfunn – og omfatter også bruken av denne kunnskapen til å finne nye anvendelser. Aktivitetene skal inneholde et generelt nyhetselement. Et normalt konstruksjons- eller planleggingsarbeid som følger helt etablerte rutiner regnes ikke til FoU, heller ikke innføring av kjent etablert teknologi i bedriften.

Undersøkelsen omfatter både eksterne og interne FoU-kostnader. Interne FoU-kostnader er kostnader til FoU utført av foretaket med eget personell. De omfatter lønnskostnader, andre driftskostnader og investeringer til FoU-virksomheten. Eksterne FoU-kostnader omfatter innkjøpte FoU-tjenester utført av andre enheter, som bransje-/forskningsinstitutter, andre norske/utenlandske foretak etc. Mottatte tjenester fra andre enheter i foretaket/konsernet omfattes også.

Avsnittet om innovasjon i IKT-sektoren bygger på tall fra statistikken over næringslivets innovasjonsvirksomhet. Undersøkelsen gjennomføres hvert fjerde år av Statistisk sentralbyrå som en representativ utvalgsundersøkelse for næringslivet. Den omfatter hele industrien og deler av de tjenesteytende næringene samt oljeutvinning og fiskeoppdrett. Undersøkelsen omfatter alle enheter i næringslivet med minst 50 sysselsatte. I tillegg er det med et utvalg av enheter med mindre enn 50 sysselsatte. Totalutvalget er på cirka 4 300 enheter.

Innovasjon er nye eller vesentlig forbedrede produkter (varer eller tjenester) introdusert i markedet eller introduksjon av vesentlig forbedrede prosesser innenfor foretaket. Innovasjon er basert på resultater av enten ny teknologisk utvikling, nye kombinasjoner av eksisterende teknologi eller utnyttelse av annen kunnskap ervervet av foretaket.

Innovasjonen skal være ny for foretaket; den må ikke nødvendigvis være ny for markedet. Endringer av bare estetisk natur, og bare salg av innovasjoner fullt og helt utviklet og produsert av andre skal ikke inkluderes.

To typer innovasjon:

- Produktinnovasjon er en vare eller tjeneste som enten er ny eller vesentlig forbedret med hensyn på dets fundamentale egenskaper, tekniske spesifikasjoner, innebygd software eller andre immaterielle komponenter, tiltenkt bruk eller brukervennlighet.

- Prosessinnovasjon omfatter nye eller vesentlig forbedret produksjonsteknologi/-metode og nye eller vesentlig forbedrede metoder for levering av varer og tjenester. Prosessinnovasjonen skal i vesentlig grad påvirke produksjonsnivå, produktkvalitet eller kostnader ved produksjon og distribusjon.

Avnippet om internasjonale perspektiv bygger på tall fra de statistiske byråene i Norge, Sverige, Danmark og Finland samt tall fra OECD.

Internett-referanser:

www.ssb.no/foun

www.ssb.no/innov

www.ssb.no/ikt/ict_nord/

www.oecd.org

www.nifustep.no

www.forskningsradet.no

9.1. Forskning og utvikling med formål IKT

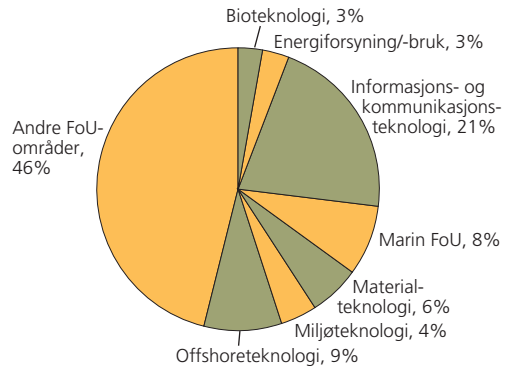
En stor del av forsknings- og utviklingsarbeidet retter seg mot prosjekter knyttet til IKT.

- Hver femte krone som ble brukt på FoU i 2003 hadde IKT som formål.
- Over en tredjedel av næringslivets utgifter til FoU i 2003 hadde IKT som formål.

Driftsutgifter til FoU, etter formål

- 21 prosent av de totale driftsutgiftene til FoU gikk til området IKT i 2003.
- Til sammenligning gikk henholdsvis 9 og 8 prosent til områdene offshoreteknologi og marin FoU.

Figur 9.1.1. Driftsutgifter til FoU, etter FoU-område. 2003. Prosent

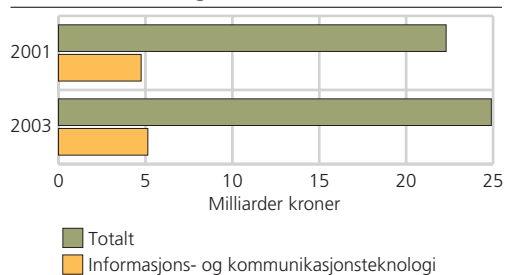

Kilde: NIFU STEP.

Liten nedgang i andelen til IKT

- De totale driftsutgiftene til FoU beløp seg til 24,9 milliarder kroner i 2003, mot 22,3 milliarder i 2001.
- Driftsutgifter til FoU med formål IKT beløp seg til 5,1 milliarder kroner i 2003, mot 4,8 milliarder i 2001. Andelen til IKT gikk dermed ned fra 21,3 til 20,6 prosent i 2003.

Figur 9.1.2. Driftsutgifter til FoU og andel med formål IKT. 2001 og 2003. Milliarder kroner

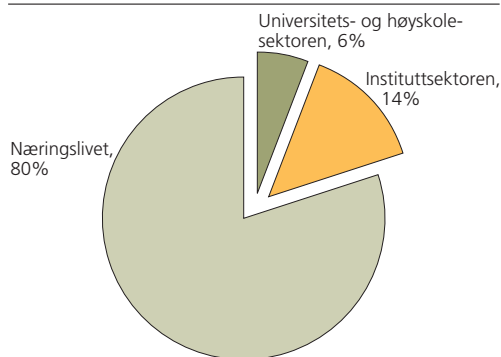

Kilde: NIFU STEP.

Næringslivet satser mest på IKT

- Næringslivet stod for rundt halvparten av de totale driftsutgiftene til FoU i 2003 og brukte 34 prosent av disse midlene innenfor området IKT.
- 80 prosent av driftsutgiftene til FoU innenfor området IKT kom fra næringslivet.
- Instituttsektoren og universitets- og høyskolesektoren stod for henholdsvis 14 og 6 prosent av midlene til IKT.

Figur 9.1.3. Driftsutgifter til FoU med formål IKT, fordelt på sektor. 2003. Prosent

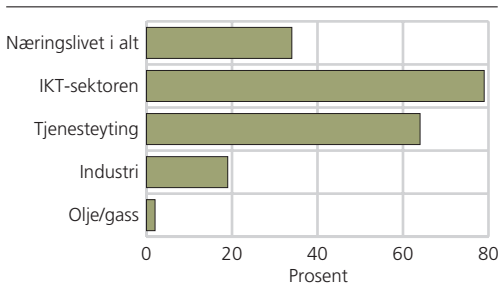

Kilde: NIFU STEP.

FoU i næringslivet med formål IKT i 2003

- En stor del av næringslivets forsknings- og utviklingsarbeid retter seg mot prosjekter knyttet til IKT. Forskning og utvikling med formål IKT utgjorde 34 prosent av næringslivets samlede driftsutgifter til FoU i 2003.
- Innenfor IKT-sektoren hadde 79 prosent av FoU-utgiftene formål IKT, men også innenfor tjenesteytende næringer samlet var andelen høy.

Figur 9.1.4. Andel av FoU-driftsutgifter med formål IKT. IKT-sektoren og andre næringsområder. 2003. Prosent

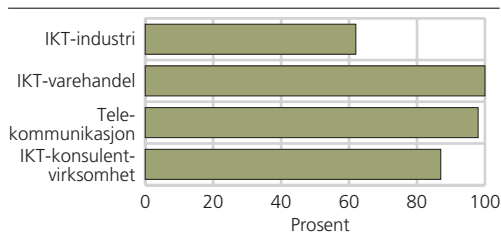

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

FoU med formål IKT innenfor IKT-sektoren

- Innenfor IKT-varehandel var alle driftsutgifter til FoU i 2003 rettet mot IKT.
- Innenfor telekommunikasjon var 98 prosent av ressursene til FoU rettet mot IKT-prosjekter, mens det tilsvarende tallet for IKT-konsulentvirksomhet var 87 prosent. IKT-industri rettet 62 prosent av sin forskning og utvikling mot IKT.

Figur 9.1.5. Andel av FoU-driftsutgifter med formål IKT. Næringsgrupper innenfor IKT-sektoren. 2003. Prosent

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.1.1. Driftsutgifter til FoU, etter FoU-område og sektor. 2003. Millioner kroner

FoU-områder	Totalt	Nærings- livet	Institutt- sektoren	Universitets- og høgskolesektoren
Totalt	24 899,8	12 163,6	6 075,3	6 660,9
Bioteknologi	787,0	243,3	162,0	381,7
Energiforsyning/-bruk	718,1	364,9	267,5	85,7
Informasjons- og kommunikasjonsteknologi	5 138,0	4 135,6	715,7	286,7
Marin FoU	1 871,6	608,2	940,2	323,2
Materialteknologi	1 539,5	973,1	427,6	138,8
Miljøteknologi	1 097,2	608,2	430,0	59,0
Offshoreteknologi	2 182,6	1 459,6	577,5	145,5
Andre områder	11 565,8	3 770,7	2 554,8	5 240,3

Kilde: NIFU STEP.

Tabell 9.1.2. Driftsutgifter til FoU og andel med formål IKT. 2001 og 2003. Millioner kroner

	2001	2003
Driftsutgifter til FoU, totalt	22 300,3	24 899,8
Informasjons- og kommunikasjonsteknologi ..	4 752,5	5 138,0

Kilde: NIFU STEP.

Tabell 9.1.4. Driftsutgifter til FoU med formål IKT. Næringsgrupper innenfor IKT-sektoren. 2003. Prosent

Samlet næringsliv	34
IKT-sektor i alt	79
IKT-industri	62
IKT-varehandel	100
Telekommunikasjon	98
IKT-konsulentvirksomhet	87

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.1.3. Driftsutgifter til FoU med formål IKT. IKT-sektoren og andre næringsområder. 2003. Prosent

Samlet næringsliv	34
IKT-sektoren	79
Tjenesteyting	64
Industri	19
Olje/gass	2

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

9.2. Forskning og utvikling i IKT-sektoren

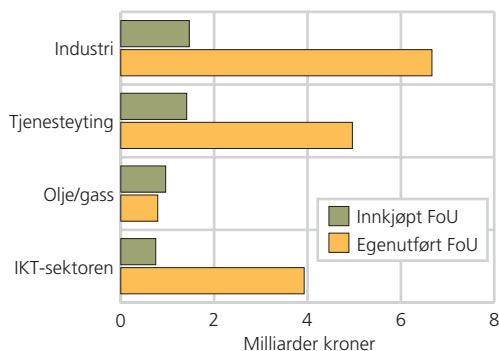
Dette avsnittet belyser IKT-sektorens kostnader til forsknings- og utviklingsarbeid (FoU). Sammenligninger er gjort mot andre næringsområder og mellom næringsgruppene innenfor IKT-sektoren.

- IKT-sektoren står for 30 prosent av kostnadene til egenutført FoU i næringslivet.
- Siden 1997 er databehandlingsvirksomhet den næringen som har brukt mest ressurser på FoU-virksomhet.

Redusert forskning og utvikling i næringslivet

- Næringslivet brukte 12,9 milliarder kroner på egenutført forskning og utvikling i 2004, en nedgang på 4 prosent fra 2003.
- IKT-sektoren stod for 30 prosent av kostnadene til egenutført FoU i næringslivet i 2004.
- IKT-sektoren brukte 3,9 milliarder kroner til egenutført FoU i 2004. Dette var en nedgang på 9 prosent fra 2003. I tillegg ble det kjøpt inn FoU-tjenester fra andre for 749 millioner kroner, en økning på 200 millioner fra året før.
- Databehandlingsvirksomhet er den enkeltnæringen som bruker mest ressurser til FoU i næringslivet totalt sett. I 2004 stod den for 14 prosent av næringslivets kostnader til egenutført FoU.

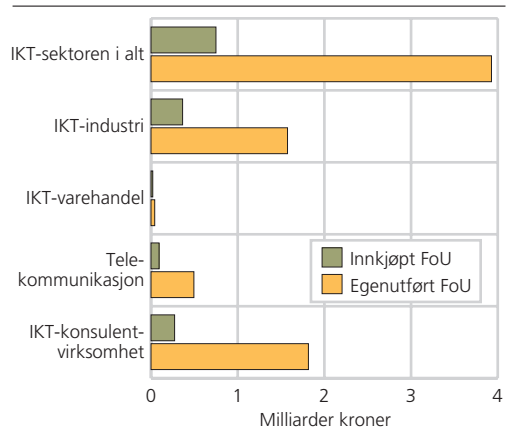
Figur 9.2.1. Kostnader til egenutført og innkjøpt FoU. IKT-sektoren og andre næringsområder. 2004. Milliarder kroner

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

FoU innenfor IKT-sektoren

- IKT-konsulentvirksomhet ved næringen Databehandlingsvirksomhet satset mest på forskning og utvikling med kostnader til egenutført FoU på 1,8 milliarder kroner i 2004. Dette tilsvarer nesten halvparten av kostnadene til egenutført FoU i IKT-sektoren. Til sammenligning står IKT-konsulentvirksomhet for kun 25 prosent av omsetningen, men 46 prosent av sysselsettingen i sektoren.
- IKT-industri brukte nesten 1,6 milliarder kroner til egenutført FoU i 2004, mens telekommunikasjon og IKT-varehandel brukte henholdsvis 495 og 43 millioner kroner.

Figur 9.2.2. Kostnader til egenutført og innkjøpt FoU. Næringsgrupper innenfor IKT-sektoren. 2004. Milliarder kroner

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.2.1. Kostnader til forskning og utvikling (FoU). Næringslivet i alt og utvalgte næringsområder. 2003 og 2004. Millioner kroner

	2003		2004	
	Egenutført FoU	Innkjøpte FoU-tjenester	Egenutført FoU	Innkjøpte FoU-tjenester
Næringslivet totalt	13 477,1	3 558,2	12 940,8	3 946,8
IKT-sektoren	4 329,6	549,5	3 927,8	749,2
Industri	7 124,3	1 402,5	6 665,2	1 467,0
Tjenesteyting	4 822,1	1 052,8	4 960,6	1 412,2
Olje/gass	860,0	929,4	791,8	961,9

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.2.2. Kostnader til forskning og utvikling (FoU). Næringsgrupper innenfor IKT-sektoren. 2003 og 2004. Millioner kroner

	2003		2004	
	Egenutført FoU	Innkjøpte FoU-tjenester	Egenutført FoU	Innkjøpte FoU-tjenester
IKT-sektor i alt	4 329,6	549,5	3 927,8	749,2
IKT-industri	1 644,6	220,9	1 574,7	364,3
IKT-varehandel	83,8	2,6	42,7	20,1
Telekommunikasjon	492,2	74,3	494,6	92,7
IKT-konsulentvirksomhet	2 109,0	251,7	1 815,8	272,1

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

9.3. Finansiering av forskning og utvikling

Mesteparten av den forskning og utvikling som blir utført i næringslivet er egenfinansiert. Resten av FoU-kostnadene finansieres ved hjelp av utenlandsk kapital, eksternt privat norsk finansiering og offentlig finansiering.

- I 2003 var 76 prosent av FoU-kostnadene i næringslivet egenfinansiert.
- Offentlig finansiering og skatteFUNN* stod for henholdsvis 6 og 4 prosent.

* Skattefradragsordning som gir fradrag i skatt på inntil 20 prosent av FoU-kostnader.

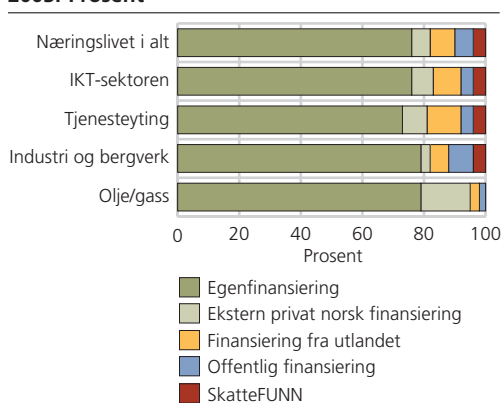
Lav offentlig finansiering av FoU-kostnader i IKT-sektoren

- 77 prosent av FoU-kostnadene i IKT-sektoren i 2003 var egenfinansiert.
- Offentlig finansiering stod for 4 prosent og dermed 2 prosent mindre enn i samlet næringsliv. Type finansiering i IKT-sektoren skiller seg ellers lite fra samlet næringsliv.
- SkatteFUNN utgjorde 4 prosent av finansieringen både i IKT-sektoren og samlet næringsliv.

Eksterne aktører satser på telekommunikasjon

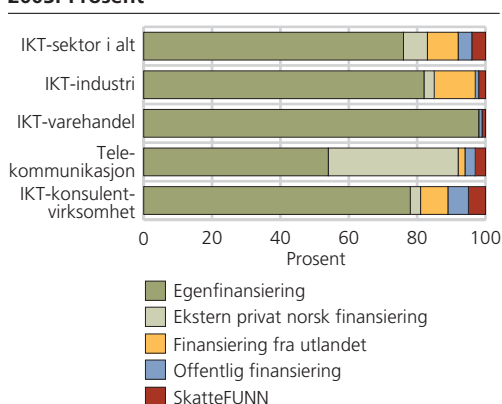
- Telekommunikasjon hadde den laveste andelen av egenfinansiering i IKT-sektoren. Her stod eksternt privat norsk finansiering for hele 38 prosent. I samlet næringsliv stod slik eksternt finansiering for kun 6 prosent.
- IKT-konsulentvirksomhet var den næringsgruppen i IKT-sektoren som mottok mest midler fra det offentlige. Offentlig finansiering utgjorde 6 prosent, og dermed samme andel som i samlet næringsliv. Finansiering fra utlandet stod for 8 prosent, mens eksternt privat norsk finansiering stod for kun 3 prosent.

Figur 9.3.1. Finansiering av forskning og utvikling. IKT-sektoren og andre næringsområder. 2003. Prosent

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Figur 9.3.2. Finansiering av forskning og utvikling. Næringsgrupper innenfor IKT-sektoren. 2003. Prosent

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.3.1. Finansiering av forskning og utvikling. IKT-sektoren og andre næringsområder. 2003. Millioner kroner

	Total finansiering	Egen-finansiering	Ekstern privat norsk finansiering	Finansiering fra utlandet	Offentlig finansiering	Skatte-FUNN
Næringslivet totalt	13 477,1	10 272,2	796,3	1 085,9	794,5	531,5
IKT-sektoren	4 329,6	3 320,6	301,5	374,1	166,5	166,6
Tjenesteyting	4 822,1	3 489,8	395,3	526,7	211,9	198,9
Industri og bergverk	7 152,8	5 685,0	183,5	453,0	539,0	294,7
Olje/gass	860,0	676,9	138,2	22,7	19,3	3,3

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.3.2. Finansiering av forskning og utvikling. Næringsgrupper innenfor IKT-sektoren. 2003. Millioner kroner

	Total finansiering	Egen-finansiering	Ekstern privat norsk finansiering	Finansiering fra utlandet	Offentlig finansiering	Skatte-FUNN
IKT-sektor i alt	4 329,6	3 320,6	301,5	374,1	166,5	166,6
IKT-industri	1 644,6	1 329,1	54,4	200,7	19,6	40,7
IKT-varehandel	83,8	82,2	0,0	0,0	0,9	0,8
Telekommunikasjon	492,2	267,3	187,2	9,2	15,9	12,5
IKT-konsulentvirksomhet .	2 109,0	1 642,0	59,9	164,2	130,1	112,6

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

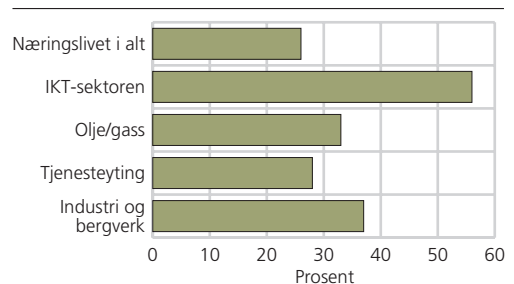
9.4. Innovasjon i IKT-sektoren

Hvert fjerde norske foretak introduserte nye eller vesentlig endrede produkter eller prosesser i perioden 2002-2004. Disse kalles innovative foretak. IKT-sektoren står for en vesentlig andel av innovasjonen i næringslivet, og resultatet av innovasjonsaktiviteten har gitt flere positive effekter for foretakene.

- Over halvparten av foretakene i IKT-sektoren var innovative i perioden 2002-2004.
- Et utvidet spekter av varer eller tjenester var den vanligste effekten av innovasjon i IKT-sektoren.

Høyere innovasjon i IKT-sektoren enn gjennomsnittet

- Hele 56 prosent av foretakene i IKT-sektoren introduserte nye eller vesentlig endrede produkter eller prosesser i perioden 2002-2004.
- Til sammenligning utgjorde innovative foretak 28 prosent av foretakene i tjenesteytende sektor totalt.

Figur 9.4.1. Andel innovative foretak. IKT-sektoren og andre næringsområder. Perioden 2002-2004. Prosent

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

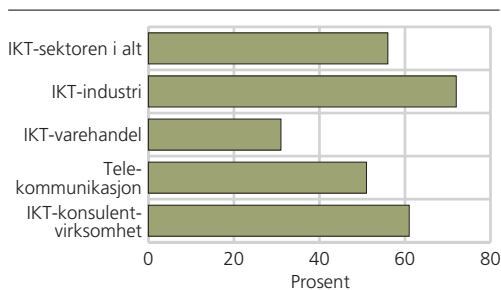
Mest innovasjon i IKT-industri

- Innenfor IKT-industri var hele 72 prosent av foretakene innovative. Den mest innovasjonsintensive enkeltnæringen var produksjon av kommunikasjonsutstyr, der 73 prosent av foretakene var innovative.
- Innenfor IKT-konsulentvirksomhet og telekommunikasjon var henholdsvis 61 og 51 prosent av foretakene innovative.
- IKT-varehandel hadde lavest grad av innovasjon i sektoren, men med 31 prosent innovative foretak lå likevel næringsgruppen over gjennomsnittet for næringslivet totalt.

Positive resultater av innovasjonsvirksomhet

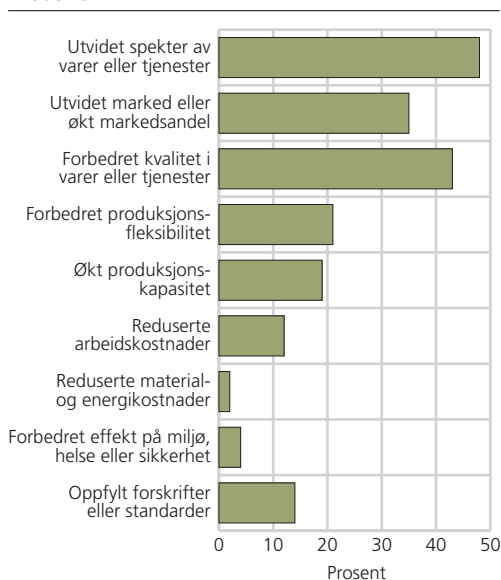
- Forbedret kvalitet i varer og tjenester og utvidet spekter av varer og tjenester er de effektene som flest foretak oppgir som viktige, henholdsvis 28 og 26 prosent av foretakene i samlet næringsliv.
- 48 prosent av foretakene innenfor IKT-sektoren oppgav utvidet spekter av varer eller tjenester som en effekt av innovasjonsvirksomheten, mens 43 prosent oppgav forbedret kvalitet i varer eller tjenester.
- Utvidet marked eller økt markedsandel hadde også betydning. 35 prosent av foretakene i IKT-sektoren oppgav dette som en viktig effekt av innovasjonsvirksomhet, mot 19 prosent i samlet næringsliv.

Figur 9.4.2. Andel innovative foretak. Næringsgrupper innenfor IKT-sektoren. Perioden 2002-2004. Prosent

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Figur 9.4.3. Resultater av innovasjonsvirksomheten i IKT-sektoren. Perioden 2002-2004. Prosent

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.4.1. Andel innovative foretak. IKT-sektoren og andre næringsområder. Perioden 2002-2004

	Populasjon	Antall foretak med innovasjon	Andel med innovasjon. Prosent
Industri og bergverk	3 710	1 388	37
Tjenesteyting	4 738	1 324	28
Olje/gass	87	29	33
IKT-sektoren	865	483	56
Samlet næringsliv	11 605	3 061	26

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.4.2. Andel innovative foretak. Næringsgrupper innenfor IKT-sektoren. Perioden 2002-2004

	Populasjon	Antall foretak med innovasjon	Andel med innovasjon. Prosent
IKT-sektoren i alt	865	483	56
IKT-konsulentvirksomhet	498	306	61
Telekommunikasjon	86	44	51
IKT-varehandel	172	54	31
IKT-industri	109	79	72

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.4.3. Effekter av innovasjonsvirksomheten i IKT-sektoren. Andelen av enhetene med innovasjon som har oppgitt gjeldende faktor til å være av stor betydning. Perioden 2002-2004. Prosent

	IKT-sektoren	Samlet næringsliv
Utvidet spekter av varer eller tjenester	48	26
Utvidet marked eller økt markedsandel	35	19
Forbedret kvalitet i varer eller tjenester	43	28
Forbedret produksjonsfleksibilitet	21	16
Økt produksjonskapasitet	19	15
Reduserte arbeidskostnader	12	12
Reduserte material- og energikostnader	2	5
Forbedret effekt på miljø, helse eller sikkerhet	4	10
Oppfylt forskrifter eller standarder	14	15

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

9.5. Internasjonale perspektiv

Internasjonalt satses det minst like mye på forskning og utvikling som i Norge. Dette avsnittet sammenligner kostnader til FoU i IKT-sektoren og samlet næringsliv i de nordiske landene, med unntak av Island. Siste figur viser en sammenligning med flere land.

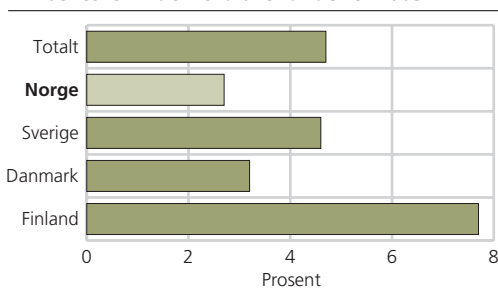
Den norske IKT-sektoren brukte mindre på FoU enn nabolandene

- IKT-sektoren i de nordiske landene brukte til sammen 5,7 milliarder euro på forskning og utvikling i 2003.
- Den svenske IKT-sektoren stod for 39 prosent av disse FoU-kostnadene, men den svenske IKT-sektoren hadde også den høyeste omsetningen av de nordiske landene.
- For å sammenligne landene kan vi ta størrelsen på IKT-sektoren i betraktning. I Norge og Danmark tilsvarte FoU-kostnadene rundt 3 prosent av omsetningen i IKT-sektorene. I Sverige tilsvarte de 5 prosent, mens de i Finland tilsvarte hele 8 prosent av omsetningen i IKT-sektoren.

Mest forskning og utvikling i Sverige

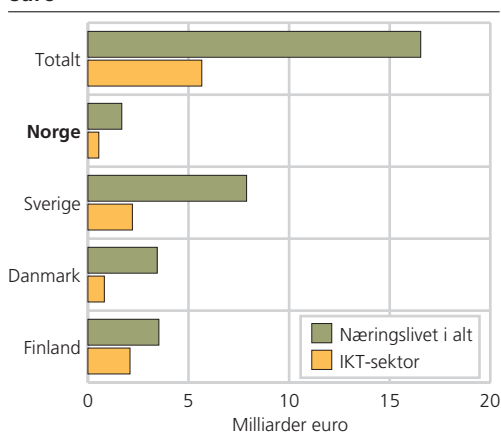
- IKT-sektoren stod for 34 prosent av de nordiske landenes samlede forskning og utvikling i næringslivet.
- Sverige brukte klart mest ressurser på forskning og utvikling med kostnader på nærmere 7,9 millioner euro. 28 prosent av disse kostnadene stod IKT-sektoren for.

Figur 9.5.1. Kostnader til egenutført forskning og utvikling (FoU) i prosent av omsetningen i IKT-sektoren i de nordiske landene. 2003

Kilde: Nordic Information Society Statistics 2005.

Figur 9.5.2. Kostnader til egenutført forskning og utvikling (FoU) i de nordiske landene. IKT-sektoren og samlet næringsliv. 2003. Milliarder euro

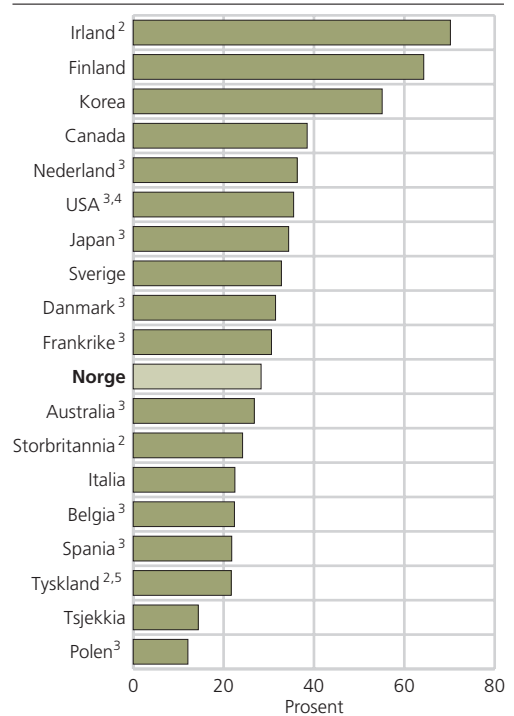

Kilde: Nordic Information Society Statistics 2005.

Forskning og utvikling i flere land

- IKT-næringer står for en høy andel av forskning og utvikling i næringslivet internasjonalt. Figuren viser utvalgte IKT-næringers FoU-kostnader i prosent av samlet FoU i næringslivet.

Figur 9.5.3. Kostnader til egenutført forskning og utvikling (FoU). Utvalgte IKT-næringer¹ i prosent av samlet FoU i næringslivet. 2003 eller siste år tilgjengelig

¹ Størsteparten av næringene innenfor IKT-industri, telekommunikasjoner og IKT-konsulentvirksomhet er inkludert. NACE 30, 32, 33, 64 og 72.

² 2001.

³ 2002.

⁴ Estimert tall for NACE 64.

⁵ NACE 64 Telekommunikasjoner er ikke inkludert.

Kilde: OECD.

Tabell 9.5.1. Omsetning og kostnader til egenutført forskning og utvikling (FoU) i IKT-sektoren i de nordiske landene. 2003. Millioner euro

	Norge	Sverige	Danmark	Finland	Totalt
Omsetning	19 879	47 821	25 688	27 357	120 745
FoU	541	2 211	816	2 093	5 661

Kilde: Nordic Information Society Statistics 2005.

Tabell 9.5.2. Kostnader til egenutført forskning og utvikling (FoU) i de nordiske landene. IKT-sektoren og samlet næringsliv. 2003. Millioner euro

	Norge	Sverige	Danmark	Finland	Totalt
IKT-sektor	541	2 211	816	2 093	5 661
Samlet næringsliv	1 684	7 886	3 444	3 528	16 542

Kilde: Nordic Information Society Statistics 2005.

Tabell 9.5.3. Kostnader til egenutført forskning og utvikling (FoU). Utvalgte IKT-næringer¹ i prosent av samlet FoU i næringslivet. 2003 eller siste år tilgjengelig. Prosent

Irland ³	70,2
Finland	64,3
Korea	55,1
Canada	38,5
Nederland ²	36,3
USA ^{2, 5}	35,5
Japan ²	34,4
Sverige	32,8
Danmark ²	31,5
Frankrike ²	30,6
Norge	28,3
Australia ²	26,8
Storbritannia ³	24,2
Italia	22,5
Belgia ²	22,4
Spania ²	21,8
Tyskland ^{3, 4}	21,7
Tsjekkia	14,4
Polen ²	12,1

¹ Størsteparten av næringene innenfor IKT-industri, telekommunikasjoner og IKT-konsulentvirksomhet er inkludert. NACE 30, 32, 33, 64 og 72.

² 2002.

³ 2001.

⁴ NACE 64 Telekommunikasjoner er ikke inkludert.

⁵ Estimerte tall for NACE 64.

Kilde: OECD.

Mads Hansen-Møllerud

10. Virkninger av IKT

Statistikken om informasjonssamfunnet inneholder etter hvert mye informasjon om bruk og tilgang til IKT. Hvilke virkninger bruk av IKT har på henholdsvis privat næringsliv og offentlig sektor er det lite statistikk på foreløpig. Statistisk sentralbyrå har startet et arbeid på dette området og samler inn tall på investeringer i datautstyr og programvare i både næringslivet og offentlig sektor. Dersom analysen av disse tallene viser en tilfredsstillende kvalitet, vil disse kobles mot økonomiske variabler fra annen tilgjengelig økonomisk statistikk. Det blir også gjort forsøk på å kople variabler fra undersøkelsen om IKT-bruk i næringslivet mot lønnsomhet. Dette arbeidet vil forhåpentligvis kunne vise om det er noen sammenheng mellom IKT-bruk og den økonomiske utviklingen i næringslivet. For offentlig sektor vil man eventuelt kunne avdekke om IKT har noen virkning på henholdsvis kostnader og effektivitet.

Siden arbeidet på dette området er i startgroppen, omfatter dette kapitlet bare noen enkle analyser for offentlig sektor. Disse er basert på enkle spørsmål for avkryssing og representerer derfor de offentlige enheters egne oppfatninger av hvilke effekter IKT-bruk har på ulike områder.

10.1. Virkninger av IKT i offentlig sektor

Avsnittet gir en oversikt over hvilke forventninger kommuner, fylkeskommuner og statlige foretak hadde ved innføring av nye IT-løsninger i 2004 og 2005. Som en oppfølging til dette gis det en oversikt over hvilke endringer de samme enhetene mener å ha observert som følge av de siste to års IT-prosjekter.

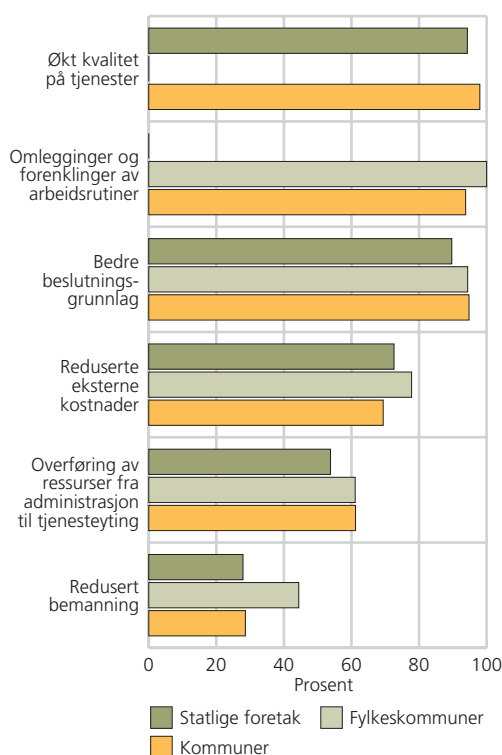
- Det er bra samsvar mellom forventninger til og opplevde effekter av nye IT-prosjekt.
- Kvalitet på tjenester og arbeidsrutiner ser ut til å være mest påvirket av nye IT-prosjekt, mens forhold knyttet til bemanning og ressurser er mindre berørt.

Forventninger til nye eller større endringer på eksisterende IT-systemer

Bakgrunnen for å innføre nye eller utføre større endringer på eksisterende IT-systemer er ofte et ønske om å oppnå gevinster på ett eller flere områder. Enhetene i offentlig sektor ble i 2005 spurt om de forventet å ta ut gevinster på noen utvalgte områder. Siden undersøkelsene som danner grunnlag for tallene ikke har vært helt samkjørte, er ikke alle de ulike kategoriene tilgjengelige for henholdsvis kommuner, fylkeskommuner og statlige foretak.

- Det er spesielt tre områder det var høye forventninger til ved innføring av nye eller større endringer på eksisterende IT-systemer. Mer enn 90 prosent av de offentlige enhetene oppga at økt kvalitet på tjenester, omlegginger og forenklinger av arbeidsrutiner og bedre beslutningsgrunnlag var områder der de forventet å hente ut gevinster.
- Det området det var minst forventninger til var knyttet til reduksjon i bemanningen. Om lag 30 prosent av kommunene og de statlige foretakene forventet reduksjon i bemanningen, mens tilsvarende andel for fylkeskommunene var 44 prosent. Da var det større forventninger til muligheten for å overføre ressurser fra administrasjon til tjenesteyting. 61 prosent av kommunene og fylkeskommunene forventet dette, mens tilsvarende andel for de statlige foretakene var 54 prosent.

Figur 10.1.1. Forventninger til virkninger av IKT-bruk i kommuner, fylkeskommuner og statlige foretak. 2005. Prosent

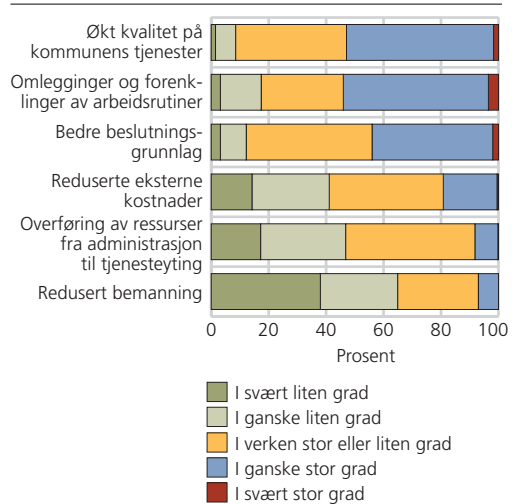
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Endringer som følge av IT-prosjekter

I undersøkelsen ble enhetene i offentlig sektor spurt om i hvilken grad de siste to års IT-prosjekter har medført endringer på noen utvalgte områder.

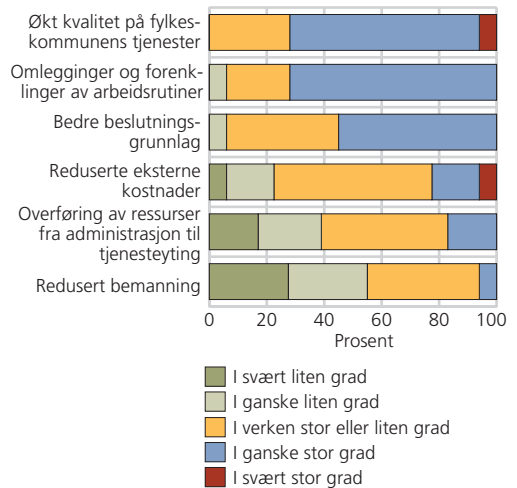
- Både kommunene, fylkeskommunene og de statlige foretakene oppgir at omlegginger og forenklinger av arbeidsrutiner er en av de mest fremtredende endringene som følge av slike prosjekt. Like fremtredende er økt kvalitet på tjenestene til kommunene og fylkeskommunene. Dette alternativet var ikke med i undersøkelsen for de statlige foretakene. De samme IT-prosjektene har hatt mindre betydning når det gjelder reduksjon i bemanningen og frigjøring av ressurser. Dette er i bra samsvar med de forventninger de offentlige enhetene har til nye IT-prosjekt.

Figur 10.1.2. Endringer som følge av de siste 2 års IT-prosjekter på utvalgte områder. Andel kommuner fordelt på graden av endring. 2005. Prosent

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Figur 10.1.3. Endringer som følge av IT-prosjekter på utvalgte områder. Andel fylkeskommuner fordelt på graden av endring. 2005. Prosent

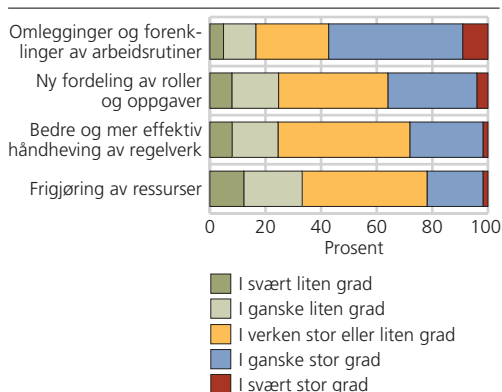
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Om statistikken

Datagrunnlaget for offentlig sektor er hentet fra Statistisk sentralbyrås undersøkelser om bruk av IKT i henholdsvis kommunene, fylkeskommunene og staten. Alle undersøkelsene er fulltelling og staten er definert som alle foretak innenfor stats- og trygdeforvaltningen, statens forretningsdrift, statlige låneinstitusjoner, statsforetak (100 prosent eid av staten) samt Norges Bank. Oslo inngår i kommune-tallene og ikke i fylkestallene. Ytterligere detaljer om undersøkelsene er beskrevet i kapittel 6.

Internett-referanser: www.ssb.no/iktbruk/
 og www.ssb.no/iktbruks/

Figur 10.1.4. Endringer på utvalgte områder som følge av IT-prosjekter. Andel statlige foretak fordelt på graden av endring. 2005. Prosent

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 10.1.1. Forventninger til virkninger av IKT-bruk i kommuner, fylkeskommuner og statlige foretak. 2004 og 2005. Prosent

	Redusert bemanning	Overføring av ressurser fra administrasjon til tjenesteyting	Reduserte eksterne kostnader	Bedre beslutningsgrunnlag	Omglegginger og forenklinger av arbeidsrutiner	Økt kvalitet på tjenester
2004						
Kommuner	40	66	79	91	.	97
Fylkeskommuner	50	83	67	94	.	.
2005						
Kommuner	29	61	69	95	94	98
Fylkeskommuner	44	61	78	94	100	.
Statlige foretak	28	54	73	90	.	94

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 10.1.2. Endringer som følge av de 2 siste års IT-prosjekter på utvalgte områder. Andel kommuner fordelt på graden av endring. 2005. Prosent

	I svært liten grad	I ganske liten grad	I verken stor eller liten grad	I ganske stor grad	I svært stor grad
Redusert bemanning	38	27	28	7	0
Overføring av ressurser fra administrasjon til tjenesteyting	17	30	45	8	0
Reduserte eksterne kostnader	14	27	40	19	1
Bedre beslutningsgrunnlag	3	9	44	42	2
Økt kvalitet på kommunens tjenester	2	7	39	51	2
Omglegginger og forenklinger av arbeidsrutiner	3	14	29	51	4

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 10.1.3. Endringer som følge av IT-prosjekter på utvalgte områder. Andel fylkeskommuner fordelt på graden av endring, 2005. Prosent

	I svært liten grad	I ganske liten grad	I verken stor eller liten grad	I ganske stor grad	I svært stor grad
Redusert bemanning	28	28	39	6	0
Overføring av ressurser fra administrasjon til tjenesteyting	17	22	44	17	0
Reduserte eksterne kostnader	6	17	56	17	6
Bedre beslutningsgrunnlag	0	6	39	56	0
Omlegginger og forenklinger av arbeidsrutiner	0	6	22	72	0
Økt kvalitet på fylkeskommunens tjenester	0	0	28	67	6

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 10.1.4. Endringer på utvalgte områder som følge av IT-prosjekter. Andel statlige foretak fordelt på graden av endring, 2005. Prosent

	I svært liten grad	I ganske liten grad	I verken stor eller liten grad	I ganske stor grad	I svært stor grad
Frigjøring av ressurser	12	21	45	20	2
Bedre og mer effektiv håndheving av regelverk ...	8	17	47	26	2
Ny fordeling av roller og oppgaver	8	17	39	32	4
Omlegginger og forenklinger av arbeidsrutiner	5	12	26	48	9

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

11. Definisjoner og avgrensninger

11.1. Informasjonssektoren

Informasjonssektoren består av IKT-sektoren og Innholdssektoren. IKT-sektoren er avgrenset med utgangspunkt i en definisjon anbefalt av OECD. Innholdssektoren er basert på en nasjonal avgrensning siden det ikke eksisterer en omforent internasjonal avgrensning. Grunnleggende definisjoner er imidlertid hentet fra notater som er publisert av FN og OECD. Det er også tatt hensyn til innspill fra nasjonale brukere av statistikken. Denne avgrensningen av innholdssektoren må ses på som foreløpig i påvente av en internasjonal avgrensning. Den vil antakelig foreligge i 2007 i forbindelse med revisjonen av næringsstandarden.

Statistikken for informasjonssektoren omfatter alle enheter innenfor følgende næringsgrupper i Standard for næringsgruppering (SN94).

IKT-sektoren

IKT-industri

- 30.01 Produksjon av kontormaskiner
- 30.02 Produksjon av datamaskiner og annet databehandlingsutstyr
- 31.3 Produksjon av isolert ledning og kabel
- 32.1 Produksjon av elektronrør og elektroniske komponenter
- 32.2 Produksjon av radio- og fjernsynssendere mv.
- 32.3 Produksjon av radio- og fjernsynsmottakere mv.
- 33.2 Produksjon av måle- og kontrollinstrumenter og utstyr, unntatt industrielt prosessstyringsanlegg
- 33.3 Produksjon av industrielle prosessstyringsanlegg

IKT-varehandel

- 51.433 Engroshandel med radio og fjernsyn
- 51.434 Engroshandel med plater, musikk- og videokassetter
- 51.84 Engroshandel med datamaskiner, tilleggsutstyr til datamaskiner samt programvare
- 51.86 Engroshandel med elektroniske komponenter.
- 52.485 Butikkhandel med datamaskiner, kontormaskiner og telekommunikasjonsutstyr

Telekommunikasjon

- 64.21 Operatørvirksomhet på fasttelefoni
- 64.22 Operatørvirksomhet på mobiltelefoni
- 64.23 Operatørvirksomhet på Internett
- 64.24 Telekommunikasjonsvirksomhet ellers

IKT-konsulentvirksomhet

- 72.1 Konsulentvirksomhet tilknyttet maskinvare
- 72.2 Konsulentvirksomhet tilknyttet system- og programvare
- 72.3 Databehandling
- 72.4 Drift av databaser
- 72.5 Vedlikehold og reparasjon av kontor og datamaskiner
- 72.6 Annen databehandling
- 71.33 Utleie av kontor- og datamaskiner mv.

Innholdssektoren*Forlagsvirksomhet*

- 22.11 Forlegging av bøker
- 22.12 Forlegging av aviser
- 22.13 Forlegging av blader og tidsskrifter
- 22.14 Forlegging av lydopptak
- 22.15 Forlagsvirksomhet ellers

Informasjonstjenester

- 74.4 Annonse- og reklamevirksomhet
- 92.4 Nyhetsbyråer

Radio og fjernsyn

- 92.2 Radio og fjernsyn

Film og video

- 92.11 Film- og videoproduksjon
- 92.12 Distribusjon av film og video
- 92.13 Filmframvisning

Avgrensningen av IKT-sektoren i OECD og Norge

Denne norske avgrensningen er på noen punkter litt mer finmasket enn den internasjonale definisjonen. Fra og med statistikkåret 2003 er det også tatt hensyn til de endringer som ble gjennomført i næringsstandarden i 2002. Dette har betydning for IKT-varehandel, og tallene for 2003 og 2004 vil ikke være sammenlignbare med tidligere årganger i de ulike statistikkene for denne næringsgruppen. Dette vil også gjelde summene for IKT-sektoren og Informasjonssektoren.

Hele næringsgruppen 51.43 Engroshandel med elektriske husholdningsapparater, radio, fjernsyn, plater og kassetter er tatt med i OECDs definisjon.

I den norske avgrensningen har vi valgt å holde følgende næringsundergrupper utenfor:
51.431 Engroshandel med belysningsutstyr.
51.432 Engroshandel med elektriske husholdningsapparater.

På den annen side er det valgt å ta med næringsundergruppen 52.485 Butikkhandel med datamaskiner, kontormaskiner og telekommunikasjonsutstyr. Denne næringsgruppen er ikke med i OECDs definisjon.

For de andre næringsområdene følger en OECDs definisjon direkte. OECDs definisjon er bundet til den internasjonale næringsgrupperingen. Denne er samordnet bare ned til 4. siffer. Norge (og de fleste andre land) anvender imidlertid også et mer detaljert 5. siffer i sine nasjonale næringsgrupperinger. Det er dette som gir grunnlag for mer detaljerte nasjonale definisjoner.

Også de andre nordiske landene bruker en mer finmasket avgrensning av IKT-sektoren til nasjonale formål. Den norske avgrensningen er så langt det er mulig samordnet med de andre nordiske land.

Avgrensning av Innholdssektoren

Innhold kan forstås som tekst, lyd, bilde eller en kombinasjon/serie av disse som er beregnet for massedistribusjon. For å distribuere innholdet må det kombineres med et medium. Dette kan være både papirbaserte og elektronisk baserte medier (for eksempel bøker, aviser, radio, tv, internett). Det er kombinasjonen av innhold og medium som skaper et innholdsprodukt som er tilgjengelig for allmennheten. På bakgrunn av dette kan man avlede følgende definisjon på et innholdsprodukt:

Et innholdsprodukt er innhold med et organisert budskap beregnet for mennesker, som blir gjort tilgjengelig ved hjelp av et kommunikasjonsmedium. Det er beregnet på å bli publisert og distribuert til allmennheten.

Denne definisjonen kan videre benyttes til å definere en innholdsnæring:

En næring som primært er engasjert i publisering og/eller distribusjon av innholdsprodukter kan defineres som en innholdsnæring.

Innholdssektoren består av de næringene i gjeldende næringsstandard som tilfredsstillter definisjonen på en innholdsnæring. Det har vært et ønske fra brukerne av statistikken at den skal kunne skille mellom publisering av innhold ved hjelp av "nye" og "gamle" medier. Siden den gjeldende næringsstandarden ikke gir rom for en slik detaljeringsgrad har det ikke vært mulig å tilfredsstille dette ønsket.

11.2. IKT-varer

OECDs definisjon på IKT-varer med bakgrunn i internasjonal nomenklatur, det harmoniserte system (HS 2002).

Audio- og videoutstyr

- Mikrofoner og stativer dertil; høyttalere, også med kabinett, ramme e.l.; høretelefoner, også kombinert med mikrofon, og sett bestående av en mikrofon og en eller flere høyttalere; elektriske hørefrekvensforsterkere; elektriske lydforsterkeranlegg.
- Platespillere uten innebygd forsterker ("record-decks"), andre platespillere, kassettspillere og andre apparater for gjengivelse av lyd, uten utstyr for opptak av lyd.
- Magnetiske lydbåndopptakere og andre apparater for opptak av lyd, også med utstyr for gjengivelse av lyd.
- Apparater for opptak eller gjengivelse av videosignaler, også med innebygd videotuner.
- Preparert, uinnspilt materiell for opptak av lyd eller lignende opptak av andre fenomener.
- Videokameraer for stillbilder og andre videokameraopptakere; digitale kameraer.
- Mottakere for radiotelefoni, radiotelegrafi eller radiokringkasting, også kombinert i felles kabinett eller kasse med apparater for opptak eller gjengivelse av lyd eller et ur.
- Mottakere for fjernsyn, også med innebygde radiomottakere for kringkasting eller med apparater for opptak eller gjengivelse av lyd- eller videosignaler; videomonitorer og videoprojektorer.

Datamaskiner og relatert utstyr

- Automatiske databehandlingsmaskiner og enheter dertil; magnetiske eller optiske lesere, maskiner for overføring av data til databærere i kodet form samt maskiner for bearbeiding av slike data, ikke nevnt eller innbefattet annet sted.

Elektroniske komponenter

- Mindre transformatorer (< 1 kVA).
- Magnetstripekort og smartkort, med og uten innhold.
- Elektriske motstandere, spoler, kondensatorer, faste, variable eller regulerbare.
- Trykte kretser, kretskort og deler til trykte kretskort.
- Elektronrør (varmkatode-, kaldkatode- eller fotokatoderør), herunder vakuumrør og damp- eller gassfylte rør, kvikksølvlikeretterrør, katodestrålerør og rør til fjernsynskameraer.
- Dioder, transistorer og lignende halvlederkomponenter; lysfølsomme halvlederkomponenter, herunder fotoelektriske celler, også sammensatte til moduler eller paneler; lysemitterende dioder; monterte, piezoelektriske krystaller.
- Elektroniske, integrerte kretser og elektroniske mikrobyggelementer.

Telekommunikasjonsutstyr

- Elektriske apparater for linjetelefoni eller linjetelegrafi, herunder linjetelefonapparater med trådløse mikrotelefoner og telekommunikasjonsapparater for bærefrekvenssystemer eller for digitale linjesystemer; bildetelefoner og telefonsvarere.

- Sendere for radiotelefoeni, radiotelegrafi, radiokringkasting eller fjernsyn, også sammenbygd med mottakere eller apparater for opptak eller gjengivelse av lyd; fjernsynskameraer.
- Radarapparater.
- Antenner og antennerreflektorer av alle slag; deler til slike.
- Tyveri- eller brannalarmapparater og lignende apparater.
- Koaksialkabler og andre koaksialledere.
- Optiske fiberkabler.

Andre IKT-produkter

- Tekstbehandlingsmaskiner.
- Regnemaskiner og maskiner i lommeformat for registrering, lagring og visning av opplysninger, med regnefunksjoner; bokholderimaskiner, kassakontrollapparater.
- Radionavigasjonsapparater og radiofjernstyringsapparater.
- Utstyr til produksjon av kretskort.
- Navigasjonsutstyr.
- Fotogrammetriske, geodetiske instrumenter og apparater.
- Elektrodiagnostikkapparater (herunder apparater for funksjonsundersøkelser eller for kontroll av fysiologiske parametre).
- Apparater basert på bruk av røntgenstråler, også til medisinsk, kirurgisk, dental bruk eller veterinærbruk, herunder røntgen-, foto- eller terapiapparater.
- Maskiner og apparater for prøving av hardhet, styrke, trykkfasthet, elastisitet eller andre mekaniske egenskaper hos materialer (for eksempel metaller, tre, tekstiler, papir, plast).
- Instrumenter og apparater for måling eller kontroll av gjennomstrømning, nivå, trykk eller andre variable forhold ved væsker eller gasser.
- Instrumenter og apparater for fysiske eller kjemiske analyser (for eksempel polarimetre, refraktometre, spektrometre, gass- eller røykanalyseapparater).
- Forbruks- og produksjonsmålere for gasser, væsker eller elektrisitet, herunder justeringsmålere for nevnte målere.
- Omdreiningstellere, produksjonstellere, taksametre, kilometertellere, skritt-tellere og lignende; hastighetsmålere og tachometre.
- Oscilloskoper, spektralanalysatorer og andre instrumenter og apparater for måling eller kontroll av elektriske mengder.
- Termostater, manostater.

*Internett-referanser*Utenrikshandel med IKT-varer, www.ssb.no/iktuhUtenrikshandel generelt, www.ssb.no/muh/**11.3. Utdanninger innenfor informasjons- og datateknologi**

Utdanninger innenfor informasjons- og datateknologi er avgrenset med bakgrunn i Norsk standard for utdanningsgruppering (NUS). NUS er et 6-sifret codesystem som klassifiserer utdanningsaktiviteter etter nivå og fag. Standarden har følgende struktur:

- 1. siffer Nivå
- 2. siffer Fagfelt
- 2.-3. siffer Faggruppe
- 2.-4. siffer Utdanningsgruppe
- 1.-6. siffer Enkeltutdanning

Fagfelt 54 omfatter utdanningen innenfor informasjons- og datateknologi og utgjør 2. og 3. siffer i de utdanningskodene som er gjengitt under. Det første sifferet beskriver nivået på utdanningen:

- Videregående avsluttende utdanninger omfatter utdanningskoder med 4 og 5 som 1. siffer.
- Universitets- og høyskoleutdanning på lavere nivå omfatter utdanningskoder med 6 som 1. siffer.
- Universitets- og høyskoleutdanning på høyere nivå omfatter utdanningskoder med 7 og 8 som 1. siffer.

454101 IKT-driftsfaget, VK II

454102 Terminalarbeiderfaget, VK II

454199 Informasjons- og datateknologi, uspesifisert, videregående, avsluttende utdanning

454999 Informasjons- og datateknologi, andre, uspesifiserte, videregående, avsluttende utdanning

554101 Teknisk fagskole, linje for EDB

554199 Informasjons- og datateknologi, uspesifisert, påbygging til videregående utdanning

554999 Informasjons- og datateknologi, andre, uspesifiserte, påbygging til videregående utdanning

654101 Informasjons- og datateknologi, lavere nivå

654102 Drift av datasystemer, lavere nivå 1

654103 Høgskolekandidat, data og multimediateknikk, toårig

654104 Høgskolekandidat, drift og vedlikehold av EDB-systemer, toårig

654105 Høgskolekandidat, industriell informasjonsteknologi, toårig

654106 Høgskolekandidat, informasjonsbehandling, toårig

654107 Høgskolekandidat, informasjonsteknologi, toårig

654108 Høgskolekandidat, informasjonsteknologi, treårig

654109 Høgskolekandidat, informatikk, toårig

654110 Høgskolekandidat, informatikk, treårig

654111 Høgskolekandidat, informatikk og matematiske metoder, treårig

654112 Høgskolekandidat, IT-administrasjon, treårig

- 654113 Informatikk og multimedia, lavere nivå
654114 Høgskoleingeniørutdanning, data, treårig
654115 Ingeniørutdanning, data, toårig
654116 Videreutdanning for ingeniører, informasjons- og datateknologi
654117 Diplomøkonom, informasjonsteknologi
654118 Videreutdanning, informatikk
654119 Høgskolekandidat, informatikk og matematikk, toårig
654120 Bachelor, informasjons- og kommunikasjonsteknologi, treårig
654121 Bachelor, informatikk, treårig
654122 Bachelor, ingeniørfag, data, treårig
654123 Bachelor, informatikk og administrasjon, treårig
654124 Bachelor, webbaserte tjenester, treårig
654999 Informasjons- og datateknologi, andre, uspesifiserte, lavere nivå
754101 Cand.real.-utdanning, informatikk
754102 Cand.scient.-utdanning, informatikk
754103 Mag.scient.-utdanning, databehandling
754104 Master of Philosophy, Informatics, toårig
754105 Master, informasjonssystemer, toårig
754106 Sivilingeniørutdanning, datateknikk
754107 Sivilingeniørutdanning, data og elektroteknikk
754108 Sivilingeniørutdanning, informasjonsteknologi
754109 Sivilingeniørutdanning, informasjons- og kommunikasjonsteknologi
754110 Sivilingeniørutdanning, kommunikasjonsteknologi
754111 Master of Science, informatikk, toårig
754112 Master, teknologi, informasjons- og kommunikasjonsteknologi, toårig
754113 Master, bioinformatikk, toårig
754114 Master of Science, IT Management, 1½-årig
754115 Master, informatikk, toårig
754116 Master, informatikk, femårig
754117 Master, teknologi, informatikk, femårig
754118 Master, teknologi, datateknikk, femårig
754119 Master, teknologi, datateknikk, toårig
754120 Master, teknologi, informasjons- og kommunikasjonsteknologi, femårig
754121 Master, informasjons- og kommunikasjonsteknologi, femårig
754122 Master, nettverks- og systemadministrasjon, toårig
754123 Master, informatikk, 1½-årig
754199 Informasjons- og datateknologi, uspesifisert, høyere nivå
754999 Informasjons- og datateknologi, andre, uspesifiserte, høyere nivå
854101 Dr.scient.-utdanning, informatikk
854102 Ph.d.-program, informasjons- og kommunikasjonsteknologi
854103 Ph.d.-program, informatikk
854199 Informasjons- og datateknologi, uspesifisert, forskerutdanning
854999 Informasjons- og datateknologi, andre, uspesifiserte, forskerutdanning

11.4. Infrastruktur

Definisjonene er hentet fra Post- og teletilsynet

ADSL Asymmetric Digital Subscriber Line. Gjennom ulike xDSL-teknologier kan eksisterende kobberkabelnett utnyttes til tjenester med behov for høy overføringskapasitet, for eksempel video.

GSM Global System for Mobile Communications. Felleseuropeisk digitalt mobiltelefon-system.

ISDN Integrated Services Digital Network; digitalt nett som integrerer flere typer tjenester: tale, tekst, data og bilde. Tale og andre analoge signaler konverteres til digitale signaler i brukerutstyret. ISDN tilbys med 2x64 kbit/s kanaler og en datakanal på 16 kbit/s som ISDN 2B+D (grunntilknytning) og med 30x64 kbit/s kanaler og en datakanal på 64 kbit/s som ISDN 30B+D (utvidet tilknytning).

ISDN-pak Dataoverføringstjeneste over signaleringskanalen på ISDN.

kbit/s Kilobit per sekund; tusen bit per sekund, mål for overføringskapasitet.

Mbit/s Megabit per sekund, millioner bit per sekund, mål for overføringskapasitet.

NMT Nordic Mobile Telephone. Det første automatiske systemet for mobiltelefoni som ble innført i Norge. Finnes i to ulike systemer: NMT 450 og NMT 900.

Orignering Tjeneste for å bringe et anrop fra en abonnent til tilknytningspunkt for samtrafikk, der anropet formidles videre av den operatør som er valgt ved bruk av prefiks eller fast forvalg ved en samtale eller en dataforbindelse. Tjenesten brukes når en kunde velger å bruke en annen operatør for å gjennomføre et anrop, men hvor annen operatør ikke har eget aksessnett.

PSTN Public Switched Telephone Network, det analoge offentlige telefonnettet. Radio-aksess. Tilknytning til telenett ved hjelp av radiooverføring, det vil si som alternativ til kobber- eller fiberkabel.

SMS Short Messaging Service. Tjeneste for korte tekstmeldinger som sendes til GSM-terminaler.

xDSL Digital Subscriber Line. Felles betegnelse på teknologier som gjør det mulig å øke kapasiteten i kobberaksessnettet. Se også ADSL.

Internett-referanse: www.npt.no

11.5. SSBs Standard for kommuneklassifisering

Sentralitet

Med sentralitet menes en kommunes geografiske beliggenhet sett i forhold til et senter hvor det finnes funksjoner av høy orden (sentralfunksjoner). De sentrale funksjonene lokaliseres først og fremst til tettsteder. Tettstedene er delt i tre nivåer etter folketall. Kommunene deles inn i sju grupper for sentralitet, se Standard for kommuneklassifisering 1994 (NOS C192). I tabellene er følgende inndeling benyttet:

- Sentrale kommuner (kode 3): Omfatter et tettsted på nivå 3 eller ligger innenfor 75 minutters (for Oslo 90 minutters) reisetid til et slikt tettsteds sentrum.

- Noe sentrale kommuner (kode 2): Omfatter et tettsted på nivå 2 eller ligger innenfor 60 minutters reisetid til et slikt tettsteds sentrum. Fyller ikke kravet til 3.
- Mindre sentrale kommuner (kode 1): Omfatter et tettsted på nivå 1 eller ligger innenfor 45 minutters reisetid til et slikt tettsteds sentrum. Fyller ikke kravet til 3 eller 2.
- Minst sentrale kommuner (kode 0): Omfatter ikke noen av de aktuelle tettstedene og ligger heller ikke innenfor 45 minutters reisetid til noen av disse tettstedene.

Med tettsted på nivå 3 menes de seks byene Oslo, Kristiansand, Stavanger, Bergen, Trondheim og Tromsø. Med tettsted på nivå 2 menes tettsteder med 15 000-50 000 innbyggere og med tettsted på nivå 1 menes tettsteder med 5 000-15 000 innbyggere.

Internett-referanse: www.ssb.no/kommuner/komklasse94.html

Tidligere utgitt på emneområdet

Rapporter

2001/42 Bruk av informasjons- og kommunikasjonsteknologi i næringslivet 2000
2002/10 Use of ICT in Nordic enterprises 2000/2001

Statistiske analyser

SA 71 Nøkkeltall om Informasjonssamfunnet 2004
SA 78 Norsk mediebarometer 2005

Norges offisielle statistikk

C 734 Bruk av IKT i næringslivet 2001
C 737 Internett-målinga 2002

Notater

2006/13 Informasjonssamfunnet 2005

Samfunnsspeilet

1/2002 Høy andel mobil- og nettbrukere i Norden

SSBmagasinet

Informasjonssamfunnet: Skandinavia i teten

Andre publikasjoner og artikler

ICT investments in enterprises - Nordic guidelines. Copenhagen 2004
Indicators for the Information Society in the Baltic region. Copenhagen 2005
Nordic Information Society Statistics 2005. Copenhagen 2005

De sist utgitte publikasjonene i serien Statistiske analyser

Recent publications in the series Statistical Analyses

- 61 F. Brunvoll og H. Høie: Natural Resources and the Environment 2003. 2003. 236s. 300 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6519-3
- 62 I. Melby, O.E. Nygård, T.O. Thoresen og A. Walseth: Inntekt, skatt og overføringer 2003. 2003. 158s. 260 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6551-7
- 63 O. Vaage: Norsk mediebarometer 2003. 2003. 86s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6576-2
- 64 A. Barstad og O. Hellevik: På vei mot det gode samfunn? 2004. 153s. 260 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6621-1
- 65 F. Bruvoll og H. Høie: Naturressurser og miljø 2004. 2004. 239s. 300 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6680-7
- 66 K. Rose Tronstad: Innvandring og innvandrere 2004. 2005. 143s. 210 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6701-3
- 67 K. Rose Tronstad: Immigration and Immigrants 2004. 2005. 127s. 210 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6749-8
- 68 O. Vaage: Norsk mediebarometer 2004. 2005. 86s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6766-8
- 69 Hundre års ensomhet? Norge og Sverige 1905-2005. 2005. 160s. 260 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6767-6
- 70 F. Bruvoll og S.E. Stave: Natural Resources and the Environment 2004. 2005. 246s. 210 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6769-2
- 71 M. Hansen-Møllerud, A. Kalvøy, G.M. Pilskog og H. Rød: Nøkkeltall om Informasjonssamfunnet 2004. 2005. 136s. 210 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6793-5
- 72 E. Ugreninov: Seniorer i Norge. 2005. 175s. 260 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6795-1
- 73 O. Vaage: Norsk kulturbarometer 2004. 2005. 108s. 210 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6803-6
- 74 M. Raabe: Utdanning 2005 – deltakelse og kompetanse. 2005. 300s. 340 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6844-3
- 75 F. Bruvoll, H. Høie og S.E. Stave: Naturressurser og miljø 2005. 2006. 268s. 300 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6886-9
- 76 S.O. Pettersen, A. Bårdseth og L. Taule: Kulturstatistikk 2004. 2006. 139s. 210 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6891-5
- 77 A. Alstadsæter, E. Fjærli, I. Melby og A. Walseth: Inntekt, skatt og overføringer 2005. 2006. 153s. 260 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6934-2
- 78 O.F. Waage: Norsk mediebarometer 2005. 2006. 86s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6942-3
- 79 F. Bruvoll, H. Høie og S.E. Stave: Natural Resources and the Environment 2005. 2006. 272s. 210 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6991-9